

NOTA INFORMATIVĂ

**la proiectul legii bugetului de stat
pe anul 2013**

1. Introducere

Proiectul de lege a bugetului de stat pe anul 2013 este elaborat conform prevederilor Legii privind sistemul bugetar și procesul bugetar și altor acte legislative, ce reglementează aspectele bugetar-fiscale.

La baza proiectului bugetului de stat stau politicile derivate din Programul de guvernare pe anii 2012-2015 „Integrare Europeană: Libertate, Democrație, Bunăstare”, alte programe și strategii naționale.

În anul 2012, acțiunile Guvernului au fost direcționate pentru continuarea reformelor structurale și măsurilor de ajustare bugetar-fiscală inițiate în anii 2009-2010. Totodată, pe parcursul perioadei expirate a anului 2012 veniturile au fost sub nivelul preconizat, parțial reflectând temperarea creșterii economice. Pentru soluționarea acestei probleme a fost aprobat un pachet de măsuri de politici care să asigure un echilibru adecvat între ajustarea la impactul temperării creșterii economice asupra veniturilor și progresul în domeniul consolidării bugetar-fiscale, cu scopul menținerii deficitului bugetar la nivelul de 1,3% din PIB.

Obiectivul bugetului pentru anul 2013 rezidă în implementarea în continuare a reformelor structurale importante, totodată, creînd condiții pentru atingerea obiectivului durabilității bugetar-fiscale și finanțării din buget a cheltuielilor principale fără a recurge la ajutor excepțional din exterior, prin menținerea unui deficit al bugetului public național la nivel de 1,14 % în PIB.

La elaborarea proiectului de buget s-a ținut cont de amendamentele la legislație, care rezultă din politica bugetar-fiscală pe anul 2013, înglobate în Legea nr.178 din 11 iulie 2012 privind modificarea și completarea unor acte legislative.

Proiectul de lege a bugetului de stat pe anul 2013 conține 19 articole și 8 anexe. În proiect sînt incluse articole prevederilor cărora nu se conțin în alte acte legislative, și anume: specificarea unor cheltuieli în bugetul autorităților publice centrale (art.2), impozitul privat (art.11), cuantumul minim al chiriei bunurilor proprietate publică (art.13), compensarea băncilor comerciale a veniturile ratate în rezultatul acordării creditelor preferențiale cooperativelor de construcție a locuințelor (art. 14), precum și articole includerea cărora rezultă din legislația în vigoare (art. 4, 5, 6, 9) și articole de reglementare care au menirea să faciliteze realizarea bugetului de stat (art.10, 15, 19).

Pentru a menține controlul asupra numărului și cheltuielilor de personal în sectorul bugetar, prin proiectul de lege (art. 7) se stabilește limita totală a numărului și cheltuielilor de personal pentru autoritățile (instituțiile) finanțate de la bugetul de stat și bugetele unităților administrativ - teritoriale.

Proiectul de lege a bugetului de stat conține prevederi prin care, în conformitate cu art.10 alin. (3) din Legea nr. 397-XV din 16 octombrie 2003 privind finanțele publice locale, de la bugetul municipal Chișinău urmează să se transfere la bugetul de stat, în fondul de susținere financiară a unităților administrativ-teritoriale (art. 6), suma veniturilor ce depășesc cu 20% necesitățile de cheltuieli medii pentru un locuitor.

Principalii indicatori ai proiectului bugetului de stat sînt reflectați în anexa nr.1 (veniturile detaliate și cheltuieli pe grupe principale și grupe funcționale, deficit, surse de finanțare), limitele de alocații pe autorități publice cu descifrarea pe grupe funcționale se

prezintă în anexa nr.2, care întrunesc toate cheltuielile gestionate de fiecare autoritate din toate sursele, precum și limite de cheltuieli curente și capitale, iar în cadrul acestora se evidențiază, respectiv, limite de cheltuieli de personal și limite de cheltuieli pentru investiții capitale în construcții. În rest beneficiarii de buget vor dispune de flexibilitate în gestionarea pe parcursul anului a cheltuielilor pe articole, reieșind din prioritățile proprii, respectiv, fiind și responsabili de aceasta.

La determinarea cuantumului minim al chiriei bunurilor proprietate publică (anexa nr.8) tariful de bază pentru chiria unui metru pătrat de spațiu proprietate publică a fost indexat la nivelul inflației pe anul 2013, în mărime de 5 la sută. Concomitent, se prevede aplicarea valorii coeficientului de amplasare a încăperilor transmise în locațiune atât pentru încăperile amplasate în incinta clădirilor la nivelul etajelor, cât și pentru încăperile supraterane (parter).

În scopul eficientizării utilizării mijloacelor financiare publice, în procesul de elaborare a proiectului bugetului de stat pe anul 2013 la elaborarea bugetelor pe programe au fost implicate 29 autorități publice centrale comparativ cu 23 - în anul 2012, în proiectul de buget fiind incluse 28 programe, cu 114 subprograme, în comparație cu anul 2012, pentru care au fost elaborate 21 programe, cu 100 subprograme. Metoda de bugetare pe programe acoperă circa 73,0 la sută din cheltuielile bugetului de stat (fără serviciul datoriei de stat și transferurile la alte bugete) comparativ cu 70,0 la sută în anul 2012.

Ca și în anii precedenți, în scopul reflectării cât mai complexe a resurselor financiare publice, concomitent cu proiectul de lege a bugetului de stat pe anul 2013 se prezintă și estimările indicatorilor generali ai bugetului public național pe anul 2013. Aceasta permite prezentarea consolidată și complexă a resurselor financiare publice.

La Nota informativă sunt atașate, ca material adițional, 18 tabele care reprezintă evoluția principalilor indicatori macroeconomici și bugetari pe perioada 2009-2013 (proiect) și estimările pentru anii 2014-2015, precum și Nota analitică "Privind analiza economico – financiară a întreprinderilor de stat și societăților pe acțiuni cu cota statului în capitalul social pentru anii 2009-2011 (structura, obligațiuni fiscale, datorii, riscuri).

2. Contextul macroeconomic

2.1 Evoluția macroeconomică în anul 2012

Tendențele recente și evoluțiile viitoare ale economiei mondiale, în special ale economiilor țărilor, care constituie principalii parteneri comerciali ai Moldovei, vor avea un impact direct asupra dezvoltării economiei naționale, dat fiind caracterul deschis al acesteia. Aceste evoluții reprezintă factorul de bază pe care se întemeiază prognoza dezvoltării economiei naționale în următorii ani, de rînd cu măsurile de politică economică și fiscală cu caracter stimulatoriu, de consolidare și bună funcționare a sistemului financiar-bancar.

În anul 2012 economia continuă să înregistreze creștere, însă problemele și riscurile care stau în calea acesteia mai persistă.

Rezultatele privind evoluția economiei naționale pe parcursul anului 2012 accentuează temperarea creșterii economice.

Conform datelor preliminare, în perioada ianuarie-iunie 2012, Produsul intern brut a însumat 39,3 mild. lei, majorându-se față de aceeași perioadă a anului trecut cu 0,8% (în prețuri comparabile). Încetinirea creșterii PIB-ului a fost condiționată, în general, de diminuarea cererii externe la bunurile fabricate în Moldova și slăbirea celei interne din contul consumului final. Cea mai semnificativă influență asupra creșterii PIB au avut valoarea adăugată brută creată în comerțul interior (+0,6 p.p.), în alte activități de servicii (+0,4 p.p.) și în industrie (+0,2 p.p.). Totodată, gradul de influență a valorii adăugate create în agricultură asupra PIB a fost negativ cu 0,4 p.p.

Această creștere nesemnificativă a fost determinată de temperarea activității economice semnalată în a doua jumătate a anului precedent, precum și incertitudinea din zona euro care a avut ca efect diminuarea remitențelor.

Sectorul investițional în prima jumătate a anului curent a fost determinat de evoluții mai temperate. Astfel, acesta a înregistrat investiții în valoare de 5 mlrd. lei sau cu o diminuare de 0,6% față de perioada de referință a anului trecut.

Ritmii anual al inflației în perioada de ianuarie-iunie 2012 a constituit față de anul trecut 5,1%.

Cursul oficial de schimb al monedei naționale, în termeni nominali, pe parcursul lunilor ianuarie-iunie 2012 a marcat o depreciere față de dolarul SUA cu 4,6%, iar față de Euro cu 1,1%.

Anul 2012 a început cu date relativ mai înalte de creștere a exporturilor și importurilor, dar creșterea s-a temperat către jumătatea anului. Evoluția comerțului exterior în ianuarie-iunie 2012 a fost influențată de situația creată pe plan extern, în special în țările care sînt principalii parteneri comerciali ai Republicii Moldova. Pe plan intern se menține dominarea în continuare a produselor necesare pentru funcționarea economiei, precum și celor destinate consumului populației. În perioada de referință exporturile au constituit 1041,8 mil. dolari SUA majorînduse cu 4,6%, iar importurile 2460,6 mil. dolari SUA, în creștere cu 3,6%. Soldul negativ al balanței comerciale a constituit 1418,8 mil. dolari SUA, față de 1378,7 mil. dolari SUA - în ianuarie-iunie 2011. Gradul de acoperire al importurilor cu exporturi a constituit 42,3% față de 41,9% - în perioada corespunzătoare a anului 2011.

Volumul producției industriale (în prețuri curente) în ianuarie-iunie 2012 s-a redus cu 0,3% față de ianuarie-iunie 2011, înregistrînd un declin între octombrie 2011 și aprilie 2012.

Sectorul serviciilor a rămas principalul factor care a influențat creșterea economică în prima jumătate a anului 2012. Comerțul cu amănuntul s-a majorat cu 1,3% (în prețuri comparabile) față de perioada respectivă a anului 2011, iar serviciile prestate populației au crescut cu 5,0%.

Condițiile meteorologice din anul curent au defavorizat dezvoltarea sectorului agricol. Astfel, producția globală agricolă a constituit 3738 mil. lei, fiind în descreștere cu 2,1% (în prețuri comparabile) comparativ cu ianuarie-iunie a anului trecut, după creșterea nesemnificativă din I trimestru al anului 2012.

Cîștigul salarial mediu lunar brut al unui angajat din economia națională în ianuarie-iunie 2012 a constituit 3391,1 lei (în termeni nominali) și s-a majorat cu 9,3% față de perioada similară a anului 2011 și cu 4,0% - în termeni reali.

Reieșind din tendințele economiei naționale înregistrate în primele șase luni ale anului, se estimează pentru anul 2012, o creșterea economică reală mai lentă. Având la bază aceste evoluții, Produsul intern brut pentru anul 2012 se estimează în sumă de 90,1 mild. lei, cu o creștere reală comparativ cu anul 2011 de 3%.

Se estimează că rata inflației medii anuale va constitui la sfârșitul anului 2012 circa 5%. Aceasta va fi condiționată, în general, de slăbirea cererii interne și menținerea la același nivel prețurilor la combustibil pe plan internațional și la produsele alimentare.

În anul curent cursul oficial de schimb mediu anual al monedei naționale se estimează la nivel de circa 11,88 lei pentru un dolar SUA. Principalii factori care vor influența asupra modificării cursului de schimb sunt intrările valutare de peste hotare, dezvoltarea comerțului exterior și fluctuațiile dolarului SUA pe piețele valutare internaționale.

Exportul va crește cu 8% comparativ cu anul trecut și va însuma 2395 mil. dolari SUA. Acesta va fi influențat de tendințele de dezvoltare a agriculturii și industriei estimate pentru anul 2012.

Date fiind așteptările privind evoluția economiilor în țările unde sunt încadrați în muncă cetățenii republicii, se estimează, respectiv, reducerea volumului de remitențe din aceste țări. Prin urmare, aceasta va conduce la diminuarea ritmului de creștere a cererii interne, în special față de produsele de import, determinând astfel un volum al importului de 5580 mil. dolari SUA și o creștere cu 7,5% față de anul 2011.

Reieșind din contextul intern și extern actual, activitatea sectorului real va avea un ritm mai scăzut în acest an. Astfel, se estimează o rată anuală de creștere a producției industriale, în termeni reali, pînă la nivel de 4% comparativ cu 2011.

Dat fiind înregistrate condiții climaterice dezavantajoase pe parcursul anului curent, pentru anul 2012 se prevede o creștere în termeni reali a volumului producției agricole cu numai 0,5% față de nivelul anului 2011.

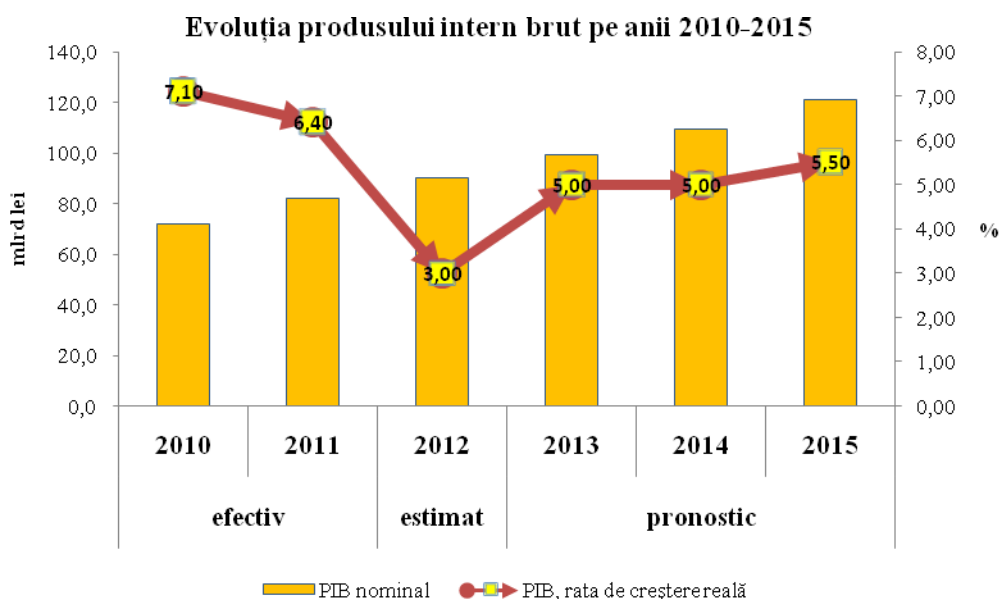
Luînd în considerare estimările privind dezvoltarea industriei, agriculturii și comerțului exterior, precum și a altor activități economice, se estimează o creștere anuală a investițiilor în active materiale pe termen lung de circa 5%.

Cîștigul salarial mediu lunar al unui angajat în economia națională se va majora pe parcursul anului 2012 cu 11% comparativ cu anul trecut și va însuma 3550 lei. În termeni reali aceste creșteri vor constitui 6%.

2.2. Prognoza indicatorilor macroeconomici pe anii 2013-2015

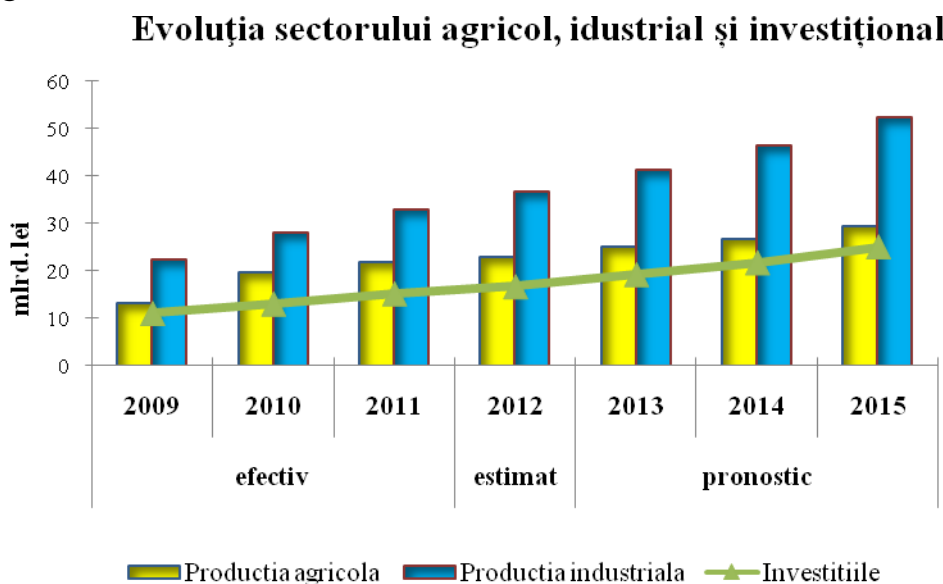
Pe termen mediu (2013-2015), scenariul de prognoză prevede o creștere economică cu ritmuri între 5,0% și 5,5% anual. Acest scenariu se bazează pe îmbunătățirea activității în toate sectoarele economiei, în special în ramurile industriale cu potențial ridicat de export precum și în sectoarele care pot valorifica necesarul de infrastructură existent în toate domeniile. E de menționat, că prognoza indicatorilor macroeconomici pe anii 2012-2015 se bazează pe previziunile coordonate cu misiunea FMI din luna mai curent.

Evoluția Produsului intern brut pe anii 2010-2015 se prezintă în diagrama de mai jos.

Factorul major care va contribui la creșterea economiei naționale va fi majorarea investițiilor în capital fix cu o rată medie anuală de circa 10,3%. Investițiile de capital, ca sursă principală de creștere economică, vor contribui la: (i) creșterea competitivității produselor autohtone pe piața externă; (ii) majorarea ofertei interne, satisfacerea mai deplină a cererii solvabile, inclusiv prin substituirea importurilor; (iii) extinderea bazei productive, ca urmare a creșterii medii anuale în termeni reali a producției industriale cu 7% și a producției agricole cu 5 la sută.

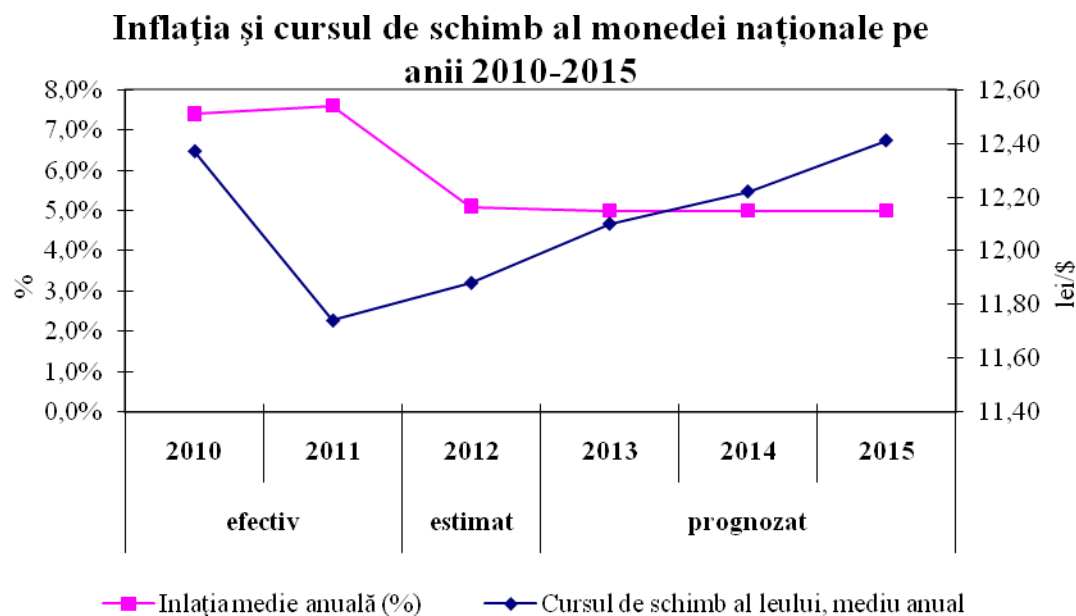
Evoluția sectorului agricol, industrial și investițional pe anii 2010-2015 se prezintă în următorul grafic:

Politica monetară va rămâne ferm orientată în direcția atingerii țintelor inflației, pentru anii 2013-2015, indicele prețurilor de consum se prognozează în medie de 105%.

Cursul de schimb al monedei naționale în raport cu dolarul SUA se prognozează că se va deprecia mai lent în 2013-2015 cu circa 2,6 % și va înregistra valori medii anuale de 12,10-12,41 lei/dolar SUA.

Evoluția indicelui prețurilor de consum și a cursului de schimb al monedei naționale în raport cu dolarul SUA pe anii 2010-2015, se prezintă în ce urmează.

Exporturile se vor majora în anii 2013-2015 cu circa 13,5% mediu anual. Factorii care vor contribui la majorarea treptată a exporturilor în perioada de prognoză sunt: liberalizarea accesului pe piețele țărilor membre ale Organizației Mondiale a Comerțului și valorificarea preferințelor obținute din partea Uniunii Europene; creșterea calitativă a mărfurilor exportate, în special datorită investițiilor efectuate în extinderea și reînnoirea bazei tehnologice, și, respectiv, integrarea produselor moldovenești în fluxurile internaționale.

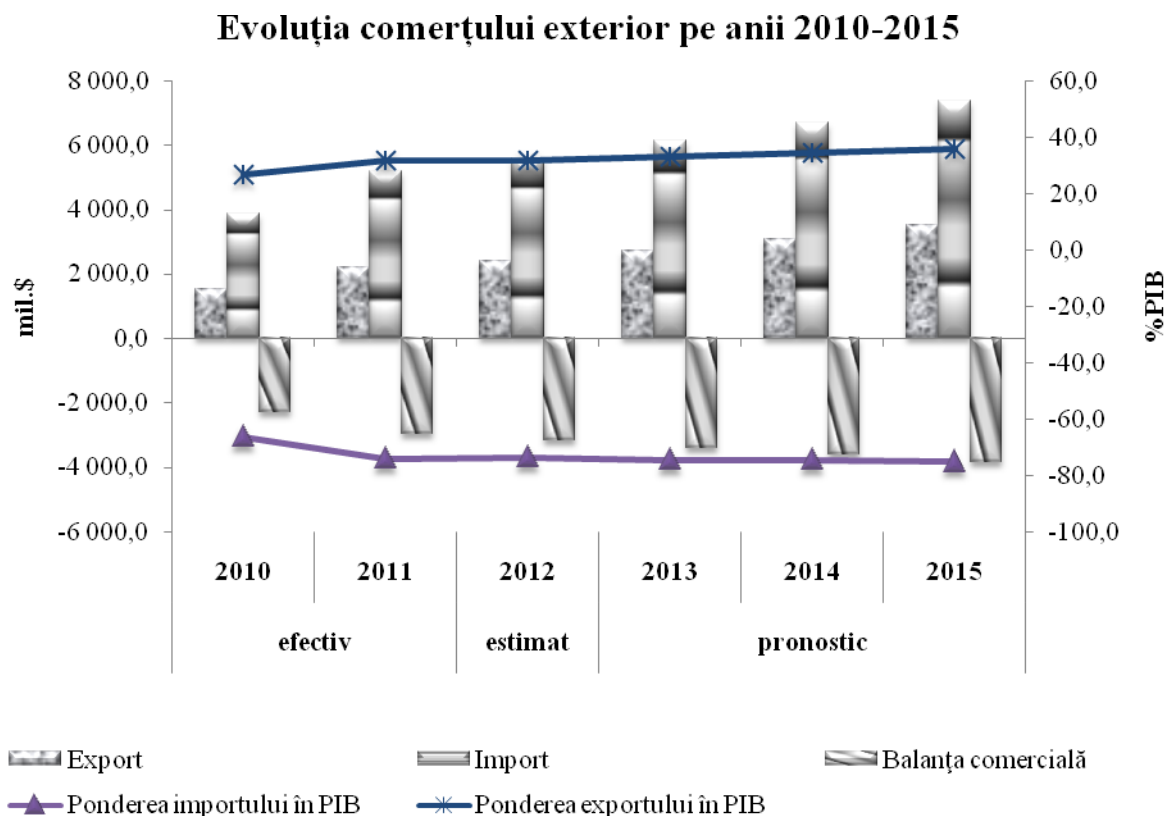
Importurile vor crește în perioada de prognoză cu 9,7% mediu anual. Creșterea volumului importurilor va fi condiționată de majorarea fluxului de investiții, în special a mașinilor, aparatelor electrice, produselor minerale. Ponderea majoră în totalul importurilor va reveni, ca de obicei, resurselor energetice, datorită creșterii economice preconizate în sectoarele de bază ale economiei.

De asemenea, la sporirea importurilor va contribui cererea crescândă a populației pentru bunurile importate, condiționată de volumul semnificativ al veniturilor și transferurilor de peste hotare.

Gradul de acoperire a importurilor prin export în perioada de referință 2013-2015 va înregistra valori între 44,2% și 47,6%.

Urmare a evoluției exporturilor și importurilor, soldul negativ al balanței comerciale se va majora cu 12,6%. Ponderea acesteia în PIB va înregistra o valoare între 41,7% în anul 2013 și 39,4% în anul 2015.

Evoluția comerțului exterior în anii 2010-2015 se prezintă în următorul grafic.

În perioada anilor 2013-2015, câștigul salarial mediu lunar al unui angajat în economia națională se va majora de circa 1,2 ori și va atinge în anul 2015 mărimea de 4800 lei, iar fondul de remunerare a muncii se va majora cu peste 1,2 ori, atingând suma de 33,3 mlrd. lei sau 27,64% în raport cu PIB, față de 27,4% - în anul 2011. În această perioadă puterea de cumpărare a populației se va îmbunătăți continuu, în condițiile în care câștigul salarial mediu lunar real se va majora cu circa 5% în mediu pe an.

Varianta actuală de prognoză nu prevede modificări esențiale ale pieței muncii în următorii ani. Astfel, creșterea numărului populației ocupate în anii 2012-2015 va constitui 0,2% anual și numărul salariaților, după diminuarea de 2,5% în anul 2012, va crește cu 1,5% în următorii 3 ani (2013-2015). Productivitatea muncii se prognozează să atingă aceleași ritmuri de creștere ca și Produsul intern brut: în jur de 3% în anul 2012 și 5% în fiecare din anii 2013-2015.

Evoluția principalilor indicatori macroeconomici pe anii 2009-2015 se prezintă în tabelul nr.1 la Nota informativă.

3. Politica bugetar-fiscală pe anul 2013

La elaborarea proiectului de buget s-a ținut cont de amendamentele la legislație, care rezultă din politica bugetar-fiscală pe anul 2013, înglobate în Legea nr.178 din 11 iulie 2012 privind modificarea și completarea unor acte legislative, principalele amendamente de ordin fiscal fiind:

- majorarea tranșelor de venit impozabil, precum și a scutirii anuale personale, scutirii anuale personale majore și scutirii anuale pentru persoanele întreținute, prin ajustarea acestora la rata inflației prognozată pentru anul 2013 (5%);
- modificarea regimului de impozitare a venitului obținut sub formă de royalty de persoanele fizice și juridice, prin: stabilirea cotei unice a impozitului în mărime de 12% pentru toți contribuabilii; introducerea reținerii finale a impozitului la sursa de plată persoane fizice-cetățeni rezidenți ai RM; anularea reținerii prealabile a impozitului la sursa de plată pentru agenții economici rezidenți;
- anularea scutirii de TVA, de rînd cu taxa vamală, la mijloacele fixe depuse în capitalul social al agenților economici;
- introducerea cotei standard a TVA de 20% pentru producția agricolă primară în schimbul cotei reduse a TVA de 8%, paralel cu restituirea sumei TVA aferente diferenței dintre cotele de 20% și 8% (12 pp.);
- anularea cotei reduse a TVA de 8% pentru zahărul din sfecla de zahăr;
- majorarea cotei reduse a TVA pentru gazele naturale și gazele lichefiate de la 6% la 8%;
- extinderea mecanismului de restituire a TVA pentru agenții economici, care prestează serviciu de transportare a pasagerilor pe teritoriul țării și efectuează investiții capitale în autovehicule pentru transportul de minimum 22 persoane, cu excepția șoferului, însă nu sunt înregistrați ca contribuabili ai TVA;
- majorarea cotelor accizelor stabilite în sume fixe (bere, produse petroliere, gazele lichefiate, azot, oxigen, autoturisme, articole de bijuterie/giuvaergerie din metale prețioase), prin ajustarea acestora la rata inflației (5%) prognozată pentru anul 2013;
- majorarea cotei accizului la articole din tutun (țigarete);
- introducerea accizului pentru alte tutunuri și înlocuitori de tutun fabricate; tutunuri „omogenizate” sau „reconstituite”, extracte și esențe de tutun;
- modificarea mărimii și structurii cotei accizului la alcoolul etilic/băuturi alcoolice;
- majorarea cotelor accizului pentru autoturismele cu termenul de exploatare mai mare de 7 ani, cu 5% pentru fiecare an de exploatare ce depășește 7 ani, concomitent cu extinderea cotelor suplimentare ale accizului pentru autoturismelor cu termenul de exploatare între 7 și 10 ani;
- modificarea taxei pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele înmatriculate în Republica Moldova pentru autoremorchere, tractoare, unele categorii de semiremorci și autocamioane.
- anularea scutirii de taxa vamală, de rînd cu TVA, la importul mijloacelor fixe depuse în capitalul social al agentului economic;
- majorarea taxei vamale la importul unor produse din materiale plastice și articole din acestea (capsule și dopuri pentru astupare, foi, folii, benzi, panglici, pelicule și lame din polimeri de propilenă), alte grăsimi și uleiuri vegetale și fracțiunile lor și la unele produse ale industriei chimice;
- stabilirea cotei zero a taxei vamale la importul hîrtiei și cartoanelor utilizate în procesul de producție a mărfurilor autohtone;
- majorarea cenzului de vîrstă la importul autoturismelor (poziția tarifară 8703), de la 7 ani la 10 ani;

- micșorarea termenului de aflare sub regim vamal de admitere temporară a obiectelor plasate în baza unui contract de leasing, de la 7 la 3 ani – în cazul leasingului financiar, și de la 7 la 1 an – în cazul leasingului operațional, concomitent cu majorarea bazei de calcul a taxei vamale și a taxei pentru efectuarea procedurilor vamale, de la 50% la 70%, la expirarea contractului de leasing;

- majorarea termenului de aflare sub regim vamal de admitere temporară, de la 3 până la 5 ani, în cazul în care valoarea contractului de leasing financiar va depăși 2 mil. lei euro.

Impactul implementării măsurilor de politică fiscală și vamală asupra veniturilor publice pentru anul 2013 (venituri suplimentare) se estimează în sumă de 1065,9 mil. lei sau 1,07 % în PIB.

Totodată, politica în domeniul cheltuielilor publice se axează pe următoarele:

- corelarea programelor de cheltuieli cu prioritățile din documentele strategice;
- sporirea eficacității și eficienței programelor recurente de cheltuieli; realocarea mijloacelor între programe în funcție de prioritatea acestora sau excluderea completă a celor cu eficiență redusă;
- stabilirea unui control strict asupra nivelului angajărilor în sectorul bugetar;
- realizarea obiectivelor stabilite în matricele de politici la programele de suport bugetar, semnate cu donatorii externi;
- reformarea sectoarelor educației, protecției sociale, justiției, precum și a organelor afacerilor interne.

Impactul măsurilor de politică în domeniul cheltuielilor se regăsesc în descrierea cheltuielilor la grupele funcționale principale.

4. Executarea scontată a bugetul public național în anul 2012

4.1. Analiza executării în perioada ianuarie-iunie 2012

Pornind de la evoluțiile economiei naționale în semestrul I 2012, executarea bugetului în perioada menționată, se caracterizează precum urmează:

	ianuarie-iunie 2011 (executat)	ianuarie- iunie 2012 (prevăzut)	ianuarie- iunie 2012 (executat)	mil. lei			
				2012 executat/ 2012 prevăzut		2012 executat/ 2011 executat	
				(+;-)	(%)	(+;-)	(%)
Bugetul Public Național							
Venituri	13646,5	15661,3	15327,2	-334,1	97,9	1680,7	112,3
Cheltuieli	15009,1	19191,6	16262,4	-2929,2	84,7	1253,3	108,4
Deficit (-), excedent (+)	-1362,6	-3530,3	-935,2	2595,1	26,5	427,4	68,6
Bugetul de stat							
Venituri	8122,5	9471,2	8935,9	-535,3	94,3	813,4	110
Cheltuieli	9266,4	11659,5	9682,3	-1977,2	83	415,9	104,5
Deficit (-), excedent (+)	-1143,9	-2188,3	-746,4	1441,9	34,1	397,5	65,3

	ianuarie-iunie 2011 (executat)	ianuarie- iunie 2012 (prevăzut)	ianuarie- iunie 2012 (executat)	2012 executat/ 2012 prevăzut		2012 executat/ 2011 executat	
				(+;-)	(%)	(+;-)	(%)
Bugetele unităților administrativ - teritoriale							
Venituri	3751	4077,5	4228,2	150,7	103,7	477,2	112,7
Cheltuieli	3930,6	5478,7	4211,4	-1267,3	76,9	280,8	107,1
Deficit (-), excedent (+)	-179,6	-1401,2	16,8	1418	-1,2	196,4	-9,4
Bugetul asigurărilor sociale de stat							
Venituri	4425,3	4823,2	4805,7	-17,5	99,6	380,4	108,6
Cheltuieli	4613,5	4873,9	4874,3	0,4	100	260,8	105,7
Deficit (-), excedent (+)	-188,2	-50,7	-68,6	-17,9	135,3	119,6	36,5
Fondurile de asigurare obligatorie de asistență medicală							
Venituri	1779,1	1946,2	1632,2	-314	83,9	-146,9	91,7
Cheltuieli	1628,1	1834,4	1767,5	-66,9	96,4	139,4	108,6
Deficit (-), excedent (+)	151	111,8	-135,3	-247,1	-121	-286,3	-89,6

Notă: *Bugetul public național este prezentat pe bază de consolidare, cu excluderea transferurilor între bugete.*

În primele 6 luni ale anului 2012, la bugetul public național au fost acumulate venituri în sumă totală de 15327,2 mil. lei, cu 1680,7 mil. lei sau cu 12,3 la sută mai mult decât în perioada similară a anului 2011. Totodată, sumele prevăzute pentru această perioadă nu au fost executate cu 334,1 mil. lei sau cu 2,7 la sută.

Din suma totală a veniturilor bugetului public național, încasările veniturilor fiscale au constituit – 12866,9 mil. lei, iar încasările veniturilor nefiscale – 844,7 mil. lei, astfel fiind executate la nivel de 97,6 la sută și 109,7 la sută, respectiv. Totodată, în comparație cu aceeași perioadă a anului 2011, încasările veniturilor fiscale s-au majorat cu 1266,6 mil. lei și cele ale veniturilor nefiscale - cu 103,2 mil. lei.

În cuantumul încasărilor fiscale, impozitele directe au fost acumulate în sumă de 6289,9 mil. lei, sau 48,9 la sută și impozitele indirecte – în sumă de 6360,5 mil. lei sau 49,4 la sută. Estimările pentru perioada dată au fost îndeplinite la nivel de 103,1 la sută și 92,8 la sută, respectiv. Comparativ cu semestrul I al anului 2011, aceste încasări s-au majorat cu 21,4 la sută și cu 2,5 la sută, respectiv.

Din suma totală a veniturilor bugetului public național, 58,7 la sută le revine veniturilor administrate de Serviciul Fiscal de Stat și 36,4 la sută – veniturilor administrate de Serviciul Vamal. Prognozele de colectare a veniturilor de către organele fiscale pe ianuarie – iunie 2012 a fost executată la nivel de 100,8 la sută, iar de către organele vamale – la nivel de 93,5 la sută. În comparație cu perioada similară a anului 2011, ritmurile încasărilor au crescut cu 18,2 la sută – la veniturile administrate de Serviciul Fiscal de Stat și cu 7,1 la sută - la veniturile administrate de Serviciul Vamal.

În prima jumătate a anului 2012, pentru susținerea bugetului și pentru implementarea proiectelor finanțate din surse externe și interne din partea investitorilor autohtoni și donatorilor externi, cât și pentru instituțiile publice, la bugetul public național au fost debursate granturi în sumă de 790,0 mil. lei, ceea ce reprezintă 97,3 la sută față de prevederile pe perioada de gestiune.

Veniturile acumulate din mijloacele speciale ale instituțiilor bugetare și veniturile fondurilor speciale în perioada ianuarie – iunie 2012 au constituit 825,6 mil. lei, sau 91,7

la sută față de suma prevăzută pentru perioada de gestiune, totodată, în comparație cu perioada similară a anului 2011 veniturile date au crescut cu 25,0 mil. lei sau cu 3,1 la sută.

Partea de cheltuieli a bugetului public național în perioada ianuarie-iunie a anului curent a fost realizată în sumă de 16262,4 mil. lei, ceea ce constituie 44,5% față de prevederile anuale. Comparativ cu prevederile perioadei de gestiune, cumulativ pe toate bugetele, n-au fost utilizate 2929, 2 mil. lei sau 15,3%, dintre care pe bugetul de stat 1977,2 mil. lei sau 17%, pe bugetele unităților administrativ-teritoriale – 1267,3 mil. lei sau 23,1%, fondurile de asigurare obligatorie de asistență medicală au fost executate cu 66,9 mil. lei sau 3,6% mai puțin, pe când cheltuielile bugetului asigurărilor sociale de stat au fost realizate integral. În raport cu perioada similară a anul 2011, cheltuielile bugetului public național sînt în creștere cu 1253,3 mil. lei sau cu 8,4 la sută.

La nivel mai jos decît media pe bugetul public național (de 84,7%), s-au valorificat alocațiile bugetare în ramurile: completarea rezervelor de stat – 39,6%, gospodăria comunală și gospodăria de exploatare a fondului de locuințe – 48,7%, transporturile, gospodăria drumurilor, comunicațiile și informatica – 53,6%, protecția mediului înconjurător și hidrometeorologia – 60,2%, jurisdicția constituțională – 63,0%, alte servicii legate de activitatea economică - 66,2%, agricultura, gospodăria silvică, gospodăria piscicolă și gospodăria apelor – 69,6%, industria și construcțiile – 72,1%, cultura, arta, sport și acțiuni pentru tineret – 74,7%. Nivelul scăzut de utilizare a mijloacelor la aceste grupe funcționale este condiționat, în principal, de asumările exagerate de cheltuieli ale beneficiarilor de buget pentru această perioadă, și, în mod special, a planurilor de implementare a proiectelor finanțate din surse externe, care au fost realizate în medie la nivel de 54,8%.

În aspect economic, din suma totală a cheltuielilor publice, cheltuielile curente au constituit - 90,0 la sută, iar cheltuielile capitale - 10,4 la sută, fiind realizate la nivel de 90,7% și 54,5% respectiv. Comparativ cu perioada similară a anului 2011, cheltuielile curente s-au majorat cu 988,8 mil. lei sau cu 7,2 la sută, iar cheltuielile capitale - cu 298,7 mil. lei sau cu 21,5 la sută.

Executarea bugetului public național în primele 6 luni ale anului curent s-a soldat cu un deficit în sumă de 935,2 mil. lei. Pentru finanțarea deficitului bugetului public național au fost utilizate venituri din emisia valorilor mobiliare de stat (neto), împrumuturi debursate de la organizațiile financiare internaționale, mijloace din vânzarea și privatizarea patrimoniului public, soldurile la conturile bugetelor respective. Totodată au fost onorate integral toate angajamentele față de creditorii externi.

4.2. Estimările executării scontate în anul 2012

La venituri

Conform estimărilor actualizate, în anul 2012 la bugetul public național urmează să se acumuleze venituri în sumă de 34346,1 mil. lei. Comparativ cu sumele prevăzute

inițial, veniturile scontate vor fi mai mici cu 315,7 mil. lei sau cu 0,9 la sută, iar față de acumulările anului 2011 se vor majora 4206,4 mil. lei sau cu 14,0 la sută.

Factorii principali care influențează acumularea veniturilor bugetare pe parcursul anului 2012 sunt: temperarea creșterii economice, amânarea termenelor de debursare a asistenței externe și estimările încasărilor până la finele anului pe fiecare buget, component al bugetului public național.

Pe tipuri de bugete, estimările scontate ale încasărilor se prezintă în următorul tabel:

mil. lei

	executat 2011	2012		2012 scontat față de:			
		aprobat	scontat	executat 2011		aprobat 2012	
				+, -	%	+, -	%
Bugetul public național, total	30139,7	34661,8	34346,1	4206,4	114,0	-315,7	99,1
<i>inclusiv:</i>							
Bugetul de stat	18639	21367,3	21033,1	2394,1	112,8	-334,2	98,4
<i>inclusiv transferuri</i>	30	0,6	0,6	-29,4	2,0		
Bugetul asigurărilor sociale de Stat	9088,9	9825,9	9906,9	818,0	109,0	81,0	100,8
<i>inclusiv transferuri</i>	2522,8	2587,9	2668,9	146,1	105,8	81,0	103,1
Fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală	3636,6	3982,2	3927,7	291,1	108,0	-54,5	98,6
<i>inclusiv transferuri</i>	1984,4	2158,9	2104,4	120,0	106,0	-54,5	97,5
Bugetele UAT	7660,9	8304,7	8323,5	662,6	108,6	18,8	100,2
<i>inclusiv transferuri</i>	4348,5	4070,9	4071,2	-277,3	93,6	0,3	100,0

În structură, veniturile scontate ale bugetului public național se caracterizează precum urmează:

Veniturile fiscale vor însuma 29237,1 mil. lei și vor descrește față de veniturile inițial prognozate cu 114,6 mil. lei sau cu 0,4 la sută, iar față de realizările din 2011 vor crește cu 29,7 la sută. Ca pondere în PIB, veniturile date vor constitui 32,4 % și vor depăși nivelul anului 2011 cu 1,3 puncte procentuale. În suma totală a veniturilor bugetului public național ponderea veniturilor fiscale se va majora de la 84,9 - în anul 2011 la sută - la 85,1 la sută scontat pentru anul 2012.

Din suma totală a veniturilor fiscale, încasările de la *impozitele directe* în anul 2012 se estimează în sumă de 13141,6 mil. lei și vor constitui 44,9 la sută, în creștere față de încasările anului 2011 cu 2333,4 mil. lei sau 21,5 la sută și față de stabilit inițial 2012- cu 8,4 mil. lei. Ponderea veniturilor date în PIB depășește nivelul aprobat cu 0,5 puncte procentuale și atinge nivelul de 14,6 %.

Impozitele indirecte se estimează în sumă de 15276,6 mil. lei și în totalul veniturilor fiscale vor constitui 52,3 la sută. Față de anul precedent, încasările din impozitele respective vor spori cu 966,4 mil. lei sau cu 6,8 la sută. Ca pondere în PIB impozitele indirecte se estimează la nivel de 16,9 % față de 17,4% realizat în anul 2011.

Încasările *veniturilor nefiscale* se estimează în sumă de 1302,7 mil. lei și ca pondere în suma totală a veniturilor bugetare vor depăși nivelul sumei aprobate cu 0,9 la sută și vor constitui 3,8 la sută. Față de anul 2011, încasările date se vor majora cu 123,8 mil. lei sau cu 10,5 la sută. Ponderea lor în PIB va constitui 1,4%, practic, menținându-se la nivelul anului 2011.

Ponderea *veniturilor fondurilor speciale și mijloacelor speciale* în veniturile totale ale bugetului public național pe anul 2012 se estimează la nivel de 0,9 la sută și 3,9 la sută, respectiv. În volum nominal acestea se estimează în sumă de 319,1 mil. lei și 1331,4 mil. lei, respectiv. Comparativ cu anul 2011, încasările veniturilor fondurilor speciale se micșorează cu 44,6 mil. lei, și veniturile mijloacelor speciale ale instituțiilor bugetare - cu 19,5 mil. lei.

În anul 2012 pentru suport bugetar, pentru implementarea proiectelor finanțate din surse externe și pentru instituțiile bugetare se estimează intrări de granturi în sumă de 2156,1 mil. lei cu 241,7 mil. lei mai puțin decât a fost estimat inițial în buget. În structura veniturilor bugetului public național ponderea granturilor constituie 6,3 la sută. Comparativ cu anul 2011, intrările de granturi se vor majora cu 451,0 mil. lei sau cu 26,4 la sută, de asemenea va crește ponderea lor în PIB de la 2,1% în anul 2011 la - 2,4 % în anul 2012.

La cheltuieli

Conform estimărilor scontate pe anul 2012, cheltuielile bugetului public național vor însuma 35539,1 mil. lei, cu 40,3 mil. lei sau cu 0,1% mai puțin decât a fost stabilit inițial. Totodată, comparativ cu anul 2011, cheltuielile bugetului public național se vor majora cu 3438,1 mil. lei sau cu 10,7%. Raportate în PIB cheltuielile publice vor deține ponderea de 39,4 la sută comparativ cu 38,1 la sută stabilită inițial și 39,1 stabilită în anul 2011.

Cheltuielile scontate pe anul 2012 ale bugetului de stat, comparativ cu prevederile inițiale, sunt estimate la nivel de 99,0%, iar cheltuielile bugetului asigurărilor sociale de stat, fondurilor asigurărilor obligatorii de asistență medicală și bugetelor unităților administrativ-teritoriale – la nivel de 100,8%, 100,1%, și 102,5%, respectiv.

Pe tipuri de bugete, estimările scontate ale cheltuielilor se prezintă în tabelul ce urmează:

	2011 executat	2012		2012 scontat/ aprobat		2012 scontat/ 2011 executat	
		aprobat	scontat	(+, -)	%%	(+, -)	%%
Bugetul public național	32101,0	35498,8	35539,1	40,3	100,1	3438,1	110,7
Bugetul de stat	20004,2	22164,3	21939,1	-225,2	99,0	1934,9	109,7
<i>inclusiv transferuri</i>	<i>8851,9</i>	<i>8817,7</i>	<i>8844,5</i>	<i>26,8</i>	<i>100,3</i>	<i>-7,4</i>	<i>99,9</i>
Bugetele UAT	8149,5	8344,7	8553,5	208,8	102,5	404,0	104,9
<i>inclusiv transferuri</i>	<i>30,0</i>	<i>0,6</i>	<i>0,6</i>				
BASS	9213,5	9825,9	9906,9	81,0	100,8	693,4	107,5
FAOAM	3615,7	3982,2	3984,7	2,5	100,1	369,0	110,2

Luând în considerare nivelul executării bugetului pe parcursul primelor 6 luni ale anului curent, estimările scontate pe an sunt diminuate comparativ cu bugetul aprobat inițial la următoarele grupe funcționale: activități și servicii neatribuite la alte grupe principale – 195,6 mil. lei (cu 23,0%), învățământ – 107,7 mii lei (cu 1,5%), complexul pentru combustibil și energie – 70,8 mil. lei (cu 31,3%), gospodăria comunală și de

exploatare a fondului de locuințe - 66,3 mil.lei (cu 8,3%) și serviciul datoriei de stat – 81,6 mil.lei (cu 10,4%).

Totodată, sunt estimate și majorări de cheltuieli comparativ cu bugetul aprobat inițial, anume: serviciile de stat cu destinație generală – 237,8 mil.lei (cu 14,5%), asigurarea și asistența socială -182,1 mil.lei (cu 1,6%), transporturile, gospodăria drumurilor, comunicațiile și informatica – 158,8 (cu 6,9%), ocrotirea sănătății - 48,6 mil.lei (cu 1,1%) și cultura, arta și sportul – 35,7 mil.lei (cu 4,3%).

Cheltuielile publice pe categorii economice în anul 2012 comparativ cu anul 2011 se prezintă în tabelul ce urmează:

mil.lei

	2011 executat	2012		scontat/aprobat		scontat/2011 executat	
		aprobat	scontat	(+,-)	%%	(+,-)	%%
Cheltuieli total	32101,0	35498,8	35539,1	40,3	100,1	3438,1	110,7
Cheltuieli curente	27841,0	30466,6	30251,6	-215,0	99,3	2410,6	108,7
Cheltuieli de personal	7700,0	8745,0	8633,4	-111,6	98,7	933,4	112,1
Mărfuri și servicii	7266,3	8040,8	7925,5	-115,3	98,6	659,2	109,1
Dobânzi	673,3	817,5	735,9	-81,6	90,0	62,6	109,3
<i>Interne</i>	485,5	617,7	527,7	-90,0	85,4	42,2	108,7
<i>Externe</i>	187,8	199,8	208,2	8,4	104,2	20,4	110,9
Transferuri	11912,4	12504,9	12571,7	66,8	100,5	659,3	105,5
<i>Transferuri în scopuri de producție</i>	1056,9	1075,6	1071,1	-4,5	99,6	14,2	101,3
<i>Transferuri către populație</i>	10855,5	11429,3	11500,6	71,3	100,6	645,1	105,9
Alte cheltuieli	289,0	358,4	385,1	26,7	107,4	96,1	133,3
Cheltuieli capitale	4321,5	5128,9	5411,5	282,6	105,5	1090,0	125,2
Creditarea netă	-61,5	-96,7	-124,0	-27,3	128,2	-62,5	201,6

Se estimează că, comparativ cu anul 2011, în anul 2012 cheltuielile capitale se vor majora cu ritmuri mai mari față de cele curente.

Balanta bugetului public național

Se estimează că pînă la finele anului 2012, politica bugetar - fiscală va rămîne una prudentă, iar deficitul bugetar nu va depăși 1,32% în PIB. În suma nominală deficitul bugetului public național se estimează în sumă de 1193,0 mil. lei. În structura deficitului bugetului de stat îi revine un deficit de 906,0 mil. lei, fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală -57,0 mil.lei, bugetelor unităților administrativ-teritoriale – 230,0 mil. lei, iar bugetul asigurărilor sociale de stat – va fi un buget echilibrat.

Deficitul bugetului public național va fi finanțat din contul surselor interne și externe (comercializarea VMS, intrări de împrumuturi externe), mijloacelor din vânzarea și privatizarea patrimoniului public și din mijloace la conturi ale bugetelor respective.

Evoluția bugetului public național pe anii 2011-2012 se prezintă în următorul tabel.

	2011 executat	2012 scontat	mil. lei	
			2012 față de 2011 (+,-)	%%
Bugetul public național				
Venituri	30139,7	34346,1	4206,4	114,0
Cheltuieli	32101,0	35539,1	3438,1	110,7
Deficit(-), excedent(+)	-1961,3	-1193,0		
Bugetul de stat				
Venituri	18639,0	21033,1	2394,1	112,8
Cheltuieli	20004,2	21939,1	1934,9	109,7
Deficit(-), excedent(+)	-1365,2	-906,0		
Bugetele unităților administrativ-teritoriale				
Venituri	7660,9	8323,5	662,6	108,6
Cheltuieli	8149,5	8553,5	404,0	105,0
Deficit(-), excedent(+)	-488,6	-230,0		
Bugetul asigurărilor sociale de stat				
Venituri	9088,9	9906,9	818,0	109,0
Cheltuieli	9213,5	9906,9	693,4	107,5
Deficit(-), excedent(+)	-124,6	0,0		
Fondurile asigurărilor obligatorii de asistență medicală				
Venituri	3636,6	3927,7	291,1	108,0
Cheltuieli	3615,7	3984,7	369,0	110,2
Deficit(-), excedent(+)	20,9	-57,0		

5.Executarea scontată a bugetului de stat în anul 2012

5.1 Analiza executării în perioada ianuarie-iunie 2012

La venituri

Efectele temperării ritmurilor de creștere economică din primele șase luni ale anului curent au avut un impact negativ, în primul rând, asupra acumulării veniturilor bugetului de stat, care în fond sînt bazate pe impozitele indirecte.

Cu toate că comparativ cu perioada similară a anului 2011, veniturile acumulate sînt în creștere cu 813,4 mil. lei sau cu 10,0 la sută, suma prognozată inițial în buget nu a fost realizată cu 535,3 mil. lei sau cu 5,7 la sută și au însumat 8935,9 mil. lei.

În totalul veniturilor bugetului de stat, încasările veniturilor fiscale au constituit 6827,6 mil. lei sau 93,2 la sută prognozat, încasările nefiscale – 613,6 mil. lei sau 108,6 la sută prognozat, fondurile și mijloacele speciale – 709,6 mil. lei sau 92,4 la sută prognozat, granturile – 756,9 mil. lei sau 96,6 la sută, față de sumele prognozate pe perioada de gestiune.

Comparativ cu perioada respectivă a anului precedent, pe parcursul primelor 6 luni ale anului curent, încasările la *componenta de bază* s-au majorat cu 767,4 mil. lei sau cu 10,7 la sută. Totodată, față de prevederile pentru perioada de referință, veniturile încasate au fost la nivel de 97,4% și au constituit 7963,9 mil. lei.

În perioada ianuarie – iunie 2012, impozitul pe venit din activitatea de întreprinzător încasat la bugetul de stat a însumat 357,6 mil. lei, cu 2,6 mil. lei sau cu 0,7 la sută mai puțin decât a fost prognozat inițial. Totodată, ca rezultat al introducerii, începând cu 1 ianuarie 2012, a cotei impozitului pe venit pentru persoanele juridice în mărime de 12%, veniturile date au crescut, în comparație cu perioada similară a anului 2011 - cu 232,9 mil. lei.

Încasările impozitelor indirecte (TVA, accize, impozitele asupra comerțului exterior și operațiunilor externe), în comparație cu semestrul I al anului 2011, au înregistrat o creștere – 150,7 mil. lei și au constituit 6341,4 mil. lei. Totodată, prognozele pe perioada de referință nu au fost realizate cu 493,6 mil. lei sau cu 7,2 la sută.

Încasările la taxa pe valoarea adăugată, în primele șase luni ale anului 2012 au fost executate în sumă de 4556,6 mil. lei sau la nivel de 93,2 la sută față de prevederile pe perioadă și 98,6 la sută față de executat ianuarie – iunie 2011.

În structură, încasările TVA la mărfurile produse și serviciile prestate pe teritoriul republicii au însumat în perioada de referință 1548,9 mil. lei sau la nivel de 98,0 la sută din prevederi. În comparație cu perioada similară a anului 2011, încasările din acest impozit au fost în creștere cu 187,9 mil. lei sau cu 13,8 la sută. Totodată, nivelul încasării impozitului dat a fost influențat negativ de următorii factori: majorarea sumei TVA trecute în cont la procurările pe teritoriul republicii cât și din import pentru efectuarea investițiilor, neaplicarea TVA la valoarea sub cost a producției agricole, micșorarea sumei TVA la serviciile importate, scăderea pronunțată a volumului serviciilor de transport.

În semestrul I al anului de gestiune, încasările TVA la mărfurile importate au constituit 4017,1 mil. lei sau 93,0 la sută din prevederile perioadei de referință. Comparativ cu perioada similară a anului 2011 încasările respective au crescut cu 168,1 mil. lei sau cu 4,4%.

Nivelul încasării TVA la mărfurile și serviciile importate, conform datelor operative ale statisticii vamale, în perioada ianuarie – iunie a fost influențat negativ de sporirea volumului de mărfuri importate în zonele economice libere, în regim de perfecționare activă, în magazinele duty-free, precum și fluctuația cursului de schimb al monedei naționale față de Euro. Ca rezultat, în sumă totală a mărfurilor importate în semestrul I, importul mărfurilor plasate în liberă circulație reprezintă 78,5 la sută față de 80,2 la sută în perioada similară a anului 2011.

Restituirile TVA în ianuarie – iunie 2012 au însumat 1009,4 mil. lei, ceea ce este cu 71,5 % mai mult decât în perioada respectivă a anului 2011. În structură, restituirile TVA pe tipuri de livrări se prezintă astfel: exporturi de mărfuri - 510,2 mil. lei sau 50,5 la sută din suma totală de restituiri (344,3 mil. lei - 2011), exportul de servicii - 299,7 mil. lei sau 29,6 la sută (159,7 mil. lei – 2011), livrări efectuate la cota redusă a TVA – 20,9 mil. lei sau 2,1 la sută (12,0 mil. lei - 2011), investiții capitale – 136,1 mil. lei sau 13,4 la sută (28,7 mil. lei - 2011).

În primele șase luni ale anului 2012, încasările accizelor au constituit 1250,1 mil. lei, cu 152,1 mil. lei sau 10,8 % mai puțin decât suma preconizată pe această perioadă. În comparație cu anul precedent, încasările accizelor au înregistrat o evoluție pozitivă, majorându-se cu 176,7 mil. lei sau cu 16,9 la sută. Această sporire se datorează în mare parte majorării cotelor accizelor la produsele petroliere, produsele din tutun și autoturisme. Totodată, în condițiile climaterice nefavorabile în lunile ianuarie – februarie a.c. au cauzat diminuarea cantitativă a importului și consumului de mărfuri accizate. În afară de aceasta, ținând cont de modificarea structurii și mărimii cotei accizului la băuturile alcoolice tari, începând cu 13 ianuarie 2012, suma accizului aferentă unui litru de băutură alcoolică tare, comercializată de către producător la prețul minim stabilit, s-a diminuat comparativ cu perioada anului 2011. Reieșind din aceste asumări, încasările din accizele la băuturile tari s-au redus esențial. În structura încasărilor accizelor, ponderea majoră o dețin accizele la produsele petroliere - 38,8 la sută, la autoturisme -16,6 la sută, la produsele din tutun -25,6 la sută, la bere – 8,9 la sută, la băuturile alcoolice tari 8,5 la sută.

În suma totală a încasărilor din accize, încasările aferente mărfurilor produse pe teritoriul republicii a constituit 243,7 mil. lei și mărfurilor importate – 1006,4 mil. lei, iar restituirile la accize – 30,6 mil. lei la sută.

În perioada de referință, încasările din impozitele asupra comerțului exterior și operațiunilor externe au însumat 565,3 mil. lei, cu 10,5 mil. lei sau cu 1,8 la sută sub nivelul prognozat. Comparativ cu 2011, veniturile date s-au majorat cu 19,9 mil. lei sau cu 5,9 la sută.

Încasările nefiscale în perioada ianuarie – iunie 2012 au fost executate în sumă de 681,9 mil. lei, cu o depășire a prognozei de 40,8 mil. lei sau 6,4 la sută.

Pentru susținerea bugetului, în primele șase luni ale anului 2012 au fost debursate granturi din partea Comisiei Europene, în sumă de 528,1 mil. lei, inclusiv tranșa III, în sumă de 30 mil.euro, pentru asistență macrofinanciară și tranșa IV, pentru asistența reformei sectorului de ocrotirea sănătății - în sumă de 4,1 mil. euro.

În perioada de referință, instituțiile publice finanțate de la bugetul de stat au acumulat *mijloace speciale*, în sumă de 546 mil.lei sau la nivel de 87,6 la sută față de asumările pentru această perioadă. În comparație cu șase luni ale anului 2011, încasările respective au crescut cu 17,5 mil. lei sau cu 3,3 la sută. În afară de aceasta, instituțiile bugetare au beneficiat de granturi interne și externe, în sumă totală de 34,9 mil.lei și transferuri de la alte componente ale bugetului, în sumă de 11,7 mil.lei.

Veniturile *fondurilor speciale* în această perioadă au constituit 163,6 mil. lei, atingând un nivel de 113,1 % față de prevederi, fiind la nivelul executat în semestrul I al anului 2011.

Veniturile *componentei proiecte finanțate din surse externe* au însumat 217,0 mil. lei și, reieșind din granturile debursate pentru volumul lucrărilor efectuate și serviciilor prestate, și au fost executate la nivel de 44,9 la sută față de prevederile perioadei de gestiune. În structură veniturilor, granturile interne și externe pentru implementarea proiectelor au însumat 6,6 mil. lei și 187,3 mil.lei, respectiv. În afară de aceasta, pentru implementarea unor proiecte de la bugetele UAT au fost transmise, transferuri (în formă de cofinanțare), în sumă de 17,7 mil.lei.

La cheltuieli

Conform rezultatelor executării în perioada ianuarie-iunie a anului curent, cheltuielile bugetului de stat pe toate componentele au constituit 9682,3 mil. lei, cu 1977,2 mil. lei sau cu 17,0% sub nivelul prevăzut pe perioada gestionară. Totodată, comparativ cu perioada similară a anului 2011, cheltuielile executate sunt în creștere cu 415,9 mil. lei sau cu 4,5%.

Cheltuielile bugetului de stat în perioada ianuarie-iunie 2011-2012 pe componente se prezintă în tabelul ce urmează.

mil. lei

	ianuarie-iunie 2011 (executat)	ianuarie-iunie 2012		ianuarie-iunie 2012 executat/ prevăzut		Ianuarie-iunie 2012 executat/ 2011 executat	
		prevăzut	executat	(+,-)	%%	(+,-)	%%
Total	9266,4	11659,5	9682,3	-1977,2	83,0	415,9	104,5
<i>inclusiv transferuri</i>	<i>6,1</i>	<i>1,2</i>	<i>1,2</i>		<i>100,0</i>	<i>-4,9</i>	<i>19,7</i>
Componenta de bază	8091,5	9711,7	8466,2	-1245,5	87,2	374,7	104,6
Mijloace speciale	489,4	671,1	485,3	-185,8	72,3	-4,1	99,2
Fonduri speciale	87,9	166,3	118,6	-47,7	71,3	30,7	134,9
Proiecte finanțate din surse externe	603,7	1111,6	613,4	-498,2	55,2	9,7	101,6

Din *componenta de bază* cheltuielile s-au efectuat cu 1245,5 mil. lei sau cu 12,8% mai puțin decât a fost prevăzut. Comparativ cu primele 6 luni ale anului 2011, cheltuielile s-au majorat cu 374,7 mil. lei sau cu 4,6%. La componenta mijloace speciale au rămas neutilizate 185,8 mil. lei sau 27,4%, la fonduri speciale – 47,7 mil. lei sau 28,7%, iar în cadrul proiectelor finanțate din surse externe - 498,2 mil. lei sau 44,8%.

În aspect funcțional, un nivel mai jos de executare, decât media pe buget de 83,0%, se atestă la grupele: gospodăria comunală și gospodăria de exploatare a fondului de locuințe (27,1%), completarea rezervelor de stat (39,6%), transporturi, gospodăria drumurilor, comunicațiile și informatica (51,5%), protecția mediului și hidrometeorologia (63,5%), alte servicii legate de activitatea economică (67,0%), agricultura, gospodăria silvică, gospodăria piscicolă și gospodăria apelor (69,8%), ocrotirea sănătății (72,5%), industria și construcțiile (72,6%), justiție (77,3%).

În aspect economic, cheltuielile curente ale bugetului de stat, în perioada ianuarie – iunie a anului curent au constituit 8344,5 mil. lei și au fost executate la nivel de 90,4%, iar cheltuielile capitale au însumat 1412,0 mil. lei, fiind executate la nivel de 57,0% față de prevederile perioadei gestionare.

Balanța bugetului de stat

Bugetul de stat în perioada ianuarie – iunie curent s-a soldat cu un *deficit* în sumă de 746,4 mil. lei. Surse de finanțare au fost: comercializarea valorilor mobiliare de stat emise prin licitație pe piața internă în sumă de 130,8 mil. lei, împrumuturile debursate de către

donatorii externi pentru implementarea proiectelor – 423,3 mil. lei, mijloacele din vânzarea și privatizarea patrimoniului public – 54,8 mil. lei și alte surse interne – 82,7 mil. lei. Totodată au fost onorate obligațiunile față de creditorii interni și externi în sumă de 318,9 mil. lei. Concomitent pentru finanțarea deficitului bugetului de stat au fost utilizate mijloace din soldurile la conturile componentelor bugetare în sumă de 373,7 mil. lei.

5.2 Estimările executării scontate în anul 2012

La venituri

Conform estimărilor pe anul 2012, bugetul de stat, la partea de venituri, va fi executat în sumă de 21033,1 mil. lei, ceea ce este cu 334,2 mil. lei sau cu 1,6 la sută mai puțin decât a fost inițial aprobat în buget. În comparație cu anul 2011, veniturile bugetului de stat vor crește cu 2394,1 mil. lei sau cu 12,8 la sută.

Estimările executării scontate a veniturilor bugetului de stat pe componente se prezintă în următorul tabel.

	2011 executat	2012		Scontat/aprobat		Scontat/2011 executat	
		aprobat	scontat	(+;-)	%%	(+;-)	%%
Total	18639,0	21367,3	21033,1	-334,2	98,4	+2394,1	112,8
<i>inclusiv transferuri</i>	30,0	0,6	0,6				
Componenta de bază	16465,1	18497,6	18155,3	-342,3	98,1	+1690,2	98,3
Mijloace speciale	1168,5	1179,7	1179,7		100,0	+112,0	100,9
<i>inclusiv transferuri</i>	0,3						
Fonduri speciale	355,2	308,9	312,0	+3,1	101,0	-43,2	87,8
<i>inclusiv transferuri</i>	1,1	1,8	1,8				
Proiecte finanțate din surse externe	668,3	1382,3	1387,3	+5,0	100,4	+719,0	> de 2 ori
<i>inclusiv transferuri</i>	34,5						

În cadrul componentelor, veniturile *componentei de bază* se estimează în sumă de 18155,3 mil. lei, cu o diminuare de 342,3 mil. lei față de cele aprobate.

La componenta mijloace speciale, conform estimărilor anuale se așteaptă ca încasările anuale să fie în limita prevederilor inițiale, adică în sumă de 1179,7 mil. lei.

La componenta fonduri speciale, se propun majorarea veniturilor în sumă de 3,1 mil. lei care sunt condiționate de creșterea veniturilor Fondului ecologic național. Suma scontată a încasărilor anuale pe fonduri speciale va constitui 312,0 mil. lei față de 308,9 mil. lei aprobat.

La componenta proiecte finanțate din surse externe, în total pe an se estimează că intrările de granturi vor însuma 1381,2 mil. lei sau la nivelul aprobat.

Concomitent, la componenta dată pentru implementarea unor proiecte vor fi încasate alte venituri în sumă de 1,1 mil. lei și transferate 5 mil. lei granturi interne. În total se estimează ca la componenta dată vor fi acumulate venituri în sumă de 1387,3 mil. lei.

Descifrarea detaliată pe tipuri de venituri se prevede în tabelul nr.3 la Nota informativă.

La cheltuieli

Luînd în considerare rezultatele executării bugetului în perioada expirată de la începutul anului și estimările scontate a cadrului de resurse, cheltuielile bugetului de stat se estimează în sumă de 21939,1 mil.lei, cu 225,2 mil.lei sau cu 1,0% mai puțin decît s-a aprobat inițial. Totodată, comparativ cu anul 2011 cheltuielile scontate pe anul 2012 sunt în creștere cu 1934,9 mil.lei sau cu 9,7%.

Estimările executării scontate a cheltuielilor bugetului de stat pe componente se prezintă în următorul tabel.

mil.lei

	2011 executat	2012		2012 scontat/ aprobat		2012 scontat/ 2011 executat	
		aprobat	scontat	(+,-)	%%	(+,-)	%%
Total	20004,2	22164,3	21939,1	-225,2	99,0	1934,9	109,7
<i>inclusiv transferuri</i>	<i>18,1</i>	<i>1,2</i>	<i>1,2</i>		<i>100,0</i>	<i>-16,9</i>	<i>6,6</i>
Componenta de bază	17280,3	18861,1	18610,8	-250,3	98,7	1330,5	107,7
Mijloace speciale	1152,8	1179,7	1201,7	22,0	101,9	48,9	104,2
Fonduri speciale	256,7	281,1	284,2	3,1	101,1	27,5	110,7
Proiecte finanțate din surse externe	1332,5	1843,6	1843,6		100,0	511,1	138,4

În cadrul componentelor, cheltuielile *componentei de bază* se estimează în sumă de 18610,8 mil.lei, cu o diminuare de 250,3 mil.lei sau cu 1,3 la sută comparativ cu aprobat inițial.

La componentele *mijloace speciale* și *fonduri speciale*, cheltuielile se estimează în sumă de 1201,7 mil.lei și 284,2 mil.lei, respectiv, cu o majorare de 22,0 mil.lei și 3,1 mil.lei, corespunzător, cauzată de implicarea în finanțare, a mijloacelor din solduri formate la începutul anului la conturile respective.

Cheltuielile aferente *proiectelor finanțate din surse externe* sunt estimate a fi realizate la nivelul aprobat inițial.

În aspect funcțional, cheltuielile scontate pe anul 2012 se prezintă în tabelul ce urmează.

mil.lei

	2011 executat	2012		2012 scontat/aprobat		2012 scontat / 2011 executat	
		aprobat	scontat	(+ ; -)	%	(+ ; -)	%
Cheltuieli total	20004,2	22164,3	21939,1	-225,2	99	1934,9	109,7
<i>Sectoarele sociale, total</i>	<i>8759,5</i>	<i>9323,7</i>	<i>9302</i>	<i>-21,7</i>	<i>99,8</i>	<i>542,5</i>	<i>106,2</i>
dintre care							
Învățământ	2071,8	2285,9	2290,1	4,2	100,2	218,3	110,5
Cultura, arta, sport și activități pentru tineret	293,5	334,1	330,9	-3,2	99	37,4	112,7
Ocrotirea sănătății	2552,5	2721,8	2660,9	-60,9	97,8	108,4	104,2
Asigurare și asistență socială	3841,7	3981,9	4020,1	38,2	101	178,4	104,6

	2011 executat	2012		2012 scontat/aprobat		2012 scontat / 2011 executat	
		aprobat	scontat	(+ ; -)	%	(+ ; -)	%
<i>Sectoarele economice, total</i>	2619,7	3718,1	3550,8	-167,3	95,5	931,1	135,5
dintre care							
Agricultura, gospodăria silvică, piscicolă și a apelor	828,9	976,6	973,3	-3,3	99,7	144,4	117,4
Industria și construcțiile	21,9	30,5	31,4	0,9	103	9,5	143,4
Transporturi, gospodăria drumurilor, comunicațiile și informatica	1063,5	2101,3	2056,5	-44,8	97,9	993	193,4
Gospodăria comunala și gospodăria de exploatare a fondului de locuințe	246,4	173,9	131,1	-42,8	75,4	-115,3	53,2
Complexul pentru combustibil și energie	62,1	218,8	153,4	-65,4	70,1	91,3	247
Alte servicii legate de activitatea economica	396,9	217	205,1	-11,9	94,5	-191,8	51,7
<i>Mentineră ordinii publice, apărarea și securitatea națională</i>	1526,2	1665,8	1634,8	-31	98,1	108,6	107,1
<i>Servicii de stat cu destinație generală</i>	945,8	1168,3	1312,3	144	112,3	366,5	138,8
<i>Serviciul datoriei de stat</i>	662,4	781,9	700,3	-81,6	89,6	37,9	105,7
<i>Alte domenii</i>	5490,6	5506,5	5438,9	-67,6	98,8	-51,7	99,1

Datele denotă, că cele mai mari diminuări de cheltuieli, comparativ cu bugetul aprobat inițial, se vor înregistra la serviciul datoriei de stat – 81,6 mil. lei (cu 10,4%), la complexul pentru combustibil și energie – 65,4 mil. lei (cu 29,9%), la ocrotirea sănătății – 60,9 mil. lei (2,2%), inclusiv *transferurile la fondurile de asigurare obligatorie de asistență medicală* – cu 54,5 mil. lei, la transporturi, gospodăria drumurilor, comunicațiile și informatica – 44,8 mil. lei (2,1%) și la gospodăria comunala și de exploatare a fondului de locuințe - 42,8 mil. lei (cu 24,6%).

Totodată, se prevăd și majorări de cheltuieli comparativ cu bugetul aprobat inițial la următoarele grupe funcționale: serviciile de stat cu destinație generală – 144,0 mil. lei (cu 12,3%), asigurarea și asistența socială -38,2 mil. lei (cu 1,0%), inclusiv *transferurile la bugetul asigurărilor sociale de stat* – cu 81,0 mil. lei.

În aspectul categoriilor economice, cheltuielile scontate ale bugetului de stat pe anul 2012 se prezintă în tabelul ce urmează:

	2011 executat	2012		2012 scontat/aprobat		2012 scontat / 2011 executat	
		aprobat	scontat	(+,-)	%%	(+,-)	%%
Cheltuieli total	20004,2	22164,3	21939,1	-225,2	99,0	1934,9	109,7
Cheltuieli curente	16707,0	17778,1	17552,2	-225,9	98,7	845,2	105,1
Cheltuieli de personal	3500,2	4171,1	4059,5	-111,6	97,3	559,3	116,0
Plata mărfurilor și serviciilor	2006,9	2130,4	2078,7	-51,7	97,6	71,8	103,6
<i>Transferuri la FAOAM</i>	<i>1984,4</i>	<i>2158,9</i>	<i>2104,4</i>	<i>-54,5</i>	<i>97,5</i>	<i>120,0</i>	<i>106,0</i>
Dobânzi	662,4	781,9	700,3	-81,6	89,6	37,9	105,7
<i>interne</i>	<i>478,5</i>	<i>606,5</i>	<i>516,5</i>	<i>-90,0</i>	<i>85,2</i>	<i>38,0</i>	<i>107,9</i>

	2011 executat	2012		2012 scontat/aprobat		2012 scontat / 2011 executat	
		aprobat	scontat	(+,-)	%%	(+,-)	%%
<i>externe</i>	183,9	175,4	183,8	8,4	104,8	-0,1	99,9
Transferuri	4144,6	4250,9	4297,7	46,8	101,1	153,1	103,7
<i>Transferuri în scopuri de producție</i>	417,3	383,7	379,2	-4,5	98,8	-38,1	90,9
Transferuri către populație	1204,5	1279,3	1249,6	-29,7	97,7	45,1	103,7
<i>Transferuri la BASS</i>	2522,8	2587,9	2668,9	81,0	103,1	146,1	105,8
Alte cheltuieli	4408,5	4284,9	4311,6	26,7	100,6	-96,9	97,8
Cheltuieli capitale	3348,6	4478,3	4506,3	28,0	100,6	1157,7	134,6
Creditarea netă	-51,4	-92,1	-119,4	-27,3	129,6	-68,0	232,3

Cheltuielile curente ale bugetului de stat se estimează cu o diminuare de 225,9 mil. lei față de aprobat și vor constitui 17552,2 mil. lei sau 80,0 la sută din cheltuielile pe toate componentele.

Cheltuielile de personal. În bugetul de stat aprobat pentru aceste cheltuieli au fost prevăzute 4171,1 mil. lei. Conform prognozelor cheltuielile respective vor constitui 4059,5 mil. lei, cu o diminuare de 111,6 mil. lei, cauzată de amânarea majorărilor salariale persoanelor care dețin funcții de demnitate publică, modificarea termenului de acordare funcționarilor publici a sporului pentru performanță colectivă a subdiviziunii, precum și existența funcțiilor vacante.

Cheltuielile pentru *mărfuri și servicii* se estimează în sumă de 2078,7 mil. lei, cu o diminuare de 51,7 mil. lei sau 2,4 la sută, inclusiv reduceri la componenta de bază în sumă de 76,7 mil. lei și majorări la componentele mijloace speciale și fonduri speciale - 18,4 mil. lei și 6,6 mil. lei, respectiv.

Pentru achitarea *dobânzilor* aferente datoriei de stat, cheltuielile scontate sunt diminuate cu 81,6 mil. lei, incluzând reduceri de 90,0 mil. lei la serviciul datoriei de stat interne și majorări de 8,4 mil. lei la serviciul celei externe, care se argumentează, respectiv, prin reducerea ratei dobânzilor la valorile mobiliare de stat emise pe piața primară și fluctuația cursului de schimb valutar.

Transferurile către bugetul asigurărilor sociale de stat sunt scontate cu o majorare de 81,0 mil. lei, dintre care 6,7 mil. lei - pentru plata prestațiilor sociale și 74,3 mil. lei - pentru acoperirea deficitului bugetului asigurărilor sociale de stat ca urmare a majorării coeficientului de indexare a pensiilor de asigurări sociale.

Pentru *cheltuieli capitale*, volumul scontat pentru anul curent constituie 4506,3 mil. lei, cu 28,0 mil. lei mai mult comparativ cu aprobat inițial.

Balanta bugetului de stat

Conform estimărilor, deficitul bugetului de stat va constitui 906,0 mil. lei, și va depăși suma aprobată inițial în buget cu 109,0 mil. lei. În structura bugetului de stat se vor solda cu deficit componenta de bază -455,5 mil. lei, componenta mijloacele speciale - 22,0 mil. lei și proiectele finanțate din surse externe - 456,3 mil. lei, concomitent componenta fondurile speciale se va solda cu un excedent de - 27,8 mil. lei.

Sursele de finanțare ale deficitului se constituie din:

- *la componenta de bază:*
 - - sursele interne - 366,9 mil. lei (comercializarea VMS pe piața internă, 610 mil. lei răscumpărarea VMS din portofoliul BNM 150 mil. lei și emise pentru stabilitatea financiară 93,1 mil. lei).
 - intrări de împrumuturi externe -341,0 mil. lei (echivalent 29,0 mil. dol. SUA);
 - pentru onorarea obligațiunilor față de creditorii externi vor fi utilizate - 599,4 mil. lei (echivalent 50,5 mil. dolari SUA);
 - mijloace din vânzarea și privatizarea patrimoniului public -260,0 mil. lei;
 - din contul soldurilor mijloacelor bănești la conturi - 87,0, mil. lei.
 - *la componenta mijloacele speciale*, deficitul va fi finanțat din contul soldurilor mijloacelor bănești la conturile instituțiilor publice în volum de 22,0 mil. lei;
 - excedentul în sumă de 27,8 mil. lei la *componenta fonduri speciale* va completa soldurile la conturi ale acestor fonduri.
 - deficitul pe *proiectele finanțate din surse externe* se va finanța din împrumuturi externe, în sumă de 564,4 mil. lei (echivalentul a 47,5 mil. dolari SUA) iar în sumă de 108,1 mil. lei va completa soldurile mijloacelor la conturile acestor proiecte.

În total la finele anului 2012, soldurile la conturile bugetului de stat pe toate componentele se vor majora cu 26,9 mil. lei.

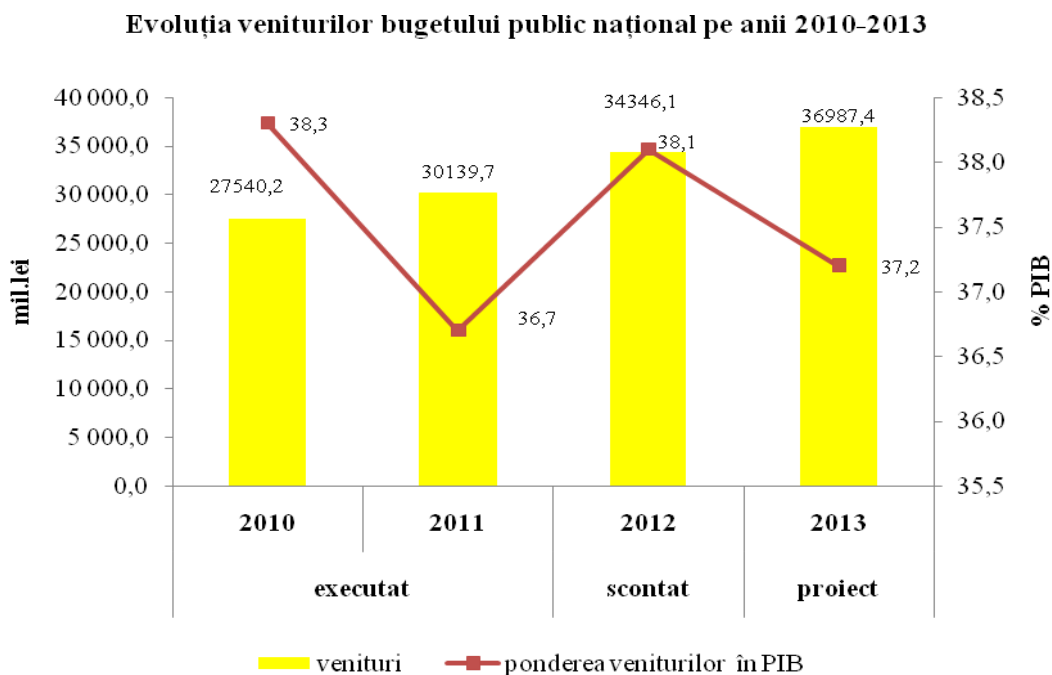
6. Estimarea bugetului public național pentru anul 2013

6.1. Estimări la venituri

Proгноza veniturilor bugetului public național pe anul 2013 s-a efectuat în baza indicatorilor macroeconomici estimați, prevederilor actuale și modificărilor aprobate la legislația fiscală și vamală pentru anul 2013.

Veniturile bugetului public național pentru anul 2013 sunt estimate în sumă de 36987,4 mil. lei, reprezentând o pondere în PIB de 37,2 %, în descreștere cu 0,9 puncte procentuale față de scontat 2012.

Evoluția veniturilor bugetului public național pe anii 2010-2013 se prezintă în următoarea diagramă.

În volumul total al veniturilor bugetului public național, veniturile administrate de către organele Serviciului Fiscal de Stat vor constitui 20179,0 mil. lei sau 54,6 la sută, prevalând suma scontată pentru anul 2012 (18762,0 mil. lei) cu 1417,0 mil. lei sau cu 7,6 la sută.

Veniturile care urmează a fi încasate prin organele Serviciului Vamal în totalul veniturilor bugetului de public național vor constitui 14706,8 mil. lei sau 39,8 la sută, înregistrând o depășire a sumei scontate pentru anul 2012 (13078,5 mil. lei) cu 1628,3 mil. lei sau cu 12,5 la sută.

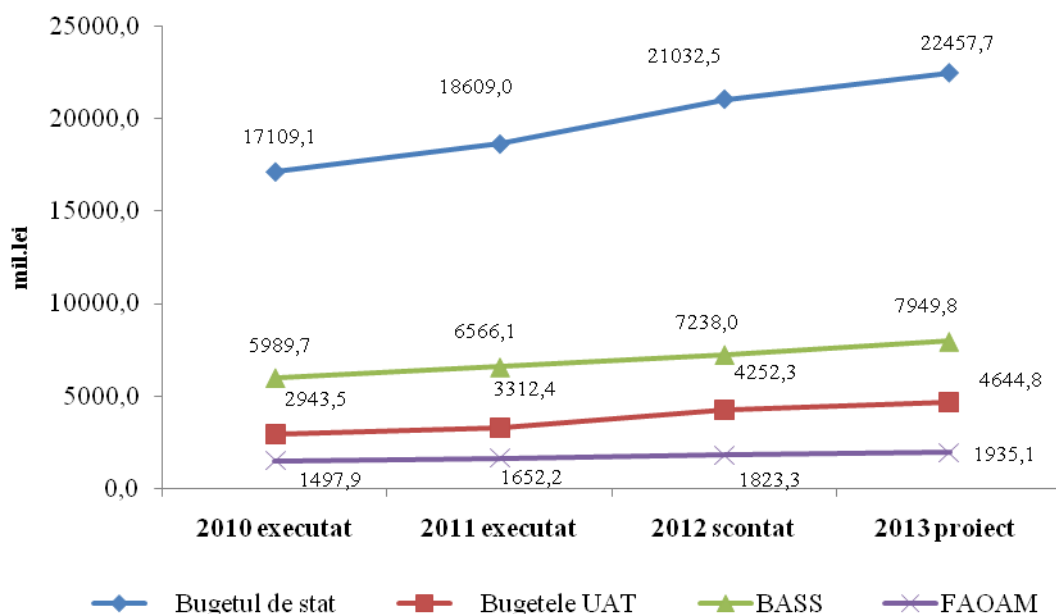
Evoluția veniturilor pe componente a bugetului public național pe anii 2010-2013, se prezintă în următorul tabel.

	executat		scontat 2012	proiect 2013	proiect 2013 către			
	2010	2011			executat 2011		scontat 2012	
					+, -	%	+, -	%
Bugetul public național, total inclusiv	27540,2	30139,7	34346,1	36987,4	6847,7	122,7	2641,3	107,7
Bugetul de stat	17167,7	18639,0	21033,1	22736,6	4097,6	122,0	1703,5	108,1
<i>dintre care transferuri</i>	<i>58,6</i>	<i>30,0</i>	<i>0,6</i>	<i>278,9</i>	<i>248,9</i>	<i>>200</i>	<i>278,3</i>	<i>>200</i>
Bugetul asigurărilor sociale de stat	8416,0	9088,9	9906,9	10534,8	1445,9	115,9	627,9	106,3
<i>dintre care transferuri</i>	<i>2426,3</i>	<i>2522,8</i>	<i>2668,9</i>	<i>2585,0</i>	<i>62,2</i>	<i>102,5</i>	<i>-83,9</i>	<i>96,9</i>

	executat		scontat 2012	proiect 2013	proiect 2013 către			
	2010	2011			executat 2011		scontat 2012	
					+, -	%	+, -	%
Fondurile de asigurare obligatorie de asistență medicală	3424,5	3636,6	3927,7	4078,2	441,6	112,1	150,5	103,8
<i>dintre care transferuri</i>	1926,6	1984,4	2104,4	2143,1	158,7	108,0	38,7	101,8
Bugetele UAT	7614,3	7660,9	8323,2	8710,2	1049,3	113,7	387,0	104,7
<i>dintre care transferuri</i>	4670,8	4348,5	4070,9	4065,4	-283,1	93,5	-5,5	99,9

Tendențele acumulărilor de venituri pe componentele bugetului public național (cu excepția transferurilor între componente) pe anii 2010-2013 se prezintă în următoarea diagramă.

Evoluția veniturilor pe componentele bugetului public național pe anii 2010-2013

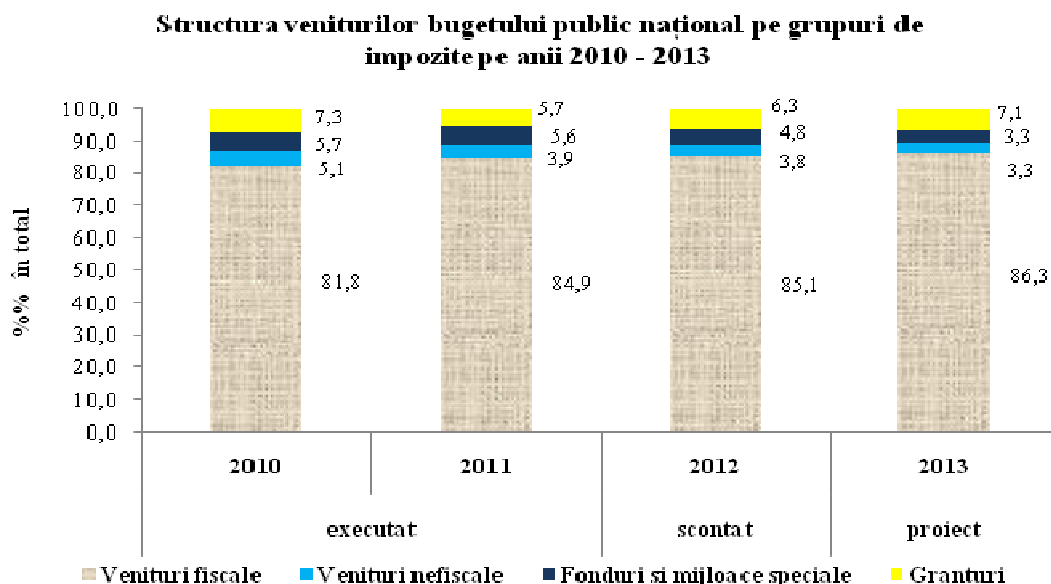
În structura bugetului public național, *încasările veniturilor bugetului de stat* (fără transferuri de la alte bugete) dețin 60,7 la sută și vor însuma 22457,7 mil. lei. În comparație cu scontat 2012 aceste venituri vor crește cu 1425,2 mil. lei sau cu 6,8 la sută, iar față de executat 2011 - cu 3848,7 mil. lei sau cu 20,7 la sută.

Ponderea *încasărilor la bugetul asigurărilor sociale de stat* în bugetul public național va constitui 21,5 la sută, fiind estimate în sumă de 7949,8 mil. lei (fără transferuri). Comparativ cu anul 2012 scontat, veniturile proprii vor crește cu 711,8 mil. lei sau cu 9,8 la sută iar față de executat 2011 creșterea va fi de 1383,7 mil. lei sau de 21,1 la sută.

Veniturile fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală în structura bugetului public național constituie 5,2 la sută, fiind prognozate în sumă de 1935,1 mil. lei (fără transferuri). Comparativ cu anul 2012 scontat, veniturile proprii ale fondurilor date vor înregistra o creștere cu 111,8 mil. lei sau cu 6,1 la sută, față de executat 2011, majorându-se cu 282,9 mil. lei sau cu 17,1 la sută.

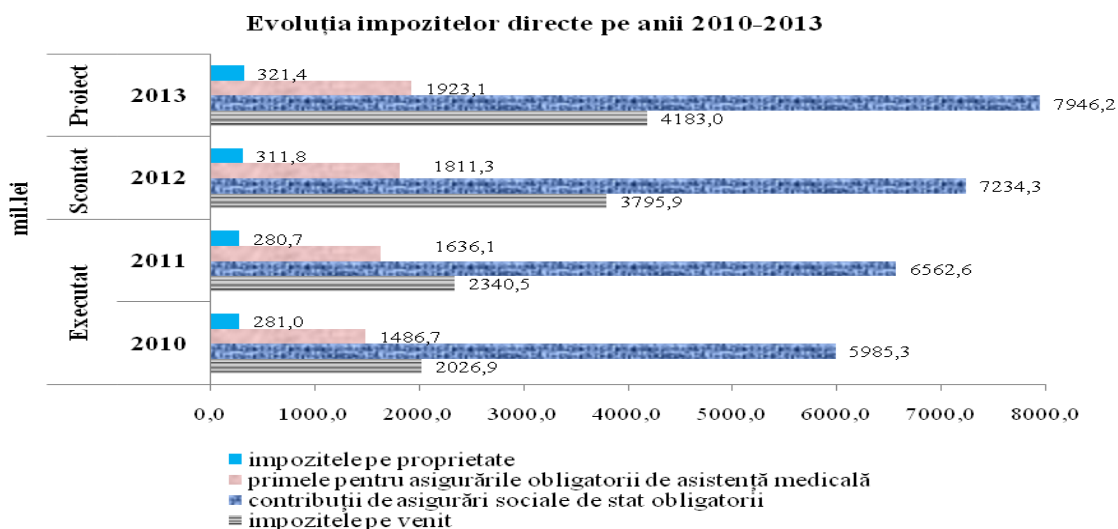
Veniturile bugetelor unităților administrativ-teritoriale în structura bugetului public național vor deține 12,6 la sută și au fost prognozate în sumă de 4644,8 mil. lei (fără transferuri). Comparativ cu anul 2012, veniturile proprii se estimează cu 9,2 la sută sau cu 392,5 mil. lei mai mult. Față de 2011 aceste venituri cresc cu 1332,4 mil. lei sau cu 40,2 la sută.

Structura veniturilor bugetului public național pe grupuri de impozite pe anii 2010-2013 se prezintă în următoarea diagramă:

În structura veniturilor bugetului public național, partea majoră continuă să o dețină *veniturile fiscale*, astfel în anul 2013 acestea vor constitui circa 86,3 la sută, față de 85,1 la sută în anul 2012 scontat. Din totalul acestora, 45,0 la sută le revin impozitelor directe și 53,5 la sută - impozitelor indirecte. Ca pondere în PIB impozitele directe vor deține în anul 2013 - 14,5 % și rămîne, practic, la nivelul scontat pentru anul 2012. În structura impozitelor directe, prognozate pentru anul 2013 - 68,7 la sută revin contribuțiilor de asigurări sociale de stat și primelor de asigurări obligatorii de asistență medicală, care, preponderent, vor fi determinate de majorarea fondului de remunerare a muncii.

Evoluția impozitelor directe pe anii 2010-2013 se prezintă în următoarea diagramă:

Ponderea impozitelor pe venit în totalul impozitelor directe vor constitui 29,1 la sută, și se prognozează în comparație cu anul 2012 scontat cu o creștere de 10,2 la sută, însumând 4183,0 mil.lei. Ca pondere în PIB, veniturile în cauză vor atinge nivelul de 4,2 % și, practic, se mențin la nivelul anului 2012 scontat.

În structura impozitelor directe, încasările impozitului pe venitul din activitatea de întreprinzător se prognozează în sumă de 1995,3 mil.lei, și sporește față de suma scontată pe anul 2012 cu 220,1 mil.lei sau 12,4 la sută. În totalul veniturilor bugetului public național impozitul dat deține 5,8 la sută și în totalul impozitelor directe – 13,9 la sută. Ponderea impozitului dat în PIB, practic, se menține la nivelul anului 2012 și va constitui 2,0 la sută.

La determinarea bazei impozabile a impozitului pe venitul din activitatea de întreprinzător pentru anul 2013, concomitent cu prognoza parametrilor dezvoltării economice și suma facilităților acordate agenților economici conform legislației, s-a ținut cont și de datele generalizate ale declarațiilor fiscale la acest impozit pe anul 2011 și modificările aprobate în legislația fiscală pentru anul 2012.

Conform calculelor preventive, cota efectivă a impozitului pe venitul din activitatea de întreprinzător pentru anul 2013 se estimează la nivel de 7,5%, față de 12% și 3% stabilite prin lege.

Impozitul pe venitul din salariu se prognozează în volum de 2187,7 mil.lei, ceea ce constituie 5,9 la sută din suma totală a veniturilor bugetului public național și 15,2 la sută din suma totală a impozitelor directe. Ponderea veniturilor date în PIB va constitui 2,2%. Totodată în comparație cu scontat 2012 aceste încasări vor spori cu 167,0 mil.lei sau cu 8,3 la sută.

Pronosticul încasărilor impozitului pe venitul din salariu se axează pe fondul de remunerare a muncii pe economia națională, numărul mediu de salariați luat ca bază pentru calcularea salariului, câștigul salarial mediu lunar pe economie prognozat pe anul 2013, scutiile personale și pentru persoanele întreținute, scutiile pentru contribuțiile individuale în bugetul asigurărilor sociale de stat și fondurile obligatorii de asistență medicală și cotele pentru venitul impozabil stabilite prin Codul Fiscal. Conform calculelor, cota efectivă medie a impozitului pe venitul din salariu se estimează la nivel de 8,1% către fondul de remunerare a muncii prognozat pentru anul 2013.

Impozitele pe proprietate se prognozează în volum de 321,4 mil. lei și rămân a fi ne semnificative ca pondere atât în veniturile directe cât și în PIB - 2,2 și 0,3 %, respectiv. Totodată, continuarea implementarea noului sistem de impozitare a bunurilor imobiliare va genera o creștere a acestora în anul 2013 comparativ cu 2012 scontat cu 3,1 la sută.

Prognozele încasării impozitului funciar și a impozitului pe bunurile imobiliare pe anul 2013 au avut ca bază prevederile Titlului IV "Impozitul pe bunurile imobiliare" al Codului Fiscal și Legii cu privire la punerea în aplicare a Titlului IV al Codului Fiscal.

Contribuțiile de asigurări sociale de stat obligatorii sunt estimate în sumă de 7946,3 mil. lei, ceea ce constituie 55,3 la sută din cuantumul impozitelor directe ale bugetului public național. În comparație cu încasările scontate pentru anul 2012, veniturile în cauză se vor majora cu 711,9 mil.lei sau cu 9,8 la sută.

Calculul încasărilor din contribuțiile de asigurări sociale de stat obligatorii, a fost efectuat reieșind din fondul de retribuire a muncii prognozat pentru anul 2013, mărimea

contribuțiilor stabilite pentru angajatori (23%), contribuțiile individuale ale salariaților angajați (6%), și plățile individuale, stabilite pentru unele categorii de persoane asigurate în dependență de mărimea câștigului salarial mediu lunar pe economie prognozat pentru anul 2013.

Încasările primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală pentru anul 2013 au fost estimate reieșind din prognoza fondului de retribuire a muncii și tariful primei de asigurare obligatorie de asistență medicală stabilite pentru angajatori (3,5%) și angajați (3,5%). În afară de aceasta au fost luate în calcul și sumele încasate de la unele categorii de cetățeni, neasigurate de către angajatori și care individual procură polițele medicale reieșind din costul pachetului unic pentru acordarea serviciilor medicale (3318,0 lei).

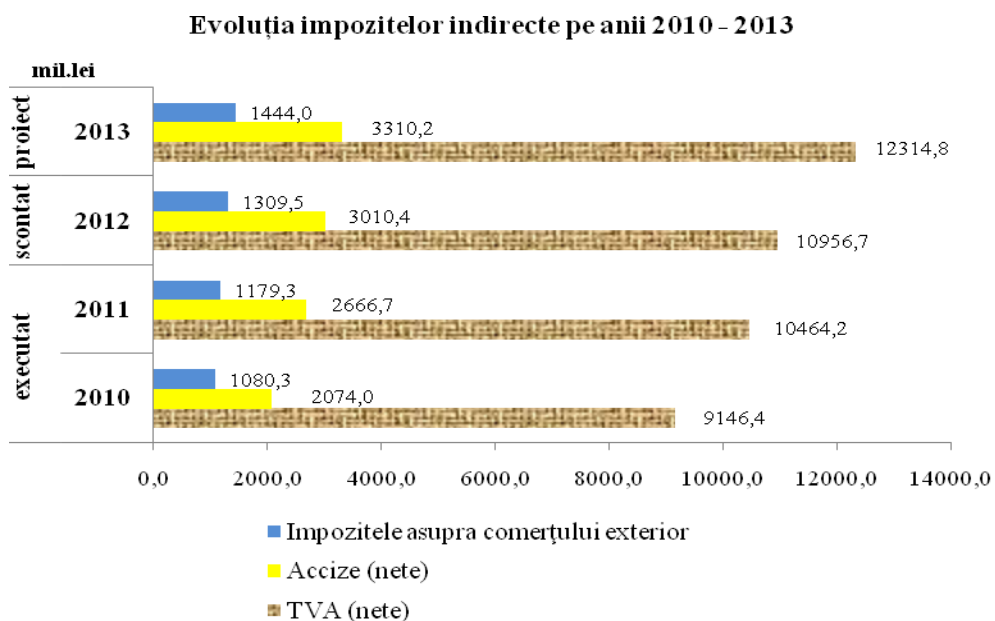
Încasările primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală pentru anul 2013 se estimează în sumă de 1923,1 mil. lei, cu 111,8 mil. lei mai mult decât scontat 2012. În suma totală a veniturilor bugetului public național veniturile date vor deține 5,2 la sută și în cuantumul impozitelor directe – 13,3 la sută.

Evoluția impozitelor directe pe anii 2010-2013 se prezintă în următorul tabel:

	executat		scontat 2012	proiect 2013	proiect 2013 către			
	2010	2011			2011 executat		2012 scontat	
			+, -	%	+, -	%		
	Impozitele directe, total	9779,9	10819,9	13153,3	14373,7	3553,8	132,8	1220,4
impozitele pe venit	2026,9	2340,5	3795,9	4183,0	1842,5	178,7	387,1	110,2
contribuțiile de asigurări sociale de stat obligatorii	5985,3	6562,6	7234,3	7946,2	1383,6	121,1	711,9	109,8
primele de asigurări obligatorii de asistență medicală	1486,7	1636,1	1811,3	1923,1	287,0	117,5	111,8	106,2
impozitele pe proprietate	281,0	280,7	311,8	321,4	40,7	114,5	9,6	103,1

Impozitele indirecte, în anul 2013, rămân a fi sursa principală de venituri ale bugetului public național, și vor constitui 17069,0 mil. lei sau 53,5 la sută din totalul veniturilor fiscale. În comparație cu anul 2012 scontat, impozitele date se vor majora cu 1792,4 mil. lei sau cu 11,7 la sută. Ca pondere în PIB, vor constitui 17,2%, cu o creștere față de 2012 cu 0,3 puncte procentuale.

Evoluția impozitelor indirecte pe anii 2010-2013 se prezintă în următoare diagramă.

Principala sursă de venituri indirecte rămîne a fi TVA – 12314,8 mil. lei sau 72,1 la sută, astfel va depăși nivelul scontat pentru anul 2012 cu 12,4 la sută sau cu 1358,1 mil. lei. Ca pondere în PIB, aceste venituri vor atinge nivelul de 12,4%, cu 0,2 p.p. mai mult decît așteptările pentru anul 2012. O altă sursă sînt accizele, care se prognozează pentru anul 2013 în sumă de 3310,2 mil. lei, cu 299,0 mil. lei mai mult față de anul 2012. Ca pondere în PIB, accizele vor înregistra 3,3% și rămîn practic la nivelul anului 2012.

O altă componentă a acestor impozite sînt impozitele din comerțul exterior și operațiunile externe, care se caracterizează printr-o creștere în comparație cu anul precedent - cu 134,5 mil. lei sau cu 10,3 la sută. Pe parcursul anului 2013 aceste încasări vor însuma 1444,0 mil lei și ca pondere în PIB va atinge un nivel de 1,5 %.

Evoluția impozitelor indirecte pe anii 2010-2013 se prezintă în următorul tabel.

	mil. lei							
	executat		scontat 2012	proiect 2013	proiect 2013 către			
	2010	2011			2011 executat		2012 scontat	
					+-	%	+-	%
Impozitele indirecte, total	12300,6	14310,2	15276,6	17069,0	2758,8	119,3	1792,4	111,7
taxa pe valoare adăugată	9146,3	10464,2	10956,7	12314,8	1850,6	117,7	1358,1	112,4
accize	2074,0	2666,7	3010,4	3310,2	643,5	124,1	299,8	110,0
impozitele asupra comerțului exterior și operațiunilor externe	1080,3	1179,3	1309,5	1444,0	264,7	122,4	134,5	110,3

Veniturile nefiscale și veniturile fondurilor și mijloacelor speciale pentru anii 2013 sunt estimate în sumă 2428,5 mil. lei. Ca urmare a implementării, începînd cu 1 ianuarie 2013, a unui mecanism nou de finanțare a instituțiilor de învățămînt superior în cadrul unei autonomii financiare și expirarea termenului de implementare a măsurilor de o singură dată (compensatorii) pentru încasarea veniturilor în anul 2012 (vînzarea licenței

4G), aceste venituri vor descrește în comparație cu scontat 2012 în mediu cu 17,8 la sută sau cu 524,4 mil. lei, Ca pondere în suma totală vor constitui - 6,6 la sută, iar ca pondere în PIB vor descrește de la 3,3% în anul 2012 la 2,4 % în anul 2013.

Evoluția veniturilor nefiscale, fondurilor speciale și mijloacelor speciale pe anii 2010-2013 se prezintă în următorul tabel.

mil. lei

	executat		scontat 2012	proiect 2013	proiect 2013 către			
	2010	2011			2011 executat		2012 scontat	
					+, -	%	+, -	%
Încasări nefiscale, fonduri speciale și mijloace speciale	2996,9	2854,5	2952,9	2428,5	-426,0	85,1	- 524,4	82,2
venituri nefiscale	1416,0	1178,9	1302,7	1217,5	38,6	103,3	- 85,2	93,5
mijloace speciale	1256,0	1311,9	1331,1	877,6	- 434,3	66,9	- 453,5	65,9
fonduri speciale	324,9	363,7	319,1	333,4	- 30,3	91,7	14,3	104,5

Pe parcursul anului 2013, Guvernul urmează să beneficieze de *granturi* din partea partenerilor de dezvoltare, în sumă totală de circa 2630,2 mil. lei (217,4 mil. dol. SUA), inclusiv pentru susținerea bugetului - 1077,0 mil. lei (89,0 mil. dol. SUA) și pentru proiecte finanțate din surse externe – 1518,6 mil. lei (125,5 mil. dol. SUA). Totodată, granturile interne și granturile externe contractate direct de instituțiile publice vor însuma, respectiv, 11,3 mil. lei și 23,3 mil. lei. În totalul veniturilor bugetului public național, ponderea granturilor va constitui 7,1 la sută, iar în PIB - 2,6%.

Evoluția intrărilor de granturi pe anii 2010-2013 se prezintă în următorul tabel:

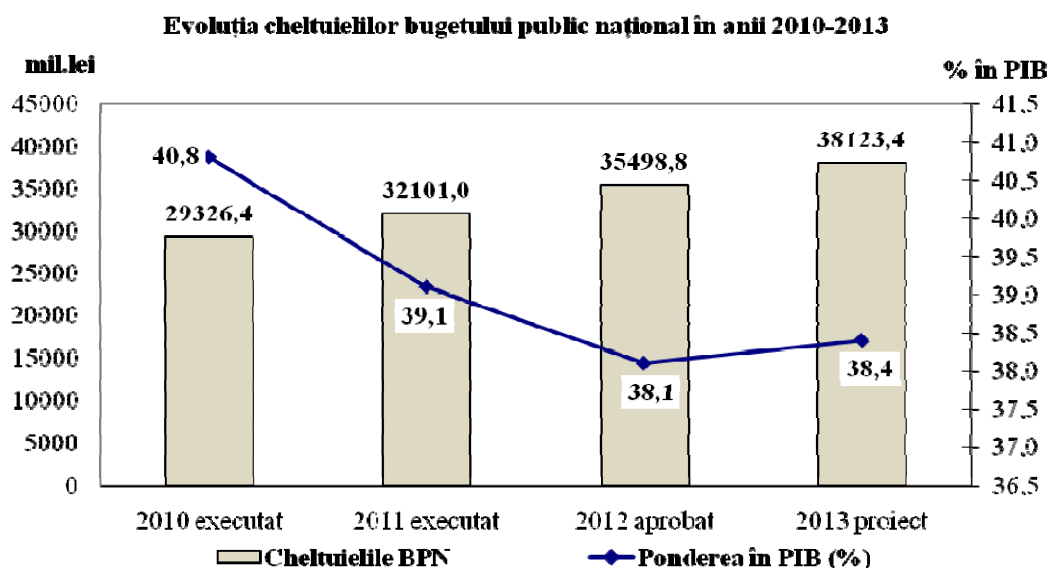
mil. lei

	executat		scontat 2012	proiect 2013	proiect 2013 către			
	2010	2011			2011 executat		2012 scontat	
					+, -	%	+, -	%
Granturi, total	2002,3	1705,1	2156,1	2630,2	925,1	154,3	474,1	122,0
granturi interne	89,4	44,2	21,1	11,3	-32,9	25,6	-9,8	53,6
granturi externe pentru susținerea bugetului	1298,5	922,8	715,0	1077,0	154,2	116,7	362,0	150,6
granturi externe pentru proiecte finanțate din surse externe	584,0	662,8	1386,1	1518,6	855,8	229,1	132,6	109,6
granturi externe pentru instituțiile publice	30,4	75,3	34,0	23,3	-52,0	30,9	-10,7	68,5

6.2. Estimări la cheltuieli

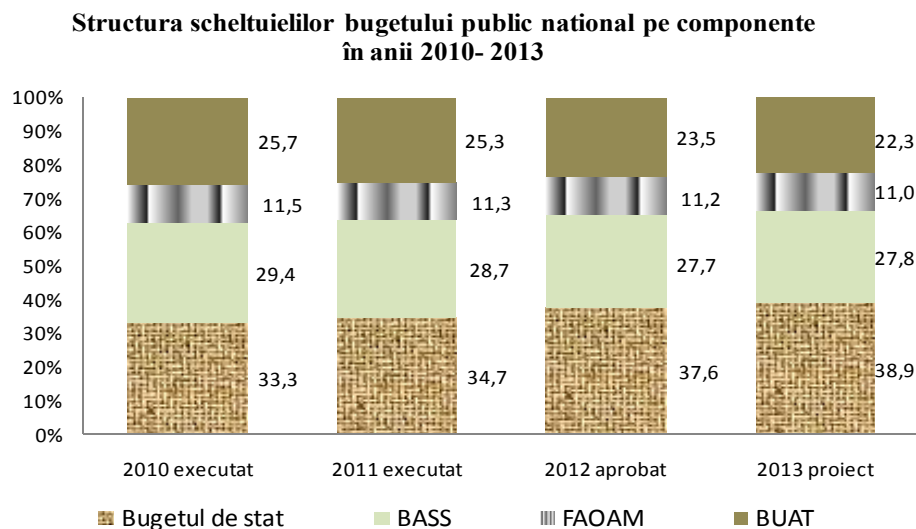
Cheltuielile bugetului public național pe anul 2013 se estimează la circa 38123,4 mil. lei, cu o depășire de 6022,4 mil. lei față de rezultatele anului 2011 și cu 2624,6 mil. lei mai mult decât anul 2012. În perioada 2010-2013, raportul cheltuielilor publice în PIB s-a redus de la 40,8% în anul 2010 pînă la 38,4 % în proiect pe anul 2013. Aceasta evoluție reflectă politica de comprimare a sectorului public pe piața serviciilor, oferind un spațiu mai larg sectorului privat, precum și trecerea, începînd cu anul 2013, a instituțiilor de învățămînt superior pe principii de autonomie financiară.

Evoluția cheltuielilor bugetului public național în anii 2010-2013, se prezintă în diagrama ce urmează:

În structura cheltuielilor bugetului public național pe componente pe anul 2013, nu se atestă modificări esențiale, partea majoră constituind programele finanțate de la bugetul de stat – 38,9 la sută din totalul cheltuielilor publice, în comparație cu 37,6 la sută în anul 2012.

Structura cheltuielilor bugetului public național pe componente pe anii 2010-2013 este prezentată în diagrama ce urmează:

Ritmurile de creștere a cheltuielilor componentelor bugetului public național în anul 2013, comparativ cu anul 2012 atestă o tendință relativ identică, respectiv: bugetul de stat – cu 6,5 la sută, bugetul asigurărilor sociale de stat – cu 8,0 la sută, fondurile de asigurare obligatorie de asistență medicală – cu 4,9 la sută.

Pe bugetele UAT, comparativ cu ceea ce a fost luat în calcul la stabilirea raporturilor între bugetul de stat și bugetele UAT pe anul 2012, cheltuielile urmează să fie în creștere cu cel puțin 5,4 la sută.

Evoluția cheltuielilor bugetului public național pe componente (incluzând transferurile între componente), pe anii 2010-2013, se prezintă în următorul tabel.

mil. lei

	Executat		Aprobat 2012	Proiect 2013	Proiect 2013 către			
	2010	2011			executat 2011		aprobat 2012	
					+, -	%	+, -	%
Bugetul public național, total <i>inclusiv:</i>	29326,4	32101,0	35498,8	38123,4	6022,4	118,8	2624,6	107,4
Bugetul de stat, total	18797,8	20004,2	22164,3	23611,5	3607,3	118,0	1447,2	106,5
<i>dintre care transferuri către alte bugete</i>	9023,7	8851,9	8817,7	8793,6	-58,3	99,3	-24,1	99,7
Bugetul asigurărilor sociale de stat	8629,3	9213,5	9825,9	10614,8	1401,3	115,2	788,9	108,0
Fondurile de asigurare obligatorie de asistență medicală	3367,8	3615,7	3982,2	4178,2	562,5	115,6	196,0	104,9
Bugetele UAT	7609,1	8149,5	8344,7	8791,4	641,9	107,9	446,7	105,4
<i>dintre care transferuri către alte bugete</i>	58,6	30,0	0,6	278,9	248,9	>200	278,3	>200

Pornind de la imperativul de ajustări structurale în economie, menite să asigure durabilitate poziției fiscale a bugetului, se impune ajustarea poverii cheltuielilor cu caracter social și în special cele ineficente, cu fortificarea componentelor de dezvoltare.

Cu toate că volumul preponderent al resurselor publice disponibile pe anul 2013 se direcționează către domeniul social – 67,4 la sută din totalul cheltuielilor publice, comparativ cu rezultatele executării bugetului în anul 2011, volumul de resurse incluse în proiect pentru blocul de cheltuieli sociale, ca pondere în PIB se reduce de la 27,9% pînă la 25,9%. Respectiv, se majorează ponderea cheltuielilor destinate sectoarelor economice – cu 1,1 p.p. din PIB și cu 3,0 p.p. în cheltuielile totale ale bugetului public național.

Evoluția cheltuielilor din domeniul social este influențată de reformele inițiate în anii 2010 - 2012, menite să aducă la o eficiență mai mare a utilizării resurselor din domeniu, perspectivele de reformă fiind incluse în strategiile sectoriale pe termen mediu și lung.

Structura cheltuielilor bugetului public național pe principalele grupe funcționale în anii 2010-2013 se prezintă în următorul tabel:

	2010 executat			2011 executat			2012 aprobat			2013 proiect		
	mil.lei	ponderea în PIB (%)	ponder ea în suma totală (%)	mil.lei	ponderea în PIB (%)	ponder ea în suma totală (%)	mil.lei	ponderea în PIB (%)	ponder ea în suma totală (%)	mil.lei	ponde rea în PIB (%)	ponder ea în suma totală (%)
Servicii de stat cu destinație generală	1361,6	1,9	4,6	1456,6	1,8	4,5	1645,0	1,8	4,6	1763,1	1,8	4,6
Justitia	333,0	0,5	1,1	345,7	0,4	1,1	384,1	0,4	1,1	613,1	0,6	1,6
Menținerea ordinii publice, apărarea și securitatea națională	1540,8	2,1	5,3	1804,8	2,2	5,6	1991,0	2,1	5,6	2174,7	2,2	5,7
Cheltuieli de ordin social	21407,0	29,8	73,0	22945,7	27,9	71,5	24434,9	26,2	68,8	25709,2	25,9	67,4
<i>Invatamintul</i>	6574,5	9,2	22,4	6869,0	8,4	21,4	7355,4	7,9	20,7	7114,7	7,2	18,7
<i>Cutura, arta, sportul si activitati pentru tineret</i>	589,9	0,8	2,0	751,1	0,9	2,3	821,8	0,9	2,3	856,1	0,9	2,2
<i>Octotirea sanataii</i>	3996,6	5,6	13,6	4259,6	5,2	13,3	4583,8	4,9	12,9	5036,9	5,1	13,2
<i>Asigurarea si asistenta sociala</i>	10246,0	14,3	34,9	11066,0	13,5	34,5	11673,9	12,5	32,9	12701,5	12,8	33,3
Cheltuieli de ordin economic	3197,2	4,4	10,9	3616,4	4,4	11,3	4599,5	4,9	13,0	5449,6	5,5	14,3
<i>Agricultura, gospodaria silvica si gospodaria apelor</i>	857,8	1,2	2,9	843,4	1,0	2,6	996,9	1,1	2,8	1524,8	1,5	4,0
<i>Industria si constructiile</i>	30,8	0,0	0,1	34,7	0,0	0,1	48,8	0,1	0,1	54,7	0,1	0,1
<i>Transporturi, gospodaria drumurilor, comunicatiile si informatica</i>	1104,3	1,5	3,8	1469,1	1,8	4,6	2307,7	2,5	6,5	2322,8	2,3	6,1
<i>Gospodaria comunala si de exploatare a fondului de locuinte</i>	829,0	1,2	2,8	778,4	0,9	2,4	797,4	0,9	2,2	868,8	0,9	2,3
<i>Complexul pentru energie si combustibil</i>	184,7	0,3	0,6	89,7	0,1	0,3	224,2	0,2	0,6	444,4	0,4	1,2
<i>Alte servicii legate de activitatea economica</i>	190,6	0,3	0,6	401,1	0,5	1,2	224,5	0,2	0,6	234,1	0,2	0,6
Știința și inovare	357,1	0,5	1,2	336,7	0,4	1,0	360,4	0,4	1,0	385,7	0,4	1,0
Serviciul datoriei de stat	547,6	0,8	1,9	662,4	0,8	2,1	781,9	0,8	2,2	669,6	0,7	1,8
Alte domenii	582,1	0,8	2,0	932,7	1,1	2,9	1302,0	1,4	3,7	1358,4	1,4	3,6
Total	29326,4	40,8	100,0	32101,0	39,1	100,0	35498,8	38,1	100,0	38123,4	38,4	100,0

În aspect economic tendințele cheltuielilor publice pe categorii reflectă direct politica de ajustare și raționalizare în domeniul cheltuielilor și măsurile de reforme trasate.

Cheltuielile curente pe anul 2013 se estimează în sumă de 32229,1 mil.lei, iar cele *capitale* – în sumă de 5983,2 mil.lei. Raportate la PIB, ponderea cheltuielilor curente se reduce de la 32,7 % în anul 2012 pînă la 32,4 %, iar a celor capitale - se majorează, respectiv, de la 5,5% pînă la 6,0% din PIB.

Cheltuielile de personal pentru sistemul bugetar pe anul 2013 nu vor depăși limita de 8611,1 mil. lei sau 8,66% în PIB. Comparativ cu limita de cheltuieli de personal aprobate pentru anul 2012, aceste cheltuieli în valoare nominală sunt în descreștere cu 133,9 mil. lei, influențată, în fond, de majorarea cheltuielilor salariale cu 759,9 mil.lei și diminuarea acestora cu 893,8 mil.lei. Cota parte a cheltuielilor salariale în raport cu PIB va descrește cu 0,7 p.p. față de anul 2012.

În proiectul bugetului s-au prevăzut mijloace pentru continuarea implementării normelor de majorare a salariilor prevăzute în Legea nr.355-XVI din 23 decembrie 2005 cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar și Legea nr.48 din 22 martie 2012 privind salarizarea funcționarilor publici.

Costul măsurilor de majorare a salariilor tranzitorii din anul 2012 se estimează la 354,5 mil.lei, inclusiv: pentru instituțiile finanțate de la bugetul de stat – 247,4 mil.lei și pentru instituțiile finanțate de la bugetele unităților administrativ-teritoriale – 107,1 mil.lei.

Totodată, începînd cu 1 iunie 2013, se prevede stabilirea salariului pentru I categorie de salarizare în mărime de la 900 lei angajaților salarizați conform Rețelei tarifare unice, cu excepția militarilor, efectivului de trupă și corpului de comandă.

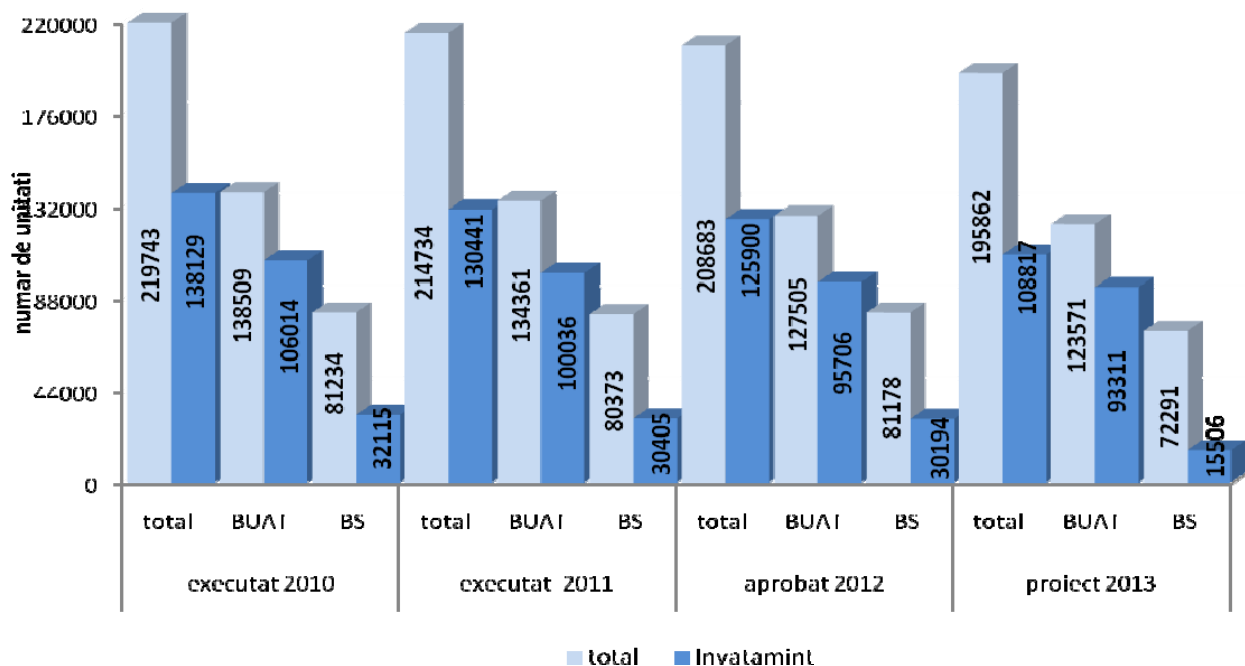
Costul estimativ al majorărilor respective pentru anul 2013 este de 153,5 mil. lei, dintre care pentru instituțiile finanțate de la bugetul de stat – 76,7 mil. lei și pentru instituțiile finanțate de la bugetele unităților administrativ-teritoriale – 76,8 mil. lei.

Estimările respective includ măsurile de optimizare și ajustările structurale prevăzute pe parcursul anului 2012, care vor avea continuitate în anul 2013, precum și cele prevăzute pe anul 2013.

Pentru anul 2013, limita numărului de angajați prevăzută este de 195862,0 unități, inclusiv: în ramura învățământ – 108817,0 unități. Limita numărului angajaților la bugetul de stat constituie 72291,0 unități, inclusiv: în ramura învățământ – 15506,0 unități, iar la bugetele unităților administrativ-teritoriale constituie 123571,0 unități, inclusiv: în ramura învățământ – 93311,0 unități.

Pentru a respecta această limită, prin art.7 al prezentului proiect de lege, se stabilesc limitele numărului de unități și cheltuieli de personal pe autorități (instituții) publice finanțate atît de la bugetul de stat, cît și de la bugetele UAT.

Evoluția numărului angajaților în sectorul bugetar în anii 2010-2013 (proiect) pe bugetul de stat și pe bugetele unităților administrativ-teritoriale este prezentată în diagrama ce urmează:

Diminuarea numărului de unități de personal a fost condiționată de reforma în sistemul educațional și anume de trecerea instituțiilor de învățământ superior la autogestiune. Totodată, modificarea limitei numărului de unități de personal pentru anul 2013 față de limita stabilită pentru anul 2012 a fost influențată de: crearea serviciilor raionale de asistență psihopedagogică și introducerea unității de cadru didactic de sprijin – + 923,0 unități, crearea instituțiilor noi de asistență socială – + 729,5 unități, constituirea unor servicii și instituții noi finanțate de la bugetul de stat (7 puncte suplimentare la Serviciul antigrindină – 44 unități, Consiliul Național de Evaluare și Acreditare – 11 unități, Agenția de Asigurare a Calității în Învățământul Superior și Cercetare – 16 unități, Agenția Națională Anti-Doping – 6 unități precum și alte reorganizări structurale ale instituțiilor).

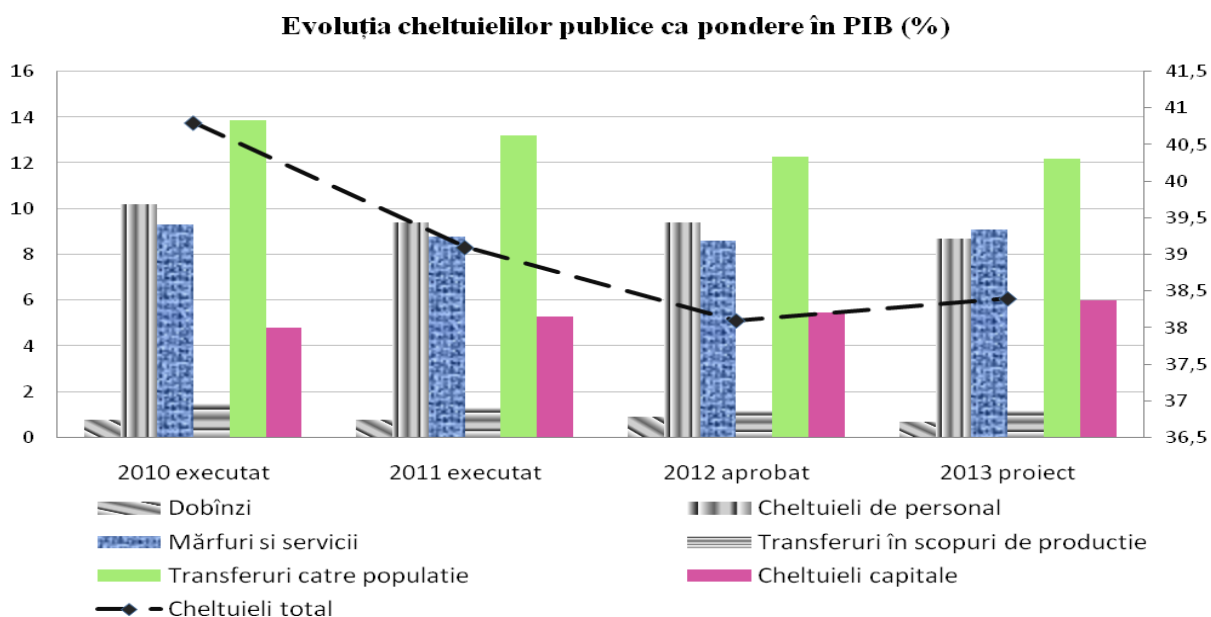
Pentru *mărfuri și servicii*, în anul 2013 se vor direcționa 9069,0 mil. lei (9,1% din PIB), cu 1028,2 mil. lei mai mult comparativ cu aprobat pe anul 2012. Unul din factorii majori care au influențat costurile la această categorie de cheltuieli este nivelul inflației, dar au influențat și factorii tehnici de organizare a procesului de prestare a serviciilor în cadrul programelor.

Transferurile în economie (în scopuri de producție și alte subsidii) în anul 2013 constituie 1201,3 mil. lei sau 1,2% din PIB.

Transferurile către populație pentru anul 2013 vor deține partea majoră, circa 1/3 din cheltuielile totale (12,2% în PIB), însumând 12167,7 mil.lei, cu o majorare de 738,4 mil.lei față de aprobat pe anul 2012.

Cheltuielile pentru *plata dobânzilor* sînt prevăzute în sumă de 736,9 mil.lei, dintre care aferente datoriei de stat – 669,6 mil.lei, mai mult față de executat în anul 2011 cu 63,6 mil.lei și mai puțin față de aprobat pe anul 2012 cu 80,6 mil.lei.

Evoluția cheltuielilor publice pe categorii economice în anii 2010-2013 se prezintă în diagrama ce urmează.

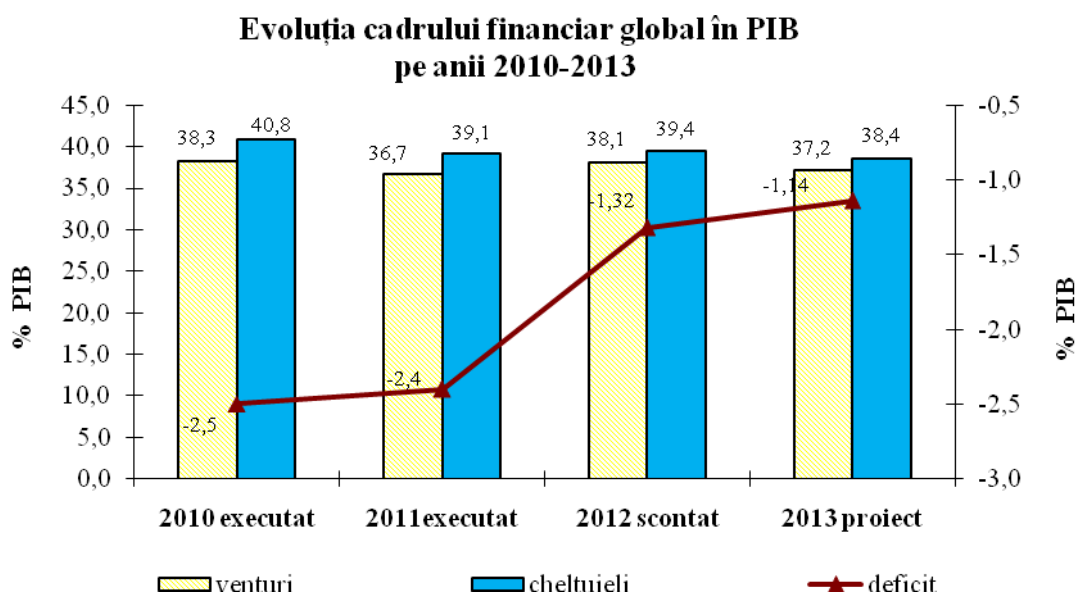

6.3. Balanța bugetului public național

Pornind de la estimările veniturilor, cheltuielilor și estimările deficitului, cadrul financiar global al bugetului public național pe anul 2013 se prezintă în următorul tabel.

	mil. lei							
	executat		aprobat 2012	scontat 2012	proiect 2013	proiect 2013/ scontat 2012		
	2010	2011				+, -	%	
Venituri, total	27540,2	30139,7	34661,8	34346,1	36987,4	2641,3	107,0	
<i>Pondere în PIB (%)</i>	38,3	36,7	37,2	38,1	37,2	-0,9		
Cheltuieli, total	29326,4	32101,0	35498,8	35539,1	38123,4	2584,3	107,3	
<i>Pondere în PIB (%)</i>	40,8	39,1	38,1	39,4	38,4	-1,0		
Deficitul bugetar	-1786,2	1961,3	837,0	-1193,0	-1136,0	+57,0		
<i>Pondere în PIB (%)</i>	-2,5	-2,4	-0,9	-1,32	-1,14	+0,18		

Evoluția indicatorilor care caracterizează cadrul financiar global pe anii 2010-2013 se prezintă în următoarea diagramă:

Reieșind din obiectivele de asigurare a stabilității macro-fiscale, pentru anul 2013, nivelul deficitului bugetului public național se estimează în sumă de 1 136,0 mil. lei, la nivel de 1,14% din PIB, față de 1 193,0 mil. lei sau 1,32% scontat pentru anul 2012.

Din volumul deficitului estimat pentru anul 2013, bugetului de stat îi revine – 874,8 mil. lei, bugetelor unităților administrativ teritoriale – 81,2 mil. lei, bugetului asigurărilor sociale – 80,0 mil. lei și fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală - 100,0 mil. lei.

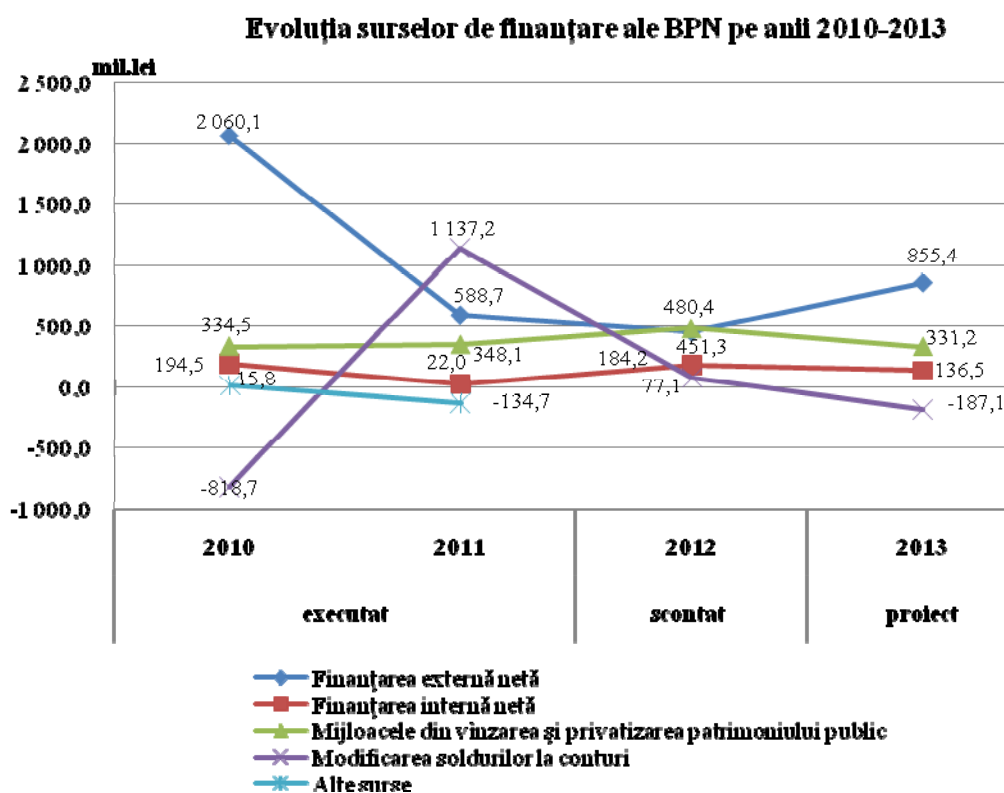
Balanța bugetului public național pe anii 2010-2013 se prezintă în următorul tabel.

	executat		scontat 2012	proiect 2013
	2010	2011		
Balanța generală (deficit -; excedent +), total	-1786,2	-1961,3	-1193,0	-1136,0
<i>inclusiv:</i>				
Bugetul de stat	-1630,1	-1365,2	-906,0	-874,8
Bugetele UAT	5,2	-488,6	-230,0	-81,2
Bugetul asigurărilor sociale de stat	-213,3	-124,6		-80,0
Fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală	56,7	20,9	-57,0	-100,0
Ponderea în PIB (%)	-2,5	-2,4	-1,32	-1,14

Proгноza surselor de finanțare a deficitului bugetar pentru anul 2013 are următoarele asumări:

- finanțarea internă netă (emisiunea și răscumpărarea VMS) în anul 2013 va fi pozitivă.
- finanțarea externă netă va fi pozitivă ca urmare a faptului că intrările vor depăși rambursările împrumuturilor;
- obținerea mijloacelor de la vânzarea și privatizarea patrimoniului public.

Evoluția surselor de finanțare ale bugetului public național pe anii 2010-2013 se prezintă în următorul grafic.

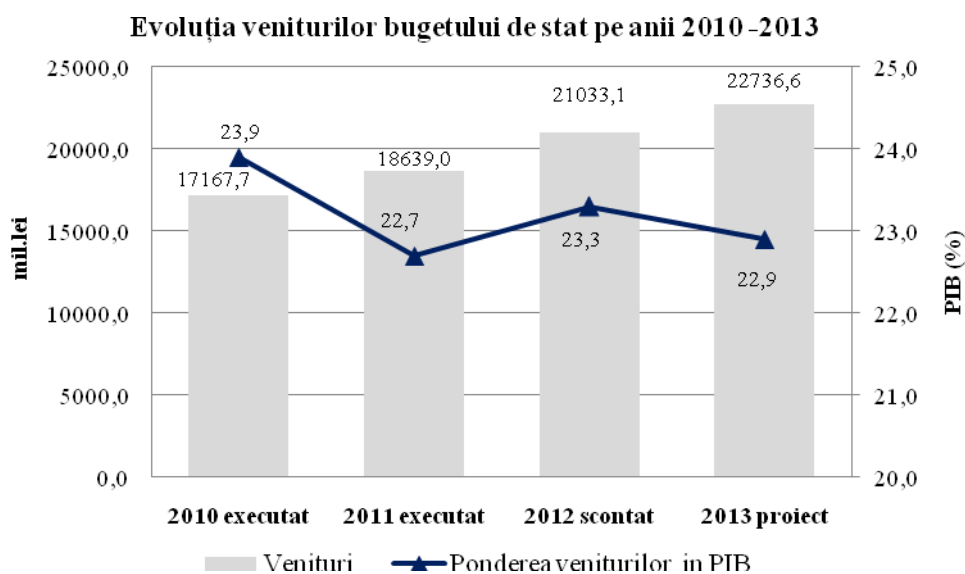

7. Proiectul bugetului de stat pe anul 2013

7.1. Veniturile bugetului de stat

În anul 2013 la bugetul de stat se preconizează acumularea veniturilor pe toate componentele în sumă totală de 22736,6 mil. lei, cu o creștere față de scontat 2012 - de 1703,5 mil. lei sau 8,1 la sută. Ponderea veniturilor bugetului de stat în raport cu PIB se estimează la nivel de 22,9 % în descreștere cu 0,5 puncte procentuale comparativ cu 2012 scontat.

Evoluția veniturilor bugetului de stat pe anii 2010-2013, se prezintă în următoarea diagramă.

Evoluția veniturilor bugetului de stat pe componente pe anii 2010–2013 se prezintă în următorul tabel.

mil. lei

	Executat		Scontat 2012	Proiect 2013	Proiect 2013 către			
	2010	2011			Executat 2011		Scontat 2012	
					+;-	%	+;-	%
Bugetul de stat, total	17167,7	18639,0	21033,1	22736,6	4097,6	122,0	1703,5	108,1
Componenta de bază	15125,4	16465,1	18155,3	20204,6	3739,5	122,7	2049,3	111,3
<i>inclusiv</i>								
<i>transferuri de la alte componente ale bugetului de stat</i>	10,0	12,2			-12,2			
<i>transferuri de la bugetele UAT</i>				278,3	278,3		278,3	
Mijloace speciale	1066,9	1168,5	1179,7	688,7	-479,8	58,9	-491,0	58,4
Fonduri speciale	318,5	355,2	312,0	325,8	-29,4	91,7	13,8	104,4
<i>inclusiv transferuri de la alte componente ale bugetului de stat</i>	1,5	0,7	1,2	1,1	0,4	157,1	-0,1	91,7
<i>Proiecte finanțate din surse externe</i>	673,3	668,3	1387,3	1518,6	850,3	227,2	131,3	109,5
<i>inclusiv transferuri de la alte componente ale bugetului de stat</i>	4,9	5,2			-5,2			

Din suma totală a veniturilor bugetului de stat (componenta de bază), veniturile destinate special pentru implementarea unor programe și măsuri prevăzute în buget pentru anul 2013 vor însuma 2348,0 mil. lei sau 11,6 la sută. Aceste venituri vor fi direcționate pentru: cheltuielile de întreținere a drumurilor publice (taxele rutiere, accizele la benzină și motorină (80 la sută)) - 1079,8 mil. lei; fondul național de dezvoltare regională (1% din suma veniturilor fără defalcări în fondul rutier) - 191,3

mil.lei, implementarea programelor sectoriale din contul suportului bugetar în cadrul programelor de suport al politicilor sectoriale, acordat de către Uniunea Europeană (reforma sectorului energetic, stimularea economiei în zonele rurale, reforma justiției etc) -1077,0 mil.lei.

În cuantumul veniturilor bugetului de stat prognozate pentru anul 2013, partea preponderentă – 79,8 la sută sau 18135,6 mil. lei o dețin încasările *veniturilor fiscale*, cu o creștere față de scontat 2012 de 9,4 la sută sau cu 1559,9 mil.lei. Ca pondere în PIB, aceste venituri vor atinge nivelul de 18,2 %, cu 0,2 puncte procentuale mai puțin față de scontat 2012.

Veniturile nefiscale vor constitui – 713,7 mil.lei și vor descrește în comparație cu scontat 2012 cu 152,0 mil.lei sau cu 17,6 la sută. Ca pondere în PIB și în suma totală, veniturile nefiscale vor constitui 0,7% și 3,1 la sută, respectiv.

Intrările de granturi pentru susținerea bugetului și pentru proiectele finanțate din surse externe, conform acordurilor semnate cu donatorii externi, precum și granturile interne și externe pentru instituțiile publice se prognozează cu o majorare față de scontat 2012 de 22,8 la sută sau cu 487,0 mil.lei și vor constitui 2623,9 mil.lei. Ca pondere în suma totală a veniturilor bugetului de stat acestea vor constitui 11,5 la sută și în raport cu PIB – 2,6 %.

Veniturile fondurilor speciale și mijloacelor speciale (fără granturi) se prognozează în sumă de 324,1 mil.lei și 660,3 mil.lei, respectiv. Ca pondere în suma totală a veniturilor bugetului de stat, acestea vor constitui 1,4 la sută și 2,9 la sută respectiv, și în raport cu PIB – 0,3 % și 0,7 % respectiv.

Structura detaliată pe grupuri de venituri și tipuri de impozite a bugetului de stat se prezintă în tabelul nr.3 la Nota informativă.

În continuare se prezintă o analiza succintă pe grupuri de venituri, pe tipuri de impozite și taxe.

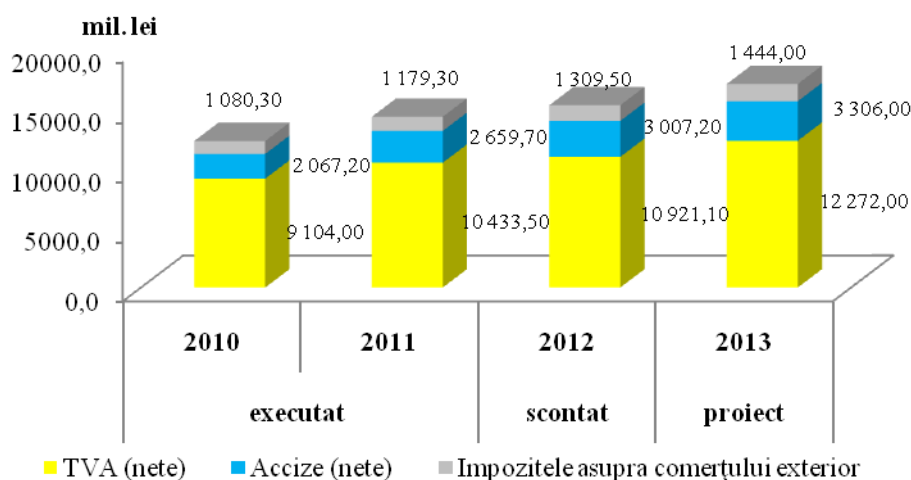
Veniturile fiscale. Din suma totală a veniturilor fiscale, 4,4 la sută sau 805,2 mil.lei revin impozitelor directe (impozitul pe venitul persoanelor juridice), iar 93,9 la sută sau 17022,0 mil.lei – impozitelor indirecte (TVA, accize, impozitele asupra comerțului exterior).

Încasările impozitului pe venit din activitatea de întreprinzător (defalcările) vor crește în comparație cu anul 2012 scontat cu 84,0 mil. lei sau cu 11,7 la sută. Ponderea acestui impozit în PIB va înregistra în anul 2013 – 0,8 % și va rămîne la nivelul anului 2012.

Impozitele indirecte. Pentru anul 2012 încasările impozitelor indirecte se preconizează în volum de 17022,0 mil.lei, cu o depășire a veniturilor scontate pentru anul 2012 de 11,7 la sută sau cu 1784,2 mil.lei. Ponderea lor în suma totală a veniturilor va constitui 74,9 la sută, iar raportate la PIB se estimează la nivel de 17,1%, majorându-se față de nivelul anului 2012 scontat cu 0,2 puncte procentuale. Veniturile indirecte vor continua și în anul 2013 să prezinte baza principală de venituri ale bugetului de stat.

Evoluția impozitelor indirecte pe anii 2010 -2013 se reflectă în următorul grafic.

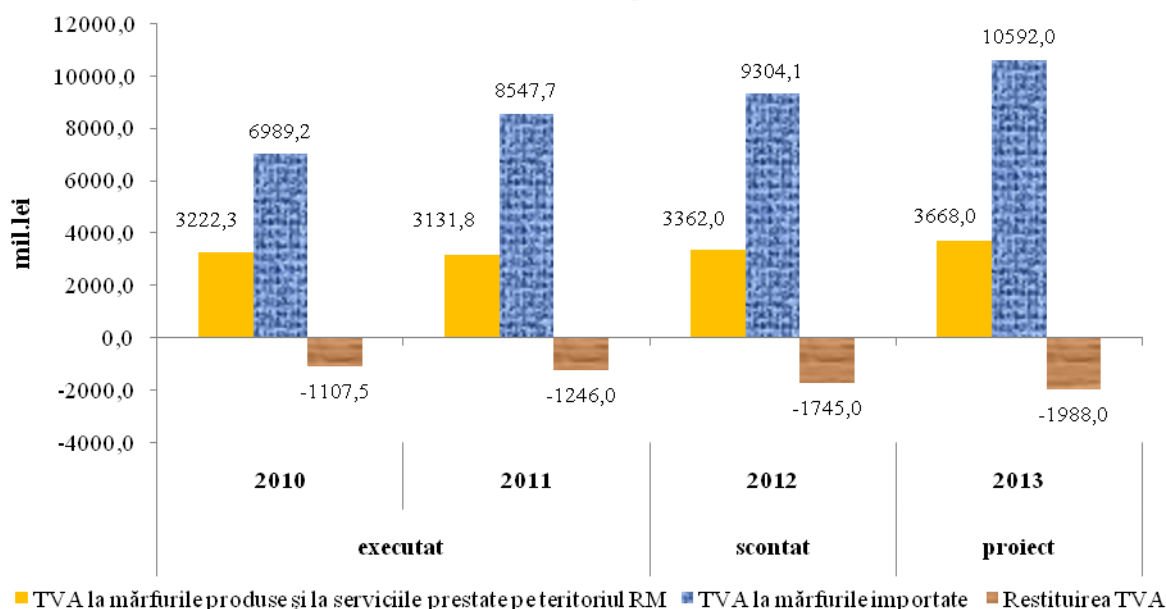
Evoluția impozitelor indirecte pe anii 2010-2013

Încasările *taxei pe valoarea adăugată* (nete) rămîne a fi și în continuare, principala sursă de venituri indirecte. În bugetul de stat pentru anul 2013 se preconizează a fi încasate venituri din TVA în sumă de 12272,0 mil.lei, cu o creștere față de scontat 2012 de 12,4 la sută sau cu 1350,9 mil.lei. În volumul total al veniturilor bugetului de stat, TVA va constitui 54,0 la sută și în PIB – 12,3 %, față de 51,9 la sută și 12,1 la sută, respectiv, în scontat 2012.

Dinamica încasărilor TVA pe anii 2010-2013 se prezintă în graficul ce urmează.

Dinamica încasărilor TVA pe anii 2010 - 2013

Încasările *taxei pe valoarea adăugată* pentru anul 2013, au fost estimate avînd ca bază tendințele pozitive de majorare a veniturilor disponibile ale persoanelor fizice și juridice și ca rezultat creșterea consumului privat cu un ritm moderat, prognoza

volumului importului, fluctuația cursului de schimb al monedei naționale, prognoza prețurilor la gazele naturale și produsele petroliere care generează majorarea importurilor etc., ajustarea legislației fiscale la standardele UE și îmbunătățirea administrării fiscale și vamale.

Încasările din taxa pe valoarea adăugată la mărfurile produse și serviciile prestate pe teritoriul republicii pentru anul 2013 se estimează în sumă de 3668,0 mil. lei și vor crește în comparație cu anul 2012 scontat cu 306,0 mil. lei sau cu 9,1 la sută, inclusiv din contul stabilirii cotei standard pentru zahărul din sfeclă de zahăr și introducerii cotei standard pentru producția agricolă primară, în sumă de circa 200,0 mil. lei. Cota efectivă TVA la mărfurile produse și serviciile prestate pe teritoriul republicii în consumul intern se estimează la nivel de 3,1 la sută și rămâne practic la nivelul scontat pentru anul 2012.

Încasările TVA de la mărfurile importate se estimează în volum de 10592,0 mil. lei. Comparativ cu scontat 2012, încasările date vor fi în creștere cu 1287,9 mil. lei sau cu 13,8 la sută inclusiv din contul modificărilor operate în legislație – circa 290,0 mil. lei (majorarea cotei reduse a TVA pentru gazele naturale și gazele lichefiate, anularea scutirii de TVA în cazul mijloacelor fixe depuse în capitalul social). Cota efectivă TVA la mărfurile importate în volumul importurilor se estimează la nivel de 14,3 la sută față de 14,0 la sută scontat pentru anul 2012.

Restituirea taxei pe valoarea adăugată la mărfurile și serviciile impuse la cota „zero” și la cote reduse, se estimează în sumă de 1988,0 mil. lei și constituie 13,9 la sută din suma TVA prognozată pentru încasare la buget. Față de scontat 2012 aceste sume se majorează cu 243,0 mil. lei sau cu 13,9 la sută. În suma totală de restituire a taxei pe valoarea adăugată, sunt prevăzute sume pentru restituirea sumei TVA la producția agricolă primară aferente diferenței dintre cota standard (20%) și cota redusă (8%). Ca pondere în PIB restituirile se vor menține la nivelul scontat pentru anul 2012 - 2,0 %.

Încasările *accizelor* (nete) în bugetul de stat se prognozează în sumă de 3306,0 mil. lei și vor crește față de suma scontată pentru anul 2012 cu 298,8 mil. lei sau cu 9,9 la sută. Din contul modificărilor operate la legislație, încasările în cauză se vor majora cu 312,0 mil. lei. Ponderea accizelor în totalul impozitelor indirecte va constitui 19,4 la sută și în totalul veniturilor bugetului de stat – 14,5 la sută.

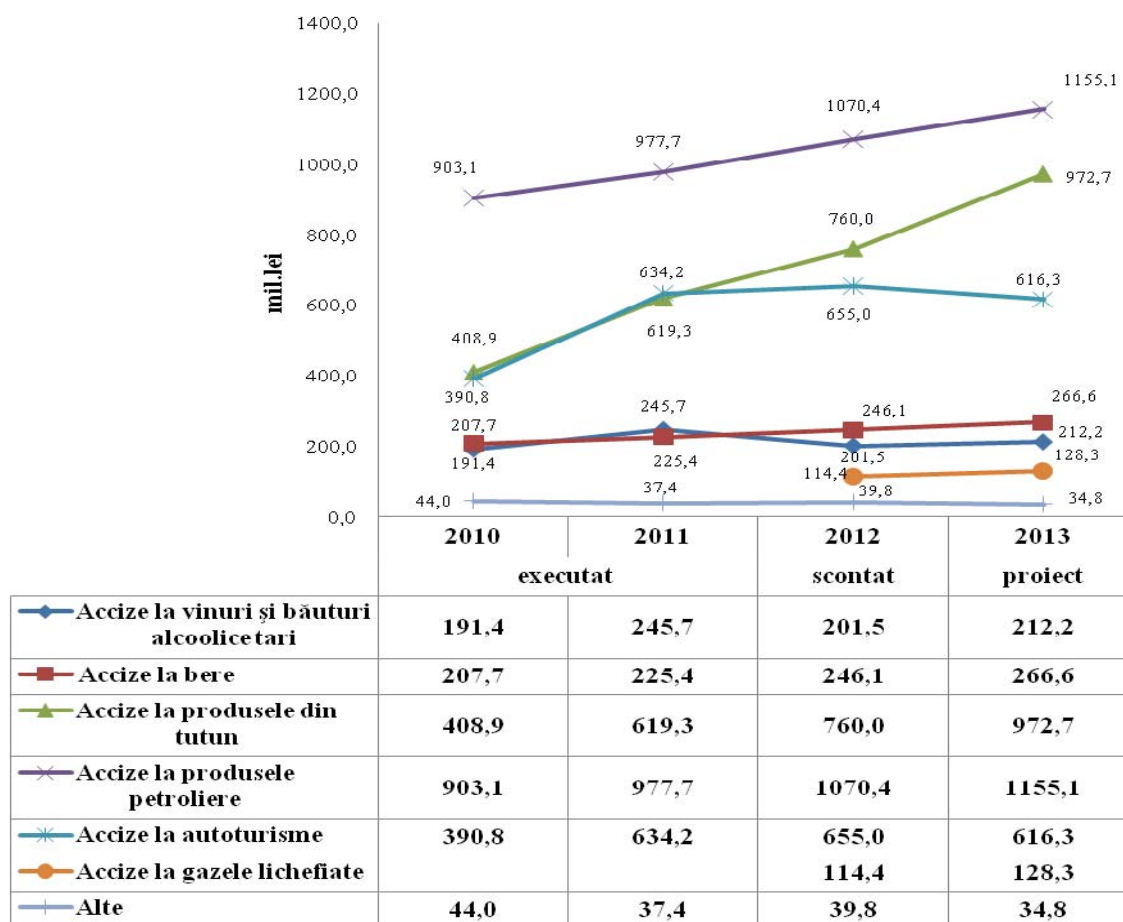
Din suma încasărilor din accize pentru anul 2013– 2697,4 mil. lei sau 79,7 la sută se preconizează la mărfurile importate și 688,6 mil. lei sau 20,3 la sută – la mărfurile produse pe teritoriul republicii.

În structura accizelor, 34,1 la sută le revine produselor petroliere, 28,7 la sută - produselor din tutun, 18,2 la sută - autoturismelor importate, 7,9 la sută – berii, 6,3 la sută - vinuri și băuturile alcoolice tari, 3,4 – gazelor lichefiate și 1,4 la sută - altor mărfuri accizate.

Totodată, pentru mărfurile supuse accizelor, se prevăd restituiri din buget în sumă de 80,0 mil. lei sau 2,4 la sută din suma încasărilor la accize. Ca pondere în PIB aceste operațiuni rămân a fi nesemnificative (0,1%).

Dinamica încasării accizelor pe tipuri de mărfuri accizate pe anii 2010-2013 se prezintă în următorul grafic.

Dinamica încasării accizelor pe tipuri de mărfuri pe anii 2010-2013

Încasările *impozitelor din comerțul exterior și operațiunile externe* se prognozează în sumă de 1444,0 mil. lei, cu 134,5 mil. lei sau 10,3 la sută mai mult decât suma scontată pentru anul 2012. În suma totală a veniturilor bugetului de stat încasările respective vor constitui 6,4 la sută, în suma impozitelor indirecte – 8,5 la sută și în PIB – 1,5 %.

Estimarea încasărilor din comerțul exterior și operațiunile externe a fost efectuată în baza evoluției operațiunilor de export – import, cursului de schimb al monedei naționale și tarifului vamal.

Pentru anul 2013 încasările de la aplicarea tarifului vamal se prognozează în sumă de 1056,7 mil. lei, ce constituie 73,2 la sută din suma totală a impozitelor din comerțul exterior și operațiunile externe. Comparativ cu scontat 2012 încasările date se majorează cu 115,2 mil. lei sau cu 12,2 la sută. Încasările taxei pentru efectuarea procedurilor vamale vor constitui 354,7 mil. lei și vor crește în comparație cu scontat 2012 cu 24,7 mil. lei sau cu 7,5 la sută.

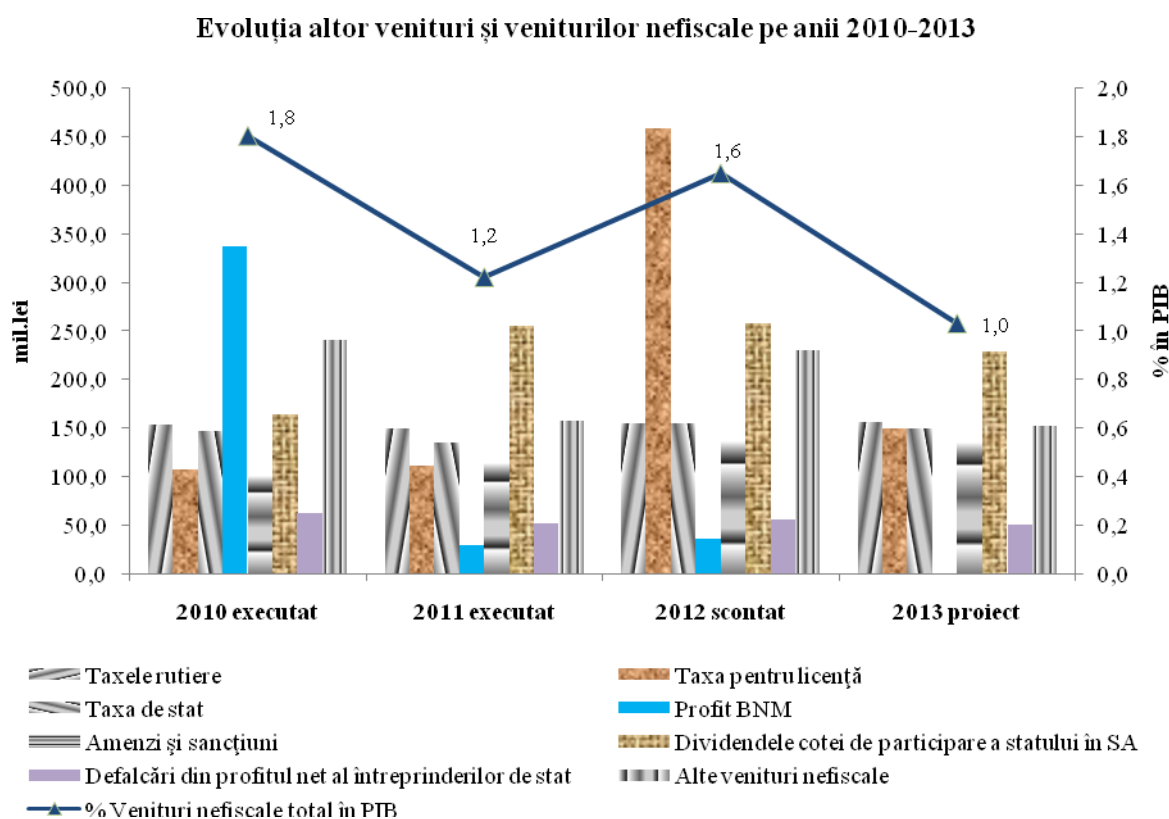
Ținând cont de prevederile legislației vizînd regimul de vize pentru cetățenii străini, încasările din taxele consulare se prognozează în sumă de 32,6 mil. lei. Comparativ cu scontat 2012 aceste încasări se micșorează ca rezultat al abolirii regimului de vize cu unele țări precum și fluctuației cursului de schimb în țările de reședință misiuni

diplomatice și diminuării volumului de servicii prestate contra plată sau cu tarife reduse, cu 5,4 mil. lei sau cu 14,3 la sută.

Alte venituri și veniturile nefiscale. În grupul dat, conform clasificăției bugetare, sînt incluse o parte din taxe ce revin în capitolele „Impozite interne pe mărfuri și servicii”, „Alte venituri din activitatea de întreprinzător și din proprietate”, „Taxele și plățile administrative”, „Amenzile și sancțiunile administrative”.

Încasările acestor venituri au fost estimate reieșind din prevederile Codului fiscal, dinamica încasării veniturilor date în anii precedenți, precum și din măsurile de politică fiscală pentru anul 2013. În total, veniturile la grupa dată sînt estimate în sumă de 1022,1 mil. lei. Față de scontat 2012, încasările veniturilor respective se estimează cu o micșorare de 460,3 mil. lei sau cu 31,0 la sută. Ponderea încasărilor date în PIB este ne semnificativă, de aproximativ 1%.

Evoluția veniturilor nefiscale și altor venituri pe anii 2010-2013 se prezintă în următoarea diagramă.

Încasările *taxelor rutiere* se prognozează pentru anul 2013 în cuantum de 155,7 mil. lei și au fost estimate reieșind din numărul unităților de transport înregistrate în republică, mărimea taxelor și cursul de schimb al monedei naționale. În comparație cu scontat pentru anul 2012 aceste încasări nu vor crește semnificativ, dar au fost redistribuite pe interior, reieșind din modificările din legislație și dinamica încasării acestor taxe în anii precedenți.

Din suma totală a taxelor rutiere, taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele înmatriculate în Republica Moldova a fost prognozată în sumă de 99,6

mil.lei (50 la sută conform legislației existente se transferă la bugetele UAT), taxa de eliberare a autorizațiilor pentru transporturi rutiere internaționale – în sumă de 40,2 mil.lei, alte taxe rutiere – 15,9 mil.lei.

Încasările taxei de licență pentru anumite genuri de activitate vor însuma în anul de prognoză 150,0 mil.lei, cu o descreștere în comparație cu suma scontată pe anul 2012 cu 308,0 mil.lei. Descreșterea dată se explică prin faptul că suma scontată pentru 2012 (458,0 mil.lei) integrează și încasările de la eliberarea licențelor pentru telefonie mobilă 4 G.

Alte venituri din activitatea de întreprinzător și din proprietate vor constitui 328,3 mil.lei.

Se estimează că conform rezultatelor activității în anul 2012, în anul 2013 la buget vor fi transferate dividende aferente cotei de participare a statului în societățile pe acțiuni în sumă de 229,0 mil.lei. Defalcările din profitul net al întreprinderilor de stat (30 la sută din profitul net) se prognozează în sumă de 50,0 mil.lei. Aceste încasări sunt estimate reieșind din rezultatele scontate ale administrării și deetatizării proprietății publice de stat pe anul 2012.

Dobânzile de la creditele acordate de la bugetul de stat se estimează în sumă de 44,3 mil.lei, dobânzile aferente soldurilor mijloacelor bănești la conturile bancare ale Trezoreriei de Stat – 3,0 mil.lei și dobânzile de la soldurile mijloacelor bănești la conturile curente ale proiectelor finanțate din surse externe – 2,0 mil.lei. Aceste încasări depind de termenele și sumele stabilite în acordurile încheiate la împrumuturi recreditate precum și soldurile mijloacelor bănești la conturile bugetare bancare.

Veniturile de la taxele și plățile administrative, reieșind din dinamica încasărilor pe anii precedenți și modificările introduse în legislația în vigoare (referitor la taxa de stat), sunt estimate în sumă de 250,4 mil.lei sau 35,1 la sută în totalul veniturilor nefiscale.

Încasările taxei de stat vor constitui 150,0 mil.lei sau 59,9 la sută din totalul taxelor și plăților administrative. Mijloacele încasate în legătură cu excluderea terenurilor din circuitul agricol vor însuma în anul 2013 – 16,0 mil.lei sau 6,4 la sută din totalul taxelor și plăților administrative, încasările de la investitorii sau proprietarii construcțiilor pentru elaborarea documentelor normative în construcție – 14,1 mil.lei, încasările de la taxa pentru dezvoltarea culturilor nucifere – 11,4 mil.lei, veniturile din salariile nete ale executantului serviciului civil, în sumă de 3,6 mil.lei, și plata în fondul de risc - în sumă de 6,1 mil.lei, taxa specială pentru asigurarea stabilității financiare - în sumă de 25,0 mil.lei și venituri de la valorificarea activelor BC "Investprivatbank" în proces de lichidare – în sumă de 20,0 mil.lei.

Pentru anul 2013, la bugetul de stat, nu sunt prevăzute încasări de la includerea a 4 dolari SUA pentru 1000 m³ în tariful la gazele naturale, ca mijloace destinate recuperării cheltuielilor bugetului de stat suportate la răscumpărarea cambiilor emise de Guvern pentru S.A. „Gazprom” (56,9 mil. dol. SUA), reieșind din faptul că la finele anului 2012 toată suma va fi recuperată, iar în anul 2013 în buget vor putea fi transferate mijloace încasate din arierate pentru anii precedenți care la moment nu pot fi estimate.

Amenzile și sancțiunile administrative au fost prognozate în sumă de 135,0 mil.lei sau 18,9 la sută în suma veniturilor nefiscale ale bugetului de stat și vor descrește lent față de scontat 2012.

Granturile. Conform acordurilor încheiate cu donatorii externi și interni, intrările din granturi se prevăd în sumă de 2623,9 mil. lei, ceea ce în raport cu veniturile totale constituie 2,6%. Această sumă include granturi pentru susținerea bugetului în sumă de 1077,0 mil. lei (echivalentul a 89,0 mil. dolari SUA), granturi pentru finanțarea proiectelor din surse externe – 1518,6 mil. lei (echivalentul a 125,5 mil. dolari SUA) și granturi interne și externe pentru instituțiile publice finanțate de la bugetul de stat, conform acordurilor bilaterale încheiate cu donatorii interni și externi, în sumă de 11,3 mil. lei și 17,0 mil. lei respectiv.

Evoluția intrărilor de granturi externe (fără instituțiile publice și granturi interne) în anii 2010-2013 se prezintă în următorul tabel:

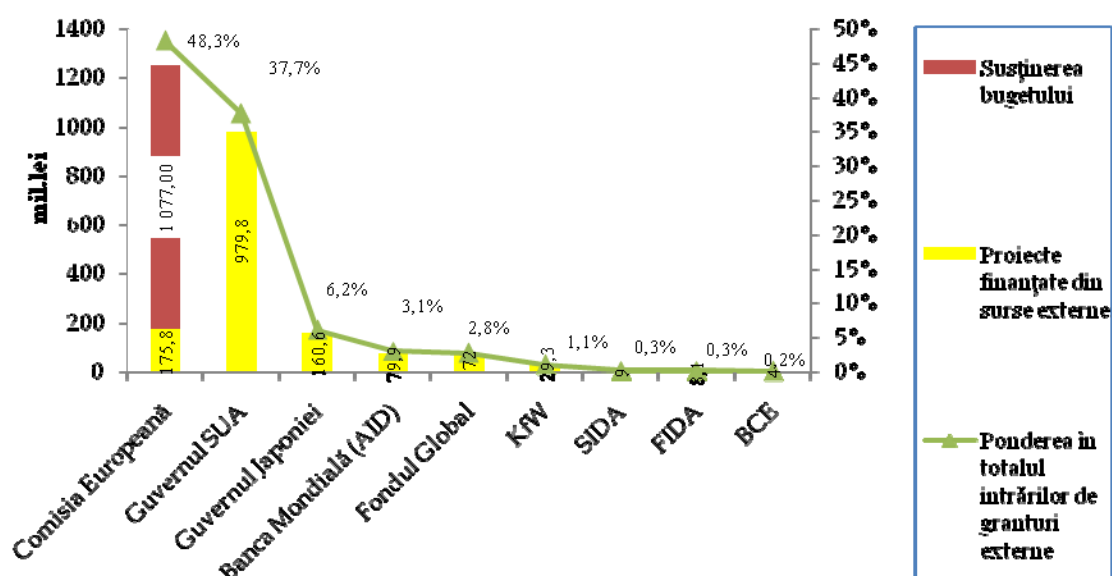
	Executat		scontat 2012	proiect 2013	proiect 2013 către			
	2010	2011			executat 2011		scontat 2012	
					+, -	%	+, -	%
	mil. lei							
Total granturi	1870,6	1535,4	2096,2	2595,6	1060,2	169,1	499,5	123,8
<i>inclusiv</i>								
- pentru susținerea bugetului	1298,5	922,8	715,0	1077,0	154,2	116,7	362,0	150,6
- pentru proiecte finanțate din surse externe	572,1	612,6	1381,2	1518,6	906,0	>200	137,4	109,9

Conform destinației, granturile pentru realizarea proiectelor finanțate din surse externe reprezintă 58,5% din suma totală planificată a granturilor externe; iar pentru susținerea bugetului reprezintă 41,5% din suma totală prognozată a granturilor externe.

Pentru anul 2013, donatorul principal al Guvernului Republicii Moldova rămîne a fi *Comisia Europeană*, care va acorda granturi externe în sumă totală de 1 253,9 mil. lei (echivalentul a 103,5 mil. dolari SUA), ceea ce reprezintă o pondere de 48,3% din totalul intrărilor de granturi externe, inclusiv 41,5% din intrările de granturi acordate de *Comisia Europeană* vor fi destinate pentru susținerea bugetului, iar 6,8% vor fi destinat realizării proiectelor finanțate din surse externe. Pentru anul 2013 *Comisia Europeană* va fi unicul donator care va acorda finanțare sub formă de granturi externe pentru susținerea bugetului. La fel, o pondere importantă în volumul total al intrărilor de granturi o deține *Guvernul SUA* care va acorda granturi pentru realizarea proiectelor finanțate din surse externe în valoare de 979,8 mil. lei (echivalentul a 81,0 mil. dolari SUA) ceea ce reprezintă o pondere de 37,7% din suma totală a granturilor externe, urmat de *Guvernul Japoniei* care va acorda granturi pentru realizarea proiectelor finanțate din surse externe în valoare de 160,6 mil. lei (echivalentul a 13,3 mil. dolari SUA), ceea ce reprezintă o pondere de 6,2% din suma totală a granturilor externe.

Volumul intrărilor de granturi externe pentru anul 2013, se prezintă în graficul ce urmează:

Volumul intrărilor de granturi externe pe anul 2013 pe donatori

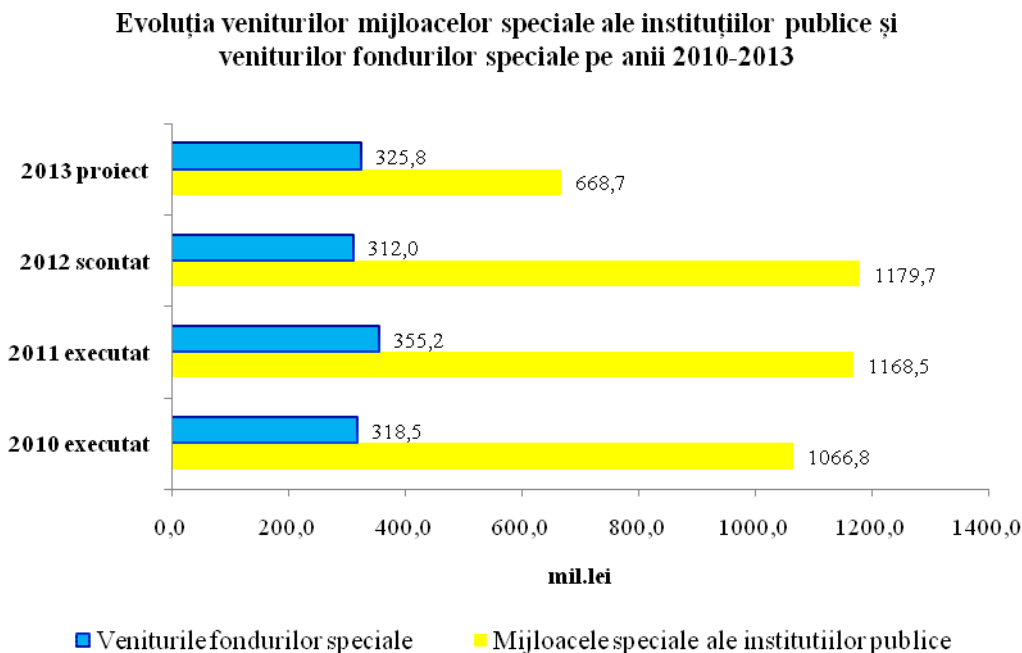
În proiectul de buget sunt incluse 4 *fonduri speciale*, veniturile cărora se estimează în sumă totală de 325,8 mil. lei, inclusiv venituri proprii – 324,1 mil. lei. Ponderea veniturilor proprii ale fondurilor speciale atât în suma totală a veniturilor bugetului de stat, cât și în PIB, se va menține la nivelul scontat pentru anul 2012 și va constitui 1,4 la sută și 0,3%, respectiv. În suma totală a fondurilor speciale, partea preponderentă o dețin fondul ecologic național și fondurile ecologice locale – 217,3 mil. lei sau 66,7 la sută, veniturile cărora vor fi majorate comparativ cu scontat 2012 cu 6,9 mil. lei; veniturile fondului republican de susținerea socială a populației și fondului special pentru manuale se estimează la nivel de 88,3 mil. lei și 20,2 mil. lei, respectiv. Comparativ cu scontat 2012, veniturile fondului republican pentru susținerea socială a populației se majorează cu 4,0 mil. lei, și veniturile fondul special pentru manuale cu – 2,0 mil. lei. Pentru implementarea unor măsuri, la fondul special pentru manuale se preconizează a fi transferate mijloace de la componenta de bază a bugetului de stat – 1,1 mil. lei și de la UAT – 0,6 mil. lei.

În structura veniturilor bugetului de stat pe anul 2013, *mijloacele speciale ale instituțiilor publice finanțate din bugetul de stat* vor constitui 688,7 mil. lei și se reduc în comparație scontat 2012 cu 491,1 mil. lei sau cu 41,6 la sută ca rezultat al trecerii instituțiilor superioare de învățământ la autogestiune (veniturile instituțiilor de învățământ superior în anul 2012 – 509,9 mil. lei). Estimările prealabile s-au efectuat de către autoritățile publice centrale în baza nomenclatoarelor lucrărilor și serviciilor acordate contra plată și a tarifelor la servicii, aprobate de către Guvern pentru fiecare autoritate publică, precum și în baza acordurilor bilaterale de granturi cu donatorii interni și externi, sponsorizări, donații etc .

În suma totală a mijloacelor speciale, mijloacele primite de la prestarea serviciilor cu plată vor constitui 500,3 mil. lei (72,6 la sută), plata pentru chiria/locățiunea bunurilor

proprietate publică – 114,7 mil. lei (16,7 la sută), granturi, sponsorizări și donații – 28,3 mil. lei (4,1 la sută), mijloace provenite din prestarea serviciilor în cadrul asigurărilor obligatorii de asistență medicală – 12,7 mil. lei (1,8 la sută), alte mijloace speciale – 32,7 mil. lei (4,8 la sută).

Evoluția veniturilor din mijloace speciale ale instituțiilor publice și fonduri speciale (inclusiv transferurile la fondurile speciale și granturile la mijloacele speciale) pe anii 2010-2013 se prezintă în următorul grafic:

Evoluția veniturilor la mijloace speciale pe tipuri și pe fonduri speciale, și pe autorități publice centrale, se prezintă în Tabelele 6 - 11 la Nota informativă.

În afară de aceasta, pentru anul 2013, la bugetul de stat, în conformitate cu art.10 alin.(3) din Legea nr.397-XV din 16 octombrie 2003 privind finanțele publice locale, se aprobă transferuri la componenta de bază de la bugetul municipal Chișinău în sumă de 278,3 mil. lei pentru completarea fondului de susținere financiară a unităților administrativ-teritoriale, ce reprezintă suma veniturilor ce depășește cu 20% necesitățile de cheltuieli medii pentru un locuitor.

7.2. Cheltuielile bugetului de stat

La general, ca și în anii precedenți, estimările de cheltuieli incluse în proiectul bugetului de stat pe anul 2013 au fost ghidate de:

- a) prioritățile de politici publice ale Guvernului pe anii 2013-2015 (aprobat de CIPS la 24.01.2012, procesul – verbal nr.2505-02), ce rezultă din Programul de activitate al Guvernului și alte documente strategice de nivel național;

- b) angajamentele de cheltuieli asumate în anii precedenți cu impact financiar asupra anilor ulteriori (impactul majorării salariilor în anii precedenți, menținerea programelor inițiate în anii precedenți, etc.);
- c) progresul în colaborarea cu donatorii externi, atât pentru suport bugetar, cât și în cadrul proiectelor finanțate din surse externe;
- d) reformele promovate în cadrul ramurilor, menite să asigure eficiența cheltuielilor (schimbări instituționale, optimizări a structurii etc);
- e) oportunitatea și capacitatea de colectare a mijloacelor speciale generate în cadrul instituțiilor publice etc.

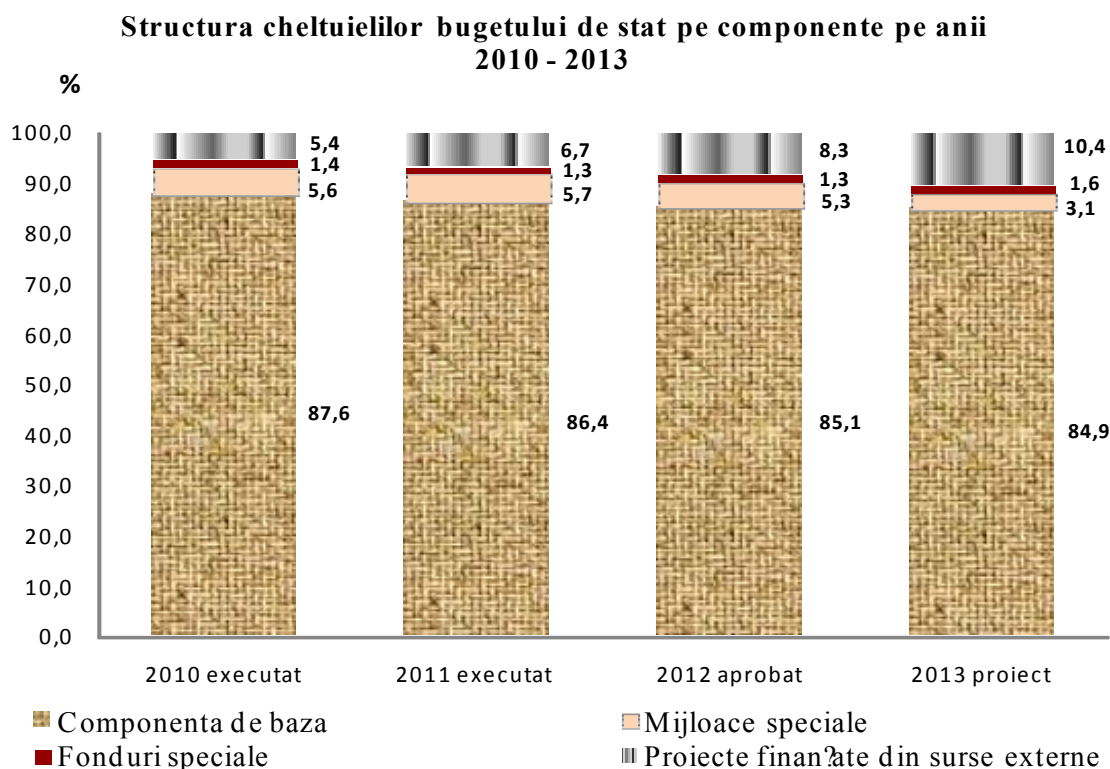
Astfel, pentru anul 2013, cheltuielile bugetului de stat pe toate componentele se estimează în sumă totală de 23611,5 mil.lei. În raport cu anul 2012, acestea sînt în creștere cu 1447,2 mil.lei sau cu 6,5 la sută.

Costul programelor de cheltuieli în baza politicilor existente, ajustate doar cu scopul de a asigura prestarea constantă a serviciilor sau de a păstra valoarea reală a prestațiilor constituie 23205,8 mil.lei sau 98,3 la sută, iar costul politicilor noi, care prevăd extinderea volumului sau îmbunătățirea calității prestării serviciilor – 405,7 mil.lei sau 1,7 la sută din volumul total de cheltuieli.

Evoluția cheltuielilor bugetului de stat pe componente (incluzînd transferurile între componente), pe anii 2010-2013, se prezintă în următorul tabel.

	Executat		Aprobat 2012	Proiect 2013	Proiect 2013 către:			
	2010	2011			executat 2011		aprobat 2012	
					+,-	%	+,-	%
Bugetul de stat, total <i>inclusiv:</i>	18797,8	20004,2	22164,3	23611,5	3607,3	118,0	1447,2	106,5
Componenta de bază, total	16455,7	17280,3	18861,0	20053,9	2773,6	116,1	1192,9	106,3
<i>dintre care</i>								
transferuri către alte componente	-5,4	5,9	1,2	1,1	-4,8	18,6	-0,1	91,7
Mijloace speciale	1070,4	1152,8	1179,8	729,7	-423,1	63,3	-450,1	61,8
<i>dintre care</i>								
transferuri către alte componente	10,0	12,2			-12,2			
Fonduri speciale	254,7	256,7	281,1	375,0	118,3	146,1	93,9	133,4
<i>dintre care</i>								
transferuri către alte componente								
Proiecte finanțate din surse externe	1021,6	1332,5	1843,6	2454,0	1121,5	184,2	610,4	133,1

Structura cheltuielilor bugetului de stat pe componente pe anii 2010-2013 se prezintă în diagrama ce urmează:

Cheltuielile bugetului de stat pe *componenta de bază* se estimează în sumă de 2053,9 mil. lei și dețin ponderea majoră în structura cheltuielilor bugetului de stat – 84,9 %. Comparativ cu anul 2012 cheltuielile componentei de bază se majorează cu 6,3 % sau cu 1192,9 mil. lei.

Pe componenta *mijloace speciale* ale instituțiilor publice, în proiect s-au inclus cheltuieli în sumă de 729,7 mil. lei, cu o diminuare de 450,1 mil. lei sau de 38,2 % față de aprobat pe anul 2012. Ca pondere în volumul total de cheltuieli, mijloacele speciale constituie 3,1 % comparativ cu 5,3 % în anul 2012. Diminuarea dată este cauzată de modificarea statutului instituțiilor de învățământ superior. Mijloacele în cauză vor fi îndreptate la finanțarea activității funcționale a instituțiilor publice.

Cheltuielile pe mijloace speciale incluse în proiect pe anul 2013, comparativ cu cele aprobate pe anul 2012, în aspectul categoriilor se expun precum urmează:

	2012 aprobat	2013 proiect	mil. lei	
			2013 / 2012	
			(+:-)	(%)
Total	1179,8	729,7	-450,1	61,8
Servicii cu plată	968,8	533,1	-435,7	55,0
Plăți pentru chiria bunurilor proprietate publică	127,3	122,9	-4,4	96,5
Granturi, sponsorizări, donații	35,4	28,3	-7,1	79,9
Mijloace provenite din cadrul asigurărilor obligatorii de asistență medicală	11,8	12,7	0,9	107,6
Alte mijloace speciale	36,5	32,7	-3,8	89,6

Evoluția bugetului de stat la mijloace speciale pe autorități publice centrale pe anii 2009-2015 se prezintă în Tabelul nr.6 la Nota informativă.

Cheltuielile *fondurilor speciale* estimate pe anul 2013 însumează 375,0 mil.lei, cu 93,9 mil.lei mai mult decât aprobat pe anul 2012. În raport cu volumul total de cheltuieli ale bugetului de stat acestea constituie 1,6 % în comparație cu 1,3% din anul 2012. Comparativ cu anul 2012 cheltuielile vor spori, la fondul ecologic național și fondurile ecologice locale - cu 53,8% (90,0 mil.lei) și fondul republican de susținere socială a populației – cu 5,9 % (4,9 mil.lei), care sunt condiționate de încasări suplimentare prognozate în aceste fonduri. Cheltuielile la fondul de manuale se vor diminua cu 3,5 % (1,1 mil.lei), din cauza micșorării titlurilor de manuale, termenul de utilizare al căror expiră în anul 2013, care sunt preconizate spre editare în corespundere cu planul de asigurare cu manuale a elevilor din învățământul preuniversitar.

Evoluția bugetului de stat la fonduri speciale pentru anii 2009-2015 se prezintă în Tabelul nr.7, iar repartizarea veniturilor și cheltuielilor pe măsuri și activități pe fiecare fond special în parte - în Tabelele nr.8-11 la Nota informativă.

Pentru realizarea a 35 de *proiecte cu finanțare externă*, în proiectul bugetului de stat, la partea de cheltuieli, se prevăd mijloace în sumă de 2454,0 mil.lei, cu o depășire de 610,4 mil.lei sau cu 33,1% față de cele aprobate pe anul 2012. Din cheltuielile totale ale proiectelor, 56,8 % se vor finanța din contul granturilor externe, 43,2% - din contul împrumuturilor externe.

Sinteza proiectelor finanțate din surse externe, incluse în proiectul de buget de stat pentru anii 2009-2015 se prezintă în Tabelul nr.12 la Nota informativă.

Structura cheltuielilor bugetului de stat pe anii 2010-2013 din toate componentele, pe grupe funcționale, se prezintă în tabelul ce urmează:

	2010 executat			2011 executat			2012 aprobat			2013 proiect		
	mil.lei	% in total	% in PIB	mil.lei	% in total	% in PIB	mil.lei	% in total	% in PIB	mil.lei	% in total	% in PIB
Servicii de stat cu destinație generală	908,4	4,8	1,3	945,7	4,7	1,2	1168,4	5,3	1,3	1234,8	5,2	1,2
Activitate externă	210,9	1,1	0,3	229,2	1,1	0,3	249,7	1,1	0,3	270,5	1,1	0,3
Apărare națională	228,5	1,2	0,3	261,9	1,3	0,3	271,5	1,2	0,3	306,9	1,3	0,3
Justiție	333,0	1,8	0,5	345,8	1,7	0,4	384,1	1,7	0,4	613,1	2,6	0,6
Jurisdicție constituțională	6,1	0,0	0,0	5,9	0,0	0,0	8,8	0,0	0,0	11,0	0,0	0,0
Mentineră ordinii publice și securitatea națională	1045,8	5,6	1,5	1264,1	6,3	1,5	1394,3	6,3	1,5	1861,3	7,9	1,9
Învățământ	1992,1	10,6	2,8	2071,8	10,4	2,5	2285,8	10,3	2,5	1908,9	8,1	1,9
Știință și inovare	357,0	1,9	0,5	336,8	1,7	0,4	360,4	1,6	0,4	384,0	1,6	0,4

	2010 executat			2011 executat			2012 aprobat			2013 proiect		
	mil. lei	% in total	% in PIB	mil. lei	% in total	% in PIB	mil. lei	% in total	% in PIB	mil. lei	% in total	% in PIB
Cultură, artă, sport și acțiuni pentru tineret	232,6	1,2	0,3	293,5	1,5	0,4	334,2	1,5	0,4	336,4	1,4	0,3
Ocrotirea sănătății	2440,6	13,0	3,4	2552,5	12,8	3,1	2721,9	12,3	2,9	2947,5	12,5	3,0
Asigurare și asistență socială	3628,1	19,3	5,0	3841,6	19,2	4,7	3981,9	18,0	4,3	4068,3	17,2	4,1
Agricultură, gospodăria silvică, gospodăria piscicolă și gospodăria apelor	843,0	4,5	1,2	828,9	4,1	1,0	976,6	4,4	1,0	1502,7	6,4	1,5
Protecția mediului și hidrometeorologie	188,9	1,0	0,3	218,1	1,1	0,3	287,7	1,3	0,3	395,8	1,7	0,4
Industria și construcții	18,2	0,1	0,0	21,9	0,1	0,0	30,5	0,1	0,0	34,7	0,1	0,0
Transporturi, gospodăria drumurilor, comunicații și informatică	846,1	4,5	1,2	1063,6	5,3	1,3	2101,3	9,5	2,3	2123,0	9,0	2,1
Gospodăria comunală și gospodăria de exploatare a fondului de locuințe	193,3	1,0	0,3	246,4	1,2	0,3	173,9	0,8	0,2	173,4	0,7	0,2
Complexul pentru combustibil și energie	153,3	0,8	0,2	62,0	0,3	0,1	218,8	1,0	0,2	419,0	1,8	0,4
Serviciul datoriei de stat	547,6	2,9	0,8	662,4	3,3	0,8	781,9	3,5	0,8	669,6	2,8	0,7
Completarea rezervelor de stat	40,7	0,2	0,1	33,5	0,2	0,0	64,3	0,3	0,1	44,8	0,2	0,0
Alte servicii legate de activitatea economică	182,8	1,0	0,3	396,9	2,0	0,5	217,0	1,0	0,2	227,4	1,0	0,2
Activități și servicii neatribuite altor grupuri principale	4537,4	24,1	6,3	4388,5	21,9	5,3	4243,4	19,1	4,6	4164,6	17,6	4,2
Creditare netă	-136,7	-0,7	-0,2	-66,8	-0,3	-0,1	-92,1	-0,4	-0,1	-86,3	-0,4	-0,1
Cheltuieli, total	18797,7	100,0	26,2	20004,2	100,0	24,3	22164,3	100,0	23,8	23611,4	100,0	23,8

Datele din tabelul de mai sus denotă că de majorări semnificative a alocațiilor în anul 2013, comparativ cu aprobat pentru anul 2012 vor beneficia următoarele grupe:

- agricultură, gospodăria silvică, gospodăria piscicolă și gospodăria apelor – cu 526,1 mil. lei (53,9%) , majorându-se concomitent cu 2,0 p.p. și ponderea acestora în cheltuielile totale;

- menținerea ordinii publice și securitatea națională – 467,0 mil.lei (33,5%) sau cu 1,6 p.p. în cheltuielile totale;
- justiția – cu 229,0 mil.lei (59,6%) sau cu 0,9 p.p. în cheltuielile totale;
- ocrotirea sănătății – 225,6 mil.lei sau cu 8,3%;
- complexul pentru combustibil și energie – cu 200,2 mil.lei (91,5%) sau 0,8 p.p. în suma totală a cheltuielilor;

Totodată, se atestă și reduceri la:

- învățământ – cu 376,9 mil.lei (16,5%), diminuându-se respectiv cu 2,2 p.p. și ponderea în cheltuielile totale, în principal, ca urmare a trecerii instituțiilor de învățământ superior la autogestiune;
- serviciul datoriei de stat – cu 112,3 mil.lei (14,4%) sau 0,7 p.p. în cheltuielile totale.

Indicatorii cheltuielilor bugetului de stat pe anul 2013 pe grupe funcționale se prezintă în anexa nr.1 la proiectul de lege și în Tabelul nr.3 la Nota informativă.

Aspectele specifice ramurilor se expun în continuare, la capitolul 8 „*Estimările de cheltuieli pe grupe funcționale principale*” al Notei informative.

Cheltuielile bugetului de stat prevăzute pentru finanțare în anul 2013 nemijlocit prin intermediul autorităților publice centrale însumează 14818,0 mil.lei sau 62,8 la sută (mai mult cu 1471,4 mil.lei mai mult sau 11,0 la suta comparativ cu anul 2012), celelalte 8793,5 mil.lei sau 37,2 la sută constituind transferurile spre finanțare prin intermediul altor bugete, anume:

- 2585,0 mil.lei – transferuri către bugetul asigurărilor sociale de stat, inclusiv 1728,0 mil.lei – pentru prestații sociale și pensii achitate din bugetul de stat, - 856,4 mil.lei – pentru acoperirea deficitului BASS și 0,6 mil.lei – transferuri pentru compensarea contribuțiilor deținătorilor de terenuri situate lângă traseul Rîbnița-Tiraspol;
- 2143,1 mil.lei - transferuri către fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală, dintre care 0,6 mil.lei – pentru compensarea primelor deținătorilor de terenuri situate lângă traseul Rîbnița-Tiraspol;
- 4065,4 mil.lei - transferuri către bugetele UAT, inclusiv 3849,2 mil.lei - pentru nivelare bugetară; 137,2 mil.lei - cu destinație specială, dintre care 111,7 mil.lei – pentru cheltuieli capitale; 79,0 mil.lei – pentru fondurile locale de susținere socială a populației.

Evoluția cheltuielilor pe autorități publice centrale pentru anii 2009-2015 se prezintă în Tabelul nr.4 la Nota informativă.

Sub aspectul categoriilor economice, cheltuielile bugetului de stat se caracterizează precum urmează:

Cheltuielile curente însumează 18472,6 mil.lei, cu o majorare de 694,5 mil.lei sau cu 3,9% comparativ cu cele aprobate pe anul 2012.

Cheltuieli de personal. Cheltuielile de personal pentru instituțiile finanțate de la bugetul de stat pentru anul 2013 pe toate componentele constituie 4066,5 mil. lei și sînt în descreștere cu circa 2,5 la sută față de cele aprobate în anul 2012, principalul factor fiind trecerea instituțiilor superioare de învățămînt la autogestiune.

Mărfuri și servicii. Cheltuielile pentru mărfuri și servicii pe anul 2013 însumează 2946,9 mil. lei. Comparativ cu aprobat pe anul 2012 aceste cheltuieli se majorează cu 816,5 mil. lei sau cu 38,3%. Factorii principali care au influențat cheltuielile la acest articol este indexarea cheltuielilor la indicele prețurilor de consum pentru menținerea costurilor operaționale la serviciile prestate în cadrul programelor recurente, eventualele îmbunătățiri a procedurilor de achiziții publice, precum și suplimentări majore specifice ramurilor respective.

Dobînzii. Pentru serviciul datoriei de stat s-au inclus mijloace în sumă de 669,6 mil. lei, cu 112,3 mil. lei mai puțin decît a fost aprobat pe anul 2012, dintre care dobînzile aferente datoriei interne constituie 451,6 mil. lei și datoriei externe – 218,0 mil. lei.

Transferuri curente în economie. La acest capitol se atribuie transferurile în scopuri de producție și alte transferuri cu caracter de subsidii (subvenții), care sînt prevăzute în sumă totală de 469,7 mil. lei, cu 86,0 mil. lei (22,4%) mai mult comparativ cu aprobat pe anul 2012.

Transferuri către populație. La acest articol de cheltuieli se prevăd alocații în sumă de 1228,9 mil. lei, cu 50,4 mil. lei sau cu 3,9% mai mult puțin decît cele aprobate pe anul 2012. Partea majoră a acestor cheltuieli constituie pensiile și indemnizațiile pentru militari și polițiști – 857,9 mil. lei, urmate de burse – 129,2 mil. lei, compensațiile de indexare a depunerilor populației la Banca de Economii a Moldovei – 80 mil. lei.

Cheltuielile capitale se prevăd în sumă de 5225,1 mil. lei (22,1 % din suma totală de cheltuieli), cu 746,9 mil. lei sau 16,7 % mai mult decît aprobat pe anul 2012.

În cadrul cheltuielilor capitale, pentru *investiții capitale în construcții* se vor direcționa în total 1944,1 mil. lei, cu 351,2 mil. lei sau de circa 1,22 ori mai mult decît a fost -aprobat pe anul 2012.

Pe componentele bugetului de stat, cheltuielile pentru investiții capitale în construcții se prezintă în tabelul ce urmează:

	2012 aprobat	2013 proiect	mil. lei	
			Devieri	
			(+, -)	%
Total	1592,9	1944,1	351,2	122,0
<i>inclusiv:</i>				
- pe componenta de bază, inclusiv	289,7	375,1	85,4	130,0
<i>contribuția Guvernului la implementarea unor proiecte finanțate din surse externe</i>	3,0	2,4	-0,6	80,0
<i>transferuri capitale autorităților administrației publice locale</i>	30,0	111,7	81,7	373,0
- pe mijloace speciale	20,5	2,1	-18,4	10,2
- pe proiecte finanțate din surse externe	1282,7	1566,9	284,2	122,2

Principiul de bază de alocare a mijloacelor financiare pentru investiții capitale este concentrarea resurselor pentru obiectele cu un grad înalt de finalizare și darea în exploatare a obiectelor în curs de execuție.

Repartizarea investițiilor capitale este orientată prioritar în transporturi și gospodăria drumurilor, complexul pentru combustibil și energie, agricultură, gospodăria comunală și gospodăria de exploatare a fondului de locuințe, care vor consuma 86,3 la sută din volumul de investiții pe anul 2013 din toate sursele. Astfel, pentru transporturi și gospodăria drumurilor se direcționează 953,7 mil. lei sau 49,1 la sută, pentru investiții în agricultură 350,8 mil lei sau 18,0%, complexul pentru combustibil și energie – 224,2 mil lei sau 11,5 % și pentru gospodăria comunală și gospodăria de exploatare a fondului de locuințe – 149,6 mil. lei, ceea ce constituie 7,7 la sută din volumul total al investițiilor capitale.

Din contul componentei de bază a bugetului de stat pentru finanțarea investițiilor capitale se prevăd 375,1 mil. lei. E de menționat faptul că 140,0 mil. lei sau 38,0 la sută sunt destinate pentru construcția conductei de transport de gaze Ungheni-Iași, proiect bilateral cu România întru asigurarea securității energetice a statului.

În contextul reformei justiției, sunt prevăzute 33,4 mil. lei sau 9,0 la sută pentru reconstrucția instanțelor judecătorești.

Pentru obiectivele din gospodăria comunală și gospodăria de exploatare a fondului de locuințe se prevăd alocații în sumă de 49,7 mil. lei, ceea ce constituie 14 la sută din cheltuielile componentei de bază și vor fi utilizate pentru dezvoltarea sistemului de aprovizionare cu apă și de canalizare a unor localități și continuarea construcției blocului locativ în mun. Chișinău pentru participanții la lichidarea consecințelor avariei de la CAE Cernobîl.

Investițiile în reabilitarea și construcția edificiilor din sistemul penitenciar constituie 18 mil. lei. În totalul alocațiilor pentru investiții capitale din componenta de bază acestea constituie aproximativ 5,0 la sută.

Pentru finanțarea investițiilor capitale din contul mijloacelor speciale se prevăd alocații în sumă de 2,1 mil. lei. Micșorarea acestora comparativ cu anul 2012 este cauzată de transferarea cheltuielilor proprii ale instituțiilor de învățământ superior la deservire în conturi bancare.

Donatorii externi vor participa la finanțarea proiectelor investiționale în anul 2013 cu o cotă de participare în sumă de 1566,9 mil. lei. Din aceste resurse, 953,4 mil. lei sau 60,8 la sută vor fi direcționate pentru implementarea Proiectului de susținere a Programului în sectorul drumurilor și altor proiecte în acest sector, 350,8 mil. lei sau 22,4 la sută – pentru proiectul „Tranziție la agricultura performantă”, iar 75,7 mil. lei sau 4,8 la sută pentru proiectele în domeniul dezvoltării sistemelor de aprovizionare cu apă și de canalizare.

Pentru realizarea Proiectului „Reabilitarea rețelelor electrice” sunt prevăzute 58,5 mil. lei.

Pentru proiectele finanțate prin intermediul Fondului de Investiții Sociale sunt prevăzute mijloace în sumă de 33,1 mil. lei, ce constituie 2,1 la sută din totalul creditelor și granturilor externe.

Repartizarea alocațiilor pentru investiții capitale din toate sursele, pe obiective de construcție și pe autorități publice beneficiare, se prezintă în Anexa nr. 5 la proiectul de lege.

Totodată, din componenta de bază a bugetului de stat în proiectul bugetului de stat sînt prevăzute mijloace pentru transferuri capitale autorităților administrației publice locale în suma de 111,7 mil. lei, destinate cheltuielilor capitale. *Repartizarea pe obiective și beneficiari fiind prezentată în Anexa nr. 6 la proiectul de lege.*

Pentru o mai mare transparență a repartizării mijloacelor pentru finanțarea investițiilor capitale pe autoritățile publice centrale, informația privind costul de deviz, soldurile costului de deviz pe obiectivele pentru care se alocă mijloace bugetare se prezintă în Tabelul nr.12 la Notă informativă, iar pe autoritățile publice locale – în Tabelul nr.14 la Nota informativă.

Repartizarea alocațiilor pentru reparații capitale pe obiective și pe beneficiari (cu excepția reparației drumurilor, care se efectuează din fondul rutier, mijloacelor de transport și altor obiecte, se prezintă în Tabelul nr.13 la Nota informativă.

7.3. Balanța bugetului de stat

Conform estimărilor, bugetul de stat în anul 2013 se va solda cu deficit de 874,8 mil. lei, ceea ce constituie circa 77,0 la sută din deficitul bugetului public național.

Evoluția și structura deficitului bugetului de stat pe componente pe anii 2010-2013 se prezintă în următorul tabel:

	executat		scontat 2012	proiect 2013
	2010	2011		
Bugetul de stat, total	-1630,1	-1365,2	-906,0	-874,8
<i>ponderea în PIB (%)</i>	-2,3	-1,7	-1,0	-0,88
<i>inclusiv:</i>				
componenta de bază	-1330,3	-815,2	-455,5	150,7
<i>ponderea în PIB (%)</i>	-1,9	-1,0	-0,5	0,15
proiectele finanțate din surse externe	-348,3	-664,2	-456,3	-935,4
<i>ponderea în PIB (%)</i>	-0,5	-0,8	-0,5	-0,94
mijloace speciale	-3,5	15,7	-22,0	-41,0
<i>ponderea în PIB (%)</i>				-0,04
fondurile speciale	63,8	98,5	27,8	-49,1
<i>ponderea în PIB (%)</i>	0,1	0,1		-0,04

În scopul finanțării deficitului bugetului de stat, în anul 2013 se prevede comercializarea VMS pe piața primară în sumă de 480 mil. lei (preponderent vor fi emise VMS cu termenul de circulație până la un an: 91 zile, 182 și 364 zile, precum și obligațiuni de stat cu termenul de circulație 2 ani). De rînd cu aceasta, se prevede reducerea datoriei Guvernului față de Banca Națională a Moldovei pe împrumuturi cu

200,0 mil. lei, precum și răscumpărarea VMS emise pentru asigurarea stabilității financiare - în sumă de 93,1 mil. lei.

Concomitent, în scopul finanțării măsurilor prevăzute în bugetul de stat pe anul 2013, intrările de împrumuturi de stat externe destinate susținerii bugetului și pentru realizarea proiectelor finanțate din surse externe vor constitui circa 1443,5 mil. lei (echivalentul a 119,3 mil. dolari SUA), ceea ce reprezintă o majorare cu 538,1 mil. lei sau cu 59,4 la sută mai mult față de sumele scontate pe anul 2012.

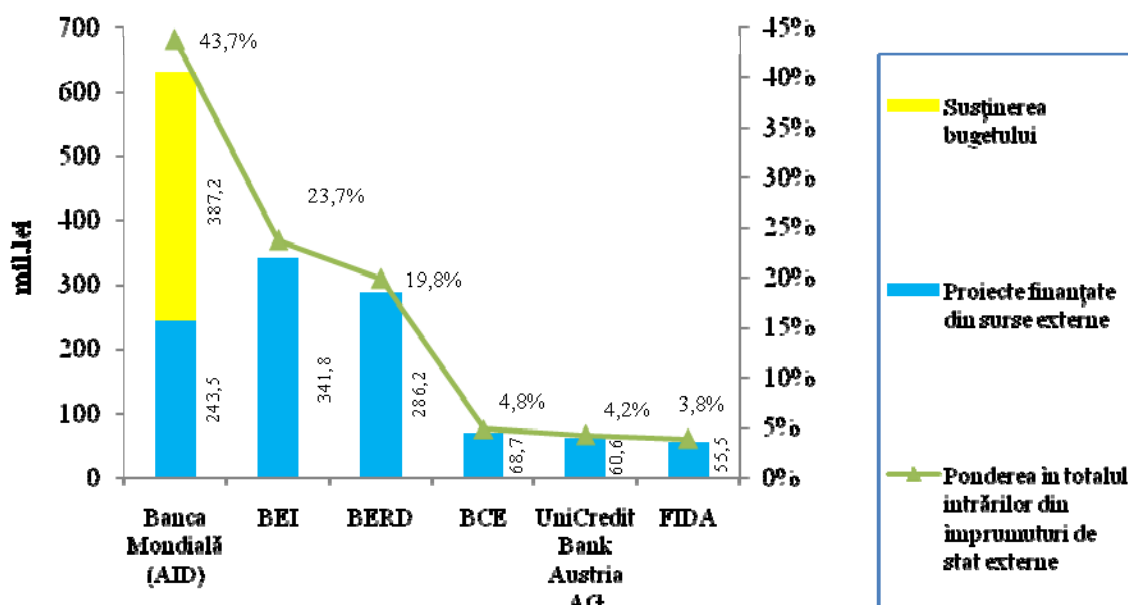
Cît privește structura pe destinații, volumul total al intrărilor de împrumuturi de stat externe în anul 2013, vor fi destinate după cum urmează:

- pentru realizarea proiectelor finanțate din surse externe – 1 056,3 mil. lei (echivalentul a 87,3 mil. dolari SUA);

- pentru susținerea bugetului – 387,2 mil. lei (echivalentul a 32,0 mil. dolari SUA).

Pentru anul 2013, creditorul principal al Guvernului Republicii Moldova va fi Banca Mondială, prin intermediul Agenției Internaționale de Dezvoltare (AID), care va acorda finanțare sub formă de împrumuturi în valoare totală de 630,7 mil. lei (echivalentul a 52,1 mil. dolari SUA), ceea ce reprezintă o pondere de aproximativ 43,7% din volumul total al intrărilor de împrumuturi de stat externe, inclusiv 16,9 % vor fi destinate realizării proiectelor finanțate din surse externe, iar 26,8% - destinate susținerii bugetului. Totodată, pentru anul 2013 Banca Mondială va fi creditor care va acorda finanțare sub formă de împrumuturi de stat externe întru susținerea bugetului. La fel, o pondere importantă în volumul total al intrărilor de împrumuturi de stat externe este deținută de către Banca Europeană de Investiții, care va acorda finanțare pe parcursul anului 2013 în valoare de 341,8 mil. lei (echivalentul a 28,3 mil. dolari SUA), ceea ce reprezintă o pondere de 23,7%, urmată de Banca Europeană de Reconstrucție și Dezvoltare, care va acorda finanțare în sumă de 286,2 mil. lei (echivalentul a 23,7 mil. dolari SUA), ceea ce reprezintă o pondere de 19,8% din totalul intrărilor de împrumuturi de stat externe.

Volumul intrărilor de împrumuturi de stat externe pe anul 2013 pe creditor

Totodată, pe parcursul anului 2013 sunt planificate *rambursări de împrumuturi de stat externe* în valoare totală de 711,6 mil. lei (echivalentul a 58,8 mil. dolari SUA), ceea ce reprezintă o majorare cu 112,2 mil. lei sau cu 18,7% față de sumele scontate pe anul 2012, această majorare este cauzată de finalizarea perioadei de grație și începerea rambursării sumei principale pentru unele credite contractate anterior.

Cel mai mare volum al rambursărilor de împrumuturi de stat externe va fi direcționat la rambursarea datoriei față de *Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare* în valoare de 249,2 mil. lei (echivalentul a 20,6 mil dolari SUA), ceea ce reprezintă o pondere de 35% din volumul total al rambursărilor, urmată de *Guvernului Rusiei*, suma rambursărilor față de care vor constitui 176,9 mil. lei (echivalentul a 14,6 mil. dolari SUA), ceea ce reprezintă o pondere de 24,9% din totalul rambursărilor și *Asociația Internațională de Dezvoltare* în favoarea căreia vor fi efectuate rambursări în sumă totală de 62,0 mil. lei (echivalentul a 5,1 mil. dolari SUA), ceea ce reprezintă o pondere de 8,7% din totalul rambursărilor.

O altă sursă de finanțare a deficitului bugetului de stat pentru anul 2013 sînt veniturile din privatizare, prognozate în cuantum de 250,0 mil. lei. Totodată pentru finanțarea deficitului componentelor: fonduri speciale, mijloace speciale vor fi utilizate mijloacele din soldurile la conturi - 49,1 mil. lei, 41,0 mil. lei respectiv, iar la componenta de bază și componenta proiecte finanțate din surse externe, soldurile mijloacelor la cont va fi majorat cu 263,2 mil. lei și 120,9 mil. lei respectiv.

8. Estimările de cheltuieli pe grupe funcționale principale

Factorii generali, caracteristici tuturor ramurilor, care au influențat alocarea resurselor în anul 2013, sunt:

- impactul măsurilor de majorare a salariilor tranzitorii din anul 2012, dintre care 247,4 mil. lei - pentru instituțiile finanțate de la bugetul de stat și 107,1 mil. lei – pentru instituțiile finanțate de la bugetele unităților administrativ-teritoriale;
- continuarea implementării normelor salariale în baza Legii nr.355-XVI din 23 decembrie 2005 cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar și Legii nr.48 din 22 martie 2012 privind salarizarea funcționarilor publici, în care scop, pentru instituțiile finanțate de la bugetul de stat, în proiect pe anul 2013 s-au inclus mijloace în sumă – 76,7 mil. lei;
- majorarea cheltuielilor pentru mărfuri și servicii în legătură cu creșterea indicelui prețurilor de consum, ținînd cont și de o îmbunătățire a procedurilor de achiziții publice – 65,1 mil. lei.

Pe lîngă factorii generali menționați, la alocarea resurselor pe ramuri concrete au influențat și factori specifici domeniului de activitate.

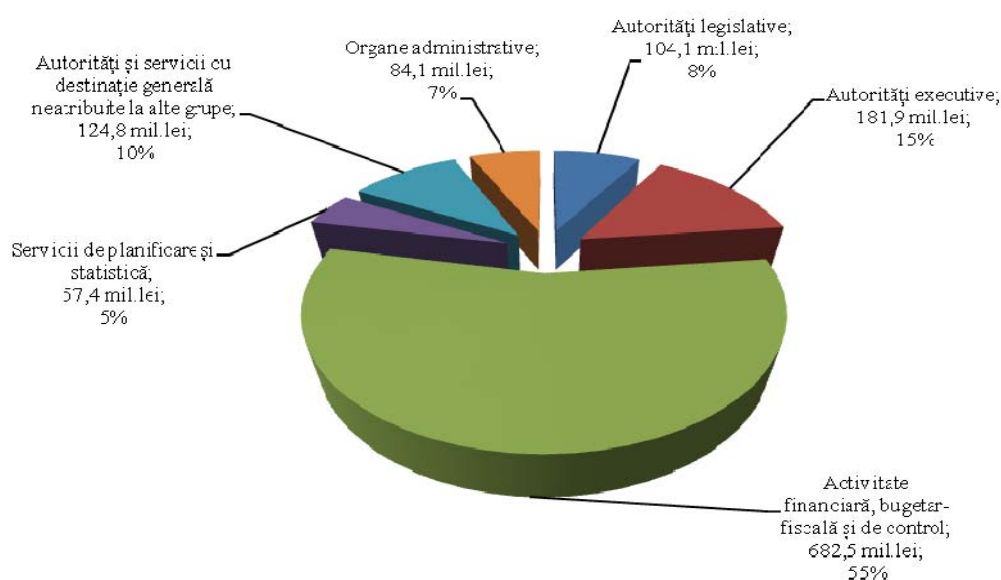
8.1 Serviciile de stat cu destinație generală

	Executat 2010	Executat 2011	Aprobat 2012	Proiect 2013	mil.lei			
					Proiect 2013 față de:			
					executat 2011		aprobat 2012	
					+, -	%	+, -	%
Cheltuieli, total	908,4	945,7	1168,4	1234,8	289,1	130,6	66,4	105,7
<i>inclusiv pe componente:</i>								
componenta de bază	750,6	771,1	955,6	1076,9	305,8	139,7	121,3	112,7
mijloace speciale	84,3	91,7	95,5	103,6	11,9	113,0	8,1	108,5
proiecte finanțate din surse externe	73,5	82,9	117,3	54,3	-28,6	65,5	-63,0	46,3
<i>Pondere în totalul cheltuielilor bugetului de stat, %</i>	4,83	4,73	5,27	5,23	x	x	x	x

Cheltuielile bugetului de stat pe anul 2013 pentru grupa dată sînt prevăzute cu o majorare de 289,1 mil.lei sau cu 30,6 la sută față de executat în anul 2011 și de 66,4 mil.lei sau cu 5,7 la sută față de aprobat pe anul 2012.

Comparativ cu aprobat în anul 2012, cheltuielile sunt majorate la componenta de bază cu 121,3 mil.lei sau cu 12,7 la sută, la mijloace speciale - cu 8,1 mil.lei sau cu 8,5 la sută, iar în cadrul proiectelor finanțate din surse externe cheltuielile sunt diminuate cu 63,0 mil.lei sau cu 53,7 la sută.

Sub aspect funcțional, cheltuielile grupei date pe anul 2013 se reflectă în diagrama ce urmează.

Factorii care au determinat modificări cu caracter financiar se expun în continuare:

mii lei				
Denumire	Referință la documentul de politici	2013 proiect	2014 estimat	2015 estimat
Aprobat 2012		1168395,9	x	
Proiect 2013		x	1234787,4	
Estimat 2014		x	x	1391610,0
1. Modificări la linia de bază, total		35233,3	63222,0	200894,2
<i>inclusiv</i>				
<i>1.1 Alocări suplimentare</i>		<i>174746,6</i>	<i>103896,3</i>	<i>276168,1</i>
Majorări salariale (impactul majorărilor din anul 2012)		93341,2		
Indexarea tarifelor la mărfuri și servicii		11206,5	11766,3	13162,9
Documentarea populației din sînga Nistrului	Hotărîrea Guvernului nr. 959 din 09.09.2005	800,0		
Implementarea Strategiei de Dezvoltare a Spațiului Informatic Integrat al Parlamentului	Planul de dezvoltare strategică 2011-2015, adoptat prin Hotărîrea Biroului permanent al Parlamentului Republicii Moldova nr.13 din 27 iulie 2011	3509,3		
Implementarea Planului de dezvoltare a Serviciului Fiscal de Stat pentru anii 2011-2015	Hotărîrea Guvernului nr.1140 din 16.12.2010	5600,0		
Implementarea Planul național de acțiuni în domeniul drepturilor omului pe anii 2011-2014	Hotărîrea Parlamentului nr.90 din 12.05.2011	449,9		
Implementarea Sistemului informațional automatizat de stat "Alegeri"	Legea nr.101-XVI din 15.05.2008	750,0	29250,0	
Finanțarea partidelor politice	Legea nr.294-XVI din 21.12.2007			11454,3
Desfășurarea alegerilor parlamentare	Codul electoral, aprobat prin Legea nr.1381-XIII din 21.11.97		45000,0	
Desfășurarea alegerilor locale	Codul electoral, aprobat prin Legea nr.1381-XIII din 21.11.97			64679,9
Reforma administrației publice centrale	Hotărîrea Guvernului nr.289 din 07.05.2012		5000,0	
Activități de reintegrare a țării	Hotărîrea Guvernului nr.289 din 07.05.2012	5000,0		
Contribuția Guvernului în cadrul proiectelor finanțate din surse externe (proiectul „e-Transformare a Guvernării”)	Hotărîrea Guvernului nr.289 din 07.05.2012	85,0		2520,0
Consolidarea capacităților funcționale a unor autorități: Cancelaria de Stat - 6864,7 mii lei; Comisia Electorală Centrală - 1200,0 mii lei; Centrul pentru Drepturile Omului - 529,3 mii lei; Centrul pentru Protecția Datelor cu Carcter Personal - 468,1 mii lei; Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor - 748,0 mii lei; Biroul Național de Statistică - 1189,6 mii lei; Biroul Relații Interetnice - 100,7 mii lei; Serviciul de Stat de Arhivă - 923,5 mii lei; Serviciul de Stat de Curieri Speciali - 125,0 mii lei și Centrul Serviciului Civil - 55,0 mii lei.		12203,9		

Denumire	Referință la documentul de politici	2013 proiect	2014 estimat	2015 estimat
Reparația capitală a clădirii Parlamentului și dotarea tehnico-materială				172350,0
Investiții capitale		3924,5	4000,0	10000,0
Proiectul „e-Transformare a Guvernării”	Hotărârea Guvernului nr.289 din 07.05.2012	30000,0	8880,0	2001,0
Mijloace speciale		7876,3		
<i>1.2. Economii, cheltuieli de o singură dată, alte rezerve interne</i>		-139513,3	-40674,3	-75273,9
Asigurarea securității informaționale la Serviciul Vamal prin achiziționarea și punerea în aplicare a nodului de servere		-20000,0	-10000,0	
Reforma administrației publice centrale		-5000,0		
Implementarea Planul național de acțiuni în domeniul drepturilor omului pe anii 2011-2014			-107,9	
Desfășurarea alegerilor parlamentare				-45000,0
Implementarea Sistemului informațional automatizat de stat “Alegeri”				-30000,0
Contribuția Guvernului Republicii Moldova în cadrul proiectelor finanțate din surse externe (proiectele „e-Transformare a Guvernării”, „Desfășurarea recensământului general agricol”, „IMPEFO”)		-7326,3	-3606,0	
Optimizarea unor cheltuieli (mărfuri și servicii, deplasări în interes de serviciu, procurarea mijloacelor fixe)		-11197,2	-7485,2	
Proiectul de suport prin asistență tehnică pentru susținerea Reformei Administrației Publice Centrale din Republica Moldova		-41038,0		
Proiectul „Managementul finanțelor publice”		-38389,0		
Proiectul „IMPEFO” – îmbunătățirea cooperării transfrontaliere între Republica Moldova și România privind produsele petroliere și alimentare		-16137,8	-11337,0	
Proiectul „Desfășurarea recensământului general agricol”		-425,0		
Mijloace speciale			-8138,2	-273,9
2. Cheltuieli pentru măsuri de politici noi, total		31158,2	93600,6	50807,2
<i>inclusiv</i>				
<i>2.1. Alocări suplimentare</i>		<i>31158,2</i>	<i>95593,2</i>	<i>131315,1</i>
Majorări salariale, începând cu anul 2013		6838,9	19599,2	81481,0
Reforma în domeniul justiției	Hotărârea Guvernului nr.6 din 16.02.2012	291,6		4,1
Implementarea Programului de instruire continuă în domeniul managementului finanțelor publice	Hotărârea Guvernului nr.289 din 07.05.2012	4400,0		
Certificarea funcționarilor electorali în conformitate cu Codul electoral	Codul electoral, aprobat prin Legea nr.1381-XIII din 21.11.1997	4750,0		
Petrecerea recensământului populației și al locuințelor	Legea nr.90 din 26.04.2012	11895,0	63774,0	
Proiectul „Managementul finanțelor publice II”			12220,0	49830,0
Proiectul „Dezvoltarea capacităților funcționale în domeniul achiziției publice”		2982,7		

Denumire	Referință la documentul de politici	2013 proiect	2014 estimat	2015 estimat
2.2. Economii, cheltuieli de o singură dată, alte rezerve interne			-1992,6	-80507,9
Activități întru realizarea reformei în domeniul justiției			-214,8	
Implementarea Programului de instruire continuă în domeniul managementului finanțelor publice				-2400,0
Certificarea funcționarilor electorali în conformitate cu Codul electoral				-3450,0
Petrecerea recensământului populației și al locuințelor				-73453,0
Proiectul „Dezvoltarea capacităților funcționale în domeniul achiziții publice”			-1777,8	-1204,9
Proiect / estimat		1234787,4	1391610,0	1643311,4

Datele menționate denotă, că cheltuielile prevăzute pe anul 2013 pentru menținerea măsurilor de politică curentă în domeniu (linia de bază) vor consuma 1203,6 mil. lei sau 97,5 la sută, iar pentru implementarea măsurilor de politică nouă – 31,2 mil. lei sau 2,5 la sută din resursele grupei.

Principalele măsuri și activități, incluse în proiectul de buget pe anul 2013, sunt:

- implementarea Programului de instruire continuă în domeniul managementului finanțelor publice - 4,4 mil. lei;

- certificarea funcționarilor electorali în conformitate cu Codul Electoral - 4,7 mil. lei;

- desfășurarea Recensământului populației și al locuințelor - 11,9 mil. lei;

- promovarea politicii de *reintegrare* a țării - 15,0 mil. lei;

- implementarea în continuare a reformei administrației publice – 10,0 mil. lei.

Sursele menționate vor fi repartizate de către Guvern pe programe și executori de buget pe parcursul anului;

- contribuția la edificarea societății informaționale „e-Transformare a Guvernării” - 6,0 mil. lei.

Cheltuielile grupei date în proporție de circa 96 la sută sunt fundamentate pe programe, conform cărora autoritățile publice din domeniu și-au asumat următoarele obiective:

mii lei

Cod	Program/ subprogram	Obiective	Suma		
			2013 proiect	2014 estimat	2015 estimat
Programul 01 "Legislativul și serviciile de suport"			104152,8	106633,5	117311,9
01	Activitatea Parlamentului	Acordarea asistenței organizatorice, informaționale și tehnice a activității Parlamentului, Biroului permanent, comisiilor permanente, fracțiunilor parlamentare și a deputaților	104152,8	106633,5	117311,9

Cod	Program/ subprogram	Obiective	Suma		
			2013 proiect	2014 estimat	2015 estimat
Programul 02 "Președintele Republicii Moldova"			18840,6	19149,3	20825,1
01	Activitatea Președintelui Republicii Moldova	Acordarea asistenței organizatorice, juridice, informaționale și tehnice activității Președintelui Republicii Moldova	18840,6	19149,3	20825,1
Programul 03 Executivul și serviciile de suport			231248,2	225418,0	241834,1
01	Exercitarea guvernării	Creșterea numărului de proiecte de decizii de politici publice consultate cu societatea civilă pînă la 100% în anul 2015	49876,1	51026,6	59916,9
		Consolidarea capacităților funcționarilor publici în domeniul formulării și implementării politicilor publice			
		Reforma serviciilor publice			
		Introducerea unui sistem efectiv și eficient de circulație a documentelor în Guvern pînă în anul 2014			
		Asigurarea procesului de colaborare a autorităților administrației publice locale cu Guvernul, Cancelaria de Stat și celelalte autorități ale administrației publice centrale			
02	Servicii de suport pentru exercitarea guvernării	Creșterea seturilor de date disponibile pe pagina web a Guvernului pînă la 500,0 în următorii 3 ani	174572,1	174391,4	181917,2
		Instruirea a 2000 persoane în domenii relaționate cu guvernarea electronică			
		Implementarea structurii M-Cloud de către autoritățile administrației publice centrale			
		Dezvoltarea, modernizarea, perfecționarea și menținerea Sistemului de telecomunicații al autorităților administrației publice			
		Crearea condițiilor adecvate de muncă pentru angajații instituțiilor publice			
		Menținerea unui nivel înalt al serviciilor de transport prestate			
Programul 04 "Constituționalitatea"			6126,0	5984,8	6472,2
02	Respectarea drepturilor și libertăților omului	Sporirea acțiunilor de instruire și promovare a drepturilor omului astfel încît să se diminueze numărul de petiții neacceptate pîna la 45 % în anul 2015	6126,0	5984,8	6472,2
		Asigurarea continuă a protecției persoanelor împotriva torturii și a altor tratamente sau pedepse crude, inumane sau degradante			
		Sporirea acțiunilor de prevenire a actelor de tortură și a altor tratamente sau pedepse crude, inumane sau degradante			
Programul 05 "Managementul Finanțelor Publice"			710760,2	718492,0	821956,5
01	Elaborarea politicii și managementul în domeniul bugetar- fiscal	Consolidarea procesului de planificare multinuală cu atingerea unei consistențe maxime a legii bugetare anuale cu CBTM	28801,0	29434,6	32775,2
		Implementarea graduală a metodologiei de bugetare pe programe cu acoperirea 100% a bugetului de stat către anul 2014			
		Asigurarea echității, stabilității și transparenței fiscale și vamale, precum și stimularea creșterii economice			

Cod	Program/ subprogram	Obiective	Suma		
			2013 proiect	2014 estimat	2015 estimat
		Consolidarea disciplinei întreprinderilor de stat și a societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat			
		Asigurarea finanțării măsurilor prevăzute în bugetul de stat cu minimum de cheltuieli și la nivel optim de risc			
		Consolidarea răspunderii manageriale pentru optimizarea gestionării resurselor conform obiectivelor entității în baza principiilor buneii guvernări prin implementarea sistemului de management financiar și control și activității de audit intern în sectorul public			
02	Administrarea veniturilor bugetului public național	Asigurarea perceperii drepturilor de import și de export	551904,2	546173,3	591939,4
		Facilitarea traficului de mărfuri și simplificarea procedurilor vamale			
		Prevenirea și combaterea fraudelor vamale			
		Armonizarea reglementărilor vamale la legislație UE și standardele internaționale			
		Monitorizarea și actualizarea continuă a activității de administrare fiscală: a procesului de colectare a veniturilor, controlului fiscal, proceselor instituționale			
		Perfecționarea opțiunilor de deservire a contribuabililor în scopul facilitării și asigurării majorării conformării voluntare a acestora			
		Optimizarea procedurilor de administrare a contribuabililor mari			
		Dezvoltarea și unificarea Sistemului Informațional Integrat al SFS			
03	Executarea și raportarea bugetului public național	Consolidarea gestionării cheltuielilor bugetare prin sistemul trezorerial	64399,4	63896,6	67021,4
		Monitorizarea și supravegherea corectitudinii realizării achizițiilor publice. Asigurarea respectării legislației în vigoare de către executorii de buget privind achizițiile publice			
04	Inspecție financiară	Asigurarea controlului financiar privind conformitatea operațiunilor și tranzacțiilor ce țin de utilizarea și gestionarea resurselor bugetului public național și patrimoniului public	15120,6	15536,8	17191,0
05	Supravegherea activității de audit	Supravegherea activității de audit, potrivit prevederilor legislației în vigoare în domeniu	318,9	332,6	384,3
		Urmărirea alinierii activității de audit cerințelor Directivelor Uniunii Europene și strandartelor acceptate în practica internațională			
		Creșterea calității auditului în vederea promovării și sporirii încrederii publice în activitatea de audit, implementarea sistemului de control extern al calității activității de audit			
06	Servicii de suport în managmentul finanțelor publice	Menținerea și dezvoltarea sistemului informațional de gestionare a finanțelor publice	20053,0	32436,5	79553,7
		Dezvoltarea și ridicarea capacităților funcționale în domeniul gestionării finanțelor publice prin implementarea Programului de instruire continuă			
10	Audit extern	Creșterea treptată în fiecare an a numărului de rapoarte de audit pînă în anul 2015 cu 3%	30163,1	30681,6	33091,5

Cod	Program/ subprogram	Obiective	Suma		
			2013 proiect	2014 estimat	2015 estimat
		Asigurarea dezvoltării profesionale continuă a fiecărui angajat cu cel puțin 40 de ore anual			
		Menținerea unor legături bilaterale și multilaterale strânse cu INTOSAI și EUROSAI, alte organisme internaționale de profil, alte ISA și Curtea de Conturi Europeană.			
Programul 09 "Dezvoltarea economiei naționale"			28801,4	29259,6	32083,6
01	Elaborare a politicii și management în domeniul dezvoltării economiei	Creșterea PIB real, către 2015 cu 20% față de anul 2011	18607,6	18943,1	20556,4
		Creșterea exporturilor către anul 2015 cu 58,1% față de anul 2011			
		Creșterea producției industriale cu 27% către anul 2015			
		Creșterea investițiilor în active materiale pe termen lung către 2015 cu 34 % față de 2011			
02	Administrare a proprietății publice	Reducerea numărului întreprinderilor cu cotă de participare a statului cu 15 % în anul 2013, față de anul 2011	6950,8	7021,1	7718,1
03	Reglementare prin licențiere a activității de întreprinzător	Implementarea prevederilor legislației în vigoare privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător	3243,0	3295,4	3809,1
		Protecția drepturilor legale ale solicitanților și titularilor de licență și ale consumatorilor			
Programul 12 "Sistemul statistic"			76554,7	142659,0	76507,7
01	Elaborarea politicii și managementul în domeniul statistic	Elaborarea și aplicarea metodologiei statistice, a clasificărilor, normelor și standartelor statistice armonizate la normele internaționale, în special ale UE către anul 2015	19177,7	19359,8	20810,0
02	Lucrărilor statistice	Producerea datelor statistice necesare implementării și evaluării politicilor naționale în domeniul social-economic, conform standardelor și metodologiilor armonizate la normele internaționale, în special ale UE	45482,0	47630,2	53481,7
03	Recensămînt	Realizarea măsurilor legate de petrecerea recensămîntului populației și locuințelor la nivel de 100% către anul 2014	11895,0	75669,0	2216,0
Programul 15 "Edificarea societății informaționale"			7702,2	7291,4	7873,6
01	Elaborare a politicii și management în domeniul dezvoltării informaționale	Crearea unui cadru de lucru eficient a sectorului TIC racordat la directivele UE pînă în anul 2015	7702,2	7291,4	7873,6
		Crearea condițiilor pentru dezvoltarea sectorului TIC prin crearea parcurilor tehnologice și incubatoare pînă în 2014			
		Asigurarea tranziției prin activități de promovare de la televiziunea analogică terestră la cea digitală pînă în anul 2015			
Total pe programe			1177386,1	1254887,6	1324864,7

Performanța programelor bugetate se regăsește în Tabelul nr.13 la Nota informativă.

În anul 2013 din *mijloace speciale* se prognozează a fi finanțate cheltuieli în sumă de 103,6 mil. lei, ce este cu 8,1 mil. lei sau cu 8,5 la sută mai mult față de cele aprobate pe anul 2012.

Totodată, la grupa dată vor fi în derulare 3 *proiecte finanțate din surse externe*.

Proiectul „e-Transformare a Guvernării”

Pentru anul 2013 se planifică realizarea următoarelor activități:

- implementarea Portalului Guvern către Cetățeni, Guvern către Business și Guvern către Guvern;
- modernizarea tehnologică a Guvernării (e-Transformarea) și consolidarea capacității reprezentanților administrației publice centrale prin implementarea proiectelor de e-guvernare, inclusiv e-serviciilor pentru cetățeni și business;
- susținerea Centrului E-Guvernare și dezvoltarea e-Liderismul.

Pentru activitățile menționate se prevăd cheltuieli:

- din împrumuturi – 40,0 mil. lei;
- din contribuția Guvernului – 6,0 mil. lei.

Proiectul „IMPEFO” – îmbunătățirea cooperării transfrontaliere între Republica Moldova și România privind produsele petroliere și alimentare (Laboratorul vamal).

Pentru anii 2013 se planifică următoarele activități:

- executarea lucrărilor de proiectare a Laboratorului vamal;
- primirea autorizațiilor și aprobarea condițiilor tehnice;
- efectuarea studiului de fezabilitate și evaluare a impactului asupra mediului;
- procurarea echipamentului.

Pentru atingerea obiectivelor menționate se prevăd cheltuieli din contul granturilor externe în sumă de 11,3 mil. lei.

Proiectul „Dezvoltarea capacităților funcționale în domeniul achiziției publice”

Pentru anul 2013 în cadrul proiectului se planifică următoarele activități:

- implementarea programului „E - Procurare”, inclusiv pilotarea;
- procurarea echipamentului și acordarea suportului necesar pentru implementarea programului „E – Procurare”;
- perfecționarea documentației de achiziții publice;
- desfășurarea trainingurilor și workshopurilor pentru dezvoltarea capacităților în domeniul achizițiilor publice.

Pentru atingerea obiectivelor menționate se prevăd cheltuieli din contul granturilor externe în sumă de 3,0 mil. lei.

8.2. Activitatea externă

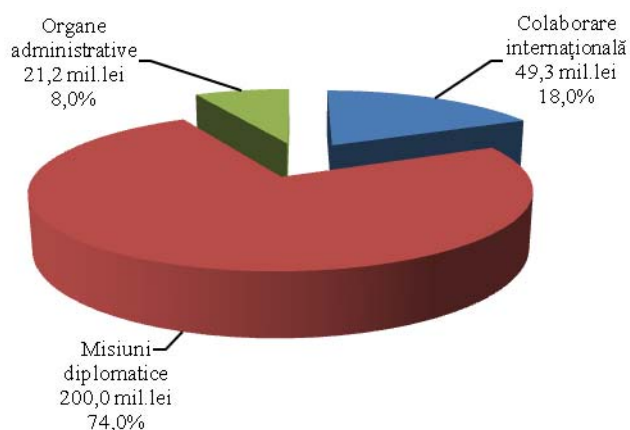
mil. lei

	executat 2010	executat 2011	aprobat 2012	proiect 2013	proiect 2013 față de:			
					executat 2011		aprobat 2012	
					+,-	%	+,-	%
Cheltuieli, total	210,9	229,2	249,7	270,5	41,3	118,0	20,8	108,3
<i>inclusiv pe componente:</i>								
componenta de bază	195,0	208,1	227,2	247,5	39,4	118,9	20,3	108,9
mijloace speciale	15,9	21,1	22,5	23,0	1,9	109,0	0,5	102,2
<i>Pondere în totalul cheltuielilor bugetului de stat, %</i>	<i>1,12</i>	<i>1,15</i>	<i>1,13</i>	<i>1,15</i>	<i>x</i>	<i>x</i>	<i>x</i>	<i>x</i>

Alocațiile prevăzute pentru anul 2013 la grupa dată se prevăd cu o creștere de 41,3 mil. lei sau cu 18,0 la sută față de cheltuielile executate în anul 2011 și de 20,8 mil. lei sau cu 8,3 la sută față de aprobat pe anul 2012.

Comparativ cu alocațiile aprobate pe anul 2012, cheltuielile sunt majorate la componenta de bază cu 20,3 mil. lei sau cu 8,9 la sută, iar la mijloace speciale - cu 0,5 mil. lei sau 2,2 la sută față de nivelul aprobat pe anul 2012.

Sub aspect funcțional, cheltuielile grupei date pe anul 2013 se reflectă în diagrama ce urmează:

Factorii care au determinat modificări cu caracter financiar se expun precum urmează:

mii lei

Denumire	Referință la documentul de politici	2013 proiect	2014 estimat	2015 estimat
Aprobat 2012		249722,6	x	x
Proiect 2013		x	270543,8	x
Estimat 2014		x	x	272718,5
1. Modificări la linia de bază, total		13124,6	4472,0	4902,9
<i>inclusiv</i>				
<i>1.1 Alocări suplimentare</i>		<i>13124,6</i>	<i>5458,5</i>	<i>5471,6</i>
Majorări salariale (impactul majorărilor din anul 2012)		5672,5		

Denumire	Referință la documentul de politici	2013 proiect	2014 estimat	2015 estimat
Indexarea tarifelor la mărfuri și servicii		3548,1	3725,5	4207,6
Angajamente financiare către organizațiile internaționale (cote de membru)	Legea nr. 595-XIV din 24.09.1999	1203,0	1233,0	1264,0
Desfășurarea negocierilor Acordului de Asociere (inclusiv a Zonei de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător) și a cooperării RM - UE	Hotărârea Guvernului nr.289 din 07.05.2012	500,0	500,0	
Consolidarea capacităților funcționale ale Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene		1503,7		
Fluctuația cursului valutar		192,3		
Mijloace speciale		505,0		
<i>1.2. Economii, cheltuieli de o singură dată, alte rezerve interne</i>			-986,5	-568,7
Fluctuația cursului valutar			-486,5	-568,7
Mijloace speciale			-500,0	
2. Cheltuieli pentru măsuri de politici noi, total inclusiv		7696,6	-2297,3	4749,2
<i>2.1. Alocări suplimentare</i>		7696,6	566,0	4749,2
Majorări salariale, începând cu anul 2013			566,0	4749,2
Deschiderea misiunilor diplomatice și consulare		7139,2		
Implementarea fazei a II-a a Planului de acțiuni RM-UE privind liberalizarea regimului de vize (2012-2013)	Hotărârea Guvernului nr.122 din 04.03.2011	557,4		
<i>2.2. Economii, cheltuieli de o singură dată, alte rezerve interne</i>			-2863,3	
Implementarea fazei a II-a a Planului de acțiuni RM-UE privind liberalizarea regimului de vize (2012-2013)			-557,4	
Deschiderea misiunilor diplomatice și consulare (excluderea procurărilor de mijloace fixe)			-2305,9	
Proiect / estimat		270543,8	272718,5	282370,6

Datele menționate denotă, că cheltuielile prevăzute pe anul 2013 pentru menținerea măsurilor de politică curentă în domeniu (linia de bază) vor consuma 262,8 mil. lei sau 97,1 la sută, iar pentru implementarea măsurilor de politică nouă – 7,7 mil. lei sau 2,9 la sută din resursele grupei.

Principalele măsuri și activități, incluse în proiectul de buget pe anul 2013, sunt:

- deschiderea a 3 misiuni diplomatice noi (Ambasada Republicii Moldova în Canada, Ambasada Republicii Moldova în Statul Qatar și Consulatul la Haga (Olanda)) - 7,1 mil. lei;
- măsuri în scopul implementării fazei a II-a a Planului de acțiuni RM-UE privind liberalizarea regimului de vize – 0,6 mil. lei;
- desfășurarea negocierilor privind Acordul de Asociere (inclusiv privind Zona de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător) și cooperarea RM-UE – 1,2 mil. lei;
- consolidarea capacităților funcționale ale Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene – 1,1 mil. lei;
- publicarea tratatelor internaționale – 0,4 mil. lei.

La capitolul „Colaborare internațională”, întru achitarea cotizațiilor de membru față de organizațiile internaționale și regionale sunt prevăzute mijloace financiare în sumă de 49,3 mil. lei, reieșind din solicitările parvenite din partea structurilor internaționale.

Mijloacele financiare în cauză vor fi repartizate după cum urmează:

- 40,3 mil. lei - achitarea cotizațiilor de membru față de organizațiile internaționale pentru anul 2013;

- 9,0 mil. lei - achitarea parțială a datoriilor istorice.

Întru evitarea acumulării penalităților la plățile istorice restante, precum și menținerii în continuare a situației benefice la acest capitol, în prezent sunt respectate cu strictețe graficele de restructurare a datoriilor (pe perioadele de la 5 până la 20 de ani) față de următoarele structuri: UNESCO, Organizația pentru Alimentație și Agricultură (FAO), Organizația Internațională a Aviației Civile (OIA), Organizația Internațională a Muncii (OIM), Organizația Mondială a Sănătății (OMS), Organizația Națiunilor Unite pentru Dezvoltarea Industrială (UNIDO), Agenția Internațională pentru Energia Atomică (AIEA), Organizația privind Interzicerea Armelor Chimice, Uniunea Latină.

Sub aspectul beneficiarilor, alocațiile urmează a fi repartizate pentru:

- organizații parlamentare, finanțarea integrală a cotelor de membru – 4,0 la sută;
- organizații internaționale, achitarea integrală a cotizațiilor de membru și respectarea prevederilor graficelor de restructurare a arieratelor – 89,5 la sută;
- structurile din cadrul blocului CSI – 6,5 la sută.

Pe parcursul anului 2012, în lista organizațiilor finanțate de la bugetul de stat a fost inclusă structura internațională Organizația pentru Democrație și Dezvoltare Economică (GUAM).

8.3. Apărarea națională

mil. lei

	executat 2010	executat 2011	aprobat 2012	proiect 2013	proiect 2013 față de:			
					executat 2011		aprobat 2012	
					+, -	%	+, -	%
Cheltuieli, total	228,5	261,9	271,4	306,9	45,0	117,2	35,5	113,1
<i>inclusiv pe componente:</i>								
componenta de bază	205,3	233,2	249,6	285,1	51,9	122,3	35,5	114,2
mijloace speciale	23,2	28,7	21,8	21,8	-6,9	76,0	x	100,0
<i>Ponderea în totalul cheltuielilor bugetului de stat, %</i>	<i>1,22</i>	<i>1,31</i>	<i>1,22</i>	<i>1,30</i>	<i>x</i>	<i>x</i>	<i>x</i>	<i>x</i>

Cheltuielile bugetului de stat pe anul 2013 pentru grupa dată sînt prevăzute cu o majorare de 45,0 mil. lei sau cu 17,2 la sută față de executat în anul 2011 și cu 35,5 mil. lei sau cu 13,1 la sută față de aprobat pe anul 2012.

Factorii care au determinat modificări cu caracter financiar se expun în continuare:

mii lei

	Referința la documentul de politici	2013 proiect	2014 estimat	2015 estimat
Aprobat 2012		271453,7	x	x
Proiect 2013		x	306902,4	x
Estimat 2014		x	x	338621,9
1. Modificări la linia de bază, total inclusiv:		32702,7	23279,1	14693,9
<i>1.1. Alocări suplimentare</i>		<i>33789,3</i>	<i>24020,6</i>	<i>23451,9</i>
Majorarea salariilor, impactul majorărilor anului 2012	Legea nr.355 din 23.12.2005 Legea nr.48 din 22.03.2012	7912,4		
Indexarea cheltuielilor pentru mărfuri și servicii	Indicatorii macroeconomici	3048,2	3200,7	3502,8
Alimentația militarilor în termen și a cursanților	Hotărârea Guvernului nr.423 din 23.06.1992	5000,0		11261,2
Diurna militarilor delegați în scopuri de serviciu	Hotărârea Guvernului nr. 10 din 05.01.2012	3000,0		2487,9
Asigurarea cu uniformă a militarilor Armatei Naționale	Hotărârea Guvernului nr. 561 din 02.08.2012	5000,0		5700,0
Inițierea proiectelor de investiții capitale			5000,0	500,0
Majorarea cheltuielilor de personal în legătură cu înlocuirea graduală a militarilor în termen cu militari prin contract în componența Forțelor Mixte de Menținere a Păcii	Hotărârea Guvernului nr.746 din 18.08.2010	7482,7	10159,9	
Reparația capitală a obiectivelor infrastructurii taberei militare permanente din s.Cocieri		2346,0	5660,0	
<i>1.2. Economii, cheltuieli de o singură dată, alte rezerve interne</i>		<i>-1086,6</i>	<i>-741,5</i>	<i>-8758,0</i>
Investiții capitale		-960,0		
Ajustări la cheltuieli de personal la propunerea autorității publice		-90,0		
Reduceri la cheltuieli curente		-36,6	-741,5	-752,0
Reducerea cheltuielilor pentru reparația capitală				-8006,0
2. Cheltuieli pentru măsuri de politici noi, total inclusiv:		2746,0	8440,4	33715,0
<i>2.1. Alocări suplimentare</i>		<i>2746,0</i>	<i>8440,4</i>	<i>33715,0</i>
Majorarea salariilor, începând cu anul 2013	Legea nr.355 din 23.12.2005 Legea nr.48 din 22.03.2012	2746,0	8440,4	33715,0
Proiect / estimat		306902,4	338621,9	387030,8

Cheltuielile prevăzute pe anul 2013 vor fi utilizate pentru menținerea măsurilor de politică curentă în domeniu (linia de bază) - 304,2 mil. lei sau 99,1 la sută și pentru implementarea măsurilor de politică nouă - 2,7 mil. lei sau 0,9 la sută din resursele grupei.

În grupa dată, Ministerul Apărării a elaborat 2 programe bugetare, în cadrul cărora și-a asumat următoarele obiective:

Cod	Program/ subprogram	Obiective	Suma		
			2013 proiect	2014 estimat	2015 estimat
Programul 31 „Apărarea Națională”			287 135,2	318 331,9	364 220,8
31.01	<i>Elaborarea politicii și managementul în domeniul apărării</i>	Implementarea prevederilor IPAP și pregătirea specialiștilor conform cerințelor actuale	52 687,2	53 061,3	58 730,7
31.02	<i>Forțele terestre</i>	Crearea unei structuri noi, trecerea la standarde noi de pregătire a trupelor	102 602,5	117 796,4	135 173,4
30.03	<i>Forțele Aeriene</i>	Modernizarea și dotarea Forțelor Aeriene conform cerințelor internaționale, crearea și dotarea unor structuri noi, capabile să asigure securitatea spațiului aerian	26 622,8	26 973,9	30 353,3
30.05	<i>Comunicații și informatică</i>	Dezvoltarea sistemului de comunicații și informatică al Armatei Naționale (SCIAN) pentru conducerea viabilă, neîntreruptă și operativă a trupelor, forțelor și mijloacelor în scopul utilizării posibilităților lor totale de luptă. Perfecționarea componentei mobile al SCIAN pentru dezvoltarea capabilităților lor de luptă.	3 373,5	3 411,6	3 826,0
31.06	<i>Sprijin al armatei naționale</i>	Asigurarea procesului de întrunire a efectivului Armatei Naționale, dotarea cu echipament nou și materiale, modernizarea echipamentului și a tehnicii existente.	101 849,2	117 088,7	136 137,4
Programul 88 „Învățământul public și serviciile de educație”			19 767,2	20 290,0	22 810,0
88.05	<i>Învățământ superior</i>	Pregătirea personalului profesionalizat pentru toate Forțele Armate (Armata Națională, Serviciul de Grăniceri, Trupele de Carabinieri).	19 767,2	20 290,0	22 810,0
Total pe programe			306 902,4	338 621,9	387 030,8

Performanța programelor bugetate se regăsește în Tabelul nr.13 la Nota informativă.

Mijloacele speciale la această grupă au fost prevăzute în sumă de 21,8 mil. lei și se mențin la nivelul aprobat pe anul 2012.

8.4. Justiția

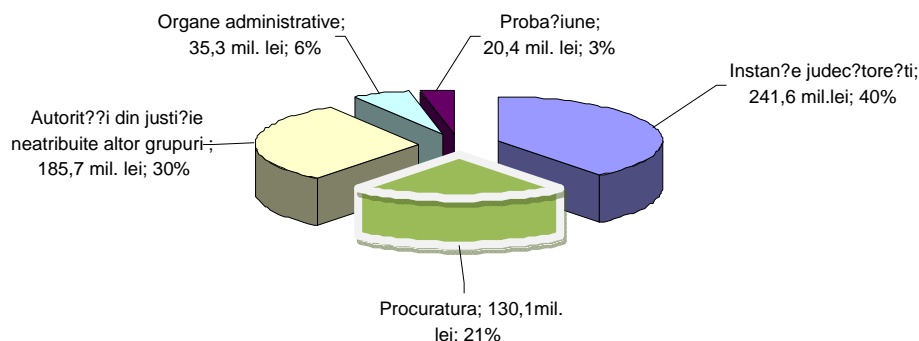
mil. lei

	executat 2010	executat 2011	aprobat 2012	proiect 2013	proiect 2013 față de:			
					executat 2011		aprobat 2012	
					+, -	%	+, -	%
Cheltuieli, total	333,0	345,7	384,1	613,1	267,4	177,4	229,0	159,6
<i>inclusiv pe componente:</i>								
componenta de bază	246,3	259,9	306,1	532,3	272,4	204,8	226,2	173,9
mijloace speciale	95,9	92,0	78,0	80,8	-11,2	87,8	2,8	103,6
<i>inclusiv transferuri</i>								
proiecte finanțate din surse externe	0,8	6,2						
<i>Ponderea în totalul cheltuielilor bugetului de stat, %</i>	<i>1,77</i>	<i>1,73</i>	<i>1,73</i>	<i>2,60</i>	<i>x</i>	<i>x</i>	<i>x</i>	<i>x</i>

Cheltuielile bugetului de stat pe anul 2013 pentru grupa dată sînt în creștere cu 267,4 mil. lei sau cu 77,4 la sută față de cheltuielile executate în anul 2011 și cu 229,0 mil. lei sau cu 59,6 la sută față de aprobat pe anul 2012.

La *componenta de bază* cheltuielile pe anul 2013 sînt majorate cu 226,2 mil. lei sau de circa 2 ori față de aprobat pe anul 2012.

Sub aspect funcțional, cheltuielile grupei date pe anul 2013 se reflectă în diagrama ce urmează.

Factorii care au determinat modificări cu caracter financiar se prezintă precum urmează:

mii lei

	Referința la documentul de politici	2013 proiect	2014 estimat	2012 estimat
Aprobat 2012		384122,2	x	x
Proiect 2013		x	613133,4	x
Estimat 2014		x	x	611305,6
1. Modificări la linia de bază, total		87062,4	-13776,4	15275,3

inclusiv:

	Referința la documentul de politici	2013 proiect	2014 estimat	2012 estimat
<i>1.1. Alocări suplimentare</i>				
Majorarea salariilor, impactul majorărilor anului 2012	Legea nr.48 din 22.03.2012, Legea nr.355 din 23.12.2005	28273,0		
Indexarea cheltuielilor pentru mărfuri și servicii	Indicatorii macroeconomici	2993,2	3661,6	4283,2
Implementarea proiectelor de investiții capitale		8086,4		
Ajustări la cheltuieli de personal în urma propunerii autorității/instituției		43190,1		2348,0
Acordarea indemnizațiilor unice la încetarea raporturilor de serviciu	Legea nr.294-XVI din 25.12.2008	5032,3	4967,7	12842,8
Trecerea Oficiului de probațiune din subordinea Departamentului Instituțiilor Penitenciare în subordinea Ministerului Justiției	Hotărârea Parlamentului nr.6 din 16.02.2012	3761,2		
Asigurarea cu mijloace fixe		4700,0		
Reparații capitale		3700,0		
Asigurarea unor cheltuieli curente		4257,3	6,8	59,3
<i>1.2. Economii, cheltuieli de o singură dată, alte rezerve interne</i>				
Diminuarea cheltuielilor în legătură cu micșorarea veniturilor din prestarea serviciilor		-11174,7	-643,0	-3540,1
Finalizarea proiectelor de investiții capitale		-5756,4	-8386,4	
Ajustări la cheltuieli de personal în urma propunerii autorității/instituției			-2974,0	
Reducerea alocațiilor pentru mijloace fixe			-4377,0	-501,3
Reducerea cheltuielilor pentru reparații capitale			-3700,0	
Reducerea unor cheltuieli curente			-2332,1	-216,6
2. Cheltuieli pentru măsuri de politici noi, total		141948,8	11948,6	56758,1
<i>inclusiv:</i>				
<i>2.1. Alocări suplimentare</i>				
Majorarea salariilor, începând cu anul 2013		1573,1	4384,2	33246,5
Întreținerea juriștilor secunzi delegați la CEDO	Hotărârea Guvernului nr.277 din 2.05.2012	2071,2		
Implementarea acțiunilor din Strategia de reformare a sectorului justiției	Legea nr.231 din 25.11.2011 Hotărârea Parlamentului nr.6 din 16.02.2012	138304,5	8960,4	24186,8
<i>2.2.Economii, cheltuieli de o singură dată, alte rezerve interne</i>				
Reducerea întreținerii juriștilor secunzi delegați la CEDO			-1396,0	-675,2
Proiect / estimat		613133,4	611305,6	683339,0

Datele menționate denotă, că cheltuielile prevăzute pe anul 2013 vor fi utilizate pentru menținerea măsurilor de politică existentă în domeniu (linia de bază) în sumă de 471,2 mil. lei sau 76,9 la sută, iar pentru implementarea măsurilor de politică nouă se prevăd alocații de 141,9 mil. lei.

Măsurile de politică noi, prevăzute în domeniul justiției, se axează pe asigurarea realizării Strategiei de reformare a sectorului justiției pentru anii 2011-2016. În proiectul bugetului de stat pe anul 2013 în acest scop se prevăd următoarele cheltuieli:

- 14,2 mil.lei - consolidarea capacității Ministerului Justiției în coordonarea, administrarea și monitorizarea realizării Strategiei de reformare a sectorului justiției;
- 21,4 mil.lei - asigurarea desfășurării cursurilor de instruire inițială și continuă a judecătorilor, procurorilor și a altor actori din sistemul justiției;
- 9,4 mil.lei - continuarea reconstrucției Institutului Național al Justiției;
- 3,5 mil.lei - elaborarea proiectului ”Palatul Justiției”;
- 22,6 mil.lei - construcția/renovarea sediilor instanțelor judecătorești;
- 26,6 mil.lei - asigurarea introducerii funcției de referent al judecătorului;
- 42,0 mil.lei - cheltuieli de personal, urmare a unor ajustări structurale din sector;
- 6,7 mil.lei - perfecționarea competențelor profesionale ale procurorilor și modernizarea procedurilor specifice de lucru;
- 15,6 mil.lei - asigurarea condițiilor adecvate de muncă a Consiliului Superior al Magistraturii;
- 2,3 mil. lei - fortificarea sistemului de acordare a asistenței juridice garantate de stat;
- 3,6 mil. lei - dotarea cu echipament pentru cercetări și investigații în cadrul expertizelor judiciare și crearea condițiilor de muncă conform cerințelor europene;
- 8,1 mil.lei - investiții capitale pentru Curtea Supremă de Justiție.

Suplimentar la cele menționate mai sus, din contul suportului bugetar în cadrul programului de reformare a sectorului justiției, în ramurile cooperante cu domeniul justiției au fost alocate 17,0 mil.lei, inclusiv:

- „Servicii de stat cu destinație generală” – 0,3 mil.lei;
- „Menținerea ordinii publice, apărare și securitatea națională” – 5,6 mil.lei;
- „Învățămînt” – 0,3 mil.lei;
- „Ocrotirea sănătății” – 10,3 mil.lei;
- „Asigurarea și asistența socială” – 0,5 mil.lei.

Totodată, în aspect structural, în anul 2013 se prevede transferul Oficiului Central de probațiune de la grupa ”Menținerea ordinii publice și securitatea națională” din subordinea Departamentului Instituțiilor Penitenciare, în subordinea Ministerului Justiției.

Bugetul grupei date este fundamentat într-un program, în cadrul căruia autoritățile publice, care activează în domeniu, și-au asumat următoarele obiective:

Cod	Program / subprogram	Obiective	Suma		
			2013 proiect	2014 estimat	2015 estimat
Programul 40 „Justiția”			613133,4	611305,6	683339,0
40.01	Elaborarea politicii și management în domeniul justiției	Asigurarea realizării Planului Național de Armonizare a Legislației la 100% anual	45521,1	28690,6	27143,2
		Participarea anuală la instruire a 95% din personalul angajat			

mii lei

Cod	Program / subprogram	Obiective	Suma		
			2013 proiect	2014 estimat	2015 estimat
		Majorarea cu 10% a ratei numărului de cauze soluționate prin mediere			
40.02	Administrare judecătorească	Optimizarea activității organizatorice, administrative și financiare a instanțelor judecătorești administrate de Departamentul Administrare Judecătorească din cadrul Ministerului Justiției	27937,0	33992,6	39773,0
		Consolidarea rolului Consiliului Superior al Magistraturii în asigurarea eficienței justiției.			
40.03	Înfăptuire a judecății	Creșterea ratei de publicare a hotărârilor instanțelor de judecată	241610,1	227026,0	299769,2
		Creșterea gradului de penetrare a tehnologiilor informaționale în instanțe			
		Asigurarea instanțelor cu spațiu pentru audierea copiilor			
		Asigurarea securității instanțelor judecătorești până la 100%			
		Asigurarea cu uniformă a tuturor grefierilor			
		Majorarea cotei hotărârilor judecătorești publicate pe pagina web a Curții Supreme de Justiție până la 100% în anul 2014			
		Majorarea cotei de informare a publicului cu rezultatele activității exercitate de Curtea Supremă de Justiție până la 100% în anul 2014			
		Majorarea numărului de cauze nejudicate de Curtea Supremă de Justiție la sfârșitul anului 2014 (până la 1000 de cauze)			
40.04	Implementarea politicii penale a statului	Dezvoltarea continuă a interacțiunii și conlucrării cu alte organe de drept în domeniul combaterii fenomenului criminalității și asigurării ordinii de drept	130066,8	132424,4	156677,0
		Elaborarea și aplicarea în practică a metodelor noi de investigație și combatere a infracțiunilor de tortură, trafic de persoane, corupție, contrabandă			
		Sporirea responsabilității acuzatorilor de stat și a procurorilor în diminuarea numărului sentințelor de achitare			
40.06	Apărarea drepturilor și a intereselor legale ale persoanelor	Asigurarea cu servicii juridice calificate a persoanelor solicitante de servicii juridice gratuite la nivel de 93% până în anul 2015	25897,3	25470,5	25917,0
40.07	Formare profesională în domeniul justiției	Asigurarea instruirii și perfecționării profesionale a personalului din domeniul justiției	41379,9	65480,4	30467,0
		Formarea inițială a candidaților la funcția de judecători și procurori.			
40.08	Expertiza legală	Expertiza judiciară de calitate prestată în termene optime	8877,8	15416,5	16747,1
40.09	Sistemul integrat de informare juridică	Asigurarea accesului persoanelor fizice și juridice la informația cu caracter juridic	1461,7	1471,1	1537,9
40.10	Stare civilă	Asigurarea accesului populației la serviciile de stare civilă	70000,0	60000,0	60000,0

Cod	Program / subprogram	Obiective	Suma		
			2013 proiect	2014 estimat	2015 estimat
40.12	Asigurarea măsurilor alternative la detenție	Sporirea respectării obligațiilor stabilite de instanță cu 10%	20381,7	21333,5	25307,6
		Îmbunătățirea ratei de reintegrare în comunitate a persoanelor supuse probațiunii			

Performanța asumată în programul bugetat se regăsește în Tabelul nr.13 la Nota informativă.

Cheltuielile la componenta *mijloace speciale* în anul 2013 se prevăd cu o creștere de 2,8 mil. lei sau cu 3,6 la sută față de cele aprobate pe anul 2012 și constituie 80,8 mil. lei.

8.4' Jurisdicția constituțională

mil. lei

	executat 2010	executat 2011	aprobat 2012	proiect 2013	proiect 2013 față de:			
					executat 2011		aprobat 2012	
					+, -	%	+, -	%
Cheltuieli, total <i>inclusiv pe componente:</i>	6,1	5,9	8,8	11,0	5,1	186,4	2,2	125,0
componenta de bază	5,9	5,9	8,7	11,0	5,1	186,4	2,3	126,4
mijloace speciale	0,2		0,1				-0,1	
<i>Pondere în totalul cheltuielilor bugetului de stat, %</i>	<i>0,03</i>	<i>0,03</i>	<i>0,04</i>	<i>0,05</i>	<i>x</i>	<i>x</i>	<i>x</i>	<i>x</i>

Pentru activitatea Curții Constituționale alocațiile prevăzute în proiect pe anul 2013 s-au majorat cu 5,1 mil. lei sau cu 86,4 la sută față de cele executate în anul 2011 și cu 2,2 mil. lei sau cu 25,0 la sută - față de cele aprobate pe anul 2012.

Factorii care au determinat modificări cu caracter financiar se expun în continuare:
mii lei

	Referință la documentul de politici	2013 proiect	2014 estimat	2015 estimat
Aprobat		8 754.6	x	x
Proiect 2013		x	10 982.4	x
Estimat 2014		x	x	10 019,0
1. Modificări la linia de bază, total		1 970,3	-872,8	-2 117,7
<i>inclusiv:</i>				
<i>1.1. Alocări suplimentare</i>		<i>1 970,3</i>	<i>377,2</i>	<i>82,3</i>
Asigurarea funcționării autorității de justiție constituțională	Legea nr. 317-XIII /13.12.1994; Legea nr. 544-XIII /02.07.1995	600,1		
Majorarea salariilor, impactul majorărilor anului 2012	Legea nr. 48/22.03.2012; Legea nr. 355-XVI /23.12.2004	382,7		

	Referință la documentul de politici	2013 proiect	2014 estimat	2015 estimat
Indexarea cheltuielilor pentru mărfuri și servicii	Indicatorii macroeconomici	70,6	74,2	82,3
Asigurarea cu mijloace fixe		0,0	300,0	
Continuarea proiectelor în curs de execuție		500,0		
Ajustări de personal în urma propunerii autorităților publice		416,9	3,0	
<i>1.2. Economii, cheltuieli de o singură dată, alte rezerve interne</i>			-1 250,0	-2 200,0
Asigurarea funcționării autorității de justiție constituțională	Legea nr. 317-XIII /13.12.1994; Legea nr. 544-XIII /02.07.1995		-50,1	-600,0
Asigurarea cu mijloace fixe				-300,0
Continuarea proiectelor în curs de execuție			-1 200,0	-1 300,0
2. Cheltuieli pentru măsuri de politici noi, total		257,5	-90,5	340,9
<i>inclusiv:</i>				
<i>2.1. Alocări suplimentare</i>		257,5	82,1	384,4
Asigurarea acțiunilor ce derivă din strategia de reformare a sectorului justiției	Legea nr. 231 /25.11.2011; Hotărârea Parlamentului nr. 6 /16.02.2012	216,1		
Majorarea salariilor începând cu anul 2013		41,4	82,1	384,4
<i>2.2. Economii, cheltuieli de o singură dată, alte rezerve interne</i>			-172,6	-43,5
Asigurarea acțiunilor ce derivă din strategia de reformare a sectorului justiției			-172,6	-43,5
Proiect/estimat		10 982,4	10 019,0	8 242,2

Datele menționate denotă, că cheltuielile prevăzute pe anul 2013 pentru menținerea măsurilor de politică curentă în domeniu (linia de bază) constituie 10 724,9 mii lei sau 97,7 la sută, iar pentru implementarea măsurilor de politică noi – 257,5 mii lei sau 2,3 la sută din resursele grupei.

Una din măsurile de politică noi în domeniu, pentru anul 2013 se axează pe asigurarea unor acțiuni din Strategia de reformare a sectorului justiției pentru anii 2011-2016, în sumă de 216,1 mii lei, în special menite să asigure efectuarea studiilor privind activitatea Curții Constituționale, cu implicarea experților naționali și internaționali.

Curtea Constituțională a elaborat un program, în cadrul căruia și-a asumat următoarele obiectivele:

mii lei

Cod	Program/subprogram	Obiectiv	Suma		
			2013 proiect	2014 estimat	2015 proiect
Programul 40 "Justiție"			10 982,4	10 019,0	8 242,2
40.11	Jurisdicție Constituțională	Sporirea calității actelor Curții Constituționale; clarificarea procedurilor de examinare a sesizărilor; lărgirea cercului subiecților cu drept de sesizare a Curții Constituționale; eficientizarea monitorizării executării actelor Curții Constituționale	10 982,4	10 019,0	8 242,2

Performanța asumată în programul bugetat se regăsește în Tabelul nr.13 la Nota informativă.

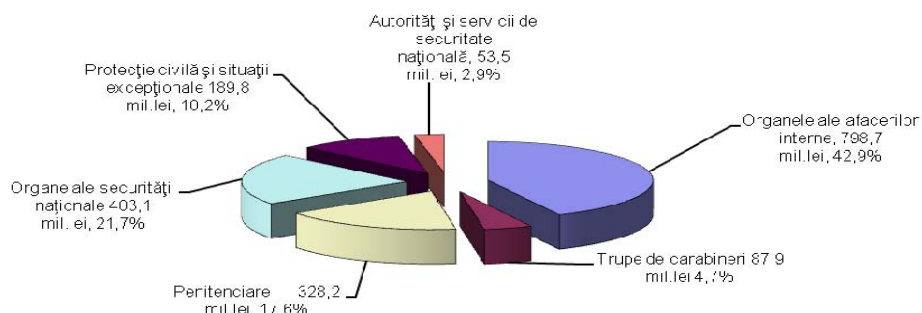
8.5. Menținerea ordinii publice și securitatea națională

mil.lei

	executat 2010	executat 2011	aprobat 2012	proiect 2013	proiect 2013 față de:			
					executat 2011		aprobat 2012	
					+, -	%	+, -	%
Cheltuieli, total	1045,8	1264,2	1394,3	1861,2	597,0	147,2	466,9	133,5
<i>inclusiv pe componente:</i>								
componenta de bază	975,3	1177,2	1309,0	1751,9	574,7	148,8	442,9	133,8
mijloace speciale	70,5	85,9	67,3	72,2	-13,7	84,1	4,9	107,3
proiecte finanțate din surse externe		1,1	18,0	37,1	36,0	3372,7	19,1	206,1
<i>Pondere în totalul cheltuielilor bugetului de stat, %</i>	<i>5,56</i>	<i>6,32</i>	<i>6,29</i>	<i>7,88</i>	<i>x</i>	<i>x</i>	<i>x</i>	<i>x</i>

Alocațiile bugetului de stat pe anul 2013 pentru grupa respectivă sunt prevăzute cu o majorare de 597,0 mil.lei sau cu 47,2 la sută față de executat în anul 2011 și cu 466,9 mil.lei sau cu 33,5 la sută față de aprobat pe anul 2012.

Sub aspect funcțional, cheltuielile grupei date pe anul 2013 se prezintă în diagrama ce urmează.

Factorii care au determinat modificări cu caracter financiar se prezintă după cum urmează.

	Referința la documentul de politici	2013 proiect	2014 estimat	2015 estimat
mii lei				
Aprobat 2012		1394317,5	x	x
Proiect 2013		x	1861246,2	x
Estimat 2014		x	x	2015729,3
1. Modificări la linia de bază, total		132433,2	90818,8	97927,2
<i>inclusiv:</i>				
<i>1.1. Alocări suplimentare</i>		<i>144415,7</i>	<i>135193,7</i>	<i>142017,9</i>
Majorarea salariilor, impactul majorărilor anului 2012	Legea nr.355 din 23.12.2005	33188,7		
Indexarea cheltuielilor pentru mărfuri și servicii	Legea nr.48 din 22.03.2012	12373,1	12976,1	13376,4
Majorarea cheltuielilor de personal în legătură cu înlocuirea graduală a militarilor în termen cu militari prin contract	Hotărârea Guvernului nr.1109 din 06.10.12	20000,0	5243,1	3322,2
Ajustarea cheltuielilor de personal la propunerea autorității/instituției		1051,1		
Contribuția Guvernului Republicii Moldova la proiectele finanțate din surse externe		2077,3		
Cheltuieli de întreținere a penitenciarilor	Legea nr.1036 din 17.12.1996	5067,8	4354,0	
Servicii de menținere a ordinii publice	Legea nr. 416 din 18.12.1990	3372,5		407,1
	Legea nr. 170 din 19.07.2007			
Activități de ocrotire a normelor de drept, combatere a corupției și asigurarea securității statului	Legea nr. 134 din 13.06.2008	1780,4		7765,1
	Legea nr. 1104 din 06.06.2002			
	Legea nr. 283 din 28.12.2012			
Asigurarea cu uniformă și echipament a colaboratorilor menținerii ordinii publice și securității statului		10000,0		2613,0
Achiziționarea autocisternelor pentru înlăturarea situațiilor excepționale		6000,0		
Dotarea colaboratorilor cu mijloace specifice activității din domeniu		6500,0		15761,0
Alimentația militarilor în termen, cursanților și a deținuților	Hotărârea Guvernului nr. 423 din 23.06.92	8000,0		1500,0
	Hotărârea Guvernului nr. 600 din 29.05.2006			
Consolidarea capacităților laboratoarelor criminalistice		6400,0		
Menținerea sistemului de investigații operative		4000,0		
Proiectul „Îmbunătățirea serviciilor mobile terestre și avia de intervenție de urgență, descarcerare și reanimare acordate în consecința dezastrelor majore în zona transfrontalieră – SMURD”		24603,8		
Proiectul „Crearea unei infrastructuri globale și consolidate de frontieră – factor al unei dezvoltări social-economice durabile și planificării spațiale complexe”			29,0	
Proiectul „Construcția casei de arest”			52428,8	74034,1
Inițierea proiectelor de investiții capitale			60162,7	
Deservirea sistemului de comunicații				23239,0

	Referința la documentul de politici	2013 proiect	2014 estimat	2015 estimat
<i>1.2. Economii, cheltuieli de o singură dată, alte rezerve interne</i>		-11981,5	-44374,9	-44090,7
Proiectul „Crearea unei infrastructuri globale și consolidate de frontieră – factor al unei dezvoltări social-economice durabile și planificării spațiale complexe”		-5543,3		-12523,9
Proiectul „Îmbunătățirea serviciilor mobile terestre și avia de intervenție de urgență, descarcerare și reanimare acordate în consecința dezastrelor majore în zona transfrontalieră – SMURD”			-24603,8	
Finalizarea proiectelor de investiții capitale		-2517,0		-22250,0
Trecerea Oficiului de probațiune din subordinea Departamentului Instituțiilor Penitenciare în subordinea Ministerului Justiției	Legea nr. 231 din 25.11.2011 Hotărârea Parlamentului nr. 6 din 16.02.2012	-3921,2		
Cheltuieli pentru protecție civilă și situații excepționale	Legea nr.93 din 05.04.2007		-341,5	-3636,1
Consolidarea capacităților laboratoarelor criminalistice			-6400,0	
Contribuția Guvernului Republicii Moldova la proiectele finanțate din surse externe			-2696,7	-1384,8
Ajustarea cheltuielilor de personal la propunerea autorității/instituției			-4767,4	-1721,2
Cheltuieli de întreținere a penitenciarilor	Legea nr.1036 din 17.12.1996			-574,7
Servicii de menținere a ordinii publice	Legea nr. 416 din 18.12.1990 Legea nr. 170 din 19.07.2007		-1585,4	
Activități de ocrotire a normelor de drept, combatere a corupției și asigurarea securității statului	Legea nr. 134 din 13.06.2008 Legea nr. 1104 din 06.06.2002 Legea nr. 283 din 28.12.2012		-2980,1	
Asigurarea cu uniformă și echipament a colaboratorilor securității statului			-1000,0	
Menținerea sistemului de investigații operative				-2000,0
2. Cheltuieli pentru măsuri de politici noi, total		334494,5	63664,3	247971,1
<i>inclusiv:</i>				
<i>2.1. Alocări suplimentare</i>		334494,5	63664,3	247971,1
Majorarea salariilor, începând cu anul 2013		5922,5	42956,0	242039,1
Asigurarea acțiunilor ce derivă din strategia de reformare a sectorului justiției		5565,7	18202,2	3300,4
Trecerea poliției municipale de la finanțarea din bugetele unităților administrativ-teritoriale la finanțare din bugetul de stat	Hotărârea Guvernului nr.1109 din 06.10.12	323006,3	2506,1	2631,6
Proiect / estimat		1861245,2	2015729,3	2361627,6

Datele menționate denotă, că cheltuielile prevăzute pe anul 2013 pentru menținerea măsurilor de politică existente în domeniu (linia de bază) vor constitui 1526,7 mil. lei sau 82,0 la sută, iar pentru implementarea măsurilor de politică nouă – 334,5 mil. lei sau 18,0 la sută din resursele grupei.

Principalele priorități de politici pentru anul 2013 în domeniul menținerii ordinii publice și securității statului se axează pe următoarele:

- demilitarizarea aparatului central și a structurilor subordonate Ministerului Afacerilor Interne ai căror colaboratori beneficiază de statutul de polițist;
- reformarea trupelor de carabinieri prin trecerea graduală la serviciul prin contract;
- crearea condițiilor de detenție ce ar respecta standardele naționale și internaționale în domeniu, completarea bazei tehnico-materiale întru respectarea drepturilor omului în detenție;
- continuarea procesului de profesionalizare a Departamentului Poliției de Frontieră în conformitate cu standardele Uniunii Europene și crearea unui complex de perfecționare a resurselor umane;
- consolidarea capacităților organelor menținerii ordinii publice și securității naționale.
- asigurarea măsurilor ce derivă din strategia de reformare a sectorului justiției.
- trecerea poliției municipale de la finanțarea din bugetele unităților administrativ-teritoriale la finanțarea din bugetul de stat.

În aspect structural, în anul 2013 se prevede transferul Oficiului Central de Probațiune din subordinea Departamentului Instituțiilor Penitenciare în subordinea Ministerului Justiției la grupa ”Justiție”

Bugetul grupei date, parțial, și anume sistemul penitenciar, este fundamentat pe un program de performanță, în cadrul căruia Ministerul Justiției și-a asumat următoarele obiective.

Cod	Program/ subprogram	Obiective	Suma		
			2013 proiect	2014 estimat	2015 estimat
Programul 43 „Sistemul Penitenciar”					
43.02	Sistemul Penitenciar	1. Crearea condițiilor de detenție în conformitate cu standardele naționale și internaționale în domeniu; 2. Sporirea gradului de siguranță în penitenciare; 3. Îmbunătățirea condițiilor Centrului Instructiv DIP	328230,3	432701,5	546293,1

Performanța asumată în programul bugetat se regăsește în Tabelul nr.13 la Nota informativă.

Cheltuielile din contul *mijloacelor speciale* pe anul 2013 sunt prevăzute cu o majorare de 4,9 mil. lei sau cu 7,3 la sută față de cele aprobate pe anul 2012, fiind în dependență de volumul prognozat de venituri din prestarea serviciilor cu plată.

La grupa dată, în anul 2013 vor derula 2 proiecte finanțate din surse externe.

Proiectul „Crearea unei infrastructuri globale și consolidare de frontieră – factor al unei dezvoltări social-economice durabile și planificării spațiale complexe” în cadrul căruia se planifică realizarea următoarelor activități:

- desfășurarea procedurii de achiziție pentru desemnarea agentului economic responsabil de efectuare lucrărilor de construcție, de livrare și instalarea echipamentului necesar pentru 24 de locații (noduri radio-releu) prevăzute conform dosarelor tehnice pentru fiecare locație în parte perfectate anterior;

- efectuarea lucrărilor de construcție a 9 locații (noduri radio-releu) în conformitate cu proiectul tehnic, instalarea și setarea echipamentului;

- instruirea grupului tehnic privind utilizarea și deservirea echipamentului radioreleu, managementul rețelelor, precum și alte lucrări ce țin de exploatarea echipamentului respectiv.

Pentru acțiunile menționate se prevăd alocații:

- din contul grantului extern – 12,5 mil.lei;
- contribuția Guvernului – 1,4 mil.lei.

Proiectul „Îmbunătățirea serviciilor mobile terestre și avia de intervenție de urgență, descarcerare și reanimare acordate în consecința dezastrelor majore în zona transfrontalieră – SMURD” în cadrul căruia se planifică realizarea următoarelor activități:

- achiziționarea echipamentului modern pentru situații de urgență și intervenții;

- instruirea colaboratorilor privind exploatarea utilajului și efectuarea exercițiilor practice.

Pentru acțiunile menționate se planifică cheltuieli:

- din contul grantului extern – 24,6 mil.lei;
- contribuția Guvernului – 2,7 mil.lei.

8.6. Învățămîntul

mil.lei

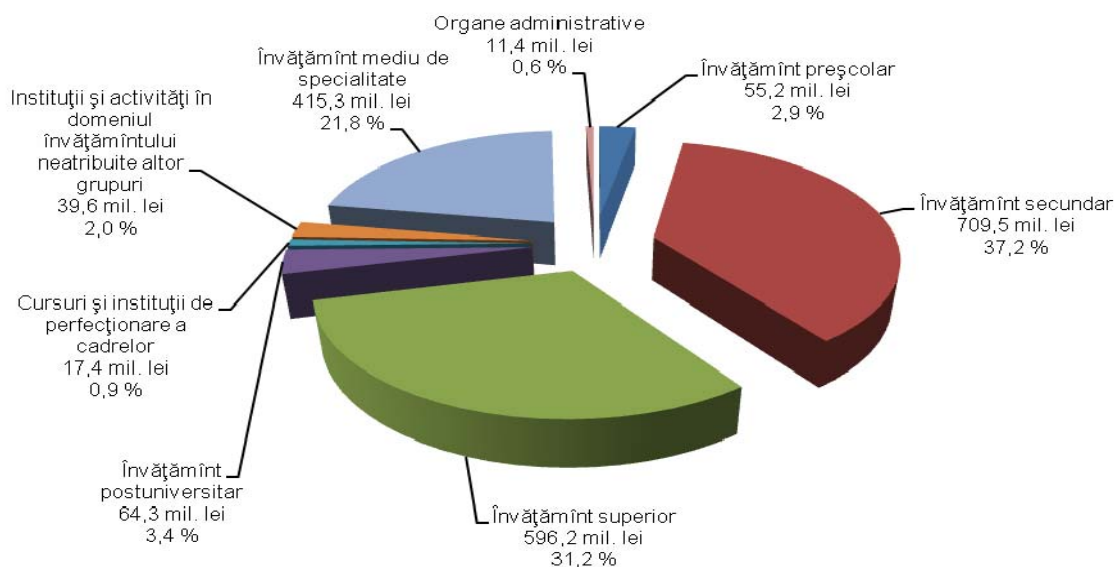
	executat 2010	executat 2011	aprobat 2012	proiect 2013	proiect 2013 față de:			
					executat 2011		aprobat 2012	
					+,-	%	+,-	%
Cheltuieli, total	1992,1	2071,8	2285,8	1908,9	-162,9	92,1	-376,9	83,5
<i>inclusiv pe componente:</i>								
componenta de bază	1388,0	1437,7	1581,2	1670,3	232,6	116,2	89,1	105,6
<i>inclusiv transferuri</i>	1,5	0,6	1,2	1,1				
mijloace speciale	534,1	599,4	661,1	155,3	-444,2	25,9	-505,8	23,5
fonduri speciale	31,2	16,2	30,4	29,3	13,1	180,9	-1,1	96,4
proiecte finanțate din surse externe	40,3	19,1	14,3	55,1	36,0	288,5	40,8	385,3
<i>Pondere în totalul cheltuielilor bugetului de stat, %</i>	<i>10,60</i>	<i>10,36</i>	<i>10,31</i>	<i>8,08</i>	<i>x</i>	<i>x</i>	<i>x</i>	<i>x</i>

Cheltuielile pentru învățămînt în proiect pe anul 2013 sunt prevăzute cu o diminuare de 162,9 mil.lei sau cu 7,9 la sută față de cele executate în anul 2011 și cu 376,9 mil.lei sau cu 16,5 la sută față de bugetul aprobat pe anul 2012.

Sub aspectul componentelor, comparativ cu anul 2012, alocațiile prevăzute în proiect sînt în creștere la componenta de bază - cu 89,1 mil.lei sau cu 5,6 la sută și la proiectele finanțate din surse externe - cu 40,8 mil.lei sau de circa 3,5 ori.

Totodată, acestea se diminuează la mijloace speciale - cu 505,8 mil. lei sau cu 76,5 la sută din contul modificării statutului instituțiilor de învățământ superior. Cheltuielile fondului special pentru manuale sînt în descreștere cu 1,1 mil. lei sau cu 3,6 la sută.

Sub aspect funcțional, cheltuielile grupei date pe anul 2013 se prezintă în diagrama ce urmează:

Factorii care au influențat alocarea mijloacelor în anul 2013 se expun în continuare:

Denumirea	Referința la documentul de politici	mil. lei		
		2013 proiect	2014 estimat	2015 estimat
Aprobat 2012		2 285,8	x	x
<i>inclusiv transferuri la fondul special pentru manuale</i>		1,2	x	x
Proiect 2013		x	1 908,9	x
Estimat 2014		x	x	2 017,7
1. Modificări la linia de bază, total		17,0	19,1	-12,1
<i>inclusiv:</i>				
<i>1.1 Alocări suplimentare</i>		85,3	52,7	29,1
indexarea cheltuielilor pentru mărfuri și servicii		13,8	14,5	15,2
asigurarea elevilor și studenților cu burse		32,9		
dotarea instituțiilor medii de specialitate subordonate Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare			18,3	
investiții capitale în construcții			16,0	0,4
asigurarea instituțiilor de învățământ artistic cu instrumente muzicale		0,8		1,2
editarea manualelor în corespundere cu lista titlurilor de manuale ce urmează a fi reproduse				12,3
majorarea salariilor (impactul majorărilor din 2012)		23,0		
alte cheltuieli curente		14,8	3,9	

Denumirea	Referința la documentul de politici	2013 proiect	2014 estimat	2015 estimat
<i>1.2 Economii, cheltuieli de o singură dată, alte rezerve interne</i>		-68,5	-34,5	-40,2
economii la cheltuieli salariale		-10,0		
editarea manualelor		-1,1	-19,2	
programul de dotare a instituțiilor medii de specialitate subordonate Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare				-18,3
finalizarea proiectului "Educație de calitate în mediul rural"		-14,3		
alte cheltuieli curente ale instituțiilor			-15,3	-21,9
investiții capitale în construcții		-43,1		
2. Cheltuieli pentru măsuri de politici noi, total		-393,9	89,7	125,4
<i>inclusiv:</i>				
<i>2.1 Alocări suplimentare</i>		<i>119,9</i>	<i>150,8</i>	<i>125,7</i>
crearea Agenției de Asigurare a Calității în Învățământul Superior și Cercetare	Procesul-verbal nr. 2505-02 al ședinței Comitetului Interministerial pentru Planificare Strategică din 24 ianuarie 2012	1,0		
majorarea salariilor cu începere din 2013		33,7	94,0	99,5
modernizarea și reparația căminelor	Procesul-verbal nr. 2505-02 al ședinței Comitetului Interministerial pentru Planificare Strategică din 24 ianuarie 2012	2,0	28,8	
bursa de mobilitate în cadrul Programului de schimburi „CEEPUS III"	Planul de acțiuni al Guvernului pentru anii 2012-2015, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 289 din 7 mai 2012	0,3		
realizarea reformei în domeniul justiției		0,3		
trecerea cheltuielilor pentru doctorat de la grupa "Știință și inovare"	Procesul-verbal nr. 2505-02 al ședinței Comitetului Interministerial pentru Planificare Strategică din 24 ianuarie 2012	13,0		2,1
instruiri de dezvoltare a abilităților antreprenoriale			0,3	
evaluarea elevilor clasei VI din instituțiile supuse reorganizării/optimizării				3,0
cheltuieli din intrări de împrumuturi și granturi		55,1		
fortificarea scolilor conform standardelor educaționale		14,5	31,3	21,1
<i>2.2 Economii, cheltuieli de o singură dată, alte rezerve interne</i>		<i>-513,8</i>	<i>-61,1</i>	<i>-0,3</i>
modificarea statutului instituțiilor de învățământ superior în legătură cu trecerea activității în condiții de autogestiune	Procesul-verbal nr. 2505-02 al ședinței Comitetului Interministerial pentru Planificare Strategică din 24 ianuarie 2012	-513,8	-6,0	
finalizarea proiectelor "Reforma educației" și "Parteneriat global pentru educație"			-55,1	
instruiri de dezvoltare a abilităților antreprenoriale				-0,3
Proiect/estimat		1908,9	2 017,7	2 131,0
<i>inclusiv transferuri la fondul special pentru manuale</i>		<i>1,1</i>	<i>0,2</i>	<i>1,2</i>

Una din măsurile de politică noi, prevăzute în domeniul învățământului pentru anul 2013, se axează pe realizarea prevederilor Legii învățământului nr. 547-XIII din 21 iulie 1995, cu modificările operate prin Legea nr. 178 din 11 iulie 2012 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, în partea ce ține de modificarea statutelor instituțiilor de învățământ superior, cu punerea în aplicare din 1 ianuarie 2013. În scopul realizării prevederilor legale, Guvernul va implementa un mecanism nou de autonomie a instituțiilor de învățământ superior cu activitate în condiții de autogestiune financiară de non-profit (p. 308 din Planul de acțiuni al Guvernului pentru anii 2012-2015, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 289 din 7 mai 2012). Mecanismul nou prevede deservirea instituțiilor de învățământ superior în sistemul bancar, în proiect fiind propusă trecerea cheltuielilor respective în sumă de 513,8 mii lei din mijloace speciale în conturi bancare.

Întru achitarea serviciilor educaționale, oferite de către instituțiile de învățământ superior pentru pregătirea cadrelor conform comenzii de stat, în bugetul de stat se prevăd cheltuieli în volum de 653,4 mil. lei.

La fel, în scopul asigurării calității procesului didactic și de cercetare în instituțiile de învățământ superior, s-a decis crearea Agenției de Asigurare a Calității în Învățământul Superior (p. 310 din Planul de acțiuni al Guvernului pentru anii 2012-2015), pentru întreținerea căreia au fost incluse mijloace în volum de 1 mil. lei.

Întru încurajarea și stimularea participării Republicii Moldova la un număr sporit de programe de mobilitate (p. 311 din Planul de acțiuni al Guvernului pentru anii 2012-2015) în bugetul Ministerului Educației se prevăd mijloace în sumă de 250,0 mii lei pentru burse în cadrul programului CEEPUS III.

În scopul alinierii la standardele internaționale privind clasarea cheltuielilor publice și structura nivelelor educaționale, reieșind din prioritățile Guvernului pe anii 2013-2015 privind ameliorarea calității procesului de cercetare și inovare în cadrul instituțiilor de învățământ superior, începând cu anul 2013 se trec cheltuielile pentru instruire prin doctorat din grupa principală „Știință și inovare” din cadrul bugetului Academiei de Științe a Moldovei, în bugetele autorităților publice centrale care au în subordine instituții de învățământ superior la grupa principală „Învățământ”, alocațiile prevăzute în acest scop fiind de 13 mil. lei.

Pentru fortificarea calității educației în instituțiile de învățământ secundar general și creării bazei didactico-materiale adecvate standardelor educaționale, în bugetul Ministerului Educației au fost incluse mijloace în volum de 14,5 mil. lei, care vor fi direcționate la reparații capitale a edificiilor școlare și dotarea acestora cu mobilier și utiliaj necesar.

Pentru acordarea burselor elevilor din instituțiile de învățământ mediu de specialitate, secundar profesional și persoanelor care studiază în învățământul postuniversitar, se prevăd alocații în sumă de 115,5 mil. lei.

În scopul asigurării măsurilor privind organizarea desfășurării examenelor de absolvire în gimnazii și examenelor de bacalaureat în licee sunt prevăzute 5 mil. lei - la nivelul aprobat în anul 2012.

În bugetul Ministerului Educației se prevăd cheltuieli pentru asigurarea centralizată cu manuale, materialele didactice, literatură tehnico-științifică și metodică, conform Hotărârii Guvernului nr. 448 din 9 aprilie 1998 „Cu privire la asigurarea cu

manuale a elevilor din învățământul primar, gimnazial și liceal”, în sumă de 12,0 mil. lei, cu o creștere de 0,3 mil. lei față de aprobat 2012.

Analogic anului 2012, în buget pe anul 2013 sunt prevăzute mijloace pentru achiziționarea unităților de transport școlar, în volum de 32 mil. lei.

Pentru acoperirea cheltuielilor ce țin de participarea elevilor la olimpiadele naționale și internaționale, în bugetul de stat se prevăd 7,4 mil. lei, cu o creștere de 0,8 mil. lei față de nivelul aprobat pe anul 2012.

Întru susținerea învățământului agricol, pentru consolidarea bazei didactice a instituțiilor de învățământ mediu de specialitate, în bugetul Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare sunt prevăzute mijloace pentru dotare în volum de 6,0 mil. lei, la fel ca și 2,0 mil. lei pentru renovarea căminelor instituțiilor respective. Pentru reconstrucția edificiilor Universității Agrare de Stat din Moldova pentru anul 2013 au fost incluse cheltuieli din investiții capitale în sumă de 4,0 mil. lei.

Pentru instituțiile de învățământ secundar profesional, inclusiv pentru căminele acestora, au fost prevăzute în proiectul bugetului de stat pe anul 2013 cheltuieli pentru renovare din contul componentei de bază, în volum de 19,2 mil. lei, inclusiv investiții capitale – 6,9 mil. lei; reparații curente și capitale – 10,3 mil. lei; procurarea mijloacelor fixe – 2,0 mil. lei.

Cheltuielile prevăzute pentru întreținerea căminelor instituțiilor de învățământ se cifrează la 104,0 mil. lei.

În vederea asigurării realizării programului național de studiere a limbii române, în bugetul Ministerului Educației sunt incluse 4,9 mil. lei, din contul cărora se prevede acoperirea cheltuielilor de perfecționare a cadrelor didactice implicate în procesul educațional în instituții cu predare în alte limbi decât cea de stat, editarea materialelor didactice necesare, etc.

Pentru achiziționarea instrumentelor muzicale în instituțiile cu profil artistic (de învățământ mediu de specialitate și superior), bugetul Ministerului Culturii a fost suplimentat cu 0,8 mil. lei.

Majoritatea cheltuielilor grupei date, anume cele gestionate de către Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Ministerul Sănătății, Ministerul Educației, Ministerul Culturii și Academia de Științe a Moldovei sunt fundamentate într-un program, în cadrul căruia autoritățile publice respective și-au asumat următoarele obiective:

Cod	Program/subprogram	Obiective	Suma		
			2013 proiect	2014 estimat	2015 estimat
Programul 88.00 Învățământul public și serviciile de educație			1 879 506,5	2 006 164,0	2 118 902,4
88.01	Elaborare a politicii și management în domeniul învățământului	Dezvoltarea capacităților instituționale ale Ministerului Educației pentru a asigura eficiența procesului de elaborare și implementare a politicilor sectoriale prin instruirea a 157 angajați anual în perioada 2013-2015	11 370,8	11 496,6	12 230,8

Cod	Program/subprogram	Obiective	Suma		
			2013 proiect	2014 estimat	2015 estimat
88.02	Învățământ preșcolar	Asigurarea accesului a circa 1200 copii la educația timpurie prin dotarea a 40 instituții preșcolare cu mobilier, materiale didactice, jucării etc.; asigurarea accesului a 60 copii cu cerințe educaționale speciale la educația timpurie prin dotarea a 3 centre de resurse cu echipamentul necesar și autovehicule speciale; îmbunătățirea calității educației timpurii prin sporirea capacităților profesionale a 10105 cadre didactice prin prestarea programelor de instruire a acestora	36 844,5		
88.03	Învățământ secundar	<p>1. Sporirea accesului elevilor la educația liceală cu profil agricol prin majorarea contingentului cu 3,6 la sută în anul 2013; creșterea eficienței cheltuielilor liceului agricol prin majorarea raportului elev / personal non-didactic cu 3,8 la sută în anul 2013 față de anul 2012</p> <p>2. Reducerea numărului de copii din instituțiile de învățământ special prin integrarea acestora în familii și servicii de alternativă cu 10 % anual; creșterea calității educației secundar generale prin majorarea cheltuielilor medii per elev în medie cu 20 la sută în anul 2015 față de anul 2012; sporirea eficienței cheltuielilor instituțiilor de învățământ secundar profesional prin majorarea raportului elev / personal non-didactic cu 9,2 la sută în anul 2013 față de anul 2012</p> <p>3. Sporirea calității educației liceale artistice prin majorarea cheltuielilor medii per elev în mediu 16 la sută către anul 2015; creșterea eficienței cheltuielilor liceelor-internat republicane cu profil artistic prin majorarea raportului elev / personal didactic cu 6,7 la sută și a raportului elev / personal non-didactic cu 5,1 la sută către anul 2013</p> <p>4. Sporirea accesului elevilor la educația liceală cu profil academic inovativ prin majorarea contingentului în medie cu 18 la sută către anul 2014; eficientizarea cheltuielilor liceului-internat academic inovativ prin majorarea raportului elev / personal didactic și elev / personal non-didactic cu 1,6 unități pînă în anul 2015</p>	709474,8	762 570,5	835 243,6
88.04	Învățământ mediu de specialitate	<p>1. Instruirea în anul 2013 în cadrul instituțiilor de învățământ mediu de specialitate din domeniul agroindustrial a 3546 elevi; întreținerea a 2000 locuri în căminele instituțiilor respective</p> <p>2. Organizarea studiilor medii de specialitate în domeniul medical și farmaceutic pentru 3595 elevi în anul 2013; creșterea numărului mediu de elevi în anul 2015 cu 10 la sută față de anul 2012</p>	415275,1	457 463,7	456 696,5

Cod	Program/subprogram	Obiective	Suma		
			2013 proiect	2014 estimat	2015 estimat
		3. Instruirea în anul 2013 în cadrul instituțiilor de învățământ mediu de specialitate din subordinea Ministerului Educației a 11576 elevi din contul bugetului de stat, din care 2923 - cu profil pedagogic și în bază de contract - 7246 elevi; asigurarea a 8329 de locuri în căminele studențești			
		4. Instruirea în anul 2013 în cadrul instituțiilor medii de specialitate din domeniul culturii și artelor a 998 elevi; întreținerea a 480 locuri în căminele instituțiilor respective			
88.05	Învățământ superior	1. Asigurarea cu cadre calificate în domeniul agrar prin sporirea numărului mediu de studenți pe termen mediu cu 6,6 la sută (2013-2015); eficientizarea cheltuielilor prin sporirea ratei student/unitate de personal de profil și pedagogic în perioada respectivă cu 5,8 la sută	595 223,1	651 157,0	692 140,4
	2. Eficientizarea cheltuielilor Universității de Stat de Medicină și Farmaceutică "Nicolae Testemițanu" prin creșterea ratei student/ personal de profil și pedagogic pe termen mediu cu 25 la sută față de 2012				
	3. Instruirea în anul 2013 în cadrul instituțiilor de învățământ superior din subordinea Ministerului Educației a 22 554 studenți cu finanțare bugetară; asigurarea acestora cu 14852 locuri în căminele studențești				
	4. Instruirea în anul 2013 în cadrul Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice a 953 studenți cu finanțare din bugetul de stat; asigurarea acestora cu 380 locuri în căminele instituției respective				
	5. Instruirea în anul 2013 a 374 studenți în Universitatea Academiei de Științe a Moldovei; creșterea numărului mediu de studenți în anul 2015 cu 21 la sută față de anul 2013				
88.06	Învățământ postuniversitar	1. Organizarea studiilor de masterat, rezidențiat și secundariat clinic în domeniul medical și farmaceutic pentru 1770 persoane în anul 2013; creșterea numărului mediu de persoane instruite către anul 2015 cu 22 la sută	54 691,5	57 288,8	59 143,1
	2. Instruirea a 251 masteranzi în domeniul pedagogic anual în Institutul de Științe ale Educației în perioada 2013-2015				
88.08	Perfecționare a cadrelor	1. Formarea adecvată și performantă în perioada 2013-2015 a cîte 375 specialiști anual din personalul medical existent în sistemul de sănătate	17 182,8	16 684,0	16 684,7
	2. Instruirea în cadrul Institutului de Științe ale Educației a cîte 195 audienți cu finanțare din buget anual în perioada 2013-2015				

Cod	Program/subprogram	Obiective	Suma		
			2013 proiect	2014 estimat	2015 estimat
88.09	Alte servicii în educație	1. Sporirea accesului elevilor liceului agricol la educația extrașcolară prin majorarea contingentului în medie cu 9 la sută către anul 2013; creșterea eficienței cheltuielilor liceului agricol prin majorarea raportului elev / personal didactic cu 9,2 la sută și raportului elev / personal non-didactic cu 5,6 la sută în anul 2013 față de anul 2012	39 443,9	49 503,4	46 763,3
		2. Sporirea accesului elevilor instituțiilor de învățământ secundar din subordinea Ministerului Educației la educația extrașcolară prin majorarea înrolării cu 100 de elevi anual; creșterea eficienței cheltuielilor instituțiilor extrașcolare prin majorarea raportului elev / personal non-didactic cu 3,1 unități către anul 2013			

Performanța asumată în programul bugetat se regăsește în Tabelul nr.13 la Nota informativă.

În anul 2013, din *mijloacele speciale* se prognozează a fi finanțate cheltuieli în sumă de 155,3 mil. lei, ce este cu 505,8 mil. lei în descreștere față de cele aprobate pentru anul 2012. Reducerea respectivă se argumentează prin trecerea instituțiilor de învățământ superior la deservire în sistemul bancar și excluderii veniturilor și cheltuielilor aferente din componența bugetului de stat - 513,8 mil.lei.

Cheltuielile *Fondului special de manuale* se prevăd în sumă de 29,3 mil. lei și constituie o diminuare de 1,1 mil.lei față de aprobat pe anul 2012, care se motivează prin micșorarea titlurilor de manuale, termenul de utilizare al cărora expiră în anul de învățământ 2012-2013 și, respectiv, sunt preconizate spre editare în corespundere cu planul de asigurare cu manuale a elevilor din învățământul preuniversitar.

În anul 2013 la grupa „Învățământ” vor fi în derulare 2 *proiecte finanțate din surse externe*.

În cadrul *proiectului "Parteneriat global pentru educație"*, se planifică următoarele activități:

- renovarea și dotarea cu mobilier, materiale didactice, jucării etc. a circa 40 instituții preșcolare;
- renovarea și dotarea cu echipament specializat a trei centre de reabilitare în vederea extinderii accesului la educație timpurie pentru copiii cu cerințe educaționale speciale;
- dezvoltarea unui program de formare în educația incluzivă pentru cadrele didactice, directori, metodiști, personal medical și asistenți sociali, precum și elaborarea unei metodologii de formare în cadrul programelor de educație parentală pe marginea tematicii respective;

- realizarea unui studiu diagnostic și elaborarea propunerilor pentru modificarea cadrului normativ și legislativ ce reglementează funcționarea instituțiilor preșcolare;
- elaborarea, editarea/reeditarea materialelor didactice și cărților pentru educația timpurie;
- oferirea granturilor mici pentru universități și colegii, care formează cadre în domeniul de educație timpurie, în scopul elaborării curricula și unui ghid metodologic pentru formarea inițială a cadrelor didactice;
- elaborarea și pilotarea unui instrument pentru evaluarea nivelului de pregătire a copiilor pentru școală.

Cheltuielile pentru îndeplinirea acestor activități se vor suporta din granturi externe în sumă de 50,2 mil. lei.

În cadrul proiectului *"Educație de calitate în mediul rural din Republica Moldova"*, se planifică următoarele activități:

- instruirea în elaborarea testelor privind rezultatele academice ale elevilor și analiza datelor testărilor;
- asigurarea suportului logistic pentru formarea membrilor grupului de elaborare a testelor;
- desfășurarea recensământului școlar și colectarea datelor la nivel național;
- îmbunătățirea sistemului de cartografiere și mentenanța bazei de date pentru sistemul automatizat de prelucrare a datelor;
- instruirea în managementul financiar a părților implicate în aplicarea formulei de finanțare bazată pe cost standard per elev;
- elaborarea și realizarea campaniei de comunicare;
- efectuarea auditului financiar.

Cheltuielile pentru îndeplinirea acestor activități se vor suporta din credite externe în volum de 4,9 mil. lei.

8.7. Știința și inovarea

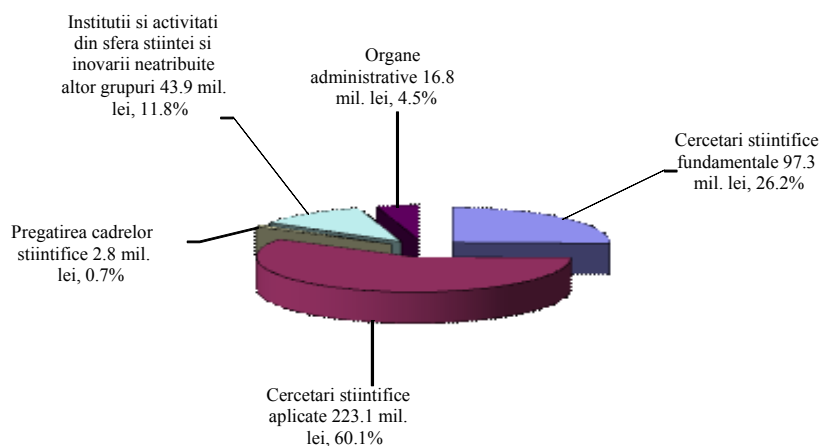
mil. lei

	executat 2010	executat 2011	aprobat 2012	proiect 2013	proiect 2013 față de:			
					executat 2011		aprobat 2012	
					+,-	%	+,-	%
Cheltuieli, total	357,0	336,8	360,3	384,0	47,2	114,0	23,7	106,6
<i>inclusiv pe componente:</i>								
componenta de bază	314,0	283,8	315,0	333,7	49,9	117,6	18,7	105,9
mijloace speciale	43,0	53,0	45,3	50,3	-2,7	94,9	5,0	111,0
<i>Ponderea în totalul cheltuielilor bugetului de stat, %</i>	<i>1,90</i>	<i>1,68</i>	<i>1,63</i>	<i>1,63</i>	<i>x</i>	<i>x</i>	<i>x</i>	<i>x</i>

Cheltuielile pentru știință și inovare în proiect pe anul 2013 sunt prevăzute cu o majorare de 47,2 mil. lei sau cu 14,0 la sută față de cele executate în anul 2011 și cu 23,7 mil. lei sau cu 6,6 la sută față de bugetul aprobat pe anul 2012.

Sub aspectul componentelor, comparativ cu anul 2012, alocațiile prevăzute în proiect sînt în creștere la componenta de bază - cu 18,7 mil. lei sau cu 5,9 la sută, iar la mijloacele speciale – cu 5,0 mil. lei sau cu 11,0 la sută.

Sub aspect funcțional, cheltuielile grupei date pe anul 2013 se reflectă în diagrama ce urmează.

Factorii care au influențat alocarea mijloacelor pentru anul 2013 se expun în continuare:

Denumirea	Referința la documentul de politici	mil. lei		
		2013 proiect	2014 estimat	2015 estimat
Aprobat 2012		360,3	x	x
Proiect 2013		x	384,0	x
Estimat 2014		x	x	419,4
1. Modificări la linia de bază, total		21,3	10,8	3,5
<i>inclusiv:</i>				
<i>1.1 Alocări suplimentare</i>				
indexarea cheltuielilor pentru mărfuri și servicii		22,5	13,7	5,9
investiții capitale în construcții		4,6	3,7	5,9
majorarea salariilor (impactul majorărilor din 2012).		0,5	10,0	
majorarea cheltuielilor pentru cercetări științifice efectuate prin instituțiile de învățământ superior în totalul cheltuielilor pentru cercetări și inovații		9,4		
asocierea Republicii Moldova la cel de-al Șaptelea Program-cadru al Uniunii Europene pentru cercetare, dezvoltare tehnologică și activități demonstrative (2007 – 2013), cu impact de majorare a cheltuielilor pentru servicii de cercetare		3,0		
		5,0		

Denumirea	Referința la documentul de politici	2013 proiect	2014 estimat	2015 estimat
<i>1.2 Economii, cheltuieli de o singură dată, alte rezerve interne</i>		-1,2	-2,9	-2,4
economii la cheltuieli salariale				-2,0
cheltuieli din contul serviciilor prestate contra plată		-1,2	-2,9	-0,4
2. Cheltuieli pentru măsuri de politici noi, total		2,4	24,6	32,2
<i>inclusiv:</i>				
<i>2.1 Alocări suplimentare</i>		15,5	24,6	34,3
majorarea salariilor, începând cu anul 2013		15,5	24,6	34,3
<i>2.2 Economii, cheltuieli de o singură dată, alte rezerve interne</i>		-13,1		-2,1
trecerea cheltuielilor pentru pregătirea cadrelor prin doctorat la grupa "Învățământ"	Procesul-verbal nr. 2505-02 al ședinței Comitetului Interministerial pentru Planificare Strategică din 24 ianuarie 2012	-13,1		-2,1
Proiect/estimat		384,0	419,4	455,1

Politica de stat în sfera cercetare-dezvoltare, inovare și transfer tehnologic se realizează de Academia de Științe a Moldovei, în conformitate cu Codul cu privire la știință și inovare nr.259-XV din 15 iulie. Finanțarea activităților de știință și inovare se realizează atât instituțional cât și în sistem competițional – pe programe de stat, proiecte independente, internaționale și proiecte de transfer tehnologic. Temele de cercetări științifice fundamentale și aplicate, proiectele din cadrul programelor de stat, proiectele de transfer tehnologic și pentru tineret, echipament, precum și cele finanțate sau cofinanțate de organizațiile din străinătate și selectate în exclusivitate prin concurs.

Volumul mijloacelor bugetare preconizate pentru cercetări științifice fundamentale va constitui 89,8 mil. lei sau 29,1 la sută din totalul alocațiilor destinate compartimentului *știință și inovare*, cu 11,4 mil. lei mai mult comparativ cu aprobat pe anul 2012, dintre care 7,2 mil. lei constituie majorarea salariilor prin stabilirea salariului minim în mărime de 900 lei începând cu 01.06.2013 pentru angajații salarizați conform Rețelei tarifare unice.

Din volumul cheltuielilor respective, cea mai mare pondere constituie: cercetări științifice instituționale - 77,4 mil. lei sau 86,2 la sută, teme și proiecte independente pentru tinerii savanți – 1,1 mil. lei sau 1,2 la sută, teme și proiecte efectuate în baza programelor tehnico-științifice internaționale – 3,1 mil. lei sau 3,5 la sută, acțiuni pentru pregătirea și editarea Enciclopedie Moldovei – 5,8 mil. lei sau 6,5 la sută și cercetări științifice fundamentale și aplicative în matematică - 2,5 mil. lei sau 2,3 la sută.

Mijloacele financiare preconizate pentru cercetări științifice aplicate vor constitui 187,4 mil. lei, sau 56,2 la sută din totalul alocațiilor destinate acestui compartiment, cu 8,9 mil. lei mai mult comparativ cu aprobat pe anul 2012, dintre care 7,0 mil. lei constituie majorarea salariilor prin stabilirea salariului minim în mărime de 900 lei începând cu 01.06.2013 pentru angajații salarizați conform Rețelei tarifare unice.

Din volumul cheltuielilor respective la fel, cea mai mare pondere constituie: cercetări științifice instituționale - 160,6 mil. lei sau 85,7 la sută, teme și proiecte independente pentru tinerii savanți – 2,0 mil. lei sau 1,1 la sută, teme și proiecte efectuate în baza programelor tehnico-științifice internaționale – 3,1 mil. lei sau 3,0 la sută, teme și proiecte de transfer tehnologic, efectuate în bază de concurs – 10,0 mil. lei sau 5,3 la sută și dezvoltarea competitivității și creșterea economică durabilă în contextul economiei bazate pe cunoaștere, globalizării și integrării regionale și europene - 2,8 mil. lei sau 1,5 la sută.

Totodată, bugetul Academiei de Științe a Moldovei la acest compartiment a fost suplimentat cu 3,0 mil. lei pentru ameliorarea calității cercetărilor științifice efectuate de centrele și laboratoarele de cercetări științifice ale instituțiilor de învățământ superior.

Volumul de alocații pentru pregătirea cadrelor științifice constituie 2,7 mil. lei, cu o diminuare de 13,0 mil. lei, dat fiind trecerea cheltuielilor pentru instruire prin doctorat din grupa principală „Știință și inovare”, din cadrul bugetului Academiei de Științe a Moldovei, în bugetele autorităților publice centrale care au în subordine instituții de învățământ superior la grupa principală „Învățământ”, în scopul alinierii la standardele internaționale privind clasarea cheltuielilor publice și structura nivelelor educaționale prevăzute de proiectul Codului educației, precum și reieșind din prioritățile Guvernului pe anii 2013-2015 privind ameliorarea calității procesului de cercetare și inovare în cadrul instituțiilor de învățământ superior.

Pentru instituții și activități în sfera științei și inovării neatribuite la alte grupe, cum sunt Agenția de Inovare și Transfer Tehnologic, Consiliul Consultativ de Expertiză, bibliotecile științifice și ale subdiviziuni ale Academiei de Științe a Moldovei sunt prevăzute 40,8 mil. lei, sau 12,2 la sută, cu 7,3 mil. lei mai mult față de aprobat pentru anul 2012. Aceste cheltuieli includ investițiile capitale în volum de 5,0 mil. lei precum și 12,8 mil. lei, prevăzute pentru achitarea cotei de membru privind asocierea Republicii Moldova la cel de-al Șaptelea Program Cadru al Comunității Europene pentru Cercetare și Dezvoltare Tehnologică.

Pentru organele administrative sunt prevăzute 12,9 mil. lei, sau 3,9 la sută, cu 0,9 mil. lei mai mult față de aprobat pentru anul 2012, din care 3,8 mil. lei sunt prevăzute pentru aparatul central al Consiliului Național pentru Acreditare și Atestare și 9,1 mil. lei pentru aparatul central al Academiei de Științe a Moldovei.

În cadrul ramurii date, Academia de Științe a Moldovei și Consiliul Național pentru Acreditare și Atestare au elaborat un program, obiectivele asumate fiind următoarele:

Cod	Program/subprogram	Obiective	Suma		
			2013 proiect	2014 estimat	2015 estimat
Programul 16 "Știință și inovare"			383977,1	419371,9	455116,5
16.01	Elaborarea politicii și managementul în sfera științei și inovării	Consolidarea capacităților în sfera științei și inovării, în special, în domeniul estimării activităților științifice și inovaționale. Formularea unei viziuni strategice noi privind sistemul de cercetare-dezvoltare și finanțarea lui.	16839.8	17335.9	20629.9

Cod	Program/subprogram	Obiective	Suma		
			2013 proiect	2014 estimat	2015 estimat
16.03	Pregătirea cadrelor științifice	Sporirea cu 3% anual a gradului de pregătire a specialiștilor prin postdoctorat comparativ cu anul precedent.	2757.7	2840.6	2840.6
16.04	Cercetări științifice fundamentale în domeniul biotehnologiei agricole, fertilitatea solului și securitatea alimentară	Echiparea cu aparataj performant cel puțin a unui laborator din fiecare institut din sectorul agrar; perfecționarea metodelor și metodologiilor de cercetare. Detectarea noilor cunoștințe, fenomene, legități în agricultura organică, conservatoare și de precizie. Conservarea și completarea cu noi taxoni a genofondurilor de plante și microorganisme.	17682.5	19671.4	21862.3
16.05	Cercetări științifice fundamentale în domeniul nanotehnologiei, inginerie industrială, produse și materiale noi	Identificarea și studierea fenomenelor fizice și chimice la nivel mezo- și nanodimensional al materiei condensate.	9596.3	10771.7	12385.3
16.06	Cercetări științifice fundamentale în domeniul, eficientizarea complexului energetic și asigurarea securității energetice, inclusiv prin folosirea resurselor renovabile.	Elaborarea modelelor de diminuare a riscurilor asupra nivelului securității energetice pentru perioada 2012-2013.	1109.4	1295.5	1454.9
16.07	Cercetări științifice fundamentale în domeniul edificarea statului de drept și punerea în valoare a patrimoniului cultural și istoric al Moldovei în contextul integrării europene	Elaborarea bazelor științifice și practice privind consolidarea statului de drept. Valorificarea patrimoniului istorico-cultural. Definierea impactului implementării valorilor culturale și istorice asupra mentalității societății moldovenești. Promovarea valorilor spirituale și a diversității culturale din Republica Moldova în discursul educațional la nivel preuniversitar și universitar.	32778.8	36223.8	39204.5
16.08	Cercetări științifice fundamentale în domeniul valorificarea resurselor umane, naturale și informaționale pentru dezvoltarea durabilă a economiei țării	Asigurarea științifică a procesului de modernizare a sistemului educațional în conformitate cu prevederile Procesului de la Bologna. Vectorul schimbării mediului ambiant; biodiversitatea, ca factor ce reflectă viabilitatea mediului; noi abordări a concepțiilor privind sinteza dirijată a substanțelor polifuncționale. Cercetarea sistemelor algebrice și ecuații diferențiale destinate aplicațiilor în criptografie, biologie, ecologie, energetică.	26969.4	30228.5	34253.3
16.09	Cercetări științifice fundamentale în domeniul biomedicina, farmaceutică, menținerea și fortificarea sănătății	Elaborarea și implementarea metodelor și metodologiilor de cercetare a factorilor ce influențează morbiditatea și mortalitatea populației	9029.5	10044.0	11608.9
16.10	Servicii de suport pentru sfera științei și inovării	Îmbunătățirea/sporirea nivelului de asigurare a serviciilor de suport. Sporirea eficacității activității de cercetare din sfera științei și inovării	30865.8	41021.2	44500.2

Cod	Program/subprogram	Obiective	Suma		
			2013 proiect	2014 estimat	2015 estimat
16.14	Cercetări științifice aplicate în domeniul biotehnologiei agricole, fertilitatea solului și securitatea alimentară	Perfecționarea metodologiilor de creare a soiurilor și hibrizilor competitivi și tehnologiilor de cultivare a plantelor și de întreținere a animalelor. Strategia optimizării însușirilor agrochimice ale solurilor. Eficientizarea și diversificarea materiei prime agricole. Automatizarea și mecanizarea sectorului agroalimentar.	80988.2	87633.1	92946.1
16.15	Cercetări științifice aplicate în domeniul nanotehnologiei, inginerie industrială, produse și materiale noi	Asigurarea suportului științific în elaborarea tehnologiilor avansate, inclusiv a nanotehnologiilor, proiectarea și fabricarea echipamentelor tehnice și dispozitivelor pentru economia națională, 2013-2015.	30129.0	32250.0	33981.8
16.16	Cercetări științifice aplicate în domeniul eficientizării complexului energetic și asigurarea securității energetice, inclusiv prin folosirea resurselor renovabile	Elaborarea scenariilor de dezvoltare a sistemului electroenergetic, majorarea fiabilității de funcționare și sporire a eficienței energetice (2013-2014). Crearea suportului științific și informațional pentru valorificarea resurselor energetice eoliene ale Republicii Moldova (2013-2014). Asigurarea realizării proiectelor de inovare și transfer tehnologic cu scop de eficientizare a complexului energetic și asigurarea securității energetice, inclusiv prin folosirea resurselor renovabile.	5251.3	5192.7	5677.9
16.17	Cercetări științifice aplicate în domeniul edificarea statului de drept și punerea în valoare a patrimoniului cultural și istoric al Moldovei în contextul integrării europene	Elaborarea prognozei demografice, inclusiv a numărului și structurii populației rurale în Republica Moldova până în 2025 (către anul 2014). Stabilirea priorităților de cercetare în domeniul terminologiei până în anul 2015 (către anul 2014). Valorificarea prin mijloace moderne a patrimoniului cultural muzeal pentru sporirea vizibilității acestora în societate pe parcursul anilor 2013-2015.	5663.2	6124.0	6496.8
16.18	Cercetări științifice aplicate în domeniul valorificarea resurselor umane, naturale și informaționale pentru dezvoltarea durabilă a economiei țării	Elaborarea modelelor matematice a proceselor dinamice deterministe și stocastice ca suport pentru dezvoltarea societății (2013-2014). Elaborarea și perfecționarea metodelor de sinteză orientată substanțelor cu priorități polivalente. Elaborarea strategiilor și metodelor de valorificare și conservare a mediului ambiant, inclusiv a biodiversității, ajustate la cerințele UE. Aplicarea inovațiilor și tehnologiilor în scopul utilizării eficiente a resurselor naturale. (2013-2015).	60732.2	61270.1	64221.5
16.19	Cercetări științifice aplicate în domeniul biomedicina, farmaceutică, menținerea și fortificarea sănătății	Elaborarea și perfecționarea metodelor de diagnostic, tratament și profilaxie a maladiilor. Obținerea anuală a 2-3 preparate farmaceutice noi din materie primă locală. Identificarea, evaluarea și diminuarea factorilor de risc în realizarea proiectelor de inovare și transfer tehnologic pe anii 2013-2015 în domeniul medicinei.	36002.0	37887.4	41970.5

Cod	Program/subprogram	Obiective	Suma		
			2013 proiect	2014 estimat	2015 estimat
16.20	Măsurii în sfera științei și inovării	Crearea capacităților instituționale necesare pentru gestionarea proiectelor în cadrul PC7. Cooperarea multilaterală în domeniul de cercetare-inovare și dezvoltarea relațiilor de cooperare în cadrul diverselor organizații internaționale și regionale.	17582.0	19582.0	21082.0

Performanța programului bugetat de autoritățile publice menționate se regăsește în Tabelul nr.13 la Nota informativă.

La componenta *mijloace speciale*, în anul 2013 se prognozează a fi finanțate cheltuieli în sumă de 50,3 mil. lei, cu 5,0 mil. lei mai mult față de cele aprobate pentru anul 2012, destinate achitării serviciilor de cercetări științifice. Majorarea respectivă se datorează semnării la 11 octombrie 2011, la Bruxelles a Memorandumul de Înțelegere între Uniunea Europeană și Republica Moldova privind asocierea Republicii Moldova la cel de-al Șaptelea Program Cadru al Comunității Europene pentru Cercetare și Dezvoltare Tehnologică (PC7). Astfel, Republica Moldova a devenit prima țară din cadrul Parteneriatului Estic și a doua inclusă în cadrul Politicii Europene de Vecinătate, care obține statutul de țară asociată la PC7.

8.8. Cultura, arta, sportul și activitățile pentru tineret

mil. lei

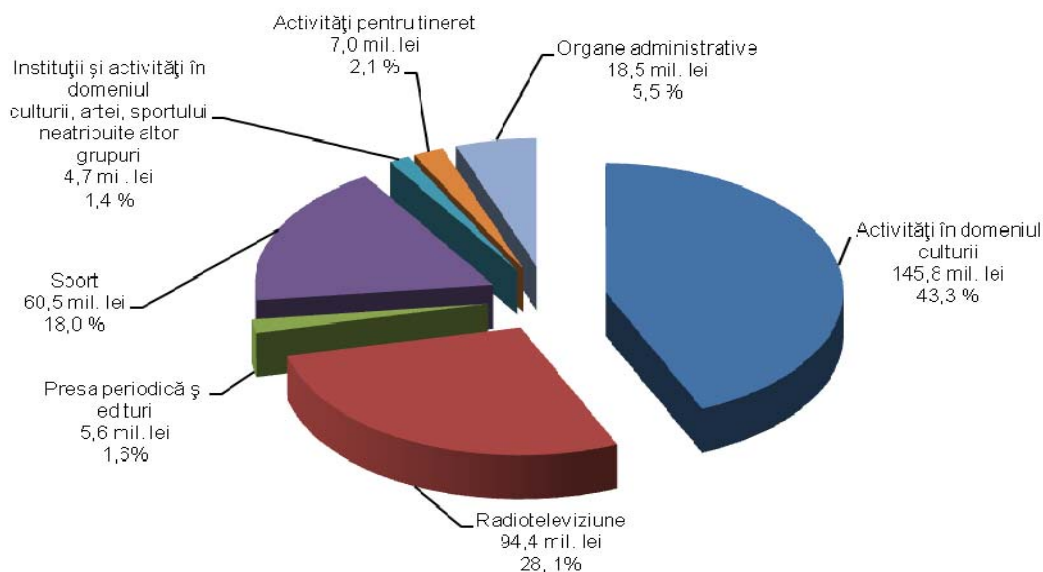
	executat 2010	executat 2011	aprobat 2012	proiect 2013	proiect 2013 față de:			
					executat 2011		aprobat 2012	
					+, -	%	+, -	%
Cheltuieli, total	232,6	293,5	334,2	336,4	42,9	115,0	2,2	100,7
<i>inclusiv pe componente:</i>								
componenta de bază	222,5	279,6	325,3	325,5	45,9	116,4	0,2	100,1
mijloace speciale	9,5	13,9	8,9	10,9	-3,0	79,9	2,0	122,5
<i>Pondere în totalul cheltuielilor bugetului de stat, %</i>	<i>1,24</i>	<i>1,47</i>	<i>1,51</i>	<i>1,42</i>	<i>x</i>	<i>x</i>	<i>x</i>	<i>x</i>

Cheltuielile bugetului de stat pe anul 2013 pentru grupa dată sunt prevăzute cu o creștere de 42,9 mil. lei sau cu 15,0 la sută față de cele executate în anul 2011 și – de 2,2 mil. lei sau cu 0,7 la sută față de cheltuielile aprobate pe anul 2012.

Sub aspectul componentelor, comparativ cu anul 2012, alocațiile prevăzute în proiect sînt în creștere la componenta de bază – cu 0,2 mil. lei sau cu 0,1 la sută și la mijloace speciale – cu 2,0 mil. lei sau cu 22,5 la sută.

Pentru finanțarea investițiilor capitale din componenta de bază sunt prevăzute 10,4 mil. lei, cu o descreștere de 2,9 mil. lei față de aprobat 2012.

Sub aspect funcțional cheltuielile grupei în anul 2013 se prezintă în diagrama ce urmează:

Factorii care au determinat modificarea cheltuielilor incluse în proiectul de buget pe anul 2013 se expun în continuare:

Denumirea	Referința la documentul de politici	mil.lei		
		2013 proiect	2014 estimat	2015 estimat
Aprobat 2012		334,2	x	x
Proiect 2013		x	336,4	x
Estimat 2014		x	x	374,2
1. Modificări la linia de bază, total		-2,4	33,2	4,2
<i>inclusiv:</i>				
<i>1.1. Alocări suplimentare</i>		30,3	35,4	11,2
indexarea cheltuielilor pentru mărfuri și servicii		2,7	2,8	2,9
majorarea salariilor din 2012 cu efect pentru anul viitor		2,8		
executarea deciziei judecătorești privind încasarea datoriei contractuale de către SRL "Stayer" pentru restaurarea complexului monastic Căpriana		2,1		
continuarea proiectelor în curs de execuție			26,6	
asigurarea activității de bază a Consiliului Coordonator al Audiovizualului, inclusiv cheltuieli salariale ca urmare a majorării personalului cu 22 de unități.		3,0		
asigurarea dezvoltării continue a performanțelor sportivilor		5,0		
organizarea și desfășurarea sărbătorilor naționale și altor evenimente de anvergură		2,0		
susținerea activității curente a instituțiilor teatrale-concertistice		7,0	2,1	
susținerea proiectelor culturale ale asociațiilor obștești		2,0		
ajustări la cheltuieli de personal în urma propunerii autorităților publice		1,1		
editarea/achiziționarea cărții naționale			2,0	8,0
majorarea cheltuielilor curente din servicii prestate contra plată		2,6	1,9	0,3

Denumirea	Referința la documentul de politici	2013 proiect	2014 estimat	2015 estimat
<i>1.2 Economii, cheltuieli de o singură dată, alte rezerve interne</i>				
editarea/achiziționarea cărții naționale		-32,7	-2,2	-7,0
încheierea programului de pregătire a sportivilor din RM pentru JO din 2012, Londra		-8,0		
cheltuieli din servicii prestate contra plată			-10,0	
diminuarea cheltuielilor din Fondul național de dezvoltare regională			-0,1	
executarea deciziei judecătorești privind încasarea datoriei contractual de către SRL Stayer pentru restaurarea complexului monastic Căpriană			-10,3	
investiții capitale în construcții			-2,1	
excluderea alocațiilor destinate acoperirii cheltuielilor IPNA Compania "Teleradio-Moldova" ce țin de retransmisia ediției Jocurilor Olimpice		-2,9		-7,0
2. Cheltuieli pentru măsuri de politici noi, total		4,6	4,6	6,7
<i>inclusiv:</i>				
<i>2.1. Alocări suplimentare</i>				
asigurarea activității curente a Muzeului Literaturii Romane Mihail Kogălniceanu		4,6	4,6	6,7
		0,5		
constituirea Agenției Naționale Anti-Doping	Planul de acțiuni al Guvernului pentru anii 2012-2015, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 289 din 7 mai 2012	1,0		
îmbunătățirea bazei tehnico-materiale a școlilor și centrelor sportive	Planul de acțiuni al Guvernului pentru anii 2012-2015, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 289 din 7 mai 2012	0,9		
majorarea salariilor din anul 2013		2,2	4,6	6,7
Proiect/estimat		336,4	374,2	385,1

Datele menționate denotă, că cheltuielile prevăzute pe anul 2013 pentru menținerea măsurilor de politică existente în domeniu (linia de bază) vor constitui 331,8 mil. lei sau 98,6 la sută, iar pentru implementarea măsurilor de politică nouă 4,6 mil. lei sau 1,4 la sută din resursele grupei.

Întru realizarea prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 469 din 26 iunie 2012 „Privind aprobarea modificărilor și completărilor ce se operează în unele hotărâri ale Guvernului” sînt prevăzute 1,1 mil. lei în scopul alocării a două fonduri de salarizare (fondul de premiere și acordare de ajutor material) pentru personalul cu funcții de conducere și specialiștii din instituțiile de cultură specificați în anexa 18 la Hotărârea Guvernului nr. 381 din 13 aprilie 2006 “Cu privire la condițiile de salarizare a personalului din unitățile bugetare”.

Conform prevederilor art. 36 din Legea nr. 355-XVI din 23 decembrie 2005 cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar, începînd cu 1 iunie 2013 pentru angajații salarizați conform Rețelei Tarifare Unice se stabilește salariul minim în mărime de 900 lei. Astfel, în acest scop, pentru anul 2013 sunt prevăzute mijloace financiare în volum de 2,2 mil. lei.

Bugetul Ministerului Culturii pentru anul 2013 a fost suplimentat cu:

- 0,5 mil. lei în scopul asigurării activității curente a Muzeului Literaturii Române „Mihail Kogălniceanu”;
- 2,0 mil. lei în scopul organizării și desfășurării sărbătorilor naționale și altor evenimente de anvergură;
- 7,0 mil. lei în scopul susținerii activității curente a instituțiilor teatral-concertistice;
- 2,0 mil. lei în scopul susținerii proiectelor culturale ale asociațiilor obștești.

Concomitent, bugetul Ministerului Culturii prevede alocații pentru:

- asigurarea activității instituțiilor teatral-concertistice din subordinea Ministerului Culturii – 84,4 mil. lei;
- desfășurarea acțiunilor cultural-artistice centralizate – 6,6 mil. lei;
- susținerea editării cărții naționale – 3,0 mil. lei;
- susținerea proiectelor și programelor culturale ale asociațiilor obștești – 4,2 mil. lei.

Bugetul Ministerului Tineretului și Sportului a fost suplimentat după cum urmează:

- 5,0 mil. lei în scopul asigurării dezvoltării continue a performanțelor sportivilor moldoveni;
- 0,9 mil. lei în scopul renovării complexelor, terenurilor și sălilor sportive;
- 1,0 mil. lei pentru crearea și activitatea Agenției Naționale Anti-Doping.

Totodată, bugetul Ministerului Tineretului și Sportului prevede alocații pentru desfășurarea acțiunilor pentru tineret în volum de 7,0 mil. lei, acordarea bursei pentru sportivi – 4,3 mil. lei, cât și 15,8 mil. lei întru asigurarea realizării Calendarului acțiunilor sportive naționale și internaționale.

În scopul asigurării activității curente a Consiliului Coordonator al Audiovizualului, bugetul acestuia a fost suplimentat cu 3,0 mil. lei (inclusiv 1,5 mil. lei cheltuieli salariale ca urmare a majorării statelor de personal cu 22 unități).

Bugetul Ministerului Educației a fost suplimentat cu alocații în volum de 696,7 mii lei pentru acoperirea necesităților instituțiilor de cultură și constituie 1,4 mil. lei.

În scopul susținerii revistelor periodice „Alunelul”, „Noi” și „Florile dalbe” sunt prevăzute alocații în volum de 1,9 mil. lei;

Pentru anul 2013 bugetul IPNA Compania “Teleradio-Moldova” este estimat în volum de 94,4 mii lei, cu o reducere de 1,5 mil. lei față de anul 2012.

Cheltuielile grupei date, parțial, și anume cele gestionate de către Ministerul Educației, Ministerul Culturii și Ministerul Tineretului și Sportului sunt fundamentate într-un program, conform căruia autoritățile respective și-au asumat următoarele obiective:

Cod	Program/subprogram	Obiective	Suma		
			2013 proiect	2014 estimat	2015 estimat
Programul 85 „Cultura, agrement și sport”			233 166,5	269344,1	280021,9
85.01	Elaborarea politicii și managementul în domeniul culturii, agrementului și sportului	Dezvoltarea capacităților pentru planificarea și monitorizarea politicilor în sector, prin instruirea a circa 46 angajați anual	8 474,3	8 564,4	8 842,5

Cod	Program/subprogram	Obiective	Suma		
			2013 proiect	2014 estimat	2015 estimat
85.03	Sport	Creșterea ponderii sportivilor premianți din total sportivi participanți la competițiile internaționale pînă la circa 23% în anul 2015	60961,5	71 283,2	67 821,5
85.04	Dezvoltarea culturii	Crearea condițiilor de acces pentru populație la valorile culturale prin sporirea, pe termen mediu, a numărului de spectacole cu 3 la sută, a fondului de carte în biblioteci - cu 2 la sută și a fondului muzeistic - cu 1 la sută față de nivelul preconizat pentru anul curent	145763,0	173 122,9	178 610,3
85.05	Protejarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural național	1. Creșterea ponderii monumentelor istorice inspectate din totalul existent în Registrul monumentelor protejate de stat la nivel de 16 % către anul 2015	3 871,4	1 575,9	1 747,4
		2. Documentarea și inventarierea a circa 400 situri arhiologice anual			
85.06	Susținerea culturii scrise	1. Creșterea numărului abonaților la reviste pentru copii la nivel de 830 mii anual în 2015	5 592,1	7 592,1	15 592,1
		2. Creșterea numărului titlurilor de carte editate la comanda de stat în scopul completării fondurilor de carte a bibliotecilor publice/școlare la nivel de 17% în anul 2013 față de anul 2012			
85.08	Servicii pentru tineret	Sporirea numărului de beneficiari ai programelor și proiectelor pentru tineret cu 38,5 % în 2015 față de 2012	7 004,2	7 205,6	7 408,1

Performanța programului respectiv se regăsește în Tabelul nr.13 la Nota informativă.

În anul 2013, din *mijloacele speciale* se prognozează a fi finanțate cheltuieli în sumă de 10,9 mil. lei, cu 2,0 mil. lei în creștere față de cele aprobate pentru anul 2012, care se explică prin utilizarea mijloacelor din solduri la conturi.

8.9. Ocrotirea sănătății

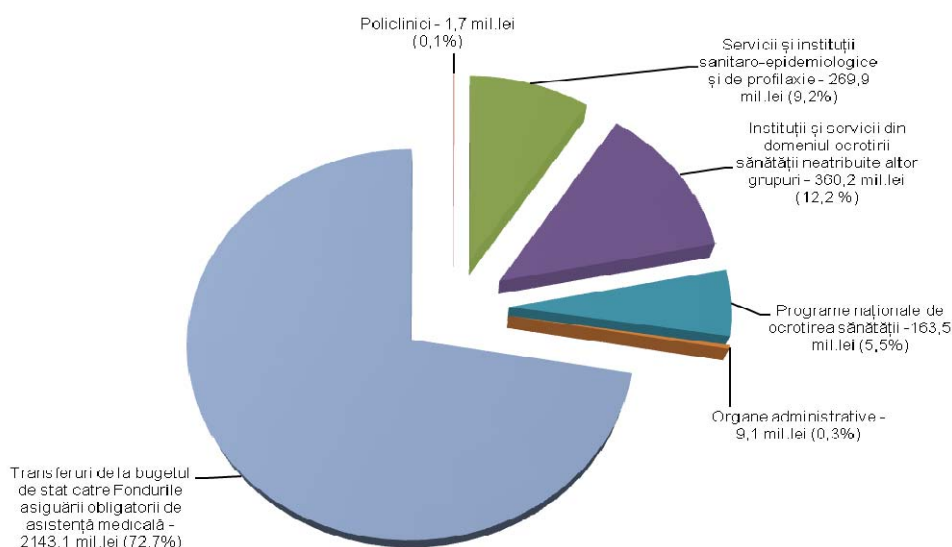
mil.lei

	executat 2010	executat 2011	aprobat 2012	proiect 2013	proiect 2013 față de:			
					executat 2011		aprobat 2012	
					+, -	%	+, -	%
Cheltuieli, total	2440,6	2552,5	2721,9	2947,5	395,0	115,5	225,6	108,3
<i>inclusiv pe componente:</i>								
componenta de bază	2256,0	2315,5	2535,6	2562,8	247,3	110,7	27,2	101,1
mijloace speciale	86,0	80,4	86,4	109,9	29,5	136,7	23,5	127,2
proiecte finanțate din surse externe	98,6	156,6	99,9	274,8	118,2	175,5	174,9	275,1
<i>Ponderea în totalul cheltuielilor bugetului de stat, %</i>	<i>12,98</i>	<i>12,76</i>	<i>12,28</i>	<i>12,48</i>	<i>x</i>	<i>x</i>	<i>x</i>	<i>x</i>

Cheltuielile destinate ocrotirii sănătății, incluse în proiectul bugetului de stat pentru anul 2013 depășesc cu 395,0 mil. lei sau cu 15,5 la sută cheltuielile executate în anul 2011 și cu 225,6 mil. lei sau cu 8,3 la sută - cele aprobate pentru anul 2012.

Comparativ cu aprobat pe anul 2012, cheltuielile se vor majora la componenta de bază cu 27,2 mil. lei sau cu 1,1 la sută, mijloace speciale - cu 23,5 mil. lei sau cu 27,2 la sută și în cadrul proiectelor finanțate din surse externe – cu 174,9 mil. lei sau de circa 3 ori.

Sub aspect funcțional, cheltuielile grupei date pentru anul 2013, se prezintă în diagrama ce urmează.

Factorii care au determinat modificări cu caracter financiar se expun în continuare:

	Referință la documentul de politici	2013 proiect	2014 estimat	2015 estimat
mii lei				
Aprobat 2012		2721886,1	X	X
Proiect 2013		X	2947496,2	X
Estimat 2014		X	X	3253542,9
1. Modificări la linia de bază, total		135456,2	285214,4	74743,1
<i>inclusiv:</i>				
<i>1.1. Alocări suplimentare</i>		<i>160904,0</i>	<i>393105,0</i>	<i>221031,9</i>
Majorarea salariilor, impactul majorărilor anului 2012		11149,8		
Indexarea cheltuielilor pentru mărfuri și servicii		7168,8	7527,9	7995,6
Supravegherea de Stat a Sănătății Publice	Hotărârea Guvernului nr.165 din 17 martie 2011	19138,6	30632	
Întreținerea serviciilor și instituțiilor din domeniul ocrotirii sănătății		1507,6		

	Referință la documentul de politici	2013 proiect	2014 estimat	2015 estimat
Servicii de ocrotire a sănătății și asigurarea cu medicamente și preparate farmaceutice		11600	80371,3	5219,2
Proiectul ”Reconstrucția Spitalului Clinic Republican” (investiții capitale)		51768,0	51579,0	
Proiectul ”Servicii de sănătate și asistența socială”		53386,9		
Proiectul ”Programul de profilaxie și control al infecției HIV/SIDA și TB”		5184,3		
Transferuri de la bugetul de stat către fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală			222994,8	207817,1
<i>1.2 Economii, cheltuieli de o singură dată, alte rezerve interne</i>		-25447,8	-107890,6	-146288,8
Transferuri de la bugetul de stat către fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală		-15845,1		
Servicii medicale de reabilitare și recuperare		-107,9		
Proiecte în curs de execuție (investiții capitale)		-9494,8		
Întreținerea serviciilor și instituțiilor din domeniul ocrotirii sănătății			-3960,7	-2077,9
Supravegherea de Stat a Sănătății Publice				-8617,6
Proiectul ”Servicii de sănătate și asistența socială”			-78386,9	
Proiectul ”Programul de profilaxie și control al infecției HIV/SIDA și TB”			-25543	-24246,3
Proiectul ”Reconstrucția Spitalului Clinic Republican” (investiții capitale)				-111347
2.Cheltuieli pentru măsuri de politici noi, total		90153,9	20832,3	-24346,1
<i>inclusiv:</i>				
<i>2.1Alocări suplimentare</i>		<i>90153,9</i>	<i>25420,3</i>	<i>36063,4</i>
Majorarea salariilor		15214,1	25370,8	36063,4
Reforma justiției (consolidarea capacităților medico-legale ale laboratoarelor și dotarea Centrului de medicină legală cu echipamentul necesar)		10351,8	49,5	
Proiectul ”Securitatea transfuzională în Republica Moldova”		3981,2		
Proiectul ”Îmbunătățirea serviciilor medicale în Spitalul Clinic Republican din Moldova”		60606,8		
<i>2.2 Economii, cheltuieli de o singură dată, alte rezerve interne</i>			-4588	-60409,5
Reforma justiției				-409,5
Proiectul ”Securitatea transfuzională în Republica Moldova”			-3981,2	
Proiectul ”Îmbunătățirea serviciilor medicale în Spitalul Clinic Republican din Moldova”			-606,8	-60000
Proiect/estimat		2947496,2	3253542,9	3303939,9

Conform datelor expuse, în anul 2013 pentru programele de cheltuieli în baza politicilor existente se prevăd alocații în sumă de 2857,3 mil. lei sau circa 97,0 la sută din resursele ramurii. Costul măsurilor de politici noi va constitui 90,2 mil. lei în anul 2013.

În proiectul bugetului de stat pe anul 2013, pentru întreținerea Serviciului de Supraveghere de Stat a Sănătății Publice, au fost prevăzute alocații în sumă de 187,7 mil. lei, inclusiv, pentru realizarea Programului de stat privind dezvoltarea și dotarea tehnico-materială a acestuia pentru anii 2011-2016 aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.165 din 17 martie 2011 (2013 – 16,0 mil. lei, 2014 – 46,5 mil. lei, 2015 – 41,8 mil. lei).

De asemenea, e de menționat faptul că pentru anul 2013, suma cheltuielilor pentru Programele naționale de ocrotire a sănătății s-a majorat față de aprobat 2012 cu 16,0 mil. lei sau cu 15,3 la sută și constituie 120,5 mil. lei.

Transferurile de la bugetul de stat fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pentru anul 2013 vor însuma 2143,1 mil. lei.

În domeniul sănătății este elaborat un program, în cadrul căruia autoritățile publice și-au asumat următoarele obiective:

Cod	Denumire	Obiective	Suma		
			2013 proiect	2014 estimat	2015 estimat
Programul 80.00 „Sănătatea publică și serviciile medicale”			804447,1	887499,0	730078,9
01	Elaborare a politicii și management în sistemul ocrotirii sănătății	<p>1. Menținerea și îmbunătățirea continuă a stării de sănătate a populației, prin asigurarea accesului echitabil al populației la servicii de sănătate de calitate și cost-eficace, prin sporirea continuă a protecției cetățenilor împotriva riscului.</p> <p>2. Sistem informațional de colectare și monitorizare a indicatorilor din domeniul sănătății este îmbunătățit către finele anului 2015.</p> <p>3. Capacitatea autorităților sanitare de analiză și evaluare a sistemului de sănătate este fortificat, inclusiv pentru asigurarea controlului eficient a calității codificării datelor clinice, analiza și procesarea informației.</p>	15408,6	16141,6	17733,3
02	Intervenții prioritare în sănătatea publică	<p>1. Baza tehnico-materială a Serviciului de Supraveghere de Stat a Sănătății Publice fortificată la circa 30% către finele anului 2013.</p> <p>2. Reducerea mortalității prin boli nontransmisibile (cardiovasculare, digestive, respiratorii, cancer, etc.) cu 8% până la finele anului 2015, comparativ cu statisticile din anul 2011.</p> <p>3. Efectuarea inspecției sanitare de stat și întreprinderea măsurilor sanitaro-igienice și antiepidemice, orientate spre prevenirea și micșorarea morbidității infecțioase anual cu 10‰ față de anul precedent.</p> <p>4. Fortificarea capacității instituționale în vederea studierii și evaluării stării sanitaro-epidemiologice a obiectivelor de sub supraveghere, sănătății contingentului arondat, morbidității infecțioase majorând numărul</p>	407950,1	511161,5	511800,1

Cod	Denumire	Obiective	Suma		
			2013 proiect	2014 estimat	2015 estimat
		investigațiilor de laborator de la 23 mii în anul 2012 pînă la 25 mii - în 2015.			
03	Servicii medicale individuale	1.Dezvoltarea continuă a asistenței medicale de recuperare/reabilitare. 2.Dezvoltarea continuă a calității și volumului asistenței medicale, inclusiv de recuperare și reabilitare, acordate contingentului arondat, asigurînd o creștere cu circa 5,0 % pe termen mediu 2013-2015 a numărului mediu de proceduri funcțional-diagnostice, precum și cu 2,0 % anual pînă în anul 2015 a numărului mediu de proceduri fizioterapeutice de reabilitare și recuperare efectuate. 3. Modernizarea infrastructurii instituțiilor medico-sanitare pe termen mediu în sumă de 3,5 mil lei anual, pînă în anul 2015.	96092,0	101719,2	109582,3
04	Dezvoltare a resurselor sistemului de sănătate	1.Baza tehnico-materială a instituțiilor medico-sanitare modernizată. 2.Reglementarea pieței produselor farmaceutice și promovarea transparenței în formarea prețurilor la medicamente și la achiziționarea acestora din sursele publice. 3.Fortificarea sistemului de control al calității medicamentelor, crearea laboratoarelor moderne de analiză și control omologate de către UE.	231243,5	201371,4	30024,4
05	Programe medicale speciale	1.Asigurarea accesului tuturor sportivilor la controlul medical de 100% în anii 2013-2015, precum și creșterea calității acestuia. 2.Asigurarea expertizelor și constatărilor medico-legale de calitate. 3.Îmbunătățirea accesului populației la servicii medicale specifice. 4.Asigurarea la 100% a participanților la lucrările de lichidare a consecințelor avariei de la C.A.E. Cernobîl, participanților celui de-al II-lea Război Mondial, care locuiesc în mun. Chișinău, pensionarilor de vîrstă cu merite deosebite, invalizilor de toate categoriile de invaliditate cu medicamente cu titlu gratuit. Îmbunătățirea accesului populației la servicii medicale specifice.	53752,9	57105,3	60938,8

Performanța asumată în programul bugetat se regăsește în Tabelul nr.13 la Nota informativă.

La componenta *mijloace speciale* în anul 2013 se prevăd cheltuieli în sumă de 109,9 mil.lei, cu 23,5 mil.lei sau cu 27,2 la sută mai mult față de cele aprobate pentru anul 2012.

În ramura dată, în anul 2013 vor fi implementate 5 *proiecte finanțate din surse externe*, administrate de Ministerul Sănătății, în sumă totală de 274,8 mil. lei. Acestea sunt:

Programul de profilaxie și control al infecției HIV/SIDA/ infecțiilor cu transmitere sexuală/ tuberculozei în Moldova: anul 2013 - 72,1 mil.lei.

Obiectivele cheie ale proiectului pentru anul 2013 sunt:

- asigurarea capacității de laborator pentru testarea HIV, în special de monitorizare a tratamentului ARV în faza de pre-tratament și pentru pacienții HIV în tratament;
- asigurarea mamelor HIV+ și copiilor născuți de către acestea cu tratament profilactic și lapte praf în vederea prevenirii transmiterii de la mamă la făt;
- susținerea ONG-urilor pentru implementarea activităților de prevenire în grupurile vulnerabile (utilizatorii de droguri injectabile, bărbații care au sex cu alți bărbați (MSM), lucrătoarele sexului comercial, etc.);
- asigurarea accesului universal la tratament ARV, creșterea aderenței la tratament;
- suportul sistemului național comprehensiv de monitorizare și evaluare (M&E) și fortificarea sistemului național de colectare a datelor HIV/SIDA;
- îmbunătățirea capacităților de diagnosticare, tratament, management de caz, susținerea pacienților, și controlul infecției în cazul TB drog-rezistente;
- suportul diagnosticului activ TB în instituțiile penitenciare.

Proiectul „Servicii de Sănătate și Asistență Socială”: anul 2013 - 78,4 mil.lei.

Pe parcursul anului 2013 se preconizează a fi realizate următoarele activități:

- efectuarea modulului de Sănătate în cadrul Cercetarea Bugetelor Gospodăriilor Casnice;
- proiectarea și construcția centrelor de sănătate rurale;
- asistență tehnică pentru consolidarea rolului asistenței medicale primare prin instruirea medicilor de familie, managerilor și contabililor în gestionarea instituțiilor de asistență medicală primară;
- asistența tehnică în elaborarea și implementarea protocoalelor clinice;
- asistența tehnică pentru implementarea proiectelor de parteneriat public-privat în sectorul sănătății.

Proiectul „Reconstrucția Spitalului Clinic Republican”: anul 2013 – 59,8 mil.lei.

Obiectivul general al proiectului este de a îmbunătăți eficiența sistemului de sănătate prin acordarea suportului în vederea modernizării Spitalului Clinic Republican.

Pe parcursul anului 2013 se prevăd următoarele activități:

- demararea lucrărilor de construcție a blocului chirurgical adiacent Spitalului Clinic Republican;
- finalizarea lucrărilor de proiectare a reconstrucției clădirii existente a Spitalului Clinic Republican.

Proiectul ”Securitatea transfuzională în Republica Moldova”: anul 2013 - 3,9 mil.lei.

Obiectivul de bază constă în creșterea siguranței transfuzionale, conform standardelor internaționale.

Proiectul ”Îmbunătățirea serviciilor medicale în Spitalul Clinic Republican din Moldova”: anul 2013 - 60,6 mil.lei.

Obiectivul de bază al proiectului este modernizarea secțiilor de chirurgie, diagnostic, urgență și terapie intensivă în Spitalul Clinic Republican.

Pe parcursul anului 2013 se prevede instalarea dispozitivelor medicale moderne, desfășurarea cursurilor specializate de instruire peste hotarele țării pentru cel puțin 13 specialiști medicali și servicii post-vînzare.

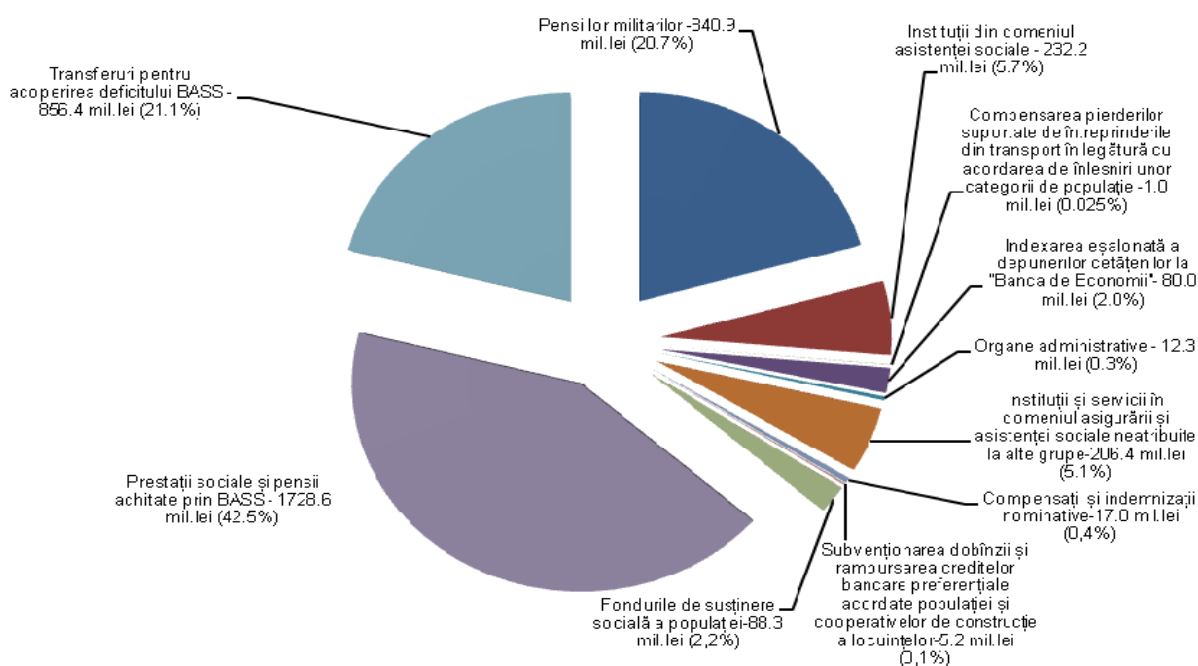
8.10. Asigurarea și asistența socială

	executat 2010	executat 2011	aprobat 2012	proiect 2013	proiect 2013 față de:			
					executat 2011		aprobat 2012	
					+, -	%	+, -	%
Cheltuieli, total <i>inclusiv pe componente:</i>	3628,1	3841,6	3981,9	4068,3	226,7	105,9	86,4	102,2
componenta de bază	3522,8	3720,6	3866,2	3940,2	219,6	105,9	74,0	101,9
mijloace speciale	13,8	11,9	11,3	17,3	5,4	145,4	6,0	153,1
fonduri speciale	87,9	92,9	83,4	88,3	-4,6	95,0	4,9	105,9
proiecte finanțate din surse externe	3,6	16,2	21,0	22,5	6,3	138,9	1,5	107,1
<i>Pondere în totalul cheltuielilor bugetului de stat, %</i>	<i>19,30</i>	<i>19,20</i>	<i>17,97</i>	<i>17,23</i>	<i>x</i>	<i>x</i>	<i>x</i>	<i>x</i>

Cheltuielile bugetului de stat pe anul 2013 pentru grupa dată sînt în creștere cu 226,7 mil. lei sau cu 5,9 la sută față de cheltuielile executate în anul 2011 și cu 86,4 mil. lei sau cu 2,2 la sută față de cele aprobate pe anul 2012.

Comparativ cu aprobat pe anul 2012, cheltuielile se majorează la componenta de bază cu 74,0 mil. lei sau cu 1,9 la sută, la mijloacele speciale - cu 6,0 mil. lei sau cu 53,1 la sută, la fondul republican de susținere socială a populației – cu 4,9 mil. lei sau cu 5,9 la sută și la proiectele finanțate din surse externe - cu 1,5 mil. lei sau cu 7,1 la sută.

Sub aspect funcțional, cheltuielile grupei date pe anul 2013 se prezintă în diagrama ce urmează:

Factorii care au determinat modificări cu caracter financiar se expun în continuare:
mii lei

	Referință la documentul de politici	2013 proiect	2014 estimat	2015 estimat
Aprobat 2012		3981891,0	x	x
Proiect 2013		x	4068298,7	x
Proiect 2014		x	x	4374698,3
1.Modificări la linia de bază, total		286098,2	177503,6	145011,2
<i>inclusiv:</i>				
<i>1.1Alocări suplimentare</i>				
Majorarea salariilor din anul 2012 și ajustări la cheltuieli de personal		354998,2	197671,0	155330,0
Indexarea cheltuielilor pentru mărfuri și servicii		11301,4		1992,6
Prestații de asistență socială militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și altor persoane		7358,3	7605,2	8122,8
Întreținerea aparatului Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei, instituțiilor din domeniul ocupării forței de muncă și asistenței sociale		67660,9	72197,3	75394,3
Indexarea eșalonată a depunerilor cetățenilor în Banca de Economii		14077,8		
Măsuri de protecție socială a șomerilor neasigurați		15000,0	35000,0	20000,0
Reformarea Consiliului Republican de Expertiză a Vitalității	Legea nr.169 din 19.07.2010 pentru aprobarea Strategiei de incluziune socială a persoanelor cu dizabilități 2010-2013	1602,8	1848,3	1848,3
Implementarea Sistemului Informațional "Asistența socială"	p.364 din Planul de acțiuni al Guvernului pentru anii 2012-2015	5000,0	8859,3	
Transferuri de la fondul republican de susținere socială a populației la fondurile locale de susținere socială a populației		2175,0	2095,0	157,5
Proiectul "Consolidarea eficacității rețelei de protecție socială"		5000,0	1000,0	3000,0
Acordarea compensațiilor pentru călătoria în transportul urban, suburban și interurban		19531,8		
Acordarea indemnizațiilor unice pentru construcția sau procurarea spațiului locativ, sau restaurarea caselor vechi unor categorii de cetățeni		500,0	0,0	0,0
Transferuri de la bugetul de stat la bugetul asigurărilor sociale de stat			18500,0	
<i>1.2 Economii, cheltuieli de o singură dată, alte rezerve interne</i>		205790,2	50565,9	44814,5
Subvenționarea dobânzii și rambursarea creditelor bancare preferențiale acordate populației și cooperativelor de construcții a locuințelor		-68900,0	-20167,4	-10318,8
Restituirea bunurilor, recuperarea valorii acestora prin achitarea de compensații persoanelor supuse represiunilor politice		-16400,0	-3400,0	-400,0
Acordarea indemnizațiilor unice pentru construcția sau procurarea spațiului locativ, sau restaurarea caselor vechi unor categorii de cetățeni		-1500,0	-9500,0	-1500,0
Proiectul "Servicii de sănătate și asistența socială"		-33000,0		
Întreținerea aparatului Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei, instituțiilor din domeniul ocupării forței de muncă și asistenței sociale		-18000,0		
			-2831,0	-644,0

	Referință la documentul de politici	2013 proiect	2014 estimat	2015 estimat
Reformarea Consiliului Republican de Expertiză a Vitalității				-6114,6
Proiectul ”Consolidarea eficacității rețelei de protecție socială”			-4436,4	-1660,2
2. Cheltuieli pentru măsuri de politici noi, total		-199690,5	128896,0	209808,5
<i>inclusiv</i>				
<i>2.1 Alocări suplimentare</i>		8962,5	129139,8	209808,5
Majorarea salariilor reieșind din condițiile noi de salarizare		6878,2	9025,5	14807,9
Crearea Consiliului Național de Acreditare a prestatorilor de servicii sociale	p. 363 din Planul de acțiuni al Guvernului pentru anii 2012-2015	1608,3		190,4
Transferurile de la bugetul de stat la bugetul asigurărilor sociale de stat			119935,8	194779,9
Reforma justiției (dezvoltarea serviciilor de reabilitare a victimelor infracțiunii)		476,0	178,5	30,3
<i>2.2 Economii, cheltuieli de o singură dată, alte rezerve interne</i>		<i>-208653,0</i>	<i>-243,8</i>	
Transferurile de la bugetul de stat la bugetul asigurărilor sociale de stat		-208653,0		
Crearea Consiliului Național de Acreditare a prestatorilor de servicii sociale			-243,8	
Proiect/estimat		4068298,7	4374698,3	4729518,0

În anul 2013, pentru programele de cheltuieli în baza politicilor existente se prevăd mijloace în sumă de 4268,0 mil. lei sau cu o majorare față de anul 2012 de 286,1 mil. lei. Promovarea măsurilor de politici noi va rezulta în anul 2013 cu o economie de resurse în sumă de 199,7 mil. lei. Astfel, cheltuielile din domeniul protecției sociale se vor majora în anul 2013 față de aprobat 2012 cu 86,4 mil. lei.

O componentă importantă în ramura dată constituie transferurile de la bugetul de stat către bugetul asigurărilor sociale de stat, care includ două programe: protecția socială a persoanelor în situații de risc și susținerea sistemului public de asigurări sociale.

Factorii care au determinat modificări la transferurile de la bugetul de stat la bugetul asigurărilor sociale de stat se expun în continuare:

	Referință la documentul de politici	2013 proiect	2014 estimat	2015 estimat
mii lei				
Aprobat 2012		2587869,0	x	x
Proiect 2013		x	2585006,2	x
Proiect 2014		x	x	2755507,9
1. Modificări la linia de bază, total		205790,2	50565,9	44814,5
<i>Transferurile de la bugetul de stat la bugetul asigurărilor sociale de stat, total</i>		<i>205790,2</i>	<i>50565,9</i>	<i>44814,5</i>
<i>inclusiv</i>				
Transferuri de la bugetul de stat la bugetul asigurărilor sociale de stat pentru prestații sociale		240103,0	90458,9	104424,7

	Referință la documentul de politici	2013 proiect	2014 estimat	2015 estimat
Transferuri de la bugetul de stat pentru acoperirea deficitului bugetului asigurărilor sociale de stat		-34312,8	-39893,0	-59610,2
2. Cheltuieli pentru măsuri de politici noi, total		-208653,0	119935,8	194779,9
<i>Transferurile de la bugetul de stat la bugetul asigurărilor sociale de stat, total</i>		<i>-208653,0</i>	<i>119935,8</i>	<i>194779,9</i>
<i>inclusiv</i>				
<i>Transferuri de la bugetul de stat la bugetul asigurărilor sociale de stat pentru prestații sociale</i>		<i>-148602,0</i>	<i>162782,8</i>	<i>179394,7</i>
Preluarea cheltuielilor pentru plata indemnizațiilor unice la nașterea copilului, persoanelor asigurate, de la bugetul asigurărilor sociale de stat la bugetul de stat	p.377 din Planul de acțiuni al Guvernului pentru anii 2012-2015	31129,9		
Majorarea indemnizațiilor unice la nașterea copilului, persoanelor asigurate și neasigurate în anul 2013 cu 300 lei, în anul 2014 cu 300 lei, în anul 2015 cu 600 lei	p.359 din Planul de acțiuni al Guvernului pentru anii 2012-2015	12077,9	12077,9	24063,8
Majorarea cu 200 lei anual a cuantumului indemnizațiilor pentru îngrijirea/creșterea copilului, persoanelor neasigurate	p.359 din Planul de acțiuni al Guvernului pentru anii 2012-2015		42956,5	76092,2
Extinderea ratei de includere în sistemul de ajutor pentru perioada rece		54061,7	7558,5	7974,3
Majorarea cu 100 lei a alocațiilor lunare de stat și stabilirea acestora unor categorii noi de beneficiari	Legea nr.160 din 5 iulie 2012 pentru modificarea, completarea și abrogarea unor acte legislative	77807,3	-3890,6	-3696,6
Majorarea nivelului venitului minim garantat de stat în anul 2014 de la 640 lei pînă la 700 lei, anul 2015 de la 700 lei pînă la 760 lei	p.365 din Planul de acțiuni al Guvernului pentru anii 2012-2015		64979,8	67834,1
Majorarea cu 200 lei în anul 2013 și cu 100 lei anual pe anii 2014-2015 a cuantumului ajutorului de deces persoanelor neasigurate		755,2	377,5	377,5
Majorarea cu 100 lei a cuantumului alocațiilor pentru îngrijirea invalizilor		19703,6	254,6	254,6
Majorarea cu 50 lei a cuantumului alocațiilor sociale de stat unor categorii de populație			30541,8	2526,8
Reformarea sistemului de compensații nominative	Legea nr.160 din 5 iulie 2012 pentru modificarea, completarea și abrogarea unor acte legislative	-344137,6	7926,8	3968,0
<i>Transferuri de la bugetul de stat pentru acoperirea deficitului bugetului asigurărilor sociale de stat</i>		<i>-60051,0</i>	<i>-42847,0</i>	<i>15385,2</i>
Proiect/estimat		2585006,2	2755507,9	2995102,3

Transferurile de la bugetul de stat la bugetul asigurărilor sociale de stat pentru anul 2013 vor însuma 2585,0 mil. lei și constituie mai puțin cu 2,9 mil. lei sau cu 0,1 la sută comparativ cu suma aprobată pentru anul 2012 și - cu 42,6 mil. lei sau cu 17 la sută față de executat în anul 2011. În cadrul acestor transferuri, pentru prestații de asistență socială și alte plăți conform legislației sînt prevăzute mijloace în sumă de 1728,6 mil. lei, ce

constituie cu 91,5 mil. lei mai mult față de aprobat pe anul 2012, iar pentru acoperirea deficitului bugetului asigurărilor sociale de stat în legătură cu insuficiența de resurse proprii – 856,4 mil. lei, cu 94,4 mil. lei mai puțin decât aprobat pentru anul 2012.

Pornind de la Planul de acțiuni al Guvernului pentru anul 2013, care prevede crearea unui mecanism de finanțare a sistemului de asistență socială, conform căruia resursele urmează să fie direcționate în funcție de configurarea nevoilor, sporind gradul de protecție a persoanelor nevoiașe, în anul 2013 se prevede finanțarea următoarelor programe speciale:

- crearea premiselor pentru oferirea echitabilă și eficientă a mijloacelor de protecție socială persoanelor cu dizabilități, inclusiv pentru acordarea asistenței protetico-ortopedice invalizilor și participanților la război, în vederea antrenării acestora în viața socială și economică a societății – 32,2 mil. lei;

- organizarea odihnei de vară și întremarea sănătății copiilor și adolescenților în special din familiile social vulnerabile – 20,3 mil. lei;

- îndeplinirea prevederilor Hotărârii Guvernului nr.870 din 28 iulie 2004 „Despre aprobarea Normelor provizorii de cheltuieli în bani pentru elevii (studenții) orfani și cei aflați sub tutelă/curatelă din școlile profesionale și de meserii, instituțiile de învățământ mediu de specialitate și superior, școlile de tip internat și casele de copii” - 37,5 mil. lei;

- finanțarea măsurilor de protecție socială a șomerilor – 24,1 mil. lei.

Totodată, se prevăd alocații pentru:

- restituirea valorii bunurilor prin achitarea de compensații victimelor reabilitate ale represiunilor politice – 28,5 mil. lei;

- rambursarea creditelor preferențiale acordate unor categorii de populație și dobânzii aferente acestora – 3,7 mil. lei;

- susținerea unor categorii de persoane prin acordarea indemnizațiilor unice pentru construcția sau procurarea spațiului locativ, sau restaurarea caselor vechi – 7,0 mil. lei;

- indexarea depunerilor bănești ale cetățenilor în Banca de Economii se estimează în sumă de 80,0 mil. lei pentru anul 2013. Conform estimărilor, beneficiari de indexare la etapa II în anul 2013 vor fi deponenții născuți pînă în anul 1926.

Cheltuielile ramurii parțial sunt fundamentate într-un program, în cadrul căruia autoritățile publice și-au asumat următoarele obiective:

Cod	Program/subprogram	Obiective	Suma		
			2013 proiect	2014 estimat	2015 estimat
Programul 90 Protecția socială			745585,3	788006,9	825802,5
		1. Monitorizarea la nivel național și implementarea actelor normative în domeniul asistenței sociale			
90.01	Elaborarea politicii și managementul în domeniul protecției sociale	2. Promovarea politicilor de protecție socială echilibrate, prin combinarea măsurilor de prevenire, compensare, reabilitare cu măsuri de incluziune socială în vederea sporirii nivelului calitativ a serviciilor sociale prestate și șintegrării în societate a persoanelor în dificultate	53295,9	53981,7	58811,7

mii lei

Cod	Program/subprogram	Obiective	Suma		
			2013 proiect	2014 estimat	2015 estimat
		3. Asigurarea implementării prevederilor actelor normative referitoare la ajutoare materiale, ajutor social și altor prestații sociale.			
		4. Asigurarea cu servicii calitative, ajutor metodologic și consultativ în domeniul ocupării forței de muncă populației aflate în căutarea unui loc de muncă			
90.04	Protecție socială a persoanelor în etate	1. Asigurarea achitării la timp a pensiilor și prestațiilor sociale pensionarilor din rîndurile militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne	321865,3	341536,3	360300,9
90.05	Protecția familiei și a copilului	1. Asigurarea elevilor (studenților) orfani și cei aflați sub tutelă/curatelă cu alimentație, materiale didactice, îmbracaminte, încălțăminte ș.a.	97210,0	100835,2	104967,1
		2. Crearea condițiilor pentru dezvoltarea estetică, moral-spirituală, odihnă și întremarea sănătății copiilor.			
		3. Susținerea socială a invalizilor minori cu deficiențe mintale aflați sub tutela statului			
90.08	Protecție a șomerilor	1. Sporirea șanselor de angajare în câmpul muncii	24092,8	25941,1	27789,4
90.10	Asistența socială a persoanelor cu necesități speciale	1. Susținerea socială a persoanelor vîrstnice, invalizilor cu dizabilități fizice și psihice, precum și a persoanelor, care au suferit în urma traficului de ființe umane	221188,3	237129,6	245050,4
		2. Asigurarea compensării cheltuielilor de transport a veteranilor și invalizilor			
		3. Asigurarea protetico-ortopedică a persoanelor cu probleme de deplasare și de mobilitate fizică în scopul reintegrării sociale a acestora			
90.11	Susținerea suplimentară a unor categorii de populație	1. Asigurarea creșterii mărimii medii a unui ajutor material și a numărului de ajutoare acordate din Fondul republican de susținere socială a populației	27933,0	28583,0	28883,0
		2. Promovarea politicilor orientate spre stoparea exodului de cadre din sistemul educațional și cel de sănătate			
		3. Asigurarea cu cadre a instituțiilor de învățămînt și cele medico-sanitare, în special în mediul rural			

Performanța programului bugetar de Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Ministerul Sănătății, Ministerul Educației, Ministerul Culturii, Ministerul Justiției și Ministerul Apărării se regăsește în Tabelul nr.13 la Nota informativă.

La componenta *mijloace speciale* în anul 2013 se prevăd cheltuieli în sumă de 17,3 mil.lei, cu 6,0 mil.lei sau cu 53,0 la sută mai mult față de cele aprobate pentru anul 2012.

Estimările de venituri ale *fondului republican de susținere socială a populației* pentru anul 2013, care provin din plățile de la operatorii telefoniei mobile și plata suplimentară de la proprietarii automobilelor la perfectarea și eliberarea certificatului de eliberare al automobilului, constituie 88,3 mil.lei sau cu 4,9 mil.lei mai mult față de aprobat 2012.

Mijloacele acumulate în fond vor fi utilizate la acordarea ajutoarelor materiale celor mai nevoiașe persoane, prin intermediul fondurilor locale de susținere socială a populației, și vor constitui 79,0 mil. lei, acordarea ajutoarelor direct din fondul republican – 7,9 mil. lei și pentru întreținerea Direcției executive a fondului republican – 1,4 mil. lei. Pentru anii 2014 și 2015 fondul republican de susținere socială a populației se estimează în sumă de 90,0 mil. lei și 93,3 mil. lei respectiv.

În anii 2013-2015 în cadrul ramurii va fi realizat *Proiectul cu finanțare din surse externe „Consolidarea eficacității rețelei de protecție socială”*.

Obiectivul proiectului este fortificarea instituțională pentru administrarea prestațiilor:

- fortificarea instituțiilor și îmbunătățirea sistemului informațional,
- elaborarea și implementarea mecanismelor pentru consolidarea supravegherii și controlului.

Pentru activitățile menționate se planifică cheltuieli din împrumuturi, în sumă de 22531,8 mii lei în anul 2013, 18095,0 mii lei - în anul 2014 și 16435,2 mii lei - în anul 2015.

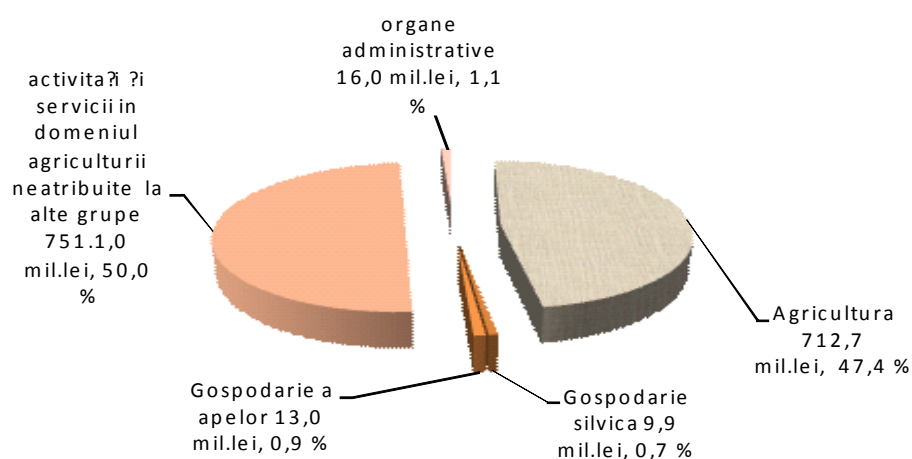
8.11. Agricultură, gospodăria silvică, gospodăria piscicolă și gospodăria apelor

	executat 2010	executat 2011	aprobat 2012	proiect 2013	proiect 2013 față de:			
					executat 2011		aprobat 2012	
					+, -	%	+, -	%
Cheltuieli, total	843,0	828,9	976,6	1502,7	673,7	181,3	526,1	153,9
<i>inclusiv pe componente:</i>								
componenta de bază	614,2	613,1	659,6	732,7	119,6	119,5	73,1	111,1
mijloace speciale	37,8	35,8	40,9	40,9	5,1	114,2		100,0
proiecte finanțate din surse externe	191,0	180,0	276,1	729,1	549,0	404,8	453,0	264,1
<i>Pondere în totalul cheltuielilor bugetului de stat, %</i>	<i>4,48</i>	<i>4,14</i>	<i>4,41</i>	<i>6,36</i>	<i>x</i>	<i>x</i>	<i>x</i>	<i>x</i>

Cheltuielile incluse în proiect la grupa dată însumează 1502,7 mil. lei, ceea ce constituie o majorare cu 673,7 mil. lei sau cu 81,3 la sută față de executat în anul 2011 și cu 526,1 mil. lei sau cu 53,9 la sută față de aprobat pe anul 2012.

Comparativ cu aprobat pe anul 2012, cheltuielile sunt majorate la componenta de bază - cu 73,1 mil. lei sau cu 11,1 la sută și la proiectele cu finanțare externă – 453,0 mil. lei sau de circa trei ori. Mijloacele speciale rămân la nivelul celor aprobate în anul 2012.

Sub aspect funcțional, cheltuielile grupei date pe anul 2013 se reflectă în diagrama ce urmează.

Factorii care au determinat modificări cu caracter financiar se expun în continuare:

	Referință la documentul de politici	2013 proiect	2014 estimat	2015 estimat
mii lei				
Aprobat		976610,3	x	x
Proiect 2013		x	1502722,9	x
Estimat 2014		x	x	1545930,8
1.Modificări la linia de bază, total		273486,8	251708,5	-110569,6
<i>inclusiv</i>				
<i>1.1.Alocări suplimentare</i>				
Cheltuieli de întreținere a apartului central		474,4		195,6
Contribuția Guvernului la proiectele finanțate din surse externe			236,2	202,6
Indexarea cheltuielilor pentru mărfuri și servicii		2546,5	2673,9	2807,6
Majorarea cheltuielilor pentru activități sanitar-veterinare		5342,7	1716,6	275,8
Deschiderea a 7 puncte rachetare antigrindină	Hotărârea Guvernului nr.1120 din 27.10.2005	6100,0		
Cheltuieli pentru protecția fondului forestier		1905,0		
Investiții capitale			5000,0	
Servicii de extensiune rurală	Hotărârea Guvernului nr. 486 din 04.07.2012	5500,0	6000,0	
Majorarea salariilor din anul 2012		14858,3		
Programul servicii de finanțare rurală și marketing		6113,0		
Programul de restructurare a sectorului viticulturii		92941,0	246873,2	
Tranziția la agricultura performantă		211185,6		
Proiectul pentru servicii de finanțare rurală dezvoltare a businessului agricol		22309,8	27810,8	24759,4
<i>1.2.Economii, cheltuieli de o singură dată, alte rezerve interne</i>				
Cheltuieli de întreținere a apartului central			-493,1	
Diminuarea contribuției la proiectele investiționale		-407,5		

	Referință la documentul de politici	2013 proiect	2014 estimat	2015 estimat
Diminuarea cheltuielilor de o singură dată (procurarea căsuțelor pentru Serviciul Special pentru Influențe Active asupra Proceselor Hidrometeorologice)			-1871,0	
Investiții capitale		-7961,2		-5000,0
Programul servicii de finanțare rurală și marketing			-3136,9	
Ajustări la cheltuielile de personal în urma propunerii autorităților publice		-1260,0	-1487,2	-823,0
Susținerea de către stat a a exploatării sistemelor de irigare (proiectarea consolidării barajului Costești-Stînca)		-4000,0		
Al doilea proiect de investiții și servicii rurale		-58276,4	-3823,6	
Program de susținere a comunităților pentru managementul durabil și integrat al pădurilor		-3884,4		
Tranziția la agricultura performantă		-20000,0	-27790,4	-42711,4
Programul servicii de finanțare rurală și marketing				-19435,9
Programul de restructurare a sectorului viticulturii				-70840,3
2. Cheltuieli pentru măsuri de politici noi		252625,8	-208500,6	29304,8
<i>inclusiv</i>				
<i>2.1. Alocări suplimentare</i>		252625,8	6251,4	29304,8
Implementarea activităților din matriceade suport rural în sectorul agrar (scheme de granturi EMPARD)		46877,4		
Agricultura competitivă (PI)		42100,0		12980,0
Proiectul "Asistență tehnică pentru fermierii neprivelegiați" 2KR (PI)		160574,0		
Majorarea salariilor din anul 2013		3074,4	6251,4	16324,8
<i>2.2. Economii, cheltuieli de o singură dată, alte rezerve interne</i>			-214752,0	
Implementarea activităților din matriceade suport rural în sectorul agrar (scheme de granturi EMPARD)			-51888,0	
Agricultura competitivă			-2290,0	
Proiectul "Asistență tehnică pentru fermierii neprivelegiați" 2KR			-160574,0	
Proiect/estimat		1502722,9	1545930,8	1464666,0

Datele menționate denotă, că cheltuielile prevăzute pe anul 2013 pentru menținerea măsurilor de politică curentă în domeniu (linia de bază) vor consuma 1250,1 mil. lei sau 83,2 la sută, iar pentru implementarea măsurilor de politică nouă – 252,6 mil. lei sau 16,8 la sută din resursele grupei.

Cu referință la fondul de subvenționare a producătorilor agricoli e de menționat că suplimentar la ceea ce a fost în anul 2012, în direcțiile de utilizare a mijloacelor acestui fond pentru anul 2013, se includ două direcții noi: stimularea consolidării terenurilor agricole și stimularea irigațiilor terenurilor agricole.

Principalele măsuri și activități prevăzute în proiectul de buget pentru anul 2013 sunt:

- fondul de subvenționare a producătorilor agricoli - 400,0 mil.lei;
- implementarea prevederilor Acordului adițional de Finanțare privind programul de suport bugetar în domeniul stimulării economice rurale (scheme de grant EMPARD) - 46,9 mil.lei;
- măsuri de protecție antigrindină - 74,1 mil.lei;
- servicii de extensiune rurală - 14,0 mil.lei;
- susținerea gospodăriei silvice - 9,9 mil.lei;
- susținerea gospodăriei apelor - 13,0 mil.lei;
- activități de supraveghere fitosanitară și control semincer -28,9 mil.lei;
- activități sanitar-veterinare și pentru siguranța produselor de origine animală - 101,6 mil.lei.

În anul 2013, Agenția Sanitar-Veterinară și pentru Siguranța Produselor de Origine Animală și Inspectoratul General pentru Supravegherea Fitosanitară și Control Semincer vor fi reorganizare în Agenția pentru Siguranța Alimentară.

O parte din cheltuielile ramurii date sunt *fundamentate pe 4 programe*, în cadrul cărora Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Ministerul Mediului și Agenția ”Moldsilva” și-au asumat următoarele obiective:

Cod	Program/subprogram	Obiective	Suma		
			2013 proiect	2014 estimat	2015 estimat
Programul 51 ”Dezvoltarea agriculturii”			967734,8	1025460,7	979899,8
51 01	Elaborare a politicii și management în domeniul agriculturii	Consolidarea capacităților de elaborare a politicilor strategice. Armonizarea actelor normative și legislative ale Republicii Moldova cu cele ale UE.	13246,6	13070,0	13901,6
51 02	Dezvoltare durabilă a sectoarelor fitotehnice și horticultură	Implementarea unor tehnologii moderne de cultivare a plantelor agricole diversificarea varietăților de plante cu productivitate înaltă și rezistență sporită precum și sporirea calității produselor agricole, dezvoltarea segmentelor lanțului valoric a produselor agricole cu valoare înaltă.	756535,8	567390,7	591145,1
51 03	Reproducere, creștere și sănătate a animalelor	Reducerea riscului de îmbolnăvire a animalelor și infectare a populației. Asigurarea pieței interne cu producție de calitate, încurajarea crescătoriilor de animale la înființarea fermelor zootehnice de prăsilă, creșterea ponderii însămânțării artificiale.	52303,2	52395,5	52485,7
51 04	Dezvoltare durabilă a viticulturii	Perfecționarea sistemului de management a ramurii, implementarea tehnologiilor avansate de producere a materialului săditor viticol, strugurilor și vinurilor, sporirea calității și competitivității producției vitivinicole, dezvoltarea segmentelor lanțului valoric pentru produsele vitivinicole, creșterea exporturilor și consumului de vinuri naturale pe piața internă și sporirea eficienței economice a producției de struguri și vinuri.	145649,2	392604,5	322367,4

Cod	Program/subprogram	Obiective	Suma		
			2013 proiect	2014 estimat	2015 estimat
Programul 54 "Dezvoltarea sectorului forestier național"			12611,4	12761,4	12805,6
54 01	Elaborare a politicii și management în domeniul gospodăriei silvice	Dezvoltarea capacităților instituționale ale Agenției „Moldsilva”, armonizarea actelor normative și legislative	2706,4	2856,4	2900,6
54 02	Dezvoltarea silviculturii	Consolidarea măsurilor de protecție, regenerare și extindere a fondului forestier	9905,0	9905,0	9905,0
Programul 55 "Gospodăria apelor"			12972,5	12972,5	12972,5
55 03	Gestionare a sistemelor de irigare și desecare	Majorarea suprafețelor terenurilor agricole irigate pînă la 52 mii ha în 2014, prevenirea inundațiilor și subinundațiilor	12972,5	12972,5	12972,5
Programul 56 "Securitate alimentară"			158568,3	171690,7	178654,0
56 02	Securitate alimentară	Consolidarea capacităților de diagnosticare a animalelor, monitorizarea continuă a apariției și răspândirii dăunătorilor, asigurarea trasabilității animalelor, monitorizarea fabricării, stocării și comercializării alcoolului	158568,3	171690,7	178654,0
Total pe programe			1151887,0	1222885,3	1184331,9

Performanța programelor respective se regăsește în Tabelul nr.13 la Nota informativă.

La componenta *mijloace speciale* se prevăd cheltuieli în sumă de 40,9 mil. lei, cu 5,1 mil. lei sau cu 14,2 la sută mai mult decît executat în anul 2011, însă la nivelul mijloacelor aprobate pentru anul 2012.

În anul 2013, la grupa dată, vor derula 7 proiecte cu finanțare externă, precum urmează:

Mijloacele în cadrul *Programului servicii de finanțare rurală și marketing* vor fi utilizate pentru implementarea activităților celor patru componente ale programului:

- dezvoltarea lanțului valoric;
- finanțarea grupurilor țintă de antreprenori rurali;
- dezvoltarea capacităților instituțiilor financiare participante în cadrul proiectului;
- activități privind managementul programului.

Pentru activitățile menționate se planifică cheltuieli din:

- granturi – 1,1 mil. lei,
- împrumuturi – 21,5 mil. lei,
- contribuția Guvernului - 0,7 mil. lei.

În *Proiectul pentru servicii de finanțare rurală și dezvoltare a businessului agricol* sunt preconizate activități privind:

- dezvoltarea businessului agricol și sistemelor de marketing;
- acordarea serviciilor financiare rurale pentru diverse categorii de antreprenori rurali în funcție de grupul țintă al proiectului;
- efectuarea investițiilor în infrastructura din mediul rural;
- activități privind managementul proiectului.

Pentru activitățile menționate se vor cheltui din:

- granturi – 7,0 mil. lei,
- împrumuturi – 34,0 mil. lei,
- contribuția Guvernului - 2,6 mil. lei.

În cadrul “*Al doilea Proiect de Investiții și Servicii Rurale*” se preconizează a fi implementate următoarele activități:

- creditarea producătorilor agricoli;
- măsuri de finalizare a proiectului.

Cheltuielile planificate se vor acoperi din împrumuturi – 3,8 mil. lei,

La proiectul “*Restructurarea Sectorului Viticulturii și Vinificației*” vor fi implementate următoarele activități:

- examinarea și selectarea solicitărilor de creditare a întreprinderilor pentru reutilizarea întreprinderilor;

- examinarea și selectarea proiectelor de plantare a viței de vie cu denumire de origine;

- acordarea consultațiilor în procesul elaborării planurilor de afaceri.

Cheltuielile planificate se vor acoperi din:

- împrumuturi - 108,3 mil. lei,
- contribuția Guvernului - 4,8 mil. lei.

Proiectul „Tranziția la agricultura performantă” face parte din *Fondul Provocările Mileniului Moldova*. Pentru anul 2013 se preconizează atingerea următoarelor rezultate:

- creșterea vânzărilor producției cu productivitate înaltă;
- sporirea accesului la finanțarea în agricultură;
- elaborarea reformei sectorului de irigare;
- reabilitarea sistemelor de irigare în 6 raioane.

Pentru finanțarea măsurilor menționate se prevăd cheltuieli din grant în sumă de 350,8 mil. lei.

Proiectul „Agricultura competitivă”

Proiectul în cauză este constituit din trei componente și în cadrul acestuia vor fi implementate următoarele acțiuni.

Componenta I: „*Siguranța alimentelor*” (Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor)

- reabilitarea oficiului agenției pentru siguranța alimentelor;
- reabilitarea laboratorului agenției pentru siguranța alimentelor;
- reabilitarea laboratorului CRDV;
- achiziții echipament și mobilier pentru laborator și Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor;
- construcția punctelor de inspecție la hotar;
- sistem informațional de management;

- sistem integrat IT pentru siguranța alimentelor;
- acreditarea laboratoarelor ;
- achiziționarea de teste inter-comparative, calibrare metrologică și certificare Instruiri.

Componenta II: „Accesul la piețe de desfacere”

- campanii promoționale pentru grupurile de producători;
- asistență grupurilor de producători;
- studiu de impact privind accesul la piețe;
- suport pentru AIPA privind M&E proiectelor investiționale beneficiare de granturi;
- granturi pentru grupurile de producători.

Componenta III: „Managementul durabil al terenurilor”

- achiziții echipament forestier;
- evaluarea cost beneficiu privind conservarea solului și practici de mediere a climei;
- campanii de informare și instruire a potențialilor beneficiari;
- granturi competitive pentru practici de conservare a solului.

Cheltuielile planificate se vor acoperi din:

- granturi – 12,1 mil. lei,
- împrumuturi – 30,0 mil. lei,

Proiectul „Asistența tehnică pentru fermierii neprivelegiați (2KR)”

Proiectul în cauză este inclus în sistemul bugetar din anul 2013 și principala activitate a acestuia este implementarea proiectului ”Sisteme de încălzire cu biomasă în comunitățile rurale din republica Moldova”.

Cheltuielile planificate se vor acoperi din granturi – 160,6 mil. lei,

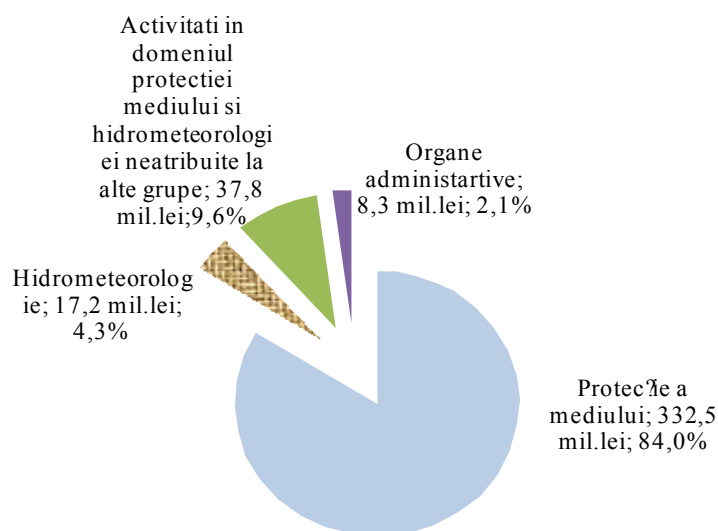
8.12. Protecția mediului și hidrometeorologia

mil. lei

	executat 2010	executat 2011	aprobat 2012	proiect 2013	proiect 2013 față de:			
					executat 2011		aprobat 2012	
					+,-	%	+,-	%
Cheltuieli, total	188,9	218,1	287,7	395,8	177,7	181,5	108,1	137,6
<i>inclusiv pe componente:</i>								
componenta de bază	32,7	58,1	82,4	92,7	34,6	159,6	10,3	112,5
mijloace speciale	5,1	4,7	5,2	8,0	3,3	170,2	2,8	153,8
fonduri speciale	135,6	147,6	167,3	257,3	109,7	174,3	90,0	153,8
proiecte finanțate din surse externe	15,5	7,7	32,8	37,8	30,1	490,9	5,0	115,2
<i>Pondere în totalul cheltuielilor bugetului de stat, %</i>	<i>1,00</i>	<i>1,09</i>	<i>1,30</i>	<i>1,68</i>	<i>x</i>	<i>x</i>	<i>x</i>	<i>x</i>

Alocațiile pentru grupa dată în proiect pe anul 2013 sunt prevăzute în sumă de 395,8 mil. lei, cu o majorare de 108,1 mil. lei sau 37,6 la sută față de aprobat în anul 2012.

Sub aspect funcțional, cheltuielile grupei date pe anul 2013 se prezintă în diagrama ce urmează:

Factorii, care au determinat alocarea mijloacelor în anul 2013, se prezintă precum urmează:

	Referință la documentul de politici	2013 proiect	2014 estimat	2015 estimat
mil. lei				
Aprobat 2012		287,6	x	x
Proiect 2013		x	395,8	x
Estimat 2014		x	x	332,6
1. Modificări la linia de bază, total		107,0	-65,3	-41,9
<i>inclusiv</i>				
<i>1.1. Alocări suplimentare</i>		<i>111,1</i>	<i>10,8</i>	<i>0,1</i>
majorarea cheltuielilor pentru asigurarea funcționalității instituțiilor		5,1	0,6	0,1
fondul de dezvoltare regională		4,2		
cheltuieli din încasări de la acordarea serviciilor cu plată		2,7	0,2	
cheltuieli din contul fondurilor ecologice		90,0	10,0	
proiectul "Managementul dezastrelor și riscurilor climatice în Moldova		9,1		
<i>1.2. Economii, cheltuieli de o singură dată, alte rezerve interne</i>		<i>-4,1</i>	<i>-76,1</i>	<i>-42,0</i>
proiectul "Managementul dezastrelor și riscurilor climatice în Moldova			-9,3	-19,4
proiectul "Generarea biogazului din dejectiile animaliere de grajd"		-4,1	-1,5	-1,1
fondul de dezvoltare regională			-22,8	-21,5
cheltuieli din fondurile ecologice	Legea nr. 1515-XII din 16.03.1996		-40,0	
cheltuieli din încasările de la acordarea serviciilor cu plată			-2,5	

	Referință la documentul de politici	2013 proiect	2014 estimat	2015 estimat
2.Cheltuieli pentru măsuri de politici noi, total		1,2	2,1	5,4
<i>inclusiv</i>				
<i>2.1.Alocări suplimentare</i>		1,2	2,1	5,4
majorarea salariilor, începând cu anul 2013		1,2	2,1	5,4
Proiect/estimat		395,8	332,6	296,1

Cheltuielile grupei date, gestionate de către Ministerul Mediului sunt fundamentate într-un program, în cadrul căruia sunt asumate următoarele obiective:

mii lei					
Cod	Program / subprogram	Obiective	2013 proiect	2014 estimat	2015 estimat
Programul 70 "Protecția mediului"			355 156,6	314 830,2	299 983,3
70 01	Elaborare a politicii și management în domeniul protecției mediului	Elaborarea politicii și implementarea proiectelor ce țin de infrastructura de mediu	257 235,5	227 759,8	228 735,3
70 03	Securitate ecologică a mediului	Asigurarea controlului și supravegherii ecologice în domeniul utilizării și protecției resurselor naturale	41 202,6	37 863,8	38 518,5
70 04	Control al calității mediului și prognoză meteo	Monitoringul meteorologic, hidrologic și a calității mediului ambiant	52 348,9	44 808,8	28 100,8
70 06	Dezvoltare a sectorului studierii, folosirii și protecției subsolului	Studierea geologică a subsolului în scopul dezvoltării bazei de materie primă minerală și prognozarea proceselor geologice periculoase	3 000,0	3 000,0	3 000,0
70 08	Radioprotecție și securitate nucleară	Asigurarea cadrului normativ adecvat în domeniul reglementării activităților nucleare și radiologice	1 369,6	1 397,6	1 628,7

Performanța programelor respective se regăsește în Tabelul nr.13 la Nota informativă.

În anul 2013 la grupa dată vor derula 2 proiecte cu finanțare externă, precum urmează:

Proiectul " Generarea biogazului din dejecțiile animaliere grajd"

Cheltuielile planificate din contul grantului pentru anul 2013 sunt în sumă de 2,7 mil. lei. În cadrul acestui proiect (Grant No.TF099602), sunt preconizate următoarele activități:

- activități de supraveghere a lucrărilor de construcție a 2 instalații de generare a biogazului ce vor fi amplasate la 2 ferme, acestea vor fi selectate în conformitate cu cerințele Băncii Mondiale;

- instruirea a 150 specialiști (din raioane), care ar putea deveni viitorii operatori și manageri a obiectelor generatoare de biogaz;
- consultarea pe domeniu a 1200 agricultori, care doresc să știe mai mult posibil ori să înceapă o afacere în producerea biogazului și generarea energiei în capacități mai mici;
- evaluarea legii privind energia regenerabilă și dezvoltarea regulamentelor pentru a permite agricultorilor și altor producători de energie regenerabilă de a vinde energie electrică în exces pe care le produc în rețeaua națională;
- managementul proiectului, inclusiv auditul financiar;

Proiectul "Managementul dezastrelor și riscurilor climatice"

Din contul grantului extern, pentru anul 2013 urmează a fi valorificate mijloace în sumă de 35,1 mil. lei.

În cadrul acestui proiect, sunt preconizate următoarele activități:

Componenta I – 17,0 milioane lei: *Consolidarea capacităților de prognozare a condițiilor meteorologice severe* are drept obiectiv fortificarea capacităților Serviciului Hidrometeorologic de Stat în prognozarea condițiilor meteorologice severe și furnizarea de previziuni și avertismente mai eficiente, mai diverse și în timp util, factorilor de decizie și altor utilizatori. Pentru anul 2013 se planifică:

- Construcția a 5 stații hidro-meteorologice (Leova, Ceadâr-Lunga, Cosăuți-Soroca, Bălți și Costești-Rîșcani) cu echipament de observație;
- Crearea a 10 posturi hidrometeorologice pe Nistru;
- Procurarea laboratorului mobil pentru măsuri hidrometeorologice;
- Cheltuieli pentru managementul proiectului.

Componenta II – 8,8 milioane lei: *Îmbunătățirea pregătirii pentru reacție în caz de catastrofe și situații excepționale* are drept scop consolidarea capacităților Guvernului de a gestiona situațiile de urgență și a coordona reacțiile de răspuns în caz de catastrofe între diferitele niveluri ale instituțiilor guvernamentale, prin crearea și funcționarea unui Centru de Comandă pentru Situații Excepționale (CCSE) și activități conexe de consolidare a capacităților Serviciului Protecție Civilă și Situații Excepționale. Pentru anul 2013 se planifică:

- Lucrări de reconstrucție internă a Centrului de Comandă pentru Situații Excepționale (CCSE) în cadrul Serviciului Protecție Civilă și situații Excepționale;
- Cheltuieli pentru înzestrarea Centrului de Comandă cu echipament tehnologic și observație.

Componenta III – 9,3 milioane lei: *Inițierea activităților de adaptare la schimbările climatice în agricultură* este orientată spre consolidarea aplicării practice a informațiilor

agrometeorologice în sectorul agricol, în scopul de a spori rezistența față de efectele meteorologice nefavorabile.

Pentru anul 2013 se vor efectua plățile pentru contractele semnate în 2012:

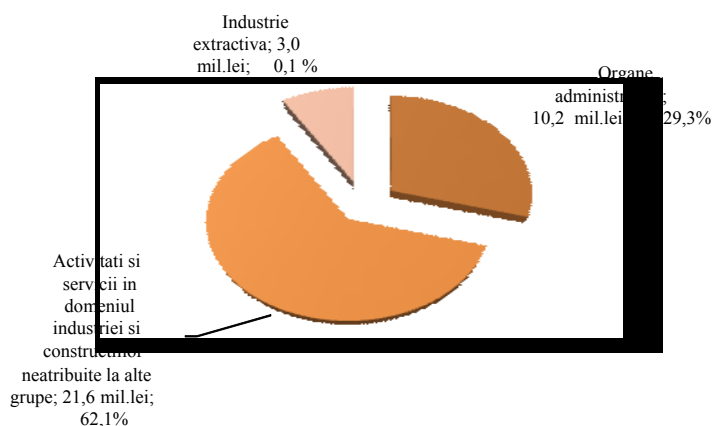
- Procurarea serviciilor de consultanță și a utilajului (hardware) pentru dezvoltarea arhitecturii tehnice (software și hardware) a platformei de comunicații mobile JIT, ca un instrument de diseminare rapidă a informației despre condițiile de vreme severe către un număr mare de agricultori și comunități rurale;
- Procurarea serviciilor de consultanță tehnică, inclusiv suport pentru investiții fermierilor, grupurilor de fermieri și comunităților rurale pentru activități pilot și de testare, care vizează creșterea gradului de conștientizare privind tehnicile de adaptare în agricultura la condițiile meteo nefavorabile.

8.13. Industria și construcțiile

	executat 2010	executat 2011	aprobat 2012	proiect 2013	proiect 2013 față de:			
					executat 2011		aprobat 2012	
					+, -	%	+, -	%
					mil.lei			
Cheltuieli, total	18,2	21,9	30,5	34,7	12,8	158,4	4,2	113,8
<i>inclusiv pe componente:</i>								
componenta de bază	18,2	21,9	30,5	34,7	12,8	158,4	4,2	113,8
<i>Pondere în totalul cheltuielilor bugetului de stat, %</i>	<i>0,10</i>	<i>0,11</i>	<i>0,14</i>	<i>0,15</i>	<i>x</i>	<i>x</i>	<i>x</i>	<i>x</i>

Cheltuielile incluse în proiect pe anul 2013 la grupa dată sunt în creștere cu 12,8 mil.lei sau cu 58,4 la sută față de cele executate în anul 2011 și depășesc cu 4,2 mil.lei sau cu 13,8 la sută nivelul aprobat pe anul 2012.

Sub aspect funcțional, cheltuielile grupei date pe anul 2013 se reflectă în diagrama ce urmează:

Factorii care au determinat modificări cu caracter financiar se expun în continuare:

					mii lei		
	Referință la documentul de politici	2013 proiect	2014 estimat	2015 estimat			
Aprobat		30466,2	x	x			
Proiect 2013		x	34731,1	x			
Estimat 2014		x	x	35565,6			
1.Modificări la linia de bază, total		4174,9	524,4	174,7			
<i>1.1.Alocări suplimentare</i>		4175,3	762,1	285,5			
Controlul calitatii in constructii		1,3	166,6				
Indexarea cheltuielilor pentru marfuri si servicii		136,9	143,8	174,7			
Elaborarea politicii si managmentul in domeniul dezvoltarii regionale si constructiilor		147,0	214,4	55,4			
Majorarea salariilor din anul 2012		1760,0					
Insuficiență la cheltuieli de personal		979,2					
Cheltuieli pentru întreținere		254,3					
Elaborarea bazei normative în construcții	Legea 721-XIII din 02.02.1996	896,6					
Ajustari la cheltuieli de personal in urma propunerii autoritatilor publice			237,3	55,4			
<i>1.2.Economii, cheltuieli de o singură dată, alte rezerve interne</i>		-0,4	-237,7	-110,8			
Politici privind exploatarea si protectia resurselor minerale		-0,4	-0,4				
Elaborarea actelor normative in constructii			-237,3	-55,4			
Controlul calitatii in constructii				-55,4			
2.Cheltuieli pentru măsuri de politici noi, total		90,0	310,1	1484,0			
<i>2.1.Alocări suplimentare</i>		90,0	310,1	1484,0			
Majorarea salariilor din anul 2013		90,0	310,1	1484,0			
Proiect/estimat		34731,1	35565,6	37224,3			

Datele menționate denotă, că cheltuielile prevăzute pe anul 2013 pentru menținerea măsurilor de politică existentă în domeniu (linia de bază) vor consuma 34,6 mil. lei sau 99,7 la sută, iar pentru implementarea măsurilor de politică nouă – 0,1 mil. lei sau 0,3 la sută din resursele grupei.

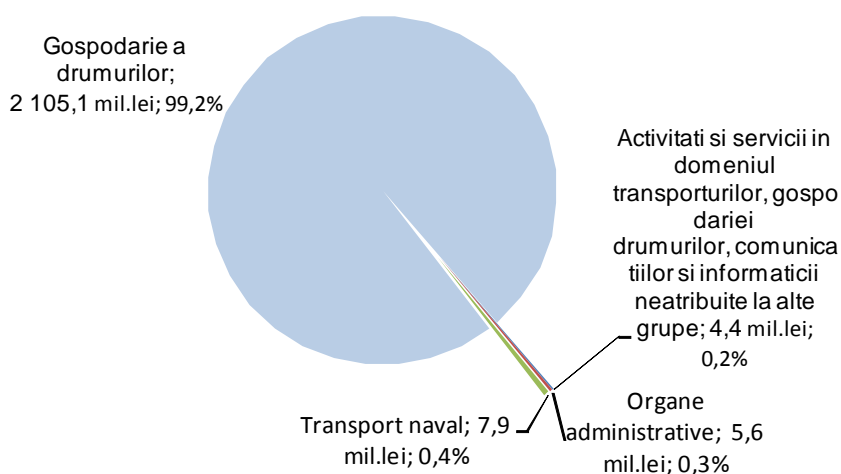
8.14. Transporturile, gospodăria drumurilor, comunicațiile și informatica

									mil. lei	
	executat 2010	executat 2011	aprobat 2012	proiect 2013	proiect 2013 față de:					
					executat 2011		aprobat 2012			
					+, -	%	+, -	%		
Cheltuieli, total	846,1	1063,6	2101,3	2123,0	1059,4	200,0	21,7	101,0		
<i>inclusiv pe componente:</i>										
componenta de bază	735,3	858,1	1214,4	1165,2	307,1	135,8	-49,2	95,9		
mijloace speciale	3,3	9,5	4,4	4,5	-5,0	47,4	0,1	102,3		
<i>inclusiv transferuri</i>		6,0			-6,0					
proiecte finanțate din surse externe	107,5	202,0	882,5	953,3	751,3	471,9	70,8	108,0		
<i>Ponderea în totalul cheltuielilor bugetului de stat, %</i>	4,50	5,32	9,48	8,99	x	x	x	x		

Cheltuielile incluse în proiect pe anul 2013 la grupa dată sunt majorate cu 1059,4 mil. lei sau de 2 ori față de cele executate în anul 2011 și depășesc cu 21,7 mil. lei sau cu 1,0 la sută nivelul aprobat pe anul 2012.

O creștere majoră a alocațiilor prevăzute în proiect pe 2013 față de aprobat pe 2012 se atestă la proiectele finanțate din surse externe – cu 70,8 mil. lei sau cu 8,0 la sută, atunci când la componenta de bază alocațiile s-au micșorat cu 49,2 mil. lei sau cu 4,1 la sută. La componenta mijloace speciale alocațiile sunt practic la nivelul aprobat pe anul 2012.

Sub aspect funcțional, cheltuielile grupei date pe anul 2013 se reflectă în diagrama ce urmează:

Factorii care au determinat modificări cu caracter financiar se expun în continuare:

		mii lei		
	Referință la documentul de politici	2013 proiect	2014 estimat	2015 estimat
Aprobat 2012		2101328,5	x	x
Proiect 2013		x	2122993,5	x
Estimat 2014		x	x	2346478,3
1. Modificări la linia de bază, total		21474,5	223118,3	-195498,1
<i>inclusiv:</i>				
<i>1.1. Alocări suplimentare</i>				
Activitatea I.P. "Agenția Națională Transport Auto"	Hotărârea Guvernului nr. 539 din 23.04.2008	826,3	43,9	
Activitatea instituțiilor din domeniul transportului naval		675,4		
Cheltuieli pentru ramura gospodăriei drumurilor, finanțate din contul Fondul de dezvoltare regională	Hotărârea Guvernului nr. 127 din 08.02.2008	7497,1	12138,8	63989,7
Cheltuieli pentru reparația și întreținerea drumurilor publice, finanțate din fondul rutier	Legea Fondului rutier nr. 720-XIII din 02.02.1996	54965	72120	49670

	Referință la documentul de politici	2013 proiect	2014 estimat	2015 estimat
Indexarea cheltuielilor pentru mărfuri și servicii		67,9	71,2	96
Susținerea programului în sectorul drumurilor	Acordurile de finanțare cu IDA, BEI, BERD și CE	215167,2	244099,5	17254,7
Elaborarea politicii și managementul în domeniul dezvoltării transporturilor și infrastructurii drumurilor		325,5	108,6	
Majorarea salariilor din anul 2012		693,1		
Ajustări la cheltuieli de personal în urma propunerii autorităților publice		496,5		
<i>1.2.Economii, cheltuieli de o singură dată, alte rezerve interne</i>		-259239,5	-105463,7	-326508,5
Dezvoltarea regională și protecția socială a Republicii Moldova (PI)		-43400		
Reabilitarea drumurilor	Acord de finanțare cu Guvernul SUA	-100943	-105270,5	-326455,3
Investiții capitale		-114896,5		
Activitatea instituțiilor din domeniul transportului naval			-193,2	-53,2
2.Cheltuieli pentru măsuri de politici noi, total		190,5	366,5	884,8
<i>inclusiv:</i>				
<i>2.1.Alocări suplimentare</i>		<i>190,5</i>	<i>366,5</i>	<i>884,8</i>
Majorarea salariilor din anul 2013		190,5	366,5	884,8
Proiect/estimat		2122993,5	2346478,3	2151865

Datele menționate denotă, că cheltuielile prevăzute pe anul 2013 pentru menținerea măsurilor de politică existentă în domeniu (linia de bază) vor consuma practic integral (99,9 la sută) resursele prevăzute pentru ramura dată.

Partea majoră a cheltuielilor respective sunt prevăzute pentru gospodăria drumurilor – 2105,1 mil. lei sau 99,1 la sută din total, și anume:

- cheltuieli pentru reparația și întreținerea drumurilor publice, finanțate din fondul rutier - 1079,8 mil. lei, care sunt majorate cu 55,0 mil. lei față de suma aprobată pentru anul 2012;

- cheltuieli pentru ramura gospodăriei drumurilor, finanțate din contul Fondul de dezvoltare regională – 71,9 mil. lei, care s-au majorat cu 7,5 mil. lei comparativ cu aprobat 2012;

- cheltuieli pentru ramura gospodăriei drumurilor, finanțate din contul surselor externe – 953,3 mil. lei.

E de menționat, că în anul 2013 au fost reduse cheltuielile pentru investiții capitale în domeniul drumurilor cu 114,9 mil. lei comparativ cu anul 2012, inclusiv pentru reabilitarea drumului R20 Rezina- Orhei-Călărași și construcția drumurilor în cartierele locative pentru persoane sinistrate în urma inundațiilor din vara anului 2010, finanțarea acestor obiecte fiind prevăzută din contul fondului rutier.

În vederea susținerii instituțiilor din domeniul transportului naval pe anul 2013 sunt prevăzute 7,9 mil. lei, inclusiv: 3,4 mil. lei din contul componentei de bază pentru activitatea Î.S. "Bacul Molovata" și Î.S. "Portul fluvial Ungheni", precum și 4,5 mil. lei din contul mijloacelor speciale pentru I.P. "Căpitania portului Giurgiulești".

I.P."Agenția Națională Transport Auto" pentru anul 2013 din bugetul de stat sunt prevăzute mijloace financiare în sumă de 4,4 mil. lei, care s-au majorat cu 1,3 mil. lei față de aprobat 2012.

Pentru activitatea aparatului Ministerului Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor sunt planificate 5,6 mil. lei, sau cu 1,3 mil. lei mai mult comparativ cu anul 2012 aprobat.

La grupa dată este elaborat un program, conform căruia, Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor și-a asumat următoarele obiective:

Cod	Program/ subprogram	Obiective	Suma		
			2013 proiect	2014 estimat	2015 estimat
Programul 64 "Dezvoltarea transporturilor"			1559013,1	1875629,6	1943481,9
64 01	Elaborare a politicii și management în domeniul transporturilor și gospodăriei drumurilor	Elaborarea documentelor de politici de înaltă calitate pentru armonizarea cadrului legislativ național la aquis-ului European în domeniul transporturilor și infrastructurii drumurilor (potrivit Acordului de Asociere cu UE)	5644,4	5833,2	6316,9
64 02	Dezvoltare a drumurilor	1.Diminuarea lungimii drumurilor publice naționale cu starea rea la nivel de 20% în anul 2015 din lungimea drumurilor publice naționale. 2. Diminuarea în anul 2015 numărului de accidente rutiere cu 17,3 % în comparație cu anul 2012.	1541080,0	1857299,5	1924224,2
64 03	Dezvoltare a transportului naval	1.Creșterea numărului de pasageri în transportul maritim internațional până cu 2,4 mii persoane în 2015 față de 2011. 2.Creșterea în 2015 comparativ cu anul 2011 a ponderii transportului fluviu-naval de mărfuri în comerț internațional prin intermediul portului Giurgiulești cu 33% și a mărfurilor în comerțul intern cu 44%. 3.Creșterea cu 72 % a veniturilor încasate de la înregistrarea navelor în 2015 față de anul 2011.	7924,1	7780,2	7793,3
64 04	Servicii de transport auto	1.Optimizarea rețelei de transport auto de călători prin creșterea cu 11% în anul 2015 față de 2010 a suportului acordat agenților economici (acte eliberate) privind asigurarea implementării prevederilor și cerințelor acordurilor internaționale și convențiilor în domeniul transportului auto la care Republica Moldova a aderat. 2.Monitorizarea activității stațiilor de testare și sporirea gradului de acoperire a raioanelor cu 10% în anul 2015 față de anul 2010. 3.Sporirea încasărilor de la autorizațiile eliberate cu 23% în anul 2015 față de 2010.	4364,6	4716,7	5147,5

Performanța programelor respective se regăsește în Tabelul nr.13 la Nota informativă.

În anul 2013 în ramura dată vor derula 2 proiecte finanțate din surse externe, și anume:

Proiectul de susținere a Programului în sectorul drumurilor:

Obiectivul de dezvoltare al proiectului propus este de a reduce costurile de transport ale utilizatorilor de drum în Moldova prin optimizarea condițiilor și calității rețelei rutiere și a modului în care ea este administrată. Obiectivele proiectului vor fi atinse prin:

- a. Componenta de reabilitare a rețelei rutiere: Reabilitarea a circa 200 km de drumuri principale și prin aceasta reducerea într-un termen scurt a costurilor utilizatorilor de drum.
- b. Componenta de fortificare instituțională: Fortificarea capacității Administrației de Stat a Drumurilor (ASD) privind administrarea rețelei rutiere sub propria responsabilitate și efectuarea întreținerii și reabilitării drumurilor, precum și administrarea programelor de investiții într-un mod eficient și transparent. Aceasta va permite reducerea costurilor utilizatorilor de drum pe termen lung.

Proiectul are două componente. Prima componentă se axează pe reabilitarea propriu-zisă a drumurilor. A doua componentă va oferi suport pentru implementarea diverselor măsuri instituționale precum și a altor măsuri care, de asemenea, vor fi incluse în Planul de Acțiuni al Strategiei Infrastructurii Transportului Terestru.

Activitățile principale care urmează a fi realizate în anul 2013 sunt următoarele:

- execuția lucrărilor de reabilitare a drumurilor naționale;
- servicii de consultanță pentru supravegherea lucrărilor;
- servicii de asistență în implementarea proiectelor.

Pentru activitățile menționate se prevăd cheltuieli din:

- granturi – 50,0 mil. lei;
- împrumuturi – 411,3 mil.lei.

Proiectul „Reabilitarea drumurilor”:

Scopul proiectului este:

- reducerea costurilor de transport și a bunurilor și serviciilor în localitățile rurale;
- reducerea pierderilor economiei naționale cauzate de starea deteriorată a drumurilor;
- reducerea numărului de accidente de circulație prin îmbunătățirea condițiilor de trafic.

Proiectul urmează să acorde sprijin în reabilitarea drumului M2, care este parte a unei artere a autostrăzii ce leagă municipiul Chișinău cu frontiera ucraineană spre capitala Ucrainei, or. Kiev.

Pentru activitățile menționate se prevăd cheltuieli din granturi în sumă de 492,0 mil.lei.

8.15. Gospodaria comunală și gospodaria de exploatare a fondului de locuințe

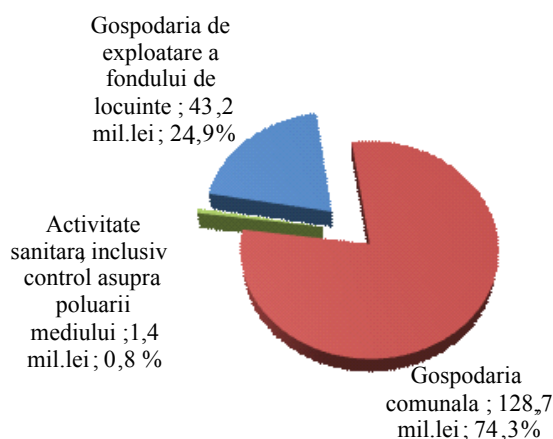
mil.lei

	executat 2010	executat 2011	aprobat 2012	proiect 2013	proiect 2013 față de:			
					executat 2011		aprobat 2012	
					+,-	%	+,-	%
Cheltuieli, total	193,4	246,4	173,9	173,4	-73,1	70,3	-0,6	99,7
<i>inclusiv pe componente:</i>								
componenta de bază	141,6	177,6	69,0	73,3	-104,3	41,3	4,3	106,2
mijloace speciale	3,4	0,2	0,1	0,1	-0,1	50,0		100,0
proiecte finanțate din surse externe	48,4	68,6	104,8	99,9	31,3	145,6	-4,9	95,3
<i>Ponderea în totalul cheltuielilor bugetului de stat, %</i>	<i>1,03</i>	<i>1,23</i>	<i>0,78</i>	<i>0,73</i>	<i>x</i>	<i>x</i>	<i>x</i>	<i>x</i>

Alocațiile prevăzute în proiect pe anul 2013 pentru grupa dată sunt în diminuare cu 73,1 mil.lei sau cu 29,7 la sută față de cheltuielile executate în anul 2011 și în scădere cu 0,6 mil.lei sau cu 0,3 la sută față de cele aprobate pe anul 2012.

Comparativ cu aprobat pe anul 2012, alocațiile s-au majorat la componenta de bază - cu 4,3 mil.lei sau cu 6,2 la sută, s-au micșorat la proiectele finanțate din surse externe - cu 4,9 mil.lei sau cu 4,7 la sută.

Sub aspect funcțional, cheltuielile grupei date pe anul 2013 se reflectă în diagrama ce urmează:

Factorii care au determinat modificări cu caracter financiar se expun în continuare:

mii lei

	Referință la documentul de politici	2013 proiect	2014 estimat	2015 estimat
Aprobat 2012		173932,5	x	x
Proiect 2013		x	173361,6	x
Estimat 2014		x	x	371964,0
1. Modificări la linia de bază, total		-27830,9	51027,3	-149739,3
inclusiv				
1.1. Alocări suplimentare		22786,1	84755,0	2667,3

	Referință la documentul de politici	2013 proiect	2014 estimat	2015 estimat
Fondul de dezvoltare regională	Legea nr.438 din 26.12.2006 privind dezvoltarea regionala	2656,6	11044,7	90,5
Indexarea cheltuielilor pentru mărfuri și servicii		3,6	3,7	76,8
Programul de dezvoltare a serviciilor de aprovizionare cu apă potabilă (BERD, BEI, CE)	Hotărîrea Guvernului nr.662 din 13 iunie 2007	20000,0	67706,6	
Majorarea salariilor din anul 2012		70,0		
Activități sanitare, inclusiv asupra poluării mediului		55,9		
Finalizarea proiectelor în curs de execuție				1500,0
Continuarea proiectelor în curs de execuție			6000,0	1000,0
<i>1.2. Economii, cheltuieli de o singură dată, alte rezerve interne</i>		-50617,0	-33727,7	-152406,6
Dezvoltarea regională și protecția socială a Republicii Moldova	Acordul dintre Banca Mondială și Republica Moldova	-29825,0		
Îmbunătățirea sistemului de aprovizionare cu apă în șase localități	Acord de credit nr.681 din 27 iulie 2004	-5000,0		
Programul de dezvoltare a serviciilor de aprovizionare cu apă potabilă (BERD, BEI, CE)	Hotărîrea Guvernului nr.662 din 13 iunie 2007			-152406,6
Activități sanitare, inclusiv asupra poluării mediului			-85,7	
Continuarea proiectelor în curs de execuție		-1000,0		
Contribuția Guvernului la proiecte finanțate din surse externe		-541,0		
Proiectul național de alimentare cu apă și canalizare	Acordul dintre Asociația de dezvoltare internațională (IDA) și Republica Moldova	-14251,0	-33642,0	
2. Cheltuieli pentru măsuri de politici noi, total		27260,0	104982,4	5870,8
inclusiv				
<i>2.1. Alocări suplimentare</i>		27260,0	107982,4	8968,8
Inițierea proiectelor noi		3000,0		
Construcția locuințelor sociale II		24200,0	43767,5	
Majorarea salariilor din anul 2015		60,0	103,7	168,7
Implementarea programelor în domeniul aprovizionării cu apă și canalizare (matricea)			64111,2	8800,1
<i>2.2. Economii, cheltuieli de o singură dată, alte rezerve interne</i>			-3000,0	-3098,0
Construcția locuințelor sociale II	Cadrul de împrumut-acord dintre Banca de dezvoltare a Consiliului Europei și Republica Moldova			-3098,0
Inițierea proiectelor noi			-3000,0	
Proiect/estimate		173361,0	371964,0	228095,5

Datele menționate denotă, că cheltuielile prevăzute pe anul 2013 pentru menținerea măsurilor de politică existentă în domeniu (linia de bază) vor consuma în mare parte - 84,3 la sută resursele prevăzute pentru ramura dată.

Alocațiile pentru procurări de locuințe tinerilor specialiști se mențin la nivelul aprobat pe anul 2012 - 10,0 mil.lei.

Pentru inițierea proiectului de aprovizionare cu apă potabilă a 10 localități din r.Hîncești se prevăd 3,0 mil.lei.

Ministerului Afacerilor Interne se prevăd 1 456,8 mii lei pentru Instituția Obiecte Speciale pentru activitatea sanitară, inclusiv controlul asupra poluării mediului.

În anul 2013 în cadrul grupei date se vor realiza 3 *proiecte finanțate din surse externe*.

În cadrul ***Proiectului național de alimentare cu apă și canalizare*** se prevăd următoarele activități:

- finalizarea lucrărilor de proiectare, contractarea și demararea lucrărilor a reabilitării/construcției sistemelor de alimentare cu apă, a stațiilor de pompare, a fîntînilor arteziene, a colectoarelor și sistemelor de canalizare;
- executarea lucrărilor la componentul reabilitarea sistemelor de alimentare în localitățile beneficiare rurale;
- activități de supraveghere asupra lucrărilor;
- activități pentru dezvoltarea capacităților Ministerului Mediului, seminare și instruirii;
- efectuarea auditului financiar.

Activitățile planificate vor fi finanțate:

- din împrumuturi – 25,8 mil.lei,

Programul de dezvoltare a serviciilor de aprovizionare cu apă potabilă

Pe parcursul anului 2013 vor fi efectuate următoarele activități:

- lucrări de construcții capitale;
- lucrări de instalare;
- cooperare tehnică.

Pentru aceste activități urmează a fi cheltuite mijloace:

- din împrumuturi 50,5 mil.lei.

Proiectul „Construcția Locuințelor Sociale II”

Pentru anul 2013 se planifică de a efectua următoarele activități:

- finisarea a 15 construcții de blocuri locative pentru 2500,0 persoane social vulnerabile.
- îmbunătățirea modului de viață a familiilor social-vulnerabile.

Pentru aceste activități urmând a fi cheltuite mijloace:

- din împrumuturi – 24,2 mil.lei.

8.16. Complexul pentru combustibil și energie

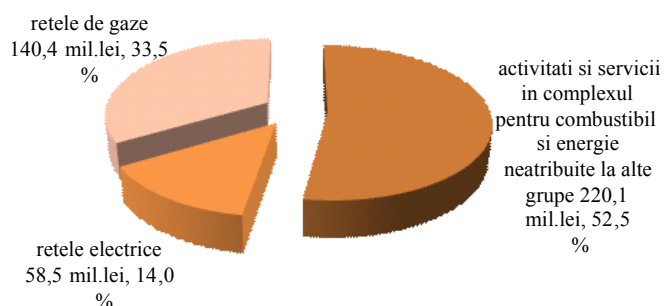
mil. lei

	executat 2010	executat 2011	aprobat 2012	proiect 2013	proiect 2013 față de:			
					executat 2011		aprobat 2012	
					+,-	%	+,-	%
Cheltuieli, total	153,3	62,0	218,8	419,0	357,0	675,8	200,2	191,5
<i>inclusiv pe componente:</i>								
componenta de bază	0,1	3,9	190,0	342,7	338,8	8787,2	152,7	180,4
proiecte finanțate din surse externe	153,2	58,1	28,8	76,3	18,2	131,3	47,5	264,9
<i>Ponderea în totalul cheltuielilor bugetului de stat, %</i>	<i>0,82</i>	<i>0,31</i>	<i>0,99</i>	<i>1,77</i>	<i>x</i>	<i>x</i>	<i>x</i>	<i>x</i>

Cheltuielile bugetului de stat pe anul 2013 pentru grupa dată sînt prevăzute cu o majorare de 357,0 mil. lei sau de circa 7 ori față de executat în anul 2011 și cu 200,2 mil. lei sau de 2 ori mai mult față de aprobat pe anul 2012.

Comparativ cu anul 2012, cheltuielile sunt în creștere cu 152,7 mil. lei sau de circa 2 ori - la componenta de bază și - cu 47,5 mil. lei sau de circa 2,5 ori - la proiecte finanțate din surse externe.

Sub aspect funcțional, cheltuielile grupei date pe anul 2013 reprezintă:

Factorii care au determinat modificări cu caracter financiar se expun în continuare:

mii lei

	Referință la documentul de politici	2013 proiect	2014 estimat	2015 estimat
Aprobat 2012		218847,3	x	x
Proiect 2013		x	419022,2	x
Estimat 2014		x	x	408410,8
1. Modificări la linia de bază, total		141674,9	-72112,4	-47850,2
<i>inclusiv</i>				
<i>1.1. Alocări suplimentare</i>		<i>154703,2</i>	<i>76687,9</i>	<i>86564,6</i>

	Referință la documentul de politici	2013 proiect	2014 estimat	2015 estimat
Reforma sectorului energetic				62050,0
Contribuția Guvernului la proiectele finanțate din surse externe		0,7		
Indexarea cheltuielilor pentru mărfuri și servicii		13,2	19,9	14,6
Fondul pentru eficiență energetică		21230,1	9538,0	
Majorarea cheltuielilor pentru întreținerea Agenției pentru Eficiență Energetică	Legea nr. 160 -XVI din 12.07.2007	230,0		
Conducta de gaze Ungheni -Iași	Acordul bilateral România-Republica Moldova	133059,2		
Investiții capitale			67100,0	24500,0
Majorarea salariilor din anul 2012		170,0		
Sporirea capacităților în domeniul energetic și sporirea eficienței în sectorul energiei			30,0	
<i>1.2. Economii, cheltuieli de o singură dată, alte rezerve interne</i>		-13028,3	-148800,3	-134414,8
Proiectul energetic II		-10800,0		
Fondul pentru eficiență energetică				-129855,0
Reforma sectorului energetic și sporirea eficienței în sectorul energiei		-200,0	-8800,0	
Sporirea capacităților în domeniul energetic și sporirea eficienței în sectorul energiei		-30,0		-4500,0
Investiții capitale		-1700,0		
Conducta de gaze Ungheni -Iași			-140000,0	
Ajustări la cheltuielile de personal în urma propunerii autorităților publice		-298,3	-0,3	-59,8
2. Cheltuieli pentru măsuri de politici noi		58500,0	61501,0	209268,1
<i>inclusiv</i>				
<i>2.1. Alocări suplimentare</i>		<i>58500,0</i>	<i>61501,0</i>	<i>209268,1</i>
Majorarea salariilor din anul 2013			16,4	123,9
Programul de reabilitare a Rețelelor de Transport Electric	Legea nr. 160 -XVI din 12.07.2007	58500,0	61484,6	209144,2
Proiect/estimat		419022,2	408410,8	569828,7

Datele menționate denotă, că cheltuielile prevăzute pe anul 2013 pentru menținerea măsurilor de politică existentă în domeniu (linia de bază) vor consuma 360,5 mil. lei sau 86,0 la sută, iar pentru implementarea politicilor noi - 58,5 mil. lei sau 14,0 la sută din resursele prevăzute pentru ramura dată.

În anul 2013 vor continua implementarea prevederilor *acordului de suport bugetar în domeniul sectorului energetic* pentru care se planifică 200,4 mil. lei care vor fi utilizate prin intermediul Fondului de eficiență energetică și reformele în sectorul energetic prin

implementarea proiectelor de eficiență energetică și în domeniul resurselor energetice regenerabile cu suportul grantului Comisiei Europene.

De asemenea, va continua *construcția conductei de gaze Iași – Ungheni* pentru care în proiect sunt planificate 140,0 mil. lei. Până la finele anului 2013 se preconizează finalizarea construcției acestui obiect.

Majoritatea cheltuielilor grupei date, și anume cele gestionate de către Ministerul Economiei sunt fundamentate într-un program, cu următoarele obiective:

mii lei

Cod	Program/subprogram	Obiective	Suma		
			2013 proiect	2014 estimat	2015 estimat
Programul 58 "Dezvoltarea sectorului energetic"			418622,2	395910,8	557828,7
58 01	Elaborarea politicii și management în sectorul energetic	Dezvoltarea capacităților instituționale ale Agenției pentru Eficiență Energetică și promovarea măsurilor de eficiență energetică și de valorificare a surselor de energie	40638,7	32827,0	3527,3
58 02	Dezvoltarea sistemului național de aprovizionare cu apă și canalizare	Crearea interconexiunilor în sistemul de gaze naturale cu România	140000,0		
58 03	Dezvoltarea sectorului electric	Sporirea securității și eficienței rețelelor electrice de transport, prin reducerea pierderilor de energie electrică până la 3 la sută către anul 2015	58500,0	174984,6	471178,8
58 04	Eficiență energetică și surse regenerabile de energie	Implementarea politicii statului în domeniul eficienței energetice și surselor de energie regenerabilă. Supravegherea evoluției situației în domeniul eficienței energetice și surselor de energie regenerabilă.	170683,5	188099,2	83122,6

Performanța programului respectiv se regăsește în Tabelul nr.13 la Nota informativă.

În anul 2013 la grupa dată vor derula 3 proiecte cu finanțare externă precum urmează.

Proiectul "Reforma sectorului energetic și sporirea eficienței în sectorul energetic"

Pentru anul 2013 sunt preconizate realizarea următoarelor activități:

- asistență tehnică pentru elaborarea unui program de investiții prioritare în sectorul de încălzire centralizată din Chișinău.

Pentru activitățile menționate se planifică cheltuieli din granturi, în sumă de 8800,0 mii lei.

Proiectul "Sporirea capacității Ministerului Economiei în domeniul eficienței energetice și a resurselor regenerabile în sectorul energetic"

Pentru anul 2013 sunt preconizate realizarea următoarelor activități:

- acordarea asistenței în elaborarea actelor normative;
- organizarea seminarelor cu tematica eficienței energetice;

- instruirea personalului Agenției de Eficiență Energetică.

Pentru activitățile menționate se planifică cheltuieli din granturi, în sumă de 8970,0 mii lei.

Proiectul ”Reabilitarea rețelelor electrice”:

Pentru anul 2013 sunt preconizate realizarea următoarelor activități:

- Schimbarea reactorului la stație Vulcănești 400 kV;
- Instalarea transformatorului la stație Selimaș 110/10 kV ;
- Construcția și instalarea unei celule de 110 kV la stație Edineț 110/10 kV;
- Schimbarea întrerupătorilor 110 kV BMT-110 la stația „Moldelectrica”;
- Schimbarea întrerupătorilor 110 kV MMO-110 la stația „Moldelectrica”;
- Reconstrucția stației Bălți Centru 110/10 kV ;
- Reconstrucția stației Otaci 110/10 kV – 1 buc;
- Reconstrucția liniei de transport electric 110 kV Chișinău-Hîncești;

Pentru activitățile menționate se planifică cheltuieli din credite, în sumă de 58500,0 mii lei.

8.17. Deservirea datoriei de stat

Cheltuieli pentru serviciul datoriei de stat

	executat 2010	executat 2011	aprobat 2012	proiect 2013	proiect 2013 față de:			
					executat 2011		aprobat 2012	
					+,-	%	+,-	%
Cheltuieli, total	547,6	662,4	781,9	669,6	7,2	101,1	-112,3	85,6
<i>inclusiv pe componente:</i>								
componenta de bază	547,6	662,4	781,9	669,6	7,2	101,1	-112,3	85,6
<i>Pondere în totalul cheltuielilor bugetului de stat, %</i>	<i>2,91</i>	<i>3,31</i>	<i>3,53</i>	<i>2,84</i>	<i>x</i>	<i>x</i>	<i>x</i>	<i>x</i>

mil.lei

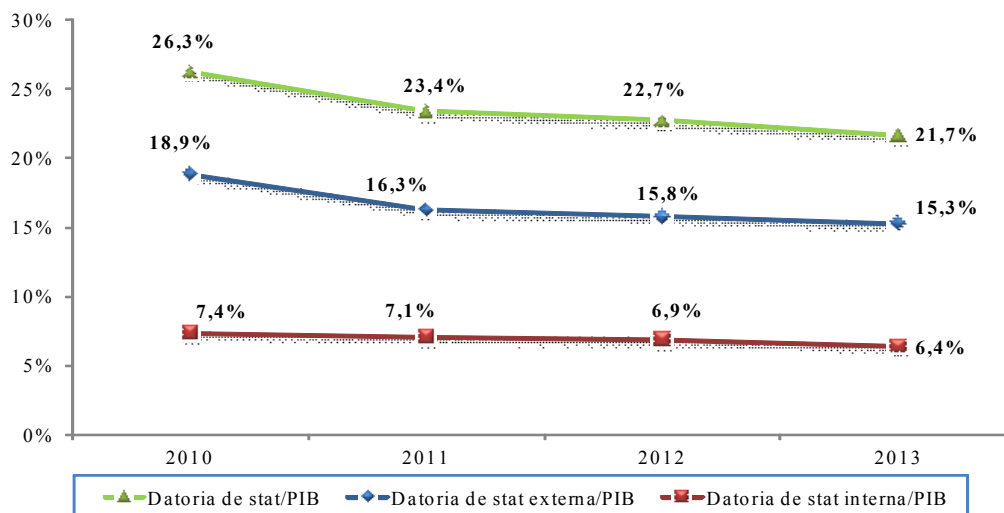
Obiectivele de bază ale managementului datoriei de stat în anul 2013:

- asigurarea finanțării necesităților bugetare la cel mai mic cost posibil și la nivel optim de risc;
- continuarea dezvoltării pieței valorilor mobiliare de stat prin depunerea eforturilor întru sporirea maturității valorilor mobiliare de stat prin emisiuni pe termen mai lung de circulație;
- răscumpărarea treptată a VMS aflate în portofoliul Băncii Naționale a Moldovei și VMS emise pentru asigurarea stabilității financiare;
- limitarea extinderii garanțiilor de stat la cazurile care promovează proiectele investiționale prioritare pentru economia națională
- onorarea obligațiilor de plată.

Stocul datoriei de stat

- La situația din 31 decembrie 2013 se preconizează ca soldul datoriei de stat va constitui 21550,4 mil lei și comparativ cu situația de la 31 decembrie 2012 se va majora cu 1069,5 mil lei. Ponderea datoriei de stat în PIB la sfârșitul anului 2013 va constitui 21,8 %, ceea ce va fi cu 1,0 p.p mai puțin decât estimat la finele anului 2012.

Ponderea datoriei de stat in PIB, 2010-2013

Datoria de stat internă

La situația din 31 decembrie 2013 soldul datoriei de stat interne poate constitui 6395,7 mil. lei, dintre care: VMS emise pe piața primară – 4346,0 mil. lei, VMS convertite – 1863,4 mil. lei și VMS emise pentru stabilități financiare – 186,3 mil. lei.

În scopul finanțării măsurilor prevăzute în bugetul de stat, în anul 2013 se prevede a comercializa suplimentar VMS pe piața primară în sumă de 480 mil. lei (preponderent vor fi emise VMS cu termenul de circulație până la un an: 91 zile, 182 și 364 zile, precum și Obligațiuni de stat cu termenul de circulație 2 ani). Totodată, se prevede a reduce datoria Guvernului față de Banca Națională a Moldovei pe împrumuturi cu 200,0 mil. lei, precum și a răscumpăra VMS emise pentru asigurarea stabilității financiare în sumă de 93,1 mil. lei.

Astfel, la situația din 31 decembrie 2013 ponderea datoriei de stat interne în PIB fiind de 6,4 la sută sau cu o descreștere de 0,5 puncte procentuale față de anul 2012.

Datoria de stat externă

Conform estimărilor la situația din 31 decembrie 2013 soldul datoriei de stat externe va constitui 15 154,7 mil. lei (echivalentul a 1 251,4 mil. dolari SUA), ceea ce reprezintă o majorare cu 882,6 mil. lei (echivalentul a 62,1 mil. dolari SUA) sau cu 6,2 puncte procentuale față de soldul datoriei de stat externe la situația din 31 decembrie 2012 în valori nominale, majorarea soldului datoriei de stat externe se explică prin depășirea sumelor intrărilor externe preconizată pentru anul 2013 asupra rambursărilor pentru același an. Totodată, ca pondere în PIB soldul datoriei de stat externe va înregistra la finele anului 2013 o diminuare cu 0,5 % față de anul 2012.

Astfel, structura soldului datoriei de stat externe la situația din 31 decembrie 2013 va fi compusă din:

-datoria față de creditorii multilaterali – 13 002,5 mil. lei (echivalentul a 1 073,7 mil. dolari SUA), ceea ce reprezintă aproximativ 85,8% din totalul soldului datoriei de stat externe;

- datoria față de creditorii bilaterali – 2 112,2 mil. lei (echivalentul a 174,4 mil. dolari SUA), ceea ce reprezintă aproximativ 13,9% din totalul soldului datoriei de stat externe;

- datoria față de creditorii comerciali – 40,0 mil. lei (echivalentul a 3,3 mil. dolari SUA), ceea ce reprezintă aproximativ 0,3% din totalul soldului datoriei de stat externe.

Conform datelor estimate se observă ca ponderea datoriei față de creditorilor multilaterali în soldul total al datoriei de stat externe va înregistra o majorare pe parcursul anului 2013 față de anul 2012 cu 2,8%, iar ponderea datoriei față de creditorii bilaterali și comerciali va înregistra o diminuare cu aproximativ 2,6% și, respectiv 0,2%.

În anul 2013 sunt planificate valorificările împrumuturilor de stat externe în sumă de 1 443,5 mil. lei (echivalentul a 119,3 mil. dolari SUA).

Totodată, pe parcursul anului 2013 sunt planificate rambursări de împrumuturi de stat externe în valoare totală de 711,6 mil. lei (echivalentul a 58,8 mil. dolari SUA), ceea ce reprezintă o majorare cu 179,1 mil. lei sau cu 33,6% față de sumele aprobate în Legea bugetului de stat pe anul 2012, această majorare este cauzată de finalizarea perioadei de grație și începerea rambursării sumei principale pentru unele credite contractate anterior. Inclusiv, pentru anul 2013, vor fi rambursate împrumuturi de stat externe în favoarea:

- creditorilor multilaterali – 368,5 mil. lei (echivalentul a 30,5 mil. dolari SUA), ceea ce reprezintă o pondere de 51,8% din suma totală a rambursărilor;
- creditorilor bilaterali – 317,2 mil. lei (echivalentul a 26,2 mil. dolari SUA), ceea ce reprezintă o pondere de 44,6% din suma totală a rambursărilor;
- creditorilor comerciali – 25,9 mil. lei (echivalentul a 2,1 mil. dolari SUA), ceea ce reprezintă 3,6% din suma totală a rambursărilor.

Astfel, pe parcursul anului 2013 cel mai mare volum al rambursărilor de împrumuturi de stat externe va fi direcționat întru rambursarea datoriei față de Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare în valoare de 249,2 mil. lei (echivalentul a 20,6 mil. dolari SUA), ceea ce reprezintă o pondere de 35,0% din volumul total al rambursărilor, urmată de Guvernului Rusiei, suma rambursărilor față de care vor constitui 176,9 mil. lei (echivalentul a 14,6 mil. dolari SUA), ceea ce reprezintă o pondere de 24,9% din totalul rambursărilor și Asociația Internațională de Dezvoltare în favoarea căreia vor fi efectuate rambursări în sumă totală de 62,0 mil. lei (echivalentul a 5,1 mil. dolari SUA), ceea ce reprezintă o pondere de 8,7% din totalul rambursărilor.

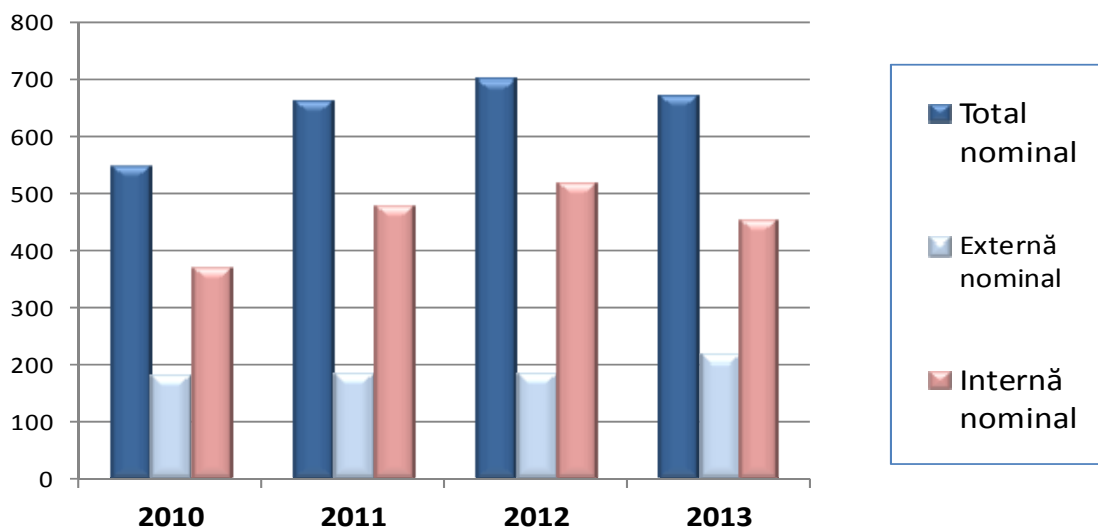
Garanțiile de stat externe.

În anul 2013 nu este prevăzută acordarea garanțiilor de stat externe noi.

La situația din 31 decembrie 2013 soldul garanțiilor de stat externe nu va depăși suma de 19,3 mil. lei (echivalentul a 1,6 mil. dolari SUA), ceea ce reprezintă o diminuare cu 18,5 mil. lei (echivalentul a 1,6 mil. dolari SUA), sau cu 48,9%, fapt determinat de efectuarea rambursărilor pentru împrumutul garantat. Garanția externă a fost acordată în

baza hotărîrii aprobate anterior în favoarea Societății pe Acțiuni ”Apă -Canal Chișinău” pentru împrumutul extern contractat de la Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare. Totodată, pe parcursul anului 2014, va fi efectuată integral rambursarea împrumutului extern garantat.

Evoluția serviciului datoriei de stat pe anii 2010-2013 se prezintă în următoarea diagramă.

Cheltuielile legate de *serviciul datoriei de stat* în anul 2013 se estimează în sumă de 669.6 mil lei, ceea ce constituie cu 1,1 % mai mult decât executat în anul 2011 din cauza majorării cheltuielilor legate de serviciul datoriei de stat externe.

Serviciul datoriei de stat interne.

În anul 2013 cheltuielile pentru serviciul datoriei de stat interne se estimează în sumă de 451,6 mil. lei. Comparativ cu cele executate în anul 2011, acestea sînt mai mici cu 26,9 mil. lei. Comparativ cu cele aprobate pe anul 2012, cheltuielile prevăzute în anul 2013 sînt mai mici cu 154,9 mil. lei sau cu 25,5%. Această diminuare a cheltuielilor rezultă din micșorarea ratelor dobînzii la valorilor mobiliare de stat emise pe piața primară în anul 2012.

La estimarea cheltuielilor pentru serviciul *VMS emise pe piața primară* în anul 2013 a fost luată în calcul rata medie a dobînzii în mărime de 8,0% pentru VMS emise prin licitații în volum mediu de 3871,0 mil. lei. Totodată, s-a ținut cont și de plata cupoanelor la Obligațiunile de stat plasate prin subscriere, la o rată medie a dobînzii de 7,0%.

În scopul diminuării riscurilor de refinanțare a datoriei de stat interne, în anul 2013 se prevede diminuarea treptată a volumului de comercializare a Bonurilor de trezorerie cu scadența 91 zile (de la 45 mil. lei pînă la 40 mil. lei) și majorarea treptată a volumului de comercializare a Bonurilor de trezorerie cu scadența 364 zile, de la 30 mil. lei în anul 2012 pînă la 32-34 mil. lei în anul 2013.

Cheltuielile pentru serviciul *VMS convertite* au fost estimate reieșind din volumul mediu al VMS convertite (1963,4 mil. lei) și rata medie a dobînzii în mărime de 7,0%. În

anul 2013 VMS convertite la fel vor fi reemise pe termen de 91 zile. În decursul anului se prevede a răscumpăra de la Banca Națională a Moldovei VMS convertite în sumă de 200 mil. lei.

Astfel, din suma totală 451,6 mil. lei pentru serviciul datoriei de stat interne, serviciul *VMS emise pe piața primară* și *VMS convertite* vor constitui 314,2 mil. lei și 137,4 mil. lei, respectiv.

Serviciul datoriei de stat externe.

Pe parcursul anului 2013, cheltuielile pentru serviciul datoriei de stat externe se estimează în sumă de 218,0 mil. lei (echivalentul a 18,0 mil. dolari SUA). Comparativ cu cheltuielile planificate în Legea bugetului de stat pe anul 2012, acestea vor înregistra o majorare cu 42,6 mil. lei (echivalentul a 3,1 mil. dolari SUA), ceea ce reprezintă o majorare cu 24,3%, majorarea fiind cauzată de valorificarea împrumuturilor de stat externe precum și de fluctuația cursului valutar, în special al cursului dolarului SUA față de alte valute străine. Inclusiv, pentru anul 2013 serviciul datoriei de stat externe pe creditori va constitui:

- *creditori multilaterali* – 147,3 mil. lei (echivalentul a 12,2 mil. dolari SUA), ceea ce reprezintă o pondere de 67,6% din totalul plăților pentru dobânzi;
- *creditori bilaterali* – 58,3 mil. lei (echivalentul a 4,8 mil. dolari SUA), ceea ce reprezintă o pondere de 26,7% din totalul plăților pentru dobânzi;
- *creditori comerciali* – 12,4 mil. lei (echivalentul a 1,0 mil. dolari SUA), ceea ce reprezintă 5,7% din totalul plăților pentru dobânzi.

Astfel, ponderea majoră a serviciului datoriei de stat externe este alocată pentru creditorii multilaterali, această pondere este explicată prin existența unui sold al datoriei de stat externe față de creditorii multilaterali în proporție de aproximativ 83,0% la finele anului 2012, pentru care urmează a plăti dobânzi pe parcursul anului 2012.

8.18. Completarea rezervelor de stat

mil. lei

	executat 2010	executat 2011	aprobat 2012	proiect 2013	proiect 2013 față de:			
					executat 2011		aprobat 2012	
					+, -	%	+, -	%
Cheltuieli, total	40,7	33,5	64,3	44,8	11,3	133,7	-19,5	69,7
<i>inclusiv pe componente:</i>								
componenta de bază	10,0	10,3	33,9	14,4	4,1	139,8	-19,5	42,5
mijloace speciale	30,7	23,2	30,4	30,4	7,2	131,0		100,0
<i>Ponderea în totalul cheltuielilor bugetului de stat, %</i>	<i>0,22</i>	<i>0,17</i>	<i>0,29</i>	<i>0,19</i>	<i>x</i>	<i>x</i>	<i>x</i>	<i>x</i>

Cheltuielile bugetului de stat pe anul 2013 destinate pentru completarea rezervelor de stat sunt în creștere cu 11,3 mil. lei sau cu 33,7 la sută față de cele executate în anul 2011 și în diminuare cu 19,5 mil. lei sau cu 30,3 la sută față de cele aprobate pe anul 2012.

Factorii care au determinat modificări cu caracter financiar în cadrul grupei se expun în continuare:

		mii lei		
	Referința la documentul de politici	2013 proiect	2014 estimat	2015 estimat
Aprobat 2012		64348,1	x	x
Proiect 2013		x	44796,3	x
Estimat 2014		x	x	44736,9
1. Modificări la linia de bază, total		-19864,2	-610,1	98232,3
inclusiv:				
<i>1.1. Alocări suplimentare</i>				
Administrarea rezervelor materiale	Legea nr.589-XIII din 22.09.1995	221,5	198,0	83,6
Indexarea cheltuielilor pentru mărfuri și servicii	Indicatorii macroeconomici	44,0	46,2	83,6
Majorarea salariilor, impactul majorărilor anului 2012	Legea nr.48 din 22.03.2012, Legea nr.355 din 23.12.2005	600,0		
Crearea SIA „Registrul rezervelor materiale ale statului”	Hotărârea Guvernului nr.268 din 08.04.2009	800,0		
Deservirea rezervelor de stat			151,8	
<i>1.2. Economii, cheltuieli de o singură dată, alte rezerve interne</i>				
Crearea rezervelor de stat		-21500,0		98220,0
Ajustări la cheltuieli de personal în urma propunerii autorităților publice		-22,1		
Administrarea rezervelor materiale	Legea nr.589-XIII din 22.09.1995		-8,1	-0,5
Deservirea rezervelor de stat		-7,6		-70,8
Crearea SIA „Registrul rezervelor materiale ale statului”	Hotărârea Guvernului nr.268 din 08.04.2009		-800,0	
2. Cheltuieli pentru măsuri de politici noi, total		312,4	550,7	1016,6
inclusiv:				
<i>2.1. Alocări suplimentare</i>				
Majorarea salariilor începînd cu 2013	Legea nr.355 din 23.12.2005, Legea nr.48 din 22.03.2012	312,4	550,7	1016,6
Proiect / estimat		44796,3	44736,9	143985,8

Datele menționate denotă, că cheltuielile prevăzute pe anul 2013 pentru menținerea măsurilor de politică existentă în domeniu (linia de bază) vor constitui 44,5 mil. lei sau 99,3 la sută, iar pentru promovarea măsurilor de politici noi în domeniul salarizării – 0,3 mil. lei sau 0,7 la sută din resursele prevăzute pentru ramura dată.

Una din sarcinile de importanță primordială ale rezervelor materiale ale statului este intervenirea operativă pentru asigurarea funcționării stabile a economiei naționale, protecția populației în situații excepționale. Succesul funcționării sistemului rezervelor materiale și gradul de operativitate al dirijării stocurilor deținute depind, în mare măsură, de înzestrarea sistemului cu tehnologii și tehnici moderne de evidență și control al bunurilor livrate și de capacitatea de utilizare a lor. În scopul creării sistemului informațional automatizat „Registrul rezervelor materiale ale statului” pe anul 2013 se prevăd alocații în sumă de 800,0 mii lei.

Cheltuielile din contul *mijloacelor speciale* se prevăd în sumă de 30,4 mil. lei și sunt la nivelul aprobat pe anul 2012.

8.19. Alte servicii legate de activitatea economică

	executat 2010	executat 2011	aprobat 2012	proiect 2013	mil. lei			
					proiect 2013 față de:			
					executat 2011		aprobat 2012	
					+, -	%	+, -	%
Cheltuieli, total	182,7	396,9	217,0	227,4	-169,5	57,3	10,4	104,8
<i>inclusiv pe componente:</i>								
componenta de bază	60,7	129,8	148,7	213,2	83,4	164,3	64,5	143,4
mijloace speciale	13,7	1,5	0,6	0,6	-0,9	40,0	0,0	100,0
proiecte finanțate din surse externe	108,3	265,6	67,7	13,6	-252,0	5,1	-54,1	20,0
<i>Pondere în totalul cheltuielilor bugetului de stat, %</i>	<i>0,97</i>	<i>1,98</i>	<i>0,98</i>	<i>0,96</i>	<i>x</i>	<i>x</i>	<i>x</i>	<i>x</i>

Cheltuielile pentru grupa dată sunt prevăzute în proiect pe anul 2013 cu o majorare de 10,4 mil. lei față de cheltuielile aprobate în anul 2012. Situația în cauză este determinată de majorarea alocațiilor la componenta de bază cu 64,5 mil. lei sau cu 43,4 la sută și diminuarea cheltuielilor în cadrul proiectelor cu finanțare externă - cu 54,1 mil. lei sau de circa 2 ori.

Principalele măsuri și activități prevăzute în proiectul de buget pe anul 2013 sunt următoarele:

- 116,9 mil. lei - pentru implementarea politicilor privind protecția consumatorului, securitatea industrială, susținerea micului business și activități ce țin de promovarea exporturilor, care urmează a fi monitorizate de către Ministerul Economiei și gestionate de către instituțiile din subordinea acestuia la îndeplinirea sarcinilor și atribuțiilor funcționale din care:
 - fondul de garantare destinat creditării afacerilor în sectorul rural - 9,4 mil. lei;
 - crearea centrelor de afaceri - 9,6 mil. lei;
 - scheme de granturi pentru susținerea întreprinderilor mici și mijlocii - 31,8 mil. lei;
 - programul de atragere a remitențelor în economie (PARE 1+1) - 15,9 mil. lei;

- măsuri de susținere a întreprinderilor mici și mijlocii (traininguri pentru direcțiile economice raionale, cursuri pentru micii antreprenori) – 3,2 mil. lei.
- 55,3 mil. lei - Agenției Relații Funciare și Cadastru pentru implementarea politicilor ce țin de protecția solurilor, dezvoltarea relațiilor funciare și cadastrale, stabilirea valorii impozabile la impozitarea bunurilor imobiliare;
- 33,4 mil. lei - Ministerului Finanțelor pentru continuitatea măsurilor de abilitare economică a tinerilor, prin intermediul programului de abilitare economică a tinerilor (PNAET) – 33,4 mil. lei;
- 17,7 mil. lei - Ministerului Dezvoltării Regionale și Construcțiilor pentru Fondul pentru dezvoltare regională;
- și 4,1 mil. lei - Agenției Turismului pentru îndeplinirea sarcinilor și atribuțiilor prevăzute de legislație.

Factorii care au determinat modificări cu caracter financiar în cadrul grupei se expun în continuare:

		mii lei		
	Referință la documentul de politici	2013 proiect	2014 estimat	2015 estimat
Aprobat 2012		217,0	x	x
Proiect 2013		x	227,4	x
Estimat 2014		x	x	214,3
1.Modificări la linia de bază, total		-33,4	9,0	-17,3
<i>1.1.Alocări suplimentare</i>		26,3	36,1	4,2
asigurarea funcționalității instituțiilor		3,4	0,2	0,2
fondul de dezvoltare regională		12,5	17,4	
Programul Național de Abilitare Economică a Tinerilor				
Fondul de garantare destinat sectorului rural de afaceri		Hotarirea Guvernului nr. 664 din 3 iunie 2008	0,4	6,7
Programul pentru atragerea remitențelor în economie PARE 1+1			1,1	
programul de valorificare și ameliorare a solurilor		Hotarirea Guvernului nr. 972 din 18 octombrie 2010	4,9	4,1
proiectul " Granul pentru promovarea eforturilor privind ajustările economice structurale"		Legea nr. 1308-XIII din 25.07.1997	4,0	3,0
<i>1.2.Economii, cheltuieli de o singură dată, alte rezerve interne</i>				4,0
fondul de dezvoltare regională				4,7
crearea centrelor de afaceri				
Proiectul "Ameliorarea competitivității"				
proiectul " Elaborarea și managementul politicii în domeniul macroeconomic și de dezvoltare a economiei"				
proiectul " Granul pentru promovarea eforturilor privind ajustările economice structurale"				
2.Cheltuieli pentru măsuri de politici noi, total		43,8	-31,1	1,5
<i>2.1.Alocări suplimentare</i>		43,8	0,4	1,6

	Referință la documentul de politici	2013 proiect	2014 estimat	2015 estimat
majorarea salariilor, începînd cu anul 2013		0,1	0,4	1,6
activități de acreditare și de evaluare a conformității	Legea nr. 235 din 01.12.2011	2,0		
reorganizarea Institutului Național de Standardizare și Metrologie prin crearea a două instituții publice aparte	Legea 590-XIII din 22.09.1995, Legea 647-XVI din 17.11.1995	7,4		
măsuri de susținere a micului business		34,3		
<i>2.2.Economii, cheltuieli de o singură dată, alte rezerve interne</i>				
măsuri de susținere a micului business			-31,5	-0,1
Proiect/estimat		227,4	214,3	198,5

Partea majoră a cheltuielilor grupei date sunt fundamentate pe 4 programe, în cadrul cărora autoritățile publice și-au asumat obiective precum urmează:

mii lei					
Cod	Program/ subprogram	Obiective	2013 proiect	2014 estimat	2015 estimat
Programul 50 "Serviciile generale economice și comerciale"			133896,4	93553,2	94307,8
50 01	Promovare a exporturilor	Elaborarea și implementarea activităților ce țin de promovarea exporturilor, atragerea investițiilor și promovarea imaginii țării.	18838,6	14981,0	14639,7
50 03	Suștinere a întreprinderilor mici și mijlocii	Crearea condițiilor propice dezvoltării sectorului întreprinderilor mici și mijlocii	103785,3	66993,6	66993,6
50 04	Protecție a consumatorului	Prevenirea plasării pe piață a produselor și a prestării serviciilor neconforme cu cerințele prescrise și declarate, în vederea protecției populației, precum și eficientizarea activităților ce țin de informarea și educarea consumatorilor.	6486,3	6658,5	7249,7
50 05	Securitate industrială	Asigurarea funcționării obiectelor industriale periculoase în condiții de siguranță și inofensivitate în vederea protecției populației și a mediului înconjurător.	4786,2	4920,1	5424,8
Programul 52 "Standardizare și metrologie"			13897,5	13897,5	13897,5
52 02	Dezvoltarea sistemului național de standardizare	Majorarea ponderii standardelor naționale armonizate cu cele europene și internaționale pînă la 50% pînă în 2015.	4500,0	4500,0	4500,0
52 03	Dezvoltarea sistemului național de metrologie	Asigurarea trasabilității permanente a măsurărilor efectuate în RM la sistemul internațional de unități și recunoașterea internațională a acestor măsurări	7397,5	7397,5	7397,5
52 04	Dezvoltarea sistemului național de acreditare	Îmbunătățirea continuă a activităților prestate de organismul național de acreditare în scopul recunoașterii acreditării naționale la nivel european și internațional.	2000,0	2000,0	2000,0

Cod	Program/ subprogram	Obiective	2013 proiect	2014 estimat	2015 estimat
Programul 69 "Geodezia, cartografia și cadastrul"			69066,4	72295,8	71593,0
69 01	Elaborare a politicii și management în domeniul geodeziei, cartografiei și cadastrului	Asigurarea realizării eficiente a politicii statului în domeniul administrării fondului funciar și reglementării relațiilor funciare, cadastrului și evaluării bunurilor imobile, geodeziei, cartografiei și geoinformaticii	4931,2	5160,6	5457,8
69 02	Dezvoltare a relațiilor funciare și a cadastrului	Înregistrarea tuturor bunurilor imobile, consolidarea terenurilor agricole proprietate privată, investigații pedologice	12707,0	12707,0	12707,0
69 03	Valorificare a terenurilor noi și sporire a fertilității solurilor	Valorificarea terenurilor noi și sporirea fertilității solurilor	22000,0	25000,0	29000,0
69 04	Sistem de evaluare și reevaluare a bunurilor imobiliare	Stabilirea valorii de piață a tuturor bunurilor imobile în scopul impozitării	14000,0	14000,0	14000,0
69 05	Geodezie, cartografie și geoinformatică	Stabilirea frontierei de stat între Republica Moldova și Ucraina, precum și asigurarea statului în producție și informație topo-geodezică și cartografică	15428,2	15428,2	10428,2
Programul 66 "Dezvoltarea turismului"			4105,0	4145,6	4445,6
66 02	Dezvoltare a turismului	Elaborarea politicilor și actelor normative	4105,0	4145,6	4445,6
Total pe programe			230456,5	183892,1	184243,9

Performanța programelor respective se regăsește în Tabelul nr.13 la Nota informativă.

Cheltuielile la component *mijloace speciale* în anul 2013 se prevăd în sumă de 0,6 mil.leiși sunt la nivelul aprobat pe anul 2012.

În anul 2013 la grupa dată vor derula 2 *proiecte cu finanțare externă*, precum urmează:

Proiectul „Ameliorarea competitivității”:

Pentru activitățile preconizate în anul 2013 se preconizează cheltuieli în sumă de 8,6 mil.lei, care urmează a fi utilizate pentru finanțarea următoarele activități:

- procurări de bunuri (echipament metrologic);
- servicii de consultanță și trening;
- alocări de granturi co-finanțare;
- acoperirea cheltuielilor operaționale.

Grantul pentru promovarea eforturilor pentru ajustările economice structurale.

Se preconizează cheltuieli din contul soldurilor aferente granturilor externe - în sumă de 5,0 mil.lei

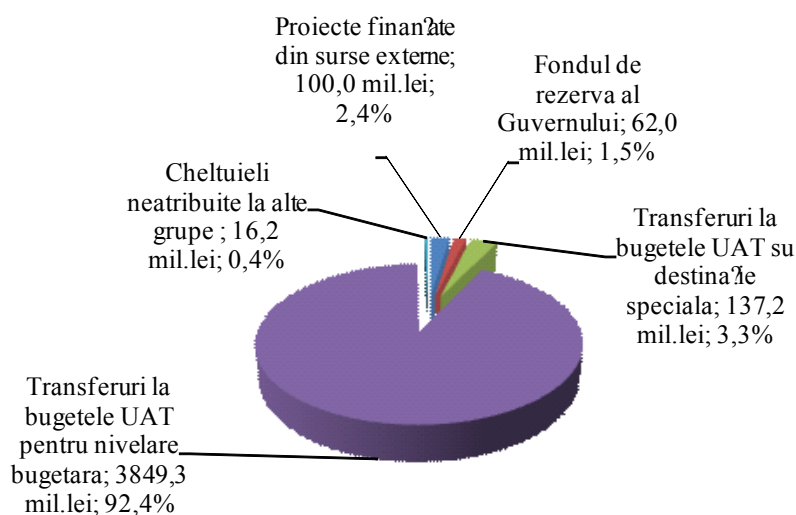
Mijloacele în cauză urmează a fi debursate pentru plata comisioanelor pentru servicii de procurări și pentru creditarea netă.

8.20. Activitățile și serviciile neatribuite altor grupuri principale

mil. lei

	Executat 2010	Executat 2011	Aprobat 2012	Proiect 2013	Proiect 2013 față de:			
					executat 2011		aprobat 2012	
					+,-	%	+,-	%
Cheltuieli, total	4537,4	4388,5	4243,4	4164,8	-223,7	94,9	-78,6	98,1
<i>inclusiv pe componente:</i>								
componenta de bază	4362,1	4119,1	4063,0	4064,8	-54,3	98,7	1,8	100,0
<i>inclusiv transferuri</i>	4,9	5,0						
proiecte finanțate din surse externe	180,2	274,4	180,4	100,0	-174,4	36,4	-80,4	55,4
<i>Pondere în totalul cheltuielilor bugetului de stat, %</i>	24,14	21,94	19,15	17,64	x	x	x	x

În structură, cheltuielile grupei date pe anul 2013 se reflectă în diagrama ce urmează:

La această grupă, cheltuielile majore revin transferurilor către bugetele UAT – 95,7 la sută (dintre care transferurile pentru nivelare bugetară – 92,4 la sută și cele cu destinație specială – 3,3 la sută), urmate de cheltuielile din cadrul proiectelor cu finanțare externă – 2,4 la sută, celelalte programe constituind circa 2 la sută.

Descrierea detaliată a transferurilor de la bugetul de stat către bugetele UAT se conține în capitolul Raporturile dintre bugetul de stat și bugetele unităților administrativ-teritoriale a prezentei Note informative.

Mijloacele pentru continuitatea programului de demarcare a frontierei de stat cu Ucraina sunt prevăzute în sumă de 13,8 mil. lei, ce constituie o depășire cu 5,0 mil. lei a celor aprobate pe anul 2012.

Fondul de rezervă al Guvernului pe anul 2013 este prevăzut în sumă de 62,0 mil. lei.

La grupa dată sunt reflectate 2 proiecte finanțate din surse externe, și anume:

Proiectul II al Fondului de Investiții Sociale. Pentru anul 2013 Fondul de Investiții Sociale din Moldova și-a propus implementarea microproiectelor de diverse tipologii:

- școli și grădinițe;
- ecologice;
- drumuri.

Cheltuielile planificate pentru finanțarea activităților proiectului sunt:

- din împrumuturi – 2,2 mil. lei;
- din granturi – 30,8 mil. lei;
- din contribuția Guvernului - 2,4 mil. lei.

Proiectul “Monitorizare și evaluare, unitatea de management”.

Pe anul 2013 se planifică cheltuieli din contul grantului în sumă de 66,9 mil. lei destinate întreținerii unității de implementare a proiectului.

8.23. Creditarea netă

mil. lei

	executat 2010	executat 2011	aprobat 2012	proiect 2013	proiect 2013 față de:			
					executat 2011		aprobat 2012	
					+,-	%	+,-	%
Cheltuieli, total	-136,7	-66,8	-92,2	-86,3	-19,5	129,2	5,9	93,6
<i>inclusiv pe componente:</i>								
componenta de bază	-148,5	-66,8	-92,2	-86,3	-19,5	129,2	5,9	93,6
<i>inclusiv alte instituții</i>	-11,8							
<i>Ponderea în totalul cheltuielilor bugetului de stat, %</i>	-0,73	-0,33	-0,42	-0,37	x	x	x	x

În anul 2013 se prevăd a fi rambursate la bugetul de stat mijloacele din împrumuturi recreditate din surse interne și externe și împrumuturi externe acordate sub garanția de stat, în sumă de 86,3 mil. lei.

Estimările incluse în proiectul bugetului pe anul 2013 s-au efectuat reieșind din rezultatele analizei situației financiare a beneficiarilor recreditați care au datorii pentru împrumuturile recreditate și împrumuturile acordate sub garanția de stat și posibilitatea reală de a încasa în buget sumele datorate.

Majorarea sumei de rambursare a datoriilor față de executat 2011 constituie 32,6 mil. lei sau 60,7 la sută. Această majorare se datorează parvenirii termenului de rambursare a împrumuturilor recreditate în cadrul proiectelor investiționale și împrumuturilor externe acordate sub garanția de stat, conform graficelor de rambursare relevante relațiilor contractuale.

Comparativ cu aprobat 2012 rambursarea datoriilor datorită fluctuațiilor cursurilor valutare s-a micșorat neesențial cu 5,8 mil. lei sau 6,3 la sută.

Rambursarea împrumuturilor de către instituțiile nefinanciare.

Pe parcursul anului 2013 se prevăd a fi rambursate, de către instituțiile nefinanciare beneficiari de împrumuturi recreditate din surse interne și externe, mijloace financiare, în

sumă de 36,4 mil. lei, cu o diminuare de 2,5 mil. lei sau 6,4 la sută față de suma executată pe anul 2011 și cu 0,6 mil. lei sau 1,7 la sută față de suma aprobată pe anul 2012.

Rambursarea împrumuturilor de către instituțiile financiare.

Pe parcursul anului 2013 se prevăd a fi rambursate, de către instituțiile financiare participante, recreditate prin intermediul Directoratului Liniei de Credit, mijloace financiare în sumă de 10,1 mil. lei, cu o majorare de 4,8 mil. lei sau 90,5 la sută față de suma executată pe anul 2011 și respectiv 3,2 mil. lei sau 46,3 la sută față de suma aprobată pe anul 2012.

Restabilirea mijloacelor dezafectate pentru onorarea garanțiilor de stat pentru împrumuturile externe.

Pe parcursul anului 2013 se prevăd a fi rambursate, de către instituțiile nefinanciare, mijloace financiare în sumă de 34,3 mil. lei, cu o majorare de 28,6 mil. lei sau 6,1 ori mai mult față de suma executată pe anul 2011 și cu o diminuare de 11,3 mil. lei sau 24,8 la sută mai puțin decât suma aprobată pe anul 2012. Majorarea cât și diminuarea este condiționată de operarea modificărilor asupra graficului de rambursare a datoriilor S.A. "Glass-Container Company" în urma încheierii Amendamentului nr.2 din 03.12.2010.

Rambursarea împrumuturilor de către bugetele de alt nivel.

Pe parcursul anului 2013 în bugetul de stat se prevăd a fi rambursate, de către autoritățile administrației publice locale de nivelul II, beneficiari de împrumuturi recreditate din surse externe în cadrul proiectelor investiționale, mijloace financiare în sumă de 5,5 mil. lei, cu o majorare de 1,7 mil. lei sau 44,7 la sută față de suma executată pe anul 2011 și respectiv față de suma aprobată pe anul 2012.

Fluctuațiile în cauză sunt condiționate de prevederile Contractelor încheiate cu beneficiarii de împrumuturi recreditate și/sau garanții și graficele de rambursare a acestora, precum și evoluția cursurilor valutare.

9. Raporturile dintre bugetul de stat și bugetele unităților administrativ-teritoriale

Conform cadrului legal existent, unitățile administrativ-teritoriale beneficiază de autonomie financiară și, respectiv, își elaborează și aprobă bugetele anuale proprii în limita resurselor financiare disponibile, care se formează din:

- venituri proprii;
- defalcări de la veniturile generale de stat, care reprezintă surse de reglementare a veniturilor sistemului bugetar;
- transferuri din fondul de susținere financiară a teritoriilor, format în componența bugetului de stat;
- transferuri cu destinație specială de la bugetul de stat;
- fonduri speciale;
- mijloace speciale;
- proiecte finanțate din surse externe.

Proiectul de lege a bugetului de stat, prevede aprobarea de către Parlament pentru bugetele unităților administrativ-teritoriale doar a transferurilor de la bugetul de stat din

fondul de susținere financiară a unităților administrativ-teritoriale pentru nivelare bugetară și a transferurilor cu destinație specială de la bugetul de stat către bugetele unităților administrativ-teritoriale.

Normativele defalcărilor procentuale de la veniturile generale de stat la bugetele unităților administrativ-teritoriale sînt stabilite prin Legea 397-XV din 16 octombrie 2003 privind finanțele publice locale, după cum urmează:

Venituri generale de stat	Normativul în %%		
	Bugetele raionale	Bugetele municipale Bălți și Chișinău	Bugetul central al UTA Găgăuzia
Impozitul din activitatea de întreprinzător	100	50	100
Taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele înmatriculate în Republica Moldova	50	50	50
Taxa pe valoare adăugată la mărfurile produse și serviciile prestate pe teritoriul Republicii Moldova			cel puțin 10%
Accizele la mărfuri (producția) supuse accizelor, fabricate pe teritoriu			cel puțin 50%

Totodată, prin art. 9 al proiectului de lege a bugetului de stat pe anul 2013, taxa pe valoarea adăugată la mărfurile și serviciile livrate de către agenții economici, înregistrați în unitatea teritorială autonomă Găgăuzia, precum și accizele la mărfurile supuse accizelor fabricate în această unitate, se prevăd a fi vărsate integral la bugetul central al acesteia.

Pentru stabilirea bazei fiscale a unităților administrativ-teritoriale pe anul 2013 s-au efectuat următoarele evaluări.

Veniturile proprii ale bugetelor unităților administrativ-teritoriale (cu excepția taxelor locale, mijloacelor și fondurilor speciale) se estimează în sumă totală de 2733,8 mil. lei, cu 212,6 mil. lei sau 8,4 la sută mai mult decît a fost luat în calcul la stabilirea raporturilor cu bugetul de stat pe anul 2012.

În anul 2013, în unitățile administrativ-teritoriale se preconizează a fi colectate *venituri generale de stat* (de la care se fac defalcări la bugetele unităților administrativ-teritoriale), în sumă totală de 2 241,5 mil. lei, cu 231,1 mil. lei sau cu 11,5 la sută mai mult decît a fost luat în calcul la stabilirea raporturilor între bugetul de stat și bugetele unităților administrativ-teritoriale pe anul 2012.

Conform normativelor, din veniturile generale de stat la dispoziția bugetelor unităților administrativ-teritoriale se lasă 1336,7 mil. lei sau 59,6 la sută din suma totală, colectată în teritoriu.

Taxele locale se prognozează în sumă de 341,4 mil. lei, cu 52 mil. lei sau 18 la sută mai mult ca în anul 2012.

Veniturile fondurilor speciale și a mijloacelor speciale pentru anul 2013 sînt prognozate în sumă de 9,3 mil.lei și, respectiv, 223,6 mil.lei.

Ca urmare a evaluărilor efectuate, partea de venituri a bugetelor unităților administrativ-teritoriale, colectate în teritoriu, pentru anul 2013 se estimează în sumă totală de 4644,8 mil.lei, ceea ce e cu 410,9 mil.lei sau cu 9,7 la sută mai mult decît a fost luat în calcul la stabilirea raporturilor între bugetul de stat și bugetele unităților administrativ-teritoriale pentru anul 2012.

Totodată, la evaluarea bazei fiscale și estimarea veniturilor ce revin la un locuitor, taxele locale, veniturile fondurilor speciale, mijloacele speciale, precum și mijloacele de la privatizarea sau vînzarea proprietății publice a unităților administrativ-teritoriale nu se iau în considerare, acestea servind drept surse suplimentare pentru efectuarea cheltuielilor, comparativ cu cele medii ce revin la un locuitor.

E de menționat, că mijloacele de la privatizarea sau vînzarea proprietății publice a unităților administrativ-teritoriale nu se atribuie la veniturile bugetului, dar sînt sursă de finanțare a deficitului bugetelor unităților administrativ-teritoriale. Suma acestora pentru anul 2013 se estimează în volum total de 81,2 mil.lei.

În scopul stabilirii sumei transferurilor de la bugetul de stat și bugetele unităților administrativ-teritoriale, la estimarea cheltuielilor bugetelor unităților administrativ-teritoriale pentru anul 2013 s-au luat în considerare următoarele particularități generale și particularități specifice:

Particularitățile generale

- actele normative și legislative, strategiile și programele care reglementează activitatea autorităților publice locale și a ramurilor (domeniilor) respective;

- datele Biroului Național de Statistică privind numărul de locuitori și structura demografică pe fiecare UAT la situația din 1 ianuarie 2012;

- la estimarea cheltuielilor de personal pentru anul 2013 s-au prevăzut mijloace pentru continuitatea implementării normelor de majorare a salariilor prevăzute în Legea nr.355-XVI din 23 decembrie 2005 cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar și Legea nr.48 din 22 martie 2012 privind salarizarea funcționarilor publici. Totodată se prevede, începînd cu 1 iunie, stabilirea salariului pentru I categorie de salarizare în mărime de la 900 lei angajaților salarizați conform Rețelei tarifare unice (cu excepția militarilor, efectivului de trupă și corpului de comandă).

- la planificarea cheltuielilor pentru remunerarea muncii s-a ținut cont de limitele preliminare a numărului de unități de personal pe anul 2013, diminuate cu numărul de angajați în ramura „Învățămînt”, în urma implementării măsurilor de reformă și ajustate cu factorii ce prevăd crearea unor instituții noi la ramura „Asigurarea și asistența socială” și alte reforme structurale;

- pentru localitățile din zona de securitate se vor aplica majorările la salariu prevăzute prin Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 82 din 25 decembrie 1992;

- la estimarea cheltuielilor pentru contribuții la bugetul asigurărilor sociale de stat sa menținut tariful de 23% față de cheltuielile de remunerare a muncii la care se vor calcula aceste contribuții;

- cota primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală sa menținut în cuantum de 3,5 %, față de cheltuielile de remunerare a muncii la care se calculează aceste prime;

- la planificarea cheltuielilor pentru plata mărfurilor și serviciilor (inclusiv cheltuieli pentru alimentație) se va ține cont de tarifele curente și de indicii de creștere a prețurilor de consum, precum și de necesitatea aplicării unui regim strict de economie, un accent deosebit fiind pus și pe îmbunătățirea procedurilor de achiziții publice.

Particularitățile specifice

Cheltuielile pentru întreținerea *aparaturii președintelui raionului, direcțiilor și secțiilor din subordinea consiliilor raionale și aparatului primăriilor.*

La stabilirea numărului de personal în autoritățile administrației publice locale (primării, aparatul președintelui raionului, direcțiilor și secțiilor din subordinea consiliilor raionale) pentru anul 2013 se vor lua în considerație prevederile Hotărârii Guvernului nr. 688 din 10 iunie 2003 „Cu privire la structura și statele de personal ale primăriilor satelor (comunelor), orașelor (municipiilor)” și Hotărârea Guvernului nr. 689 din 10 iunie 2003 „Cu privire la organigrama și statele de personal ale aparatului președintelui raionului, direcțiilor, secțiilor, altor subdiviziuni din subordinea Consiliului raional”, precum și de datele Biroului Național de Statistică privind numărul de locuitori în UAT la situația din 1 ianuarie 2012.

Cheltuielile medii pentru asigurarea activității unei unități de personal din organele administrației publice locale, în calcul pe an, cu excepția UTA Gagauzia sînt estimate în cuantum de 70573,42 lei pentru o unitate, iar pentru UTA Găgăuzia sînt estimate în cuantum de 74456,90 lei pentru o unitate.

Cheltuielile pentru *apărarea națională* s-au estimat ținînd cont de următoarele:

- pentru *recrutare* - în baza costului mediu al cheltuielilor prevăzute pentru un recrut pe anul 2013, în mărime de 415,90 lei, și numărul de recruți conform Hotărârii Guvernului nr. 199 din 6 aprilie 2012 „Cu privire la rezultatele îndeplinirii încorporării în serviciul militar în octombrie 2011 – ianuarie 2012 și încorporarea în serviciul militar în aprilie-iulie 2012”;

- pentru *centrele militare* – în baza cheltuielilor medii pentru întreținerea unui colaborator al acestor structuri, în cuantum de 12325,30 lei, raportat la numărul colaboratorilor, prevăzut conform Hotărârii Guvernului nr.735 din 16 iunie 2003 „Cu privire la structura și efectivul-limită ale serviciilor publice desconcentrate ale ministerelor, departamentelor și altor autorități administrative centrale” (cu modificările și completările ulterioare).

Conform activităților de reformă în organele afacerilor interne, începînd cu anul 2013 se prevede ca *poliția municipală* să fie finanțată de la bugetul de stat.

Cheltuielile pentru *învățămîntul public* s-au estimat precum urmează:

• pentru *instituții preșcolare* - în baza datelor Biroului Național de Statistică, privind numărul copiilor în vîrstă de la 3 pînă la 6 ani, înregistrați în fiecare teritoriu la 1 ianuarie 2012 și a costului mediu, posibil a fi asigurat de la bugetul de stat în anul viitor,

pentru întreținerea unui copil în aceste instituții, în cuantum de 9361,8 lei. Pentru mun. Chișinău a fost aplicat un coeficient de corectare de 1,064, dat fiind faptul, că cheltuielile suportate depășesc media pe republică.

- *pentru școli, gimnazii și licee se prevede implementarea metodei de finanțare pe bază de cost standard per elev la nivel național, în componența fondului de susținere financiară a unităților administrativ-teritoriale respective fiind prevăzute transferuri categoriale și transferuri categoriale complementare în sumă de 2798,4 mil. lei. Transferurile categoriale reprezintă mijloace financiare, calculate în bază de cost - standard, alocate cu titlu definitiv și în sumă absolută, de la bugetul de stat la bugetele raionale, în scopul finanțării instituțiilor de învățământ, iar transferurile categoriale complementare fiind mijloace financiare alocate cu titlu definitiv și în sumă absolută, de la bugetul de stat la bugetele raionale, în scopul prevenirii posibilei reduceri a bugetelor instituțiilor în legătură cu aplicarea formulei și în scopul stimulării procesului de raționalizare a rețelei de instituții de învățământ și de clase.*

Cuantumul normativului valoric pentru un „elev ponderat” și a normativului valoric pentru instituție, luat în calcul la stabilirea transferurilor categoriale, constituie 6282,0 lei și, respectiv, 380285,0 lei.

În vederea executării prevederilor art.213 al Codului muncii, în ceea ce privește asigurarea perfecționării profesionale a angajaților școlilor, gimnaziilor și liceelor, cheltuielile pentru instituțiile respective de învățământ au fost suplimentate cu 49,8 lei pentru fiecare elev din teritoriu (numărul elevilor a fost estimat în baza datelor din 1 ianuarie 2012 ale Biroului Național de Statistică privind numărul copiilor în vârstă de la 7 până la 16 ani, înregistrați în fiecare unitate administrativ-teritorială, majorat cu numărul elevilor claselor a X-XII, la situația din 1 octombrie 2011 (disponibil de facto la sfârșitul perioadei de gestiune) și diminuat cu numărul elevilor luat în calcul pentru școlile de tip internat).

- pentru acordarea *dejunurilor calde* elevilor claselor I-IV, în calcul s-a luat numărul elevilor claselor I-IV (inclusiv al elevilor claselor V-XII din liceul s. Doroțcaia, raionul Dubăsari), la situația din 1 octombrie 2011 (disponibil de facto la sfârșitul perioadei de gestiune), numărul de 155 zile alimentație și norma de alimentație din anul precedent, indexată la indicele de creștere a prețurilor de consum.

- *pentru instituțiile de tip-internat* – în baza numărului de copii, la situația din 1 octombrie 2011 (disponibil de facto la sfârșitul perioadei de gestiune) și a costului mediu pentru întreținerea unui copil în cuantum de 39092,9 lei *pentru gimnaziile (școlile) internat de cultură generală* și în cuantum de 38688,2 lei pentru școlile-internat cu regim special.

- *pentru liceele-internat cu profil sportiv* – în baza numărului de copii la situația din 1 octombrie 2011 și a costului mediu pentru întreținerea unui copil, în cuantum de 22440,2 lei.

- *pentru școlile auxiliare* – în baza numărului de copii, la situația din 1 octombrie 2011 în aceste instituții și a costului mediu pentru întreținerea unui copil în cuantum de 29618,6 lei.

- *pentru instituțiile extrașcolare* – în baza datelor din 1 ianuarie 2012 ale Biroului Național de Statistică privind numărul copiilor în vîrstă de la 7 pînă la 16 ani, înregistrați în fiecare UAT, majorat cu numărul elevilor claselor a X-XII, la situația din 1 octombrie 2011 (disponibil de facto la sfîrșitul perioadei de gestiune) și a costului mediu pentru întreținerea unui elev în aceste instituții, în cuantum de 627,1 lei.

Cheltuielile pentru acest tip de instituții includ și cheltuielile aferente *organizării odihnei de vară*.

- *pentru contabilitățile centralizate, cabinetele metodice și serviciile de deservire administrativă* – în baza unităților de personal luate în calcul, în anul precedent, la tipurile de instituții respective și a costului mediu pentru întreținerea unei unități în aceste instituții, posibil a fi asigurat din partea statului, în cuantum de 46463,7 lei.

- *pentru servicii de asistență psihopedagogică* – în baza unităților de personal, prevăzute pentru asigurarea îndeplinirii sarcinilor stabilite, în număr de 10 unități și a costului mediu pentru întreținerea unei unități în aceste instituții, posibil a fi asigurat din partea statului, în cuantum de 63390,0 lei.

Pentru acoperirea cheltuielilor legate de *organizarea și desfășurarea examenelor de absolvire a gimnaziilor, școlilor de cultură generală și liceelor* au fost incluse mijloace în cuantum de 5037,3 mii lei.

În vederea *asigurării și desfășurării olimpiadelor raionale*, cheltuielile pentru învățămînt au fost suplimentate cu 1212,4 mii lei.

În legătură cu particularitățile specifice din planurile de învățămînt privind *studierea limbilor minorităților naționale* au fost luate în calcul mijloace financiare suplimentare în volum total de 11447,0 mii lei, dintre care pentru raioanele Briceni - 779,7 mii lei, Cahul – 89,1 mii lei, Cantemir – 133,7 mii lei, Căușeni – 66,8 mii lei, Drochia – 37,1 mii lei, Edineț - 445,5 mii lei, Falești – 96,5 mii lei, Glodeni – 66,8 mii lei, Leova – 200,5 mii lei, Ocnîța – 66,8 mii lei, Orhei – 66,8 mii lei, Rîșcani – 549,5 mii lei, Taraclia – 1740,1 mii lei, mun.Bălți – 44,6 mii lei, mun.Chișinău – 839,1 mii lei și UTA Găgăuzia – 6224,4 mii lei.

Totodată, prin Hotărîrea Guvernului nr.351 din 29 mai 2012 a fost aprobat Regulamentul privind redirecționarea resurselor financiare în cadrul reformării instituțiilor rezidențiale. Astfel, întru susținerea *copiilor cu cerințe educaționale speciale* (educației incluzive), ce sunt integrați în școlile comunitare, cheltuielile pentru învățămînt au fost suplimentate cu 29864,5 mii lei pentru asigurarea acestora cu *cadre didactice de sprijin* și cu 37224,0 mii lei *pentru dotarea centrelor de resurse*, distribuite în funcție de numărul instituțiilor de învățămînt secundar-general (școli, gimnazii, licee) din fiecare unitate administrativ-teritorială, la nivel de circa 40 la sută.

În scopul susținerii educației timpurii cu un spor pentru *întreținerea copiilor în vîrstă de pînă la 3 ani*, cheltuielile pentru tipul respectiv de instituții au fost suplimentate cu 28838,0 mii lei.

În legătură cu *funcționarea claselor de instruire generală a deținuților minori în penitenciarele* din 5 unități administrativ-teritoriale, cheltuielile pentru învățămînt ale acestora includ mijloace pentru achitarea salariilor profesorilor care activează în clasele

din penitenciarele respective (*municipiul Bălți, raioanele Cahul, Hîncești, Rezina – cu a cîte 64,7 mii lei și municipiul Chișinău – cu 194,1 mii lei*).

Totodată e de menționat, că conform prevederilor Art.III al Legii nr.91 din 26 aprilie 2012 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, au fost efectuate modificări la Legea nr.397-XV din 16 octombrie 2003 privind finanțele publice locale, în special art.8 alin.(2) punctul 5), alin.(4) punctul 3), alin.(5) punctul 3) și alin.(6) punctul 7), prin care au fost transferate competențele ce țin de întreținerea școlilor primare, școlilor primare-grădinițe, gimnaziilor și liceelor către bugetele raionale, bugetele municipale Bălți și Chișinău și bugetul central al UTA Găgăuzia. Respectiv, de la bugetele satelor (comunelor), orașelor (municipiilor, cu excepția municipiilor Bălți și Chișinău) se vor finanța doar cheltuielile de întreținere a instituțiilor de învățămînt preșcolar și complementar (extrașcolar) de nivelul întîi.

Pentru știință și renovare au fost estimate cheltuieli în baza unităților de personal aprobate pe anul 2012, la tipul de instituții respectiv, și a costului mediu pentru întreținerea unei unități în aceste instituții, posibil a fi asigurat din partea statului, în cuantum de 94444,4 lei.

La stabilirea cheltuielilor medii pentru *instituțiile de cultură* pentru anul 2013 a fost aplicată o abordare nouă față de anii precedenți. Baza de calcul a cheltuielilor respective a constituit cheltuielile executate în anul 2011, fiind estimate separat pe fiecare tip de instituții (biblioteci, muzee, palate și case de cultură), precum urmează:

- pentru *biblioteci* - în baza numărului mediu de unități de personal pentru anul 2011 și a costului mediu pentru întreținerea unei unități de personal, în cuantum de 35602,08 lei. Pentru mun.Chișinău a fost aplicat un coeficient de corectare de 1,37, dat fiind faptul, că cheltuielile suportate depășesc media pe republică.

- pentru *muze* - în baza numărului mediu de unități de personal pentru anul 2011 și a costului mediu pentru întreținerea unei unități de personal, în cuantum de 29083,55 lei. Pentru municipiul Bălți a fost aplicat un coeficient de corectare de 1,12, dat fiind faptul, că cheltuielile suportate depășesc media pe republică;

- pentru *palate și case de cultură* - în baza numărului mediu de unități de personal pentru anul 2011 și a costului mediu pentru întreținerea unei unități de personal, în cuantum de 38279,14 lei. Pentru municipiul Chișinău a fost aplicat un coeficient de corectare de 2,25, dat fiind faptul, că cheltuielile suportate depășesc media pe republică;

- pentru *menajeria* din municipiul Chișinău - în baza numărului mediu de unități de personal pentru anul 2011 și a costului mediu pentru întreținerea unei unități de personal, în cuantum de 61848,91 lei;

- pentru *teatrele municipale și raionale* cheltuielile au fost estimate în baza Legii nr.1421-XV din 31 octombrie 2002 cu privire la teatre, circuri și organizații concertistice. Baza de calcul a cheltuielilor necesare constituind numărul mediu de unități de personal pentru anul 2011 și costul mediu pentru întreținerea unei unități de personal, în cuantum de 23057,58 lei;

- pentru *alte instituții și acțiuni culturale* - în baza datelor Biroului Național de Statistică privind numărul populației la 1 ianuarie 2012 pentru fiecare UAT și cheltuielile medii pentru un locuitor, în cuantum de 7,49 lei;

- pentru susținerea *radiodifuzorului public regional* Compania „Teleradio-Găgăuzia”, în temeiul prevederilor Codului audiovizualului nr.260-XVI din 27 iulie 2006, pentru bugetul UTA Găgăuzia au fost estimate 2,5 mil.lei.

Cheltuielile pentru întreținerea *instituțiilor în domeniul sportului s-au estimat, precum urmează:*

- pentru *(stadioane și complexe sportive)* - în baza numărului mediu de unități de personal, la situația din 1 ianuarie 2012 și a costului mediu pentru întreținerea unei unități de personal, în cuantum de 46506,76 lei. Pentru mun.Chișinău a fost aplicat un coeficient de corectare de 1,12, dat fiind faptul, că cheltuielile medii depășesc media pe republică;

- pentru *școlile sportive* - în baza numărului mediu de unități de personal, la situația din 1 ianuarie 2012 și costului mediu pentru întreținerea unei unități de personal, în cuantum de 46548,02 lei. Pentru mun.Chișinău a fost aplicat un coeficient de corectare de 1,12, dat fiind faptul, că cheltuielile medii depășesc media pe republică.

Luînd în considerație, că conform Regulamentului aprobat de Ministerul Tineretului și Sportului, Școala sportivă specializată de rezerve olimpice Călărași, antrenează membrii Lotului Republicii Moldova la Lupte Libere, a fost aplicat un coeficient de corectare de 2,18 pentru compensarea cheltuielilor majorate ce se impun în acest sens;

- pentru *măsurile în domeniul sportului* - în baza datelor Biroului Național de Statistică privind numărul populației la 1 ianuarie 2012 și cheltuielile medii pentru un locuitor, în cuantum de 1,65 lei.

Cheltuielile pentru *instituțiile și activitățile pentru tineret s-au estimat, precum urmează:*

- pentru *centrele de tineret* - în baza numărului mediu de unități de personal la situația din 1 ianuarie 2012 și a costului mediu pentru întreținerea unei unități de personal, în cuantum de 70020,53 lei.

- pentru *activitățile pentru tineret* - în baza datelor Biroului Național de Statistică privind numărul populației la 1 ianuarie 2012 și cheltuielile medii pentru un locuitor, în cuantum de 0,76 lei.

Pentru ramura „*Asigurare și asistență socială*”, cheltuielile au fost estimate, reieșind din cheltuielile medii pe tipuri, precum urmează:

- pentru un specialist (unitate):

- *serviciul de protezare și ortopedie* – 29738,86 lei;

- *serviciul de îngrijire socială la domiciliu* – 32337,79 lei;

- *serviciul de asistență socială comunitară* – 40804,78 lei;

- pentru un tutelat în:

- *azilurile pentru bătrâni și invalizi* – 31161,62 lei;

- *instituțiile de asistență socială pentru persoanele fără adăpost* – 31565,13 lei;

- *serviciul de sprijin familial și reintegrare – 2900,00 lei;*
- *centrele de rehabilitare pentru invalizi și pensionari – 29452,15 lei;*
- *centrele psihosociale de rehabilitare ale victimelor violenței în familie – 31504,14 lei;*
- *centrele de asistență și protecție ale victimelor traficului de ființe umane – 27108,93 lei;*
- *casele de copii de tip familial – 18758,21 lei;*
- *serviciul de asistență parentală profesionistă – 25144,46 lei;*
- *centrele de asistență socială pentru copii: de zi – 16646,82 lei și de plasament – 29114,27 lei;*
- *serviciul asistență personală – 26820,27 lei;*
- *serviciul social "Echipa mobilă" - 8261,70 lei;*
- *serviciul social "Casa comunitară" - 42194,90 lei;*
- *serviciul social "Locuința protejată" - 29670,60 lei.*

De asemenea, pentru anul 2013, au fost prevăzute mijloace financiare suplimentare pentru:

- instituții și servicii de asistență socială: 9 servicii de asistență personală, 6 servicii sociale „Echipa mobilă”, 9 centre comunitare multifuncționale, 1 centru de protecție a copilului și familiei, 1 centru pentru persoanele în etate, 2 servicii de reintegrare, sprijin familial și prevenirea abandonului, 2 servicii „Locuința protejată”, 3 case comunitare, 2 servicii asistență socială profesionistă, 2 centre de asistență socială de plasament pentru copii, 7 centre de asistență socială de zi pentru copii, 1 casa de copii de tip familial, 1 serviciu sprijin familial și reintegrare, 1 serviciu plasament de răgaz.

- 20 birouri comune de informații și servicii în prestarea serviciilor sociale

- instituirea la nivel național a 15 mediatori comunitari, conform Hotărârii Guvernului nr.494 din 8 iulie 2011 ”Cu privire la aprobarea Planului de acțiuni privind susținerea populației de etnie romă din Republica Moldova pentru anii 2011-2015”.

Întru executarea art.41 al Legii nr.821-XII din 24 decembrie 1991 privind protecția socială a invalizilor, sînt luate în calcul cheltuieli pentru *plata compensațiilor pentru călătoria în transportul comun urban, suburban și interurban (cu excepția taximetrelor) pentru invalizii de gradul I și II, copiii-invalizi și persoanele ce însoțesc un invalid de gr.I sau un copil – invalid*. Potrivit Ordinului Ministerului Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor nr. 17 din 11 februarie 2009, tariful pentru traficul de călători cu autobuze de tip comun pe rutele interurbane și suburbane (pentru un pasager/kilometru) constituie pînă la *0,36 lei*. Astfel, pentru anul 2013 cuantumul compensațiilor în toate unitățile administrativ-teritoriale (cu excepția municipiului Bălți și Chișinău) s-a calculat în mărime de *18 lei lunar*. Cuantumul compensațiilor pentru municipiul Bălți și Chișinău s-a estimat în mărime de *45 lei* și, respectiv, *60 lei lunar*, ținînd cont de tarifele stabilite de autoritățile publice locale respective.

Întru executarea Hotărârii Guvernului nr.1268 din 21 noiembrie 2007 „Cu privire la compensarea cheltuielilor de deservire cu transport a persoanelor cu dizabilități ale aparatului locomotor”, este prevăzută acordarea unei compensații anuale pentru

compensarea *cheltuielilor de deservire cu transport a persoanelor cu dizabilități ale aparatului locomotor, în cuantum de 600 lei*, pentru fiecare beneficiar.

Întru executarea Hotărârii Guvernului nr.198 din 16 aprilie 1993 „Cu privire la protecția copiilor și familiilor socialmente vulnerabile”, pentru plata *indemnizațiilor pentru copiii înfiați și copiii orfani și rămași fără îngrijire părintească, luați sub tutelă (curatelă)* pentru contingentul de beneficiari, aprobat de către autoritățile administrației publice locale în bugetul pe anul 2012, au fost estimate cheltuieli, în cuantum de *600 lei lunar*, pentru un beneficiar.

Pentru *stațiunile de salvare pe apă* cheltuielile medii pentru asigurarea activității unui angajat sînt estimate în cuantum de 46831,40 lei.

Întru executarea Hotărârii Guvernului nr.1543 din 29 noiembrie 2002 „Cu privire la măsurile suplimentare pentru *depozitarea centralizată și neutilizarea pesticidelor inutilizabile și interzise*”, pentru fiecare depozit au fost estimate cheltuieli a cîte 200,3 mii lei pentru UAT unde sînt amplasate.

Cheltuielile pentru *amenajarea teritoriilor* au fost luate în considerare în mărimea sumei prognozate a taxei pentru amenajarea teritoriilor și alte surse disponibile ale bugetelor UAT pentru acest scop.

Cheltuielile pentru *întreținerea drumurilor locale* nu vor fi mai mici decît suma defalcărilor de la taxa de folosire a drumurilor percepută de la posesorii de autovehicule înmatriculate în Republica Moldova, estimată pentru bugetul UAT respective.

Pentru stabilirea raporturilor între bugetul de stat și bugetele UAT s-au luat în calcul următoarele cheltuieli neatribuite la alte ramuri:

- asigurarea activității *serviciilor de deservire a clădirilor consiliilor raionale (municipale) și sediilor primăriilor*. Cheltuielile medii pentru asigurarea activității unui angajat în serviciile menționate se estimează în cuantum de 22398,90 lei pentru o unitate;

- constituirea *fondului de rezervă al autorităților publice locale* în proporție de 1% din volumul cheltuielilor bugetelor unităților administrativ-teritoriale respective;

- *întreținerea gărzilor populare* reieșind din 0,20 lei pentru un locuitor.

La estimarea mărimii cheltuielilor medii pentru anul 2013, nu s-au luat în considerație cheltuielile din contul taxelor locale, mijloacelor speciale și fondurilor speciale și proiectelor finanțate din sursele externe.

Reieșind din estimările cheltuielilor pe bugetele UAT și ținînd cont de baza fiscală a fiecărei UAT, s-a estimat suma transferurilor de la bugetul de stat la bugetele UAT din contul fondului de susținere financiară a teritoriilor, în sumă totală de 3849,2 mil.lei, suma acestor transferuri acoperind circa 48,3 la sută din cheltuielile componente de bază a acestor bugete. De mijloace din fondul de susținere financiară a bugetului de stat vor beneficia toate bugetele UAT, cu excepția mun.Chișinău. La bugetul municipiului Chișinău, cota veniturilor, ce revin unui locuitor, depășește suma cheltuielilor medii pentru un locuitor astfel încît, suma veniturilor ce depășesc cu 20% cheltuielile medii constituie 278,3 mil.lei. Conform cadrului legal existent, această sumă urmează a fi

transferată de la bugetul municipal Chișinău la bugetul de stat în fondul de susținere financiară a unităților administrativ-teritoriale. Transferurile respective sunt prevăzute în partea de venituri a bugetului de stat pe anul 2013.

Reieșind din criteriile și principiile puse la baza estimării cheltuielilor bugetelor UAT pentru stabilirea raporturilor între bugetul de stat și aceste bugete, partea de cheltuieli a bugetelor UAT pe anul 2013 se estimează în sumă totală de 7919,7 mil. lei.

Estimările veniturilor și cheltuielilor bugetelor unităților administrativ-teritoriale, luate în calcul la stabilirea raporturilor între bugetul de stat și bugetele unităților administrativ-teritoriale pe anul 2013, se prezintă în Tabelul nr.17 anexat la Nota informativă.

Indicii estimați ai veniturilor și cheltuielilor bugetelor unităților administrativ-teritoriale pentru anul 2013, servesc doar punct de reper pentru stabilirea raporturilor între bugetul de stat și bugetele UAT de nivelul al doilea. În rest, autoritățile administrației publice locale de nivelul al doilea dispun de autonomie în estimarea și aprobarea bugetelor proprii și stabilirii raporturilor între bugetele UAT de nivelul al doilea și bugetele de nivelul întâi.

În afară de aceasta, pentru anul 2013 bugetele UAT vor beneficia de transferuri cu destinație specială în sumă totală de 137,2 mil. lei, dintre care pentru cheltuieli capitale – 111,7 mil. lei, pentru compensarea diferenței de tarife la energia electrică și gazele naturale utilizate de locuitorii unor localități din raioanele Căușeni și Dubăsari – 24,9 mil. lei și pentru compensarea veniturilor ratate deținătorilor de terenuri agricole situate după traseul Rîbnița-Tiraspol (conform prevederilor Legii 39-XVI din 2 martie 2006 privind instituirea unor măsuri suplimentare de susținere a activității de întreprinzător desfășurate în localitățile din stînga Nistrului ale raionului Dubăsari) – 0,6 mil. lei.

Cu referință la investiții și reparații capitale, e de menționat că pentru UAT, suplimentar la transferurile directe de la bugetul de stat, vor fi pasibile și alte surse, cum sunt Fondul național de dezvoltare regională, Fondul de Investiții Sociale, fondul rutier, fondurile ecologice etc.

Transferurile de la bugetul de stat la bugetele raionale, la bugetele municipale Chișinău și Bălți și la bugetul central al unității teritoriale autonome Găgăuzia se prezintă în anexa nr.7 la proiectul de lege.

10. Estimările bugetului public național pentru anii 2014-2015

10.1. Estimări la venituri

Politica bugetară pe termen mediu reprezintă o continuare a procesului de ajustare fiscală începută în perioada 2009-2010.

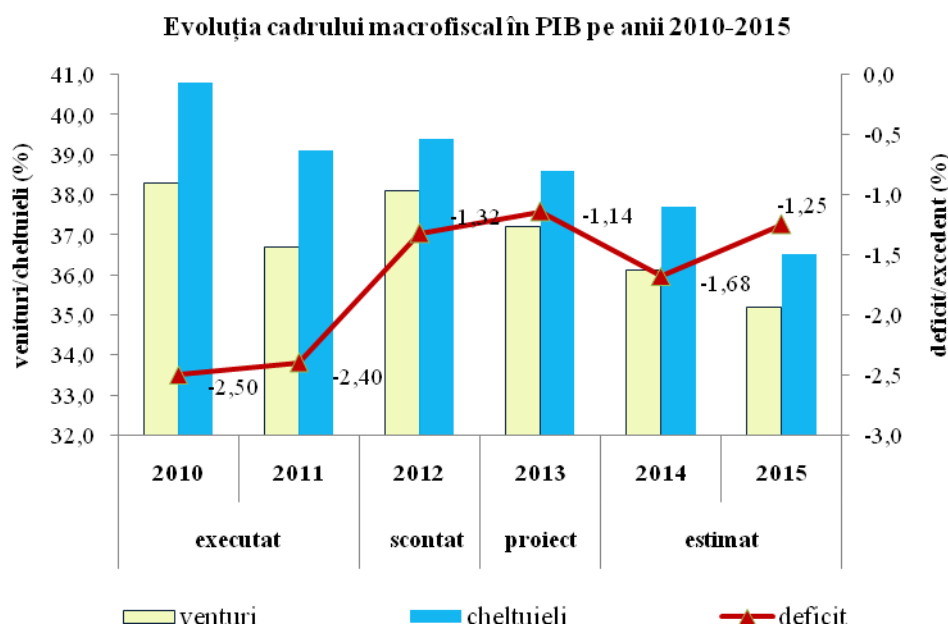
Continuarea procesului de reforme în special al celui de consolidare fiscală, în baza acordului de finanțare încheiat cu FMI este de natură să confere coerență politicilor macroeconomice și financiare, contribuind la consolidarea încrederii investitorilor.

La baza estimărilor pe anii 2014-2015 stau prioritățile de politici publice ale Guvernului pe anii 2013-2015 și estimările cadrului bugetar pe termen mediu

Reieșind din aceste premize, cadrul macro-fiscal a bugetul public național pe anii 2014-2015 se estimează cu următorii parametri generali:

	mil. lei	
	2014	2015
Venituri	39517,1	42728,7
Cheltuieli	41359,0	44246,7
Deficit (-), Excedent (+)	-1841,9	-1518,0

Evoluția veniturilor, cheltuielilor și deficitului bugetar pe anii 2010-2015, ca indicatori principali care caracterizează cadrul macro-fiscal al bugetului public național, se prezintă în următorul grafic.

Începând cu anul 2013, veniturile bugetare se vor înscrie pe un trend ascendent în valoare absolută, (36 987,4 mil. lei - 2013, 39 517,1 mil. lei - 2014 și 42 728,7 mil. lei - 2015) în timp ce raportat la PIB vor descrește ușor de la 37,2% - 2013 la 36,1% și 35,2 % în anii 2014 și 2015 respectiv. Această diminuare este determinată pe de o parte de reducerea pe termen mediu a ponderii în PIB a încasărilor de la mijloacele speciale ale instituțiilor publice de la 1,5% la 0,8%, ca rezultat al trecerii instituțiilor de învățământ superior la autonomie financiară deplină și pe de altă parte de descreșterea ponderii granturilor pentru proiectele finanțate din surse externe în PIB, de la 1,5% - scontat 2012 la 0,3% - estimat 2015.

În cuantumul veniturilor bugetului public național, partea majoră o dețin *veniturile fiscale*, astfel în anul 2014 acestea vor constitui circa 88,9 la sută, față de 86,3 la sută prognozate pentru anul 2013. Către anul 2015, ponderea veniturilor fiscale în suma totală

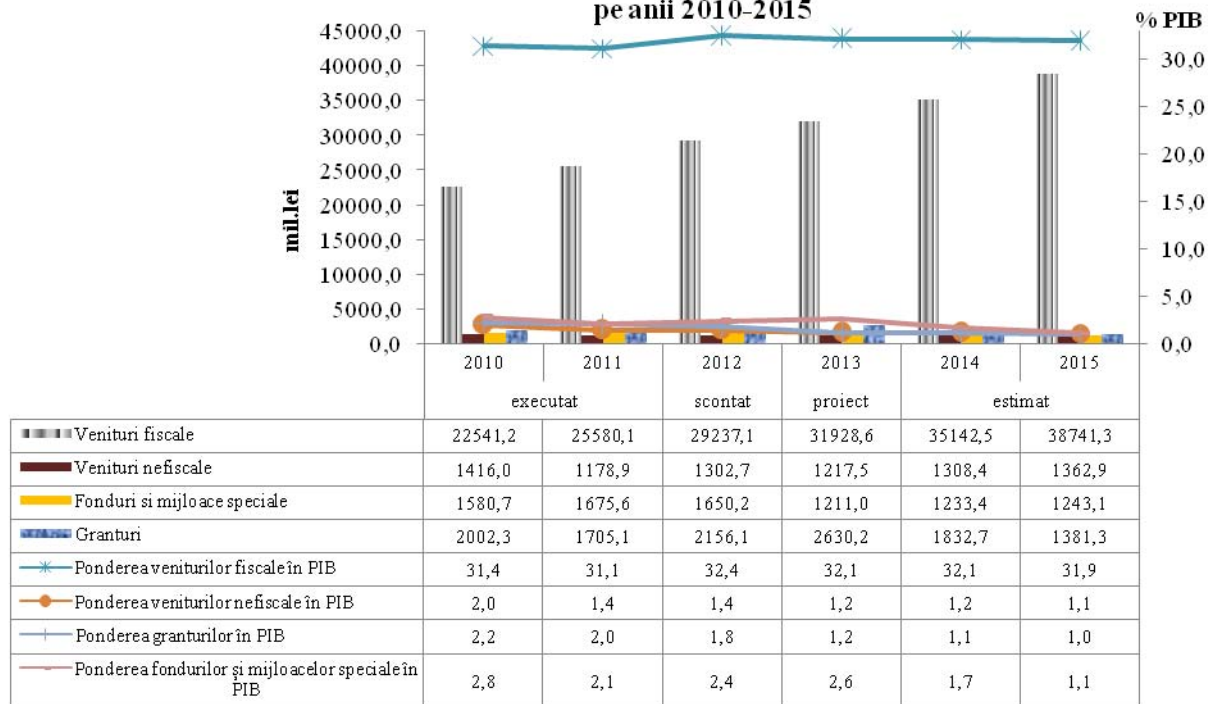
a veniturilor bugetului public național se estimează cu o creștere în comparație cu 2014 cu 1,8 la sută și vor constitui 90,7 la sută.

Veniturile *nefiscale* vor înregistra în anul 2014 – 1308,4 mil. lei și și vor crește lent atingând către anul 2015 – 1362,9 mil. lei. Ca pondere în suma totală, încasările date se vor menține la nivel de 3,3 - 3,2 la sută și ca pondere în PIB la nivel de 1,2 - 1,1 la sută.

Veniturile *fondurilor și mijloacelor speciale* pentru anii 2014-2015 sunt estimate în sumă 1 233,4 mil. lei - 1 243,0 mil. lei. Ca pondere în suma totală, încasările date vor descrește lent de la 3,2 la sută la 2,9 la sută, la fel se va micșora și ponderea lor în PIB de la 1,1% în anul 2014 la 1,0% în anul 2015.

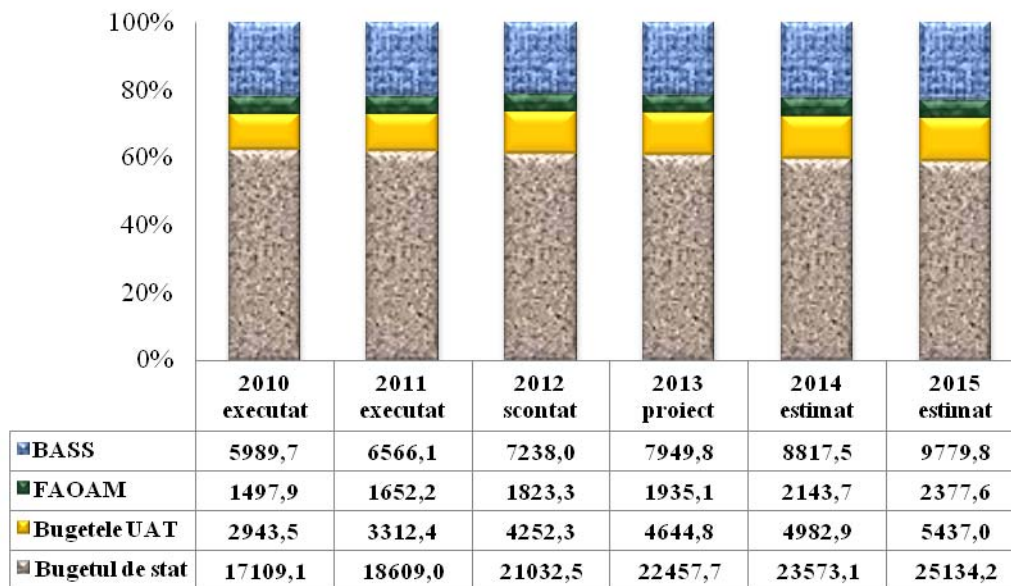
Pe parcursul anilor 2014-2015, Guvernul va beneficia de *granturi* din partea partenerilor de dezvoltare în sumă totală de circa 3 214,0 mil. lei, dintre care granturi pentru susținerea bugetului - în sumă de 1855,0 mil. lei, granturi pentru proiecte finanțate din surse externe în sumă de 1315,7 mil. lei și granturi interne și externe pentru instituțiile publice în sumă totală de 43,3 mil. lei. Granturile pentru suportul bugetar vor fi orientate pe termen mediu prioritar pentru reforma în sectorul energetic, reforma în domeniul justiției, stimularea economiei în zonele rurale, educația vocațională și liberalizarea regimului de vize. Dinamica veniturilor fiscale, încasărilor nefiscale, granturilor și fondurilor și mijloacelor speciale, de asemenea ponderea lor în PIB se prezintă în graficul ce urmează.

Evoluția veniturilor bugetului public național și ponderea lor în PIB pe anii 2010-2015

Structura bugetului public național la venituri pe componente se prezintă în graficul ce urmează (cu excluderea transferurilor între bugete).

**Structura bugetului public
național pe componente pe anii 2010 -2015
(mil.lei)**

În structura veniturilor publice pe anii 2014 - 2015, partea majoră, 59,7 la sută și 58,9 la sută, respectiv, o dețin veniturile bugetului de stat, și vor crește mediu anual cu 6,1 la sută, atingând către anul 2015 suma de 25134,2 mil.lei. Veniturile bugetelor UAT vor constitui pe termen mediu circa 12,7 la sută din totalul veniturilor BPN și crește mediu anual cu aproximativ 8,5 la sută, atingând către anul 2015 – 5437,0 mil.lei. Veniturile bugetului asigurărilor sociale de stat vor constitui în totalul veniturilor bugetare 22,3-23,0 la sută și vor crește mediu anual cu 10,5 la sută, atingând către anul 2015 – 9779,8 mil.lei. Veniturile fondurilor de asigurare obligatorie de asistență medicală cuprind 5,3-5,6 la sută din veniturile bugetare și vor crește mediu anual cu 9,3 la sută, atingând către anul 2015 – 2377,6 mil.lei.

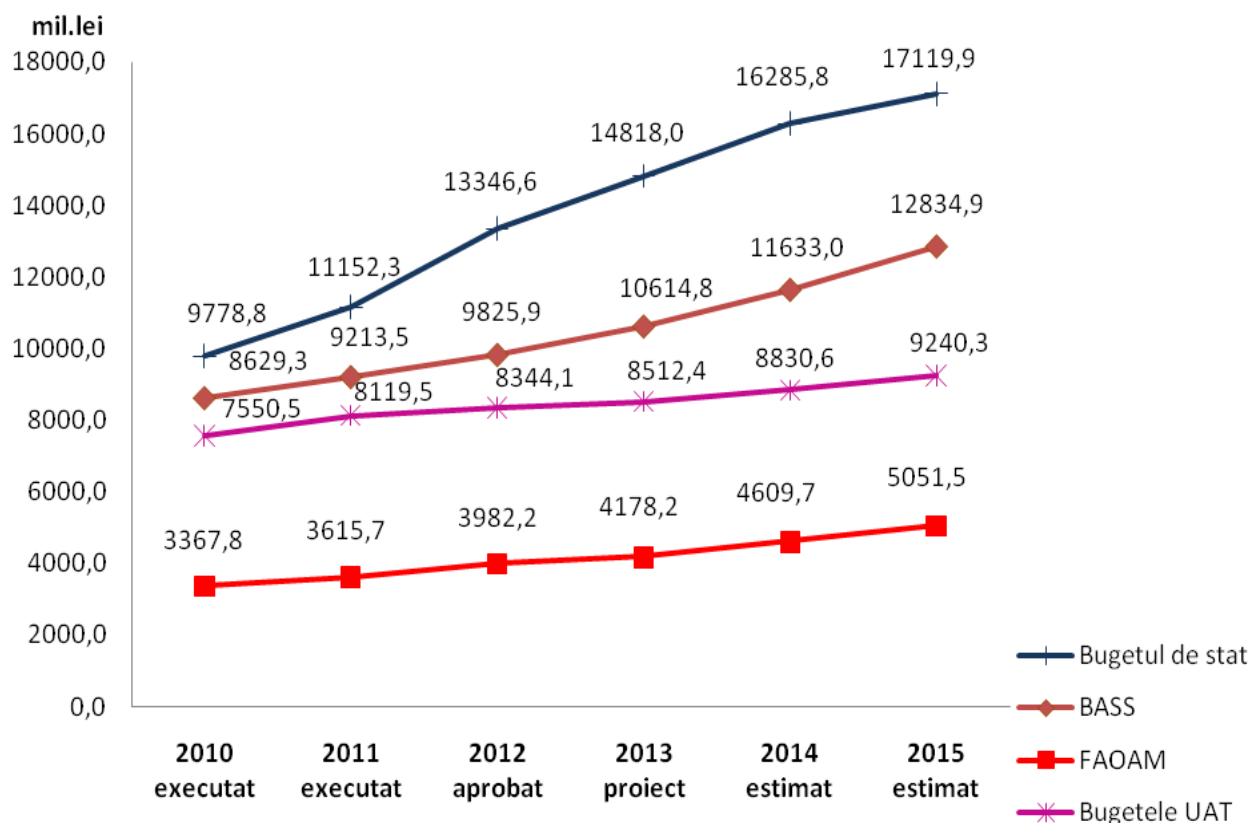
10.2. Estimări la cheltuieli

Pentru anii 2014-2015 cheltuielile bugetului public național se estimează în sumă de 41359,0 mil. lei și 44246,7 mil. lei, respectiv.

Comparativ cu volumul prevăzut în proiectul de buget pe anul 2013, cheltuielile publice pentru anul 2014 se prevăd cu o majorare de 3235,6 mil.lei, iar în anul 2015, comparativ cu estimările pe anul 2014 – cu 2887,7 mil.lei, creșterea relativă a acestora constituind respectiv 8,5% și 7,0% anual. Astfel se atestă o diminuare a ritmurilor de creștere relativă a cheltuielilor publice.

Ca pondere în PIB, cheltuielile publice pe termen mediu se reduc treptat și vor constitui în anul 2014 – 37,7% și în anul 2015 – 36,4 comparativ cu 38,4% în anul 2013.

Evoluția cheltuielilor publice pe componente bugetare în anii 2010-2015 (cu excluderea transferurilor între bugete) se prezintă în diagrama ce urmează.

Ritmurile de creștere relativă a cheltuielilor în anii 2013-2015 constituie: la bugetul de stat – 6,5%, 8,3% și 5,5%, la bugetul asigurărilor sociale de stat – 8,0%, 9,6% și 10,3%, la fondurile de asigurări obligatorii de asistență medicală – 4,9%, 10,3% și 9,6, și la bugetele unităților administrativ-teritoriale – 5,4%, 4,9% și 6,1 respectiv.

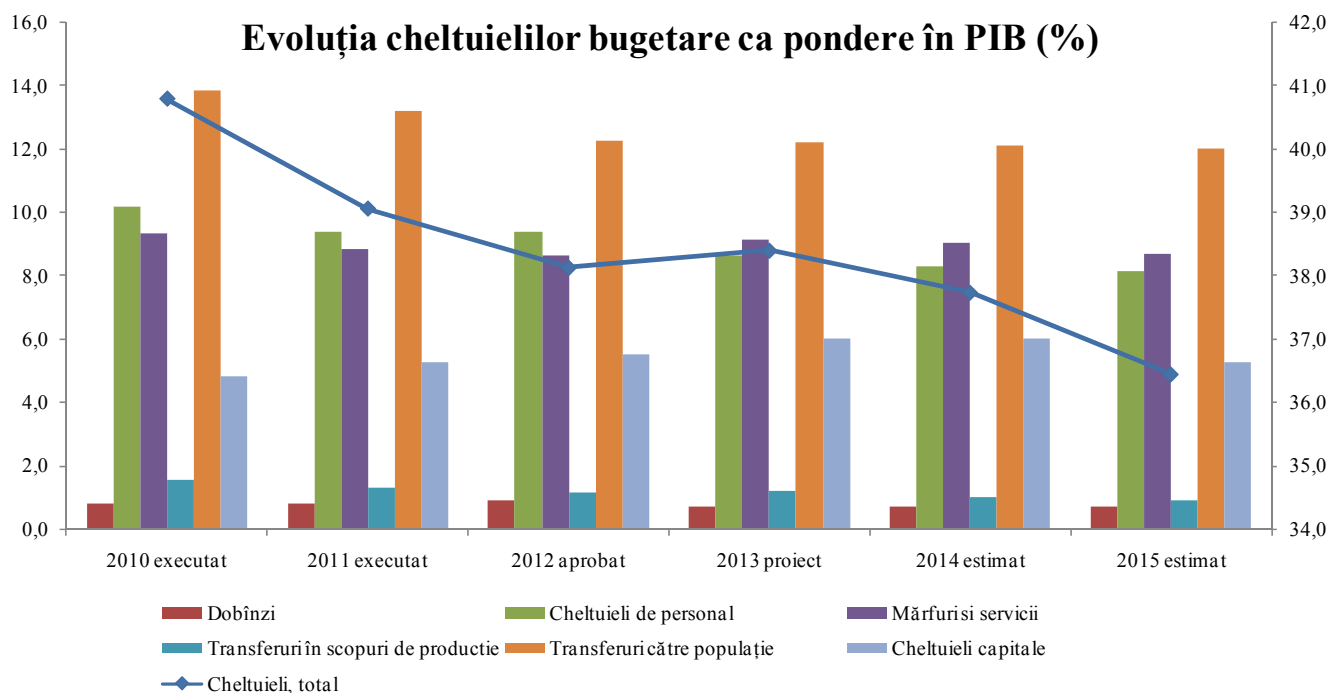
În structura bugetului public național pe componente pentru anii 2013-2015 nu se atestă modificări esențiale, majoritatea constituind programele finanțate de la bugetul de stat – circa 39,0% din cheltuielile publice.

Cheltuielile publice pe principale grupuri, pe anii 2010-2015 se prezintă în tabelul ce urmează:

	2010 executat		2011 executat		2012 aprobat		2013 proiect		2014 estimat		2015 estimat	
	mil. lei	ponder ea în PIB (%)	mil. lei	ponder ea în PIB (%)	mil. lei	ponder ea în PIB (%)	mil. lei	ponder ea în PIB (%)	mil. lei	ponder ea în PIB (%)	mil. lei	ponder ea în PIB (%)
Servicii de stat cu destinație generală	13 61,6	1,9	1456,6	1,8	1645,0	1,8	1763,1	1,8	1931,7	1,8	2237,4	1,8
Justiția	333,0	0,5	345,7	0,4	384,1	0,4	613,1	0,6	611,3	0,6	683,3	0,6
Menținerea ordinii publice, apărarea și securitatea națională	1540,8	2,1	1804,8	2,2	1991,0	2,1	2174,7	2,2	2361,2	2,2	2756,0	2,3
Cheltuieli de ordin social	21407,0	29,8	22945,7	27,9	24434,9	26,2	25709,2	25,9	27779,2	25,3	29778,1	24,5
Cheltuieli de ordin economic	3197,2	4,4	3616,4	4,4	4599,5	4,9	5449,6	5,5	5920,3	5,4	5696,5	4,7
Știința și inovare	357,1	0,5	336,7	0,4	360,4	0,4	385,7	0,4	421,1	0,4	456,9	0,4
Serviciul datoriei de stat	547,6	0,8	662,4	0,8	781,9	0,8	669,6	0,7	736,3	0,7	712,5	0,6
Alte domenii	582,1	0,8	932,7	1,1	1302,0	1,4	1358,4	1,4	1597,9	1,5	1926,0	1,6
Total	29326,4	40,8	32101,0	39,1	35498,8	38,1	38123,4	38,4	41359,0	37,7	44246,7	36,4

În anii 2013-2015, volumul preponderent al resurselor publice va continua să fie direcționat către domeniul social – 67,4%, 67,2% și 67,3, respectiv. Cheltuielile de ordin economic vor constitui 14,3%, 14,3% și 12,9%, corespunzător.

În aspect economic, cheltuielile publice pe ani 2012-2015 se prezintă în tabelul ce urmează:

În anii 2013 -2015 la *cheltuielile publice curente* se estimează o tendință de creștere anuală de 5,8%, 8,3% și 8,8%, respectiv.

La *cheltuielile de personal* se menține tendința de a nu depăși nivelul-limită stabilit al acestora ca pondere în PIB și vor constitui respectiv: 8,7%, 8,3% și 8,1%.

Pe termen medei *cheltuielile capitale* se estimează în proporție de circa 6,0% din PIB.

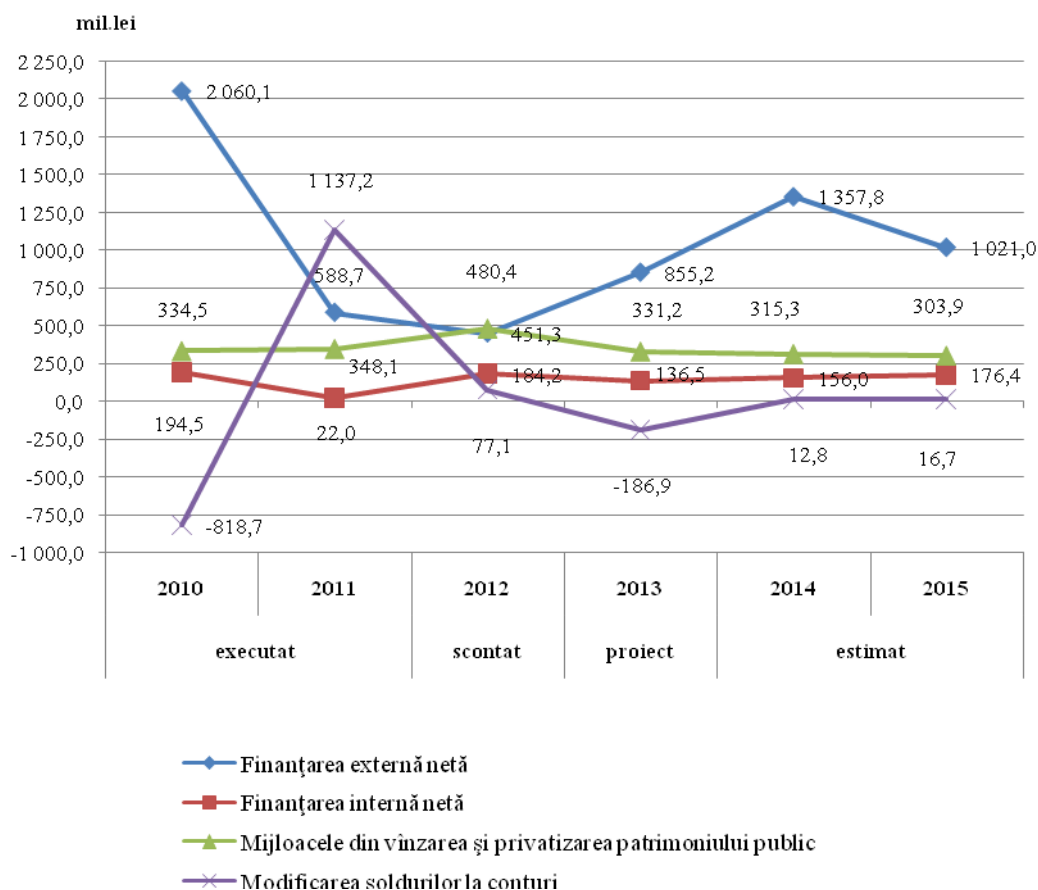
10.3 Balanța bugetului public național

Balanța bugetului public național pe termen mediu se soldează cu deficit, inclusiv deficitul anului 2014 va însuma 1841,9 mil.lei și deficitul anului 2015 - 1518,0 mil.lei.

Volumul *deficitului bugetar* estimat în anii 2014-2015, integrează în sine deficitul bugetului de stat - 1606,6 mil.lei și 1284,1 mil.lei respectiv, deficitul bugetelor unitaților administrativ teritoriale - 75,3 mil.lei și 73,9 mil.lei respectiv, deficitul fondurilor obligatorii de asistență medicale câte 100,0 mil lei pentru fiecare an estimativ și deficitul bugetului asigurărilor sociale de stat în sumă de 60,0 mil.lei pentru fiecare an estimativ.

În perioada 2014-2015 *finanțarea deficitului bugetar* se va realiza în proporție echilibrată atât din surse interne cât și din surse externe, cu încadrarea în obiectivele incluse în strategia privind administrarea datoriei publice pe termen mediu, mijloacelor din vânzarea și privatizarea patrimoniului publice, precum și soldurilor mijloacelor bănești la conturile bugetare. Prognoza surselor de finanțare ale bugetului public național pe anii 2010-2015 se prezintă în graficul ce urmează.

Evoluția surselor de finanțare ale BPN pe anii 2010-2015

Evoluția bugetului public național pe anii 2009-2015 se prezintă în Tabelul nr.18 la Nota informativă

11. Analiza riscurilor

Asumările din proiectul bugetului pe anul 2013 cât și estimările pe termen mediu au fost elaborate în contextul existenței mai multor factori de incertitudine pe plan intern și extern, care ulterior se pot răsfrînge asupra evoluției economiei naționale.

Politica bugetar-fiscală prevede măsuri de austeritate, care necesită a fi implementate consecvent, în caz de abatere, aceasta ar periclita estimările și angajamentele asumate.

Totodată, la prezentul scenariu al evoluției cadrului de resurse și cheltuieli al bugetului pe anul 2013 și estimările pe anii 2014-2015, principalii factori de risc care ar putea influența negativ cadrul global de resurse sînt:

- riscurile macroeconomice pe plan intern și pe plan extern

pe plan intern:

✓ încetinirea ritmului de creștere economică ceea ce poate pune presiune pe ținta veniturilor bugetare și implementării reformelor structurale;

✓ condițiile climaterice nefavorabile (secetă, ploi torențiale, grindină etc.), care influențează direct oferta de produse agroalimentare, reducînd astfel consumul și contribuind la creșterea importurilor de produse agroalimentare pentru acoperirea cererii de aceste produse pe piața internă.

pe plan extern:

✓ continuarea crizei datoriilor suverane ale unor țări din zona EURO ar putea genera costuri mai ridicate și un acces mai deficil la finanțarea externă;

✓ recesiunea din zona EURO ar putea influența semnificativ la ritmurile de creștere a volumului investițiilor și remitențelor și exporturilor din aceste țări, și ca consecință a creșterii economice;

✓ evoluția devierii cursului de schimb lei/euro sub nivelul mediu prognozat pe anul 2013 poate exercita o presiune sporită asupra veniturilor bugetare prin reducerea prețurilor la mărfurile de import;

✓ creșterea prețurilor mondiale la petrol, la gazele naturale, la resursele energetice importate și produsele alimentare pot genera, în pofida politicilor monetare și fiscale prudente, accelerarea ritmurilor inflației față de scenariul de bază;

• riscurile fiscale rezultă direct din riscurile macroeconomice, iar performanța încasării veniturilor în bugetul public național este condiționată, în mare parte, de eficiența măsurilor de colectare a veniturilor și combatere a practicilor de evaziune fiscală (respectarea legii în materie de impunere cu TVA, gestionarea mai eficientă a arieratelor fiscale față de buget, controlul contribuabililor mari)

- admiterea arieratelor bugetare reprezintă un risc pe termen mediu
- afectarea stabilității situației politice pe plan intern poate duce spre sporirea incertitudinii investitorilor atât interni cât și externi.

Material adițional la Notă informativă:

- 1 Tabelul nr. 1 Dinamica indicatorilor macroeconomici pentru anii 2009-2015 *(pe 1 foaie)*
- 2 Tabelul nr. 2 Sinteza facilităților fiscale în anul 2011 la principalele tipuri de impozite și taxe *(pe 2 foi)*
- 3 Tabelul nr.3 Evoluția și structura bugetului de stat la venituri, cheltuieli, deficit și surse de finanțare pentru anii 2009-2015 *(pe 7 foi)*
4. Tabelul nr. 4 Evoluția limitelor de cheltuieli de la bugetul de stat pe autorități publice centrale pentru anii 2009-2015 *(pe 20 foi)*
- 5 Tabelul nr. 5 Evoluția și structura bugetului de stat la cheltuieli conform clasificății economice pentru anii 2009- 2015 *(pe 1 foi)*
- 6 Tabelul nr. 6 Evoluția bugetului de stat la mijloace speciale pentru anii 2009-2015 *(pe 14 foi)*
- 7 Tabelul nr. 7 Evoluția bugetului de stat la fonduri speciale pentru anii 2009-2015 *(pe 1 foaie)*
- 8 Tabelul nr. 8 Repartizarea veniturilor și cheltuielilor fondului special pentru manuale pentru anii 2009-2015 *(pe 1 foaie)*
- 9 Tabelul nr. 9 Repartizarea veniturilor și cheltuielilor fondului republican de susținere socială a populației pentru anii 2009-2015 *(pe 1 foaie)*
- 10 Tabelul nr. 10 Repartizarea veniturilor și cheltuielilor fondului ecologic național pentru anii 2009-2015 *(pe 1 foaie)*
- 11 Tabelul nr. 11 Repartizarea veniturilor și cheltuielilor fondurilor ecologice locale pentru anii 2009-2015 *(pe 1 foaie)*
- 12 Tabelul nr. 12 Sinteza proiectelor finanțate din surse externe, incluse în bugetul de stat pentru anii 2009-2015 *(pe 22 foi)*
- 13 Tabelul nr. 13 Sinteza cheltuielilor autorităților publice centrale, fundamentate în bază de programe și performanță pentru anii 2009-2015 *(pe 8 foi)*
- 14 Tabelul nr. 14 Informație privind costul de deviz, soldul costului de deviz și repartizarea pe obiecte a alocațiilor prevăzute autorităților publice centrale pentru finanțarea investițiilor capitale pentru anii 2009-2015 *(pe 8 foi)*

- 15 Tabelul nr. 15 Informație privind repartizarea alocațiilor autorităților publice centrale pentru finanțarea reparațiilor capitale pentru anii 2009-2015 (*pe 10 foi*)
- 16 Tabelul nr. 16 Informație privind repartizarea alocațiilor destinate finanțării cheltuielilor capitale pe autorități publice locale pentru anii 2009-2015 (*pe 4 foi*)
- 17 Tabelul nr. 17 Estimările veniturilor, cheltuielilor, transferurilor și a surselor de finanțare a deficitului la bugetele unităților administrativ-teritoriale pe anii 2013-2015 (*pe 15 foi*)
- 18 Tabelul nr. 18 Evoluția bugetului public național la venituri, cheltuieli, deficit și surse de finanțare pentru anii 2009-2015 (*pe 4 foi*)
- 19 Anexă Nota analitică ”Privind analiza economico- financiară a întreprinderilor de stat și societăților pe acțiuni cu cota statului în capitalul social pentru anii 2009 – 2011 (structura, obligațiuni fiscal, datorii și riscuri)” (*pe 17 foi*)

Ministrul finanțelor

Veaceslav Negruța